

**ÇOCUĞUN GELİŞİM ALANLARI ÜZERİNDE
ANNE-ÇOCUK BAĞLANMASININ ETKİSİNİN
İLERİ ANALİZ YÖNTEMLERİYLE İNCELENMESİ**

Emine ŞENTÜRK

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Hatice Birgül CUMURCU**

Doktora Tezi-2025

**T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ÇOCUĞUN GELİŞİM ALANLARI ÜZERİNDE ANNE-ÇOCUK
BAĞLANMASININ ETKİSİNİN İLERİ ANALİZ YÖNTEMLERİYLE
İNCELENMESİ**

Emine ŞENTÜRK

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

Doktora Tezi

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Hatice Birgül CUMURCU**

**Tez Jüri Üyeleri
Prof. Dr. Hatice Birgül CUMURCU
Prof. Dr. Mehmet SAĞLAM
Dr. Öğr. Üyesi Zeliha ÖZŞAHİN
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif KAY
Dr. Öğr. Üyesi Ramazan İNCİ**

**MALATYA
2025**

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

ETİK BEYANI

İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak “Prof. Dr. Hatice Birgül CUMURCU” danışmanlığında hazırlayıp sunduğum “Çocuğun Gelişim Alanları Üzerinde Anne-Çocuk Bağlanmasının Etkisinin İleri Analiz Yöntemleriyle İncelenmesi” başlıklı Doktora tezim içinde elde ettiğim verileri, bilgileri, belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tezimde yararlandığım eserlere bilimsel kurallara uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin özgün olduğunu, tezimin çalışma ve yazımında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 28/01/2025

Emine ŞENTÜRK

İÇİNDEKİLER

ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
TABLolar DİZİNİ	xv
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Bağlanma	6
2.2. Bağlanma Kuramı	6
2.3. Bağlanma Teorisinin Özellikleri	10
2.4. Bağlanmanın Oluşum Aşamaları	10
2.5. Bağlanma Stilleri.....	11
2.5.1. Güvenli Bağlanma.....	11
2.5.2. Kaygılı-Dirençli Bağlanma	12
2.5.3. Kaçınan Bağlanma	12
2.5.4. Dağınık Bağlanma.....	12
2.6. Bağlanma ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	13
2.7. Gelişim	15
2.7.1. Gelişim Alanları.....	15
2.7.2. Ebeveyn-Bebek Etkileşiminin Çocuğun Gelişim Alanları Üzerindeki Etkisine Yönelik Yapılan Araştırmalar	18
3. MATERYAL VE METOT	20
3.1. Birinci Aşama: Bibliyometri Çalışması	21
3.1.1. Bibliyometri Çalışmasının Araştırma Modeli.....	21
3.1.2. Bibliyometri Çalışmasının Evren ve Örneklemi	21
3.1.3. Bibliyometri Çalışmasında Kullanılan Veri Toplama Araçları	23
3.1.4. Bibliyometri Çalışmasının Verilerinin Toplanması	23
3.1.5. Bibliyometri Çalışmasından Elde Edilen Verilerin Analizi.....	24
3.1.6. Bibliyometri Çalışmasından Elde Edilen Verilerin İçerik Analizi	25
3.1.7. Bibliyometri Çalışmasının Sınırlılıkları.....	25
3.2. İkinci Aşama: Meta-Analiz Çalışması	25

3.2.1. Meta Analiz Çalışmasının Araştırma Modeli	25
3.2.2. Meta Analiz Çalışmasının Evreni ve Örneklemi	27
3.2.3. Meta Analiz Çalışmasında Kullanılan Veri Toplama Araçları	43
3.2.4. Meta Analiz Çalışmasının Verilerinin Toplanması	43
3.2.5. Meta Analiz Çalışmasından Elde Edilen Verilerin Analizi	45
3.2.6. Meta Analiz Çalışmasının Sınırlılıkları	48
4. BULGULAR.....	49
4.1. Birinci Aşama: Bibliyometrik Analize İlişkin Bulgular.....	49
4.2. İkinci Aşama: Meta Analize İlişkin Bulgular.....	65
4.2.1. Bağlanma ile Olumlu Psikososyal Gelişim Özellikleri İlişkisini İnceleyen Çalışmaların Meta Analizine İlişkin Bulgular.....	65
4.2.2. Bağlanma ile Olumsuz Psikososyal Gelişim Özellikleri İlişkisini İnceleyen Çalışmaların Meta Analizine İlişkin Bulgular.....	77
5. TARTIŞMA.....	101
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	124
KAYNAKLAR.....	126
EKLER.....	146
EK-1. Özgeçmiş	146
EK-2. Etik Kurul Onayı	147
EK-3. Eğitim Katılım Belgeleri	149
EK-4. Bibliyometrik Araştırmaya Dahil Edilen Çalışmalarda Ele Alınan Psikososyal Gelişim Özelliklerinin İçerik Analizi.....	151
EK-5. Stratejik Taramada Kullanılan Arama Parametreleri.....	154
EK-6. Meta Analizi Yapılan Çalışmalara Ait Bilgiler	159
EK-7. Moderatör Analizleri	169

TEŞEKKÜR

Bilgilerini ve deneyimlerini benimle paylaşan sevgili danışmanım Prof. Dr. Hatice Birgöl Cumurcu'ya,

Öğrenme yolculuğunun her anında sonsuz bir özveri ile bizlere destek olan, yolumuzu aydınlatan ve yürünebilir kılan hocam Prof. Dr. Mehmet Sağlam'a,

İhtiyaç duyduğum anlarda desteğini ve görüşlerini esirgemeyen jüri üyem sevgili Dr. Öğretim Üyesi Zeliha Özşahin'e,

Bilgisini ve vaktini her daim bizlerle cömertçe paylaşan hocam Doç. Dr. Osman Tayyar Çelik'e,

Görüşlerini paylaşarak çalışmaya katkı sunan jüri üyeleri Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Akif Kay'a ve Dr. Öğretim Üyesi Ramazan İnci'ye,

Doktora serüveninde öğrenme motivasyonumu her daim geliştiren başta Dr. Kadriye Özyazıcı olmak üzere birlikte yol aldığımız tüm arkadaşlarıma ve ayrıca özveri ile yardımına koşan Dr. Yasin Tok'a,

Araştırmalarımı yapabilmem ve tezimi yazabilmem için bebeğimle oyunlar oynayarak yanımda olan arkadaşlarım Emine ve Pelin ile kardeşim İkra'ya; sıklıkla görüşlerine başvurduğum Fatma, Nurdan, Meryem başta olmak üzere çok değerli arkadaşlarıma,

İstatistiksel analizlerin gerçekleştirilmesinde ve çalışmanın her aşamasında desteğini esirgemeyen sayın Doç. Dr. M.Taha Eser'e,

Beni her daim yüreklendiren, bana güvenlerini hissettiren annem, babam ve kardeşlerim başta olmak üzere geniş ailemin her bir ferdine,

Doktora süreçlerimizi ve anne-baba olma deneyimini sevgi ve dayanışma ile eş zamanlı yürütmeye çalıştığımız, öğrenme arzusunu ve heyecanını paylaşabildiğim eşim Dr. Mustafa Şentürk'e,

Ve son olarak bebeğin anneye bağlanması kadar annenin de bebeğine bağlanmasının ne denli besleyici, yaşamsal bir gereksinim olduğunu bana öğreten gün ışığım, oğlum Ilgaz'a teşekkürlerimi sunarım.

Bilgiye erişme yolunda birlikte adımlarken yolu ebediyete ayrılan Semra'ya ithafen...

ÖZET

Çocuğun Gelişim Alanları Üzerinde Anne-Çocuk Bağlanmasının Etkisinin İleri Analiz Yöntemleriyle İncelenmesi

Amaç: Anneye bağlanma ile gelişim ilişkisinin bibliyometrik, meta analitik ve meta tematik olarak incelenmesi amaçlanmaktadır.

Materyal ve Metot: Nicel araştırma modeliyle tasarlanan araştırmanın bibliyometri aşamasının verilerinin toplanmasında WoS (Web of Science) veritabanından faydalanılmış; verilerin analizinde R Studio ve WoSviewer programları kullanıldı. Meta analiz çalışmasının verilerinin toplanmasında WoS, Pubmed ve Scopus veritabanlarından faydalanıldı; verilerin analizinde JAMOVİ ve R yazılımı kullanılmıştır. Bibliyometrik araştırma kapsamında bağlanma ve gelişimi birlikte ele alan 2430 yayın analiz edildi. Meta analiz kapsamında 20.326 makale başlık, özet veya tam metin düzeyinde tarandı, 12 farklı psikososyal gelişim özelliği ile bağlanma örüntüleri ilişkisini ele alan 20 meta analiz gerçekleştirildi.

Bulgular: Bağlanma ile gelişimi birlikte ele alan alanyazına dair gerçekleştirilen bibliyometrik analiz ile alanın tanımlayıcı, sosyal ve entelektüel yapısı belirlendi; etkin ülkeler, yazarlar, işbirlikleri, popüler konu alanları gibi alanın genel profili ve eğilimi ortaya konuldu. Güvenli bağlanma ile benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışlar arasında pozitif yönde; içselleştirme problemleri, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım, dışsallaştırma problemleri ve suça karışma ile negatif yönlü düşük düzeyde ilişki saptandı. Kaygılı ve kaçınan bağlanma ile anksiyete, depresyon, dışsallaştırma problemleri arasında pozitif yönde düşük ilişki tespit edildi. Kaygılı bağlanma ile içselleştirme problemleri arasında pozitif yönde düşük ilişki saptanmışken kaçınan bağlanma ile içselleştirme problemleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmadı. Gelişim dönemi, ölçme araçlarına ilişkin nitelikler, cinsiyet gibi değişkenlerin bağlanma ile psikososyal gelişim ilişkisinde bir farklılık oluşturmadığı saptandı.

Sonuç: Anneye güvenli bağlanma psikososyal gelişimi olumlu yönde etkilerken güvensiz bağlanma olumsuz yönde etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma, Bibliyometri, Gelişim, Meta analiz, Psikososyal.

ABSTRACT

Investigating the Effect of Mother-Child Attachment on Child Developmental Areas Using Advanced Analysis Methods

Aim: The aim is examining the relationship between attachment to mother and psychosocial development as bibliometric, meta-analytic, meta thematic methods.

Material and Method: WoS database was used to collect data for bibliometric phase of the study which designed with quantitative research model; R Studio, WoSviewer programs were used for analyzing data. WoS, Pubmed, Scopus databases were used to collect data for meta-analysis phase; JAMOVI, R software were used for analyzing data. Within the scope of bibliometric analysis, 2430 publications dealing with attachment and development together were analyzed. Within the scope of the meta-analysis, 20,326 articles were scanned at the title, abstract or full-text; 20 meta-analyses have done dealing with 12 different psychosocial development characteristics and attachment patterns.

Results: With the bibliometric analysis conducted on the literature that dealing with attachment and development together, descriptive, social, intellectual structure of the field was determined; general profile, tendency of the field such as most effective countries, authors, collaborations, popular subject areas were revealed. It was found positively low level relationship between secure attachment in childhood and self-esteem, social competence, peer attachment, empathy, life satisfaction, prosocial behaviors; negatively low relationship between secure attachment and internalizing problems, anxiety, depression, negative affect, externalizing problems, crime. It was found positively low relationship between anxious attachment with internalizing/externalizing problems, anxiety, depression. It was found positively low relationship with avoidant and externalizing problems. Moderator analyses which done in scope of meta-analysis were not significant.

Conclusion: While secure attachment to mother positively affects psychosocial development, insecure attachment negatively affects it.

Keywords: Attachment, Bibliometric, Development, Meta-analysis, Psychosocial.

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AHCI	: Art & Humanities Citation Index
AQS	: Attachment Q Sort
ESCI	: Emerging Sources Citation Index
REM	: Rasgele Etkiler Modeli
SCI	: Science Citation Index
SIGN	: Scottish Intercollegiate Guidelines Network
SSCI	: Social Science Citation Index
WOS	: Web of Science Veri Tabanı

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
Şekil 3.1. Bibliyometrik araştırmaya dahil edilme kriterleri	22
Şekil 3.2. Bibliyometrik analize ilişkin evren ve örneklem	23
Şekil 3.3. Genel tarama sonucunda meta analiz yapılacak konuların belirlenme sürecine ilişkin akış tablosu	29
Şekil 3.4. Meta analiz çalışmasına ilişkin evreni ve örneklemini yansıtan veri akış tablosu	30
Şekil 3.5. İçselleştirme problemleri ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı	31
Şekil 3.6. Anksiyete ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı	32
Şekil 3.7. Depresyon ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı	33
Şekil 3.8. Negatif duygulanım (mizaç özelliği) ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı	34
Şekil 3.9. Dışsallaştırma problemleri ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı	35
Şekil 3.10. Suça karışma ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı	36
Şekil 3.11. Benlik saygısı ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı	37
Şekil 3.12. Sosyal yeterlik ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı	38
Şekil 3.13. Akrana bağlanma ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı	39
Şekil 3.14. Empati ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı	40
Şekil 3.15. Yaşam memnuniyeti ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı	41
Şekil 3.16. Prososyal davranışlar ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı	42

Şekil 4.1. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan çalışmalara ait temel bilgiler	50
Şekil 4.2. Anne-çocuk bağlanmasına yönelik yapılan çalışmaların yıllara göre atıf sayılarının dağılımı.....	51
Şekil 4.3. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında en fazla yayın yapan ilk 10 ülkenin görsel dağılımı	52
Şekil 4.4. Anne-çocuk bağlanmasına yönelik yapılan en fazla atıf alan ilk 10 ülke	52
Şekil 4.5. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan yayınların üretiminde ülkeler arasındaki işbirliği ağı.....	53
Şekil 4.6. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında en fazla yayın yapan ilk 10 yazar	55
Şekil 4.7. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında en fazla lokal atıf alan ilk 10 yazar	55
Şekil 4.8. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan yayınlardan en fazla global atıf alan ilk 10 çalışma.....	56
Şekil 4.9. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan yayınlardan en fazla lokal atıf alan ilk 10 çalışma.....	57
Şekil 4.10. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında en fazla global atıf alan dergiler	59
Şekil 4.11. Anne çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında en fazla lokal atıf alan dergiler	59
Şekil 4.12. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan yayınlarda yer alan ortak kelime analizi ağı	60
Şekil 4.13. Anne-çocuk bağlanması ile çocuğun gelişimini ele alan çalışmalarda son yıllarda popüler olan anahtar kelimeler (trend topics)	64
Şekil 4.14. Benlik saygısı ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği	66
Şekil 4.15. Sosyal yeterlik ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği	67
Şekil 4.16. Yaşam memnuniyeti ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği	67
Şekil 4.17. Prososyal davranışlar ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği.....	67

Şekil 4.18. Akrana bağlanma ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği	68
Şekil 4.19. Empati ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği	68
Şekil 4.20. Benlik saygısı ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği	71
Şekil 4.21. Sosyal yeterlik ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği	71
Şekil 4.22. Akrana bağlanma ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği	72
Şekil 4.23. Empati ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği	72
Şekil 4.24. Yaşam memnuniyeti ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği	73
Şekil 4.25. Prososyal davranışlar ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği	73
Şekil 4.26. İçselleştirme problemleri ile güvenli bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların huni grafiği	79
Şekil 4.27. İçselleştirme problemleri ile kaçınan bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların huni grafiği	79
Şekil 4.28. İçselleştirme problemleri ile kaygılı bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların huni grafiği	79
Şekil 4.29. Anksiyete ile güvenli bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların huni grafiği..	80
Şekil 4.30. Anksiyete ile kaçınan bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların huni grafiği	80
Şekil 4.31. Anksiyete ile kaygılı bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların huni grafiği ..	80
Şekil 4.32. Depresyon ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği	81
Şekil 4.33. Depresyon ile kaçınan bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği	81
Şekil 4.34. Depresyon ile kaygılı bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği	81
Şekil 4.35. Negatif duygulanım (mizaç özelliği) ve bağlanma ilişkisi araştırmasına dair huni grafiği	82

Şekil 4.36. Dışsallaştırma problemleri ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği.....	82
Şekil 4.37. Dışsallaştırma problemleri ile kaçınan bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği.....	82
Şekil 4.38. Dışsallaştırma problemleri ile kaygılı bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği.....	83
Şekil 4.39. Suça karışma ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği	83
Şekil 4.40. İçselleştirme problemleri ile güvenli bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasına ait orman grafiği	88
Şekil 4.41. İçselleştirme problemleri ile kaygılı bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasına ait huni grafiği	88
Şekil 4.42. Anksiyete ile güvenli bağlanma arasındaki ilişkiye dair araştırmanın orman grafiği	89
Şekil 4.43. Anksiyete ile kaçınan bağlanma arasındaki ilişkiye dair araştırmanın orman grafiği	89
Şekil 4.44. Anksiyete ile kaygılı bağlanma arasındaki ilişkiye dair araştırmanın orman grafiği	89
Şekil 4.45. Depresyon ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği	90
Şekil 4.46. Depresyon ile kaçınan bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği	91
Şekil 4.47. Depresyon ile kaygılı bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği	91
Şekil 4.48. Negatif duygulanım (mizaç özelliği) ile güvenli bağlanma arasındaki ilişkisi araştırmasına dair orman grafiği	92
Şekil 4.49. Dışsallaştırma problemleri ile güvenli bağlanma ilişki araştırmasına dair orman grafiği	92
Şekil 4.50. Dışsallaştırma problemleri ile kaçınan bağlanma ilişki araştırmasına dair orman grafiği	93
Şekil 4.51. Dışsallaştırma problemleri ile kaygılı bağlanma ilişki araştırmasına dair orman grafiği	93
Şekil 4.52. Suça karışma ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği	93

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 3.1. Araştırmalarda elde edilen verilere ilişkin güvenirlik katsayıları	46
Tablo 4.1. Bibliyometrik araştırmaya dahil edilen çalışmalarda yer alan verilerin kalitesine ilişkin bilgiler	49
Tablo 4.2. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında en fazla yayın yapan ilk 10 ülke	51
Tablo 4.3. Güvenli bağlanma ile benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışlar arasındaki ilişki araştırmasına dair genelleştirilmiş etki büyüklükleri	70
Tablo 4.4. Güvenli bağlanma ile benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, yaşam memnuniyeti ve prososyal davranışlar arasındaki ilişki araştırmasına dair heterojenite istatistikleri.....	74
Tablo 4.5. Olumsuz psikososyal özellikleri ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair genelleştirilmiş etki büyüklükleri	86
Tablo 4.6. Olumsuz psikososyal özellikler ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişkisi araştırmasına dair heterojenite istatistikleri.....	96

1. GİRİŞ

Bebekler, dünyaya geldikleri ilk zamanlarda beslenme, bakım gibi temel gereksinimlerinin karşılanması noktasında başkalarına ihtiyaç duyarlar. Bebeğin bu ihtiyaçlarının doğru anlaşılması, zamanında ve uygun şekilde karşılanması çocukta temel güven duygusunun kazanılmasına zemin hazırlar (1). Bebeğin fiziksel ve psikolojik olarak sağlıklı bir yaşam sürdürmesinde etkili olan unsurlardan biri de annesi ile doğum öncesi süreçten başlayan bağlılığıdır (2). Özellikle yaşamın ilk üç yılında bebek için öğrenme merkezi annedir ve bu dönemde bebeğin algılayabildiği ilk şey güvende hissettirilip hissettirilmediğidir (3). Annenin bebeğiyle doğum sonrasında erken ve sürekli temasının sağlanması anne ile çocuk arasındaki bağlanmayı olumlu yönde etkiler (4).

Anne ile çocuk arasında kurulan duygusal bağ olan Bağlanma kavramı hakkındaki ilk fikri Bowlby öne sürmüş ve bağlanmayı türün yaşamını devam ettirebilmesi açısından bakım verenine yakınlık kurması olarak tanımlamıştır (5). Bağlanma kuramı, insanların kendileri için önemli olan diğer kişilerle güçlü duygusal bağlar kurma durumudur. Bağlanma iki taraflı bir ilişkidir ve her iki tarafın da birbirinin ihtiyaçlarını karşılamasıyla zamanla gelişir. Bebeğin ihtiyaçları için sinyal göndermesi ile bakım veren erişkinin buna uygun cevabı sonucu güvenli bebek-anne baba bağlanması oluşur (6).

Yüksel'den (1995) aktarıldığına göre, Türkçede bağlanma olarak tek bir kelimeye yüklense de İngilizcede bağlanma kelimesi ebeveynin bebeğe bağlanması olan “*bonding*” ve bebeğin ebeveyne bağlanması olan “*attachment*” olmak üzere iki farklı kelime ile ifade edilmektedir (7). Bebekler gereksinimlerini karşılayacak olan ebeveynine iletip güven duygusu kazanırken ebeveyn de ebeveynlik becerilerine güven duyarak olumlu duygular geliştirecektir (8). Bebekle ebeveyni arasındaki ilişkide beslenme, hareket etme ve diğer bakımlar daha çok fiziksel teması gerektirir. Bu temas bebek ve bakım vereni arasında güçlü ve duygusal bir bağın oluşmasını sağlar. Sarılmak gibi fiziksel etkileşimler sonucu hissedilen derin güvenli temas, hem bebeğin hem de ebeveynin ruh halini olumlu yönde değiştirebilen duygusal bir iletişim görevi görür. Ayrıca fiziksel yakınlık bebeğin de sensori-motor reflekslerini tetikleyerek sakinleşmesini sağlar. Bu da ebeveyn ve bebek arasında güvenli bir bağ oluşumunu desteklemektir. Çocukların fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişimi erken gelişim evrelerinde ebeveynleriyle kurduğu bağla ilişkilendirilmektedir (9).

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'nde "Çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır" hükmü yer almaktadır (10). Çocukluğu kapsayan gelişim dönemleri döllenmeden doğuma kadar süreç olan doğum öncesi dönem, doğumdan 18-24.aya kadar olan bebeklik dönemi, 2-5 yaş arasını kapsayan ilk çocukluk dönemi, 6-11 yaş arasını kapsayan orta ve ileri çocukluk dönemi, 10-12 yaştan 18-21 yaş arasını kapsayan ergenlik dönemi olarak değerlendirilmektedir (11).

Temelleri doğum öncesi döneminde atılan bağlanmanın bireyin hayat boyu kuracağı ilişkilerde belirleyici olması bakımından bireylerin hayatlarındaki rolü önemlidir. Bağlanmanın doğumda tam ve yeterli düzeyde sağlanmasının bebeklik dönemi problemlerinin birçoğunu engelleyici nitelikte olduğu ve bebeklik dönemindeki olumlu duyguların bireylerin yetişkinlik hayatlarına da yansıdığı ifade edilmektedir (12). Çocuğun ebeveynleriyle arasında kurulan bağlanma örüntüleri bebeklerin ve çocukların farklı gelişim alanlarını etkilemektedir. Çocukluk dönemindeki güvenli bağlanma sosyoduygusal yeterliği, bilişsel işlevselliği, fiziksel gelişimi, zihinsel gelişimi desteklemektedir. Güvensiz bağlanan çocuklar ise sağlıklı gelişim bakımından risk altındadırlar (13). Çocukluk ve ergenlik dönemi psikiyatrik bozukluklarının birçoğunun erken dönemde bebekle bakım vereni arasındaki etkileşimle yakından ilişkili olduğu aktarılmaktadır (14). Güvenli bağlanan bireylerin kimlik gelişimlerinin daha olumlu ilerlediği (15) ve sosyal ilişkilerini etkilediği tespit edilmiştir (16). Bağlanmanın çocukların anksiyete, içe dönüklük, duygu düzenleme becerileri, akran ilişkileri, sosyal yetkinlikleri, öz-kontrolleri, kaygı, öfke ve saldırganlık düzeyleri (17) ile ilişkili olduğu; annelerin kaçınmacı bağlanma stilleriyle çocuklarının erken çocuklukta gelişimsel gecikmeler görülmesi arasında ilişki tespit edilmiştir (18). Benzer şekilde doğum öncesi bağlanmanın da çocuğun duyu motor ve dil gelişimi (19); davranışsal ve duygusal yeterlilik ve gelişimleriyle ilişkili olduğu bulunmuştur (20).

Bağlanma kuramının temel ilkelerinden biri olan içsel çalışma modeline göre yetişkinlikteki bağlanma örüntüleri erken dönem bağlanma süreçleriyle başlayan bağlanma geçmişinin bir yansımasıdır. Erken dönem temsillerin yetişkinlikteki bağlanma örüntülerini nasıl etkilediği konusuna açıklama getirmeye çalışan görüşlerden biri olan prototip perspektifi bireylerin yeni olaylarla karşılaştıkça çalışma modellerinin güncellendiğini ve değiştiğini ancak bebeklik döneminde gelişen temsillerin zaman içinde korunarak yaşam boyu bağlanma dinamikleri şekillendirmeye devam ettiğini varsaymaktadır. Erken dönem temsillerin yetişkinlikteki bağlanma örüntülerini nasıl

etkilediği konusunda öne sürülen süreçlerin matematiksel modeller kullanılarak test edilmesi sonucunda bağlanma güvenliğinin yaşamın ilk 19 yılında orta derecede istikrarlı olduğu ve istikrar örüntülerini en iyi açıklayan görüşün bebeklik dönemindeki bağlanma dinamiklerinin yaşam boyu etkili olduğunu savunan prototip perspektifi olduğu belirlenmiştir (21). Nitekim Bowlby de kişiliğin doğasını açıklamaya çalışırken kişiliğin tek bir ana rota ile başlayıp farklı hatlara ayrılan demiryolu metaforunu kullanmıştır. Aynı hattan çıkan rotalar her bir kavşakta daha fazla ayrışma olasılığı taşımaktadır. Bazı hatlar farklı rotalara evrilirken bazıları ana rotaya paralel yönde ilerler. Fraley'in yaptığı matematiksel modelleme ile insanların farklı rotalara yönlendiren kavşaklara rağmen orijinal kaynaklarına yakın kalma eğiliminde olduklarını ortaya koymaktadır (21).

Ebeveynlerin etkisinin önemli düzeyde olduğu çocukluk döneminde anneyle çocuk arasında gelişen bağlanmanın; çocuğun bireysel ve toplumsal gelişim sürecinde gerekli yaşam becerilerini sağlayan fiziksel, bilişsel, psikososyal, dil gelişimi vb. alanlarıyla ilişkili olabilmesi bakımından bireylerin yaşam kalitesi üzerinde önemli etkilerinin olabileceği; bu nedenle çocukluk dönemi anne-çocuk bağlanmasının daha iyi anlaşılabilmesi ve farklı boyutlarıyla anlaşılabilir olarak ortaya konabilmesinin bebeklikten erişkinliğe sağlıklı gelişimi destekleyici olacağı düşünülmektedir. İlgili alanyazın incelendiğinde anne-çocuk bağlanması konusunda yapılan çalışmaları farklı boyutlarıyla bütüncül olarak ele alan çalışmalara rastlanılmamıştır. Bu çalışma, anneyle bağlanmanın çocuğun gelişimiyle ilişkisini ortaya koyan uluslararası düzlemde gerçekleştirilen araştırmaları bibliyometrik, analitik ve tematik biçimde inceleyecek olması, bağlanmanın çocuğun gelişim alanları üzerindeki etkisinin büyüklüğünü ortaya koyabilecek olması ve bağlanma alanyazınına bütüncül bir bakış açısı sunabilecek olması bakımından önem arz etmektedir. Alanyazının değerlendirilmesi amacıyla yapılan araştırmalar alanın ihtiyaç analizini yapması, alanın ihtiyaçlarını ve profilini ortaya koyarak sonraki araştırmalar için yol haritası olabilmesi bakımından da önemlidir (22).

Bu çalışmada anne-çocuk bağlanması ve çocuğun gelişim alanlarını birlikte ele alan çalışmaların bibliyometrik, meta analitik ve meta tematik yöntemlerle çok boyutlu değerlendirilmesi ve anne çocuk bağlanmasının çocuğun gelişimi üzerindeki etkisinin ve bu konuda yapılan çalışmaların eğilimlerinin ortaya konması planlanmıştır. Araştırmanın temel amacı 0-18 yaş aralığında anne-çocuk bağlanmasının çocuğun gelişimi üzerindeki etkisini ileri analiz yöntemleriyle incelemektir. Araştırmada bibliyometrik, meta analitik ve meta tematik araştırma modellerinin kullanılması planlanmıştır.

Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

Araştırmanın bibliyometrik aşamasında; Anne çocuk bağlanması alanına yönelik bilim haritası oluşturulurken araştırmanın ilk sorusu olan “Anne-çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan çalışmaların tanımlayıcı yapısı nasıldır?” Sorusuna yönelik analiz edilen bibliyometrik göstergeler olarak:

1. Anne çocuk bağlanmasıyla ilgili yapılan çalışmaların yıllara göre atıf analizi nasıldır?
2. Anne çocuk bağlanmasıyla ilgili yapılan çalışmaların yayınlandığı ilk 10 dergi
3. Anne çocuk bağlanmasıyla ilgili yapılan çalışmaların üretildiği ilk 10 ülke hangileridir sorusuna yanıt aranmaktadır.

Anne çocuk bağlanması alanına yönelik bilim haritası oluşturulurken araştırmanın ikinci sorusu olan “Anne-çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan çalışmaların entelektüel yapısı nasıldır?” Sorusuna yönelik analiz edilen bibliyometrik göstergeler olarak:

1. Anne çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimiyle ilgili en çok makale üreten ilk 10 yazar
2. Anne çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimiyle ilgili yapılan çalışmalarda en çok atıf alan ilk 10 yazar
3. Anne çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimiyle ilgili yapılan çalışmalarda lokal atıf alan ilk 10 makale
4. Anne çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimiyle ilgili yapılan çalışmalarda global atıf alan ilk 10 makale
5. Anne çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimiyle ilgili yapılan çalışmalarda lokal atıf alan ilk 10 dergi hangileridir sorusuna yanıt aranmaktadır.

Anne çocuk bağlanması alanına yönelik bilim haritası oluşturulurken araştırmanın üçüncü sorusu olan “Anne-çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan çalışmaların sosyal yapısı nasıldır?” Sorusuna yönelik analiz edilen bibliyometrik göstergeler olarak:

1. Anne çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimiyle ilgili yapılan çalışmalarda ülkeler arasındaki işbirliği
2. Anne çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimiyle ilgili yapılan çalışmalarda kullanılan anahtar kelimeler arasındaki ortaklık
3. Anne çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimiyle ilgili yapılan çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimeler

4. Anne çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimiyle ilgili yapılan çalışmalarda son yıllarda öne çıkan anahtar kelimeler nelerdir sorularına yanıt aranmaktadır.

Araştırmanın meta analiz aşaması kapsamında çocuğun anneye bağlanması ile gelişim alanları arasındaki ilişkiye dair genelleştirilmiş etki büyüklüklerinin ortaya konması hedeflenmekte ve bu bağlamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır.

Bağlanma örüntüleri ile gelişim alanları (fiziksel gelişim, bilişsel gelişim, psikososyal gelişim, dil gelişimi) arasındaki ilişkinin genelleştirilmiş (ortalama) etki büyüklüğü nedir?

Bağlanma örüntüleri ile gelişim alanları fiziksel gelişim, bilişsel gelişim, psikososyal gelişim, dil gelişimi) arasındaki ilişkinin genelleştirilmiş etki büyüklüğü yayın yılına, hedef popülasyonun gelişim dönemine, kadın katılımcı sayısı, erkek katılımcı sayısı moderatör değişkenlerine, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının ne olduğuna, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının türüne, bağlanmayı değerlendiren kişinin kim olduğuna, ilgili gelişim alanının değerlendirildiği ölçme aracının ne olduğuna, ilgili gelişim alanının değerlendirildiği ölçme aracının türüne, ilgili gelişim alanını değerlendiren kişinin kim olduğuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın meta tematik analiz aşaması kapsamında; çocuğun anneye bağlanması ile gelişim alanları arasındaki ilişkiye dair gerçekleştirilen nitel çalışmalardan ortaya çıkan temel tematik konuların belirlenmesi amaçlanmakta ve bu bağlamda aşağıdaki soruya yanıt aranmaktadır.

Anne-çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan nitel araştırmaların sentezinden ortaya çıkan tematik konular nelerdir?

Bu araştırma bağlanma olgusuna ilişkin yapılmış çalışmalardan oluşan alanyazını kapsamlı ve bütüncül bir biçimde ele alan ilk çalışma olması bakımından önem arz etmektedir. Zira çalışmanın, bağlanma alanına dair temel çalışma alanlarını, popüler araştırma konularını, etkin ülkeleri, yazarları veya araştırma alanında gerçekleştirilen işbirliklerini belirlemesi ile alanın genel profilini ve eğilimini somut biçimde ortaya koyacak olması; ayrıca bağlanma ve gelişim ilişkisine dair yürütülen nicel ve nitel çalışmaların taranmasıyla alana dair yapılan bireysel çalışmalardan daha genelleştirilebilir sonuçların üretilecek olması alanyazının bütüncül olarak değerlendirilmesine olanak sağlayabilecektir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Bağlanma

Bebeklik döneminin çocuğun yalnızca fiziksel gelişimi bakımından değil, zihinsel ve duygusal yönden de hızlı geliştiği bir dönem olması bakımından sadece fiziksel gereksinimlerinin gözetilerek karşılanması yeterli değildir. Bebek, özerk yaşam becerileri henüz yeterince gelişmediğinden kendisine bakım veren kişiye bağımlı konumundadır ve bakım vereniyle kurduğu ilişkiler yalnızca fiziksel gelişimi açısından değil zihinsel ve duygusal gelişimi açısından da önem arz etmektedir (23). Dolayısıyla temel güvenin kazanıldığı bebeklik dönemi bireyin sonraki gelişim dönemlerindeki psikolojisi ve ruhsal gelişim açısından önemli bir dönemdir ve bu dönemde bebekle bakım vereni arasında kurulan ilişki ayrı bir önem kazanmaktadır (24). Bu dönemde sağlıklı ruhsal gelişimin desteklenmesinde anne ve babanın rolü kritiktir. Nitekim yaşamın ilk yıllarında şekillenen birçok psikopatolojinin bebeğin temel bakım vereniyle ilişkisiyle ilişkilendirilmektedir (25). Bebeklik döneminde ebeveynlerle kurulan bağlanma örüntülerinin bireyin gelecek yaşam dönemlerindeki kişilerarası ilişkilerinde de rol oynayabilmesi bakımından bağlanma konusu önem arz etmektedir (14).

Bebeğin temel bakım vereniyle arasında kurulan ilişkide çocuğun sergilediği yakınlık arayışı, özellikle stres durumlarında daha da belirgin hale gelen tutarlı ve sürekli duygusal bağ bağlanma olarak tanımlanmaktadır (26). Bağlanma kavramıyla annenin mi bebeğe bağlanması yoksa bebeğin mi anneye bağlanması net olmasa da kavramın orijinalinde annenin bebeğe bağlanması “*bonding*” kelimesiyle nitelendirilirken bebeğin anneye bağlanması “*attachment*” kelimesiyle nitelendirilmektedir (27).

2.2. Bağlanma Kuramı

Çocuğun duygusal, davranışsal ve zihinsel gelişimi için ebeveynleriyle kurduğu ilişkinin etkisini ortaya koyması bakımından bağlanma kuramı son yıllarda önem arz etmektedir. Bağlanma Kuramı denilince akla ilk gelen isimlerden biri olan Bowlby çocuklarıyla güvenli ilişki kurabilen ebeveynlerin çocuklarına güvende oldukları, değer gördükleri ve sevildikleri mesajını iletirler; bu güvence ile çocuklar özgüven kazanırken psikolojik sağlamlıkları da korunur (28).

Bağlanma kavramının çeşitli tanımları bulunmaktadır. Örneğin bağlanma kuramını geliştiren Bowlby bağlanmayı anne ile çocuk arasında gelişen, yakın, sıcak,

sürekli bir ilişki ve bu ilişkiden karşılıklı hoşnutluk olarak tanımlamaktadır (29, 30). Ayrıca Bowlby bağlanmanın bebeği dışarıdan gelebilecek her türlü tehlikeden koruyan bir ilişki biçimi olarak ele alırken, anneye bebeği arasında gelişen bu yakın ilişkinin devamı için çocuğun sergilediği her türlü davranışı bağlanma kavramı içinde değerlendirmektedir (31). Water ve Cummings'e göre ise bağlanma, çocuğun keşif esnasında ebeveyninin yanında kendisini güvende ve rahat hissettiği ilişki olarak tanımlanmaktadır (32).

Dünya Sağlık Örgütü'nün evsiz çocukların ruh sağlığı üzerine araştırma yapmasını istediği John Bowlby'nin bu çalışmaları bağlanma kavramına temel oluşturmuştur. Bowlby'nin bağlanma kuramı oral dönemde bebeklerin besleme işlevi üzerinden anneleriyle ilişki geliştirdiklerini savunan Freud'un kuramından temel almaktadır. Bowlby'nin bağlanma kuramını geliştiren Ainsworth ise geliştirdiği "Yabancı Durum Deneyi" ile üç temel bağlanma örüntüsü tanımlamıştır (33).

Bağlanma için besleme işlevinin yeterli olmadığı, aynı zamanda temel bakım verenin yakınlığı ve sıcaklığının da önemli olduğu görüşü Harlow'un maymunlarla ve Lorenz'in ördek yavrularıyla yaptığı çalışmalarla desteklenmiştir (34).

Harlow 1958 yılında maymunlar üzerinde yürüttüğü bir deneyle anneye bebeğin bağlanmasında yalnızca besleme işlevinin önemli olmadığını, sıcaklık ve temas unsurlarının önemini ortaya koymuştur. Harlow yeni doğmuş maymun yavrularını doğumdan kısa süre sonra annelerinden alarak biri tel örgüden diğeri ise havludan yapılmış iki vekil anne ile büyötmüştür. Yiyeceği sağlayan tek anne tel anne olsa dahi yavru maymunların havlu anneye daha çok bağlandıklarını, onu kucakladıklarını, korktuklarında havlu anneye giderek onu bir güvenli üs olarak kullandıklarını ortaya koymuştur (35).

Modern etolojinin babası olarak kabul edilen Konrad Lorenz kaz yavrularıyla yaptıkları bir deney ile bir kazın veya ördeğin ilk doğduğunda gördüğü ilk hareket eden nesneye bağlandığını ve her yerde onu takip ettiğini göstermiştir. Dolayısıyla bu şekilde bu hayvanların içgüdülerinin çarpıtılabileceğini veya hiç gelişmeyebileceğini ortaya koymuştur (35).

Bowlby, Dünya Sağlık Örgütü'nün kendisinden istediği Londra'daki evsiz çocukların ruh sağlığı üzerine yürüttüğü çalışma sonrasında yaşamın ilk üç yılındaki anne yoksunluğunun çocuklarda fiziksel ve ruhsal hastalıklara işaret ettiğini ortaya koymuştur. Psikanalitik yaklaşım temelinde eğitim gören Bowlby, psikanalitik yaklaşımda bu araştırma sonucunda şekillenen bazı sorulara yanıt bulamamış; yanıtı büyük oranda

etoloji araştırmalarında bulmuştur (36). Bowlby'nin bağlanma teorisinin başlangıcı uyum gúçlüėü çeken çocuklarla ev ortamında yaptığı gözlemlere, özellikle de annesi ile ilişkilerinde bozulmalar gördüğü iki çocukta gözlemlediği davranışlara dayanmaktadır. Daha sonra genç hırsızlar üzerinde çalışmalar yapmış ve anne-çocuk ilişkisindeki bozulmaların ileri yıllarda psikopatoloji geliştirilmesiyle ilişkili olduğunu ifade etmiştir (37). Akabinde, Bowlby James Robertson ile yaptığı çalışmada annelerinden ayrılan çocukların başkaları tarafından bakımlarının sağlanması ve beslenmelerine rağmen yoğun stres yaşadıklarını ortaya koymuştur. Bowlby bu gözlemlerine dayanarak anne çocuk ilişkisinin neden bu kadar önemli olduğunu sorgulamaya başlamıştır. Psikanalistlerin ve sosyal öğrenme teorisyenlerinin bebek ile anne arasındaki ilişkilerin annenin bebeği besleme işleviyle bebeğin açlık dürtüsünün giderilmesine bağlaması görüşünden tatmin olmayarak Lorenz ve Harlow gibi bilim insanlarının bağlanmanın yalnızca besleme işleviyle ilişkili olmadığını gösteren çalışmalarından da etkilenerek evrimsel biyoloji, etoloji, gelişim psikolojisi, kognitif bilim ve kontrol sistemleri teorisi vb. alanları da değerlendirecek şekilde bir görüş şekillendirmeye çalışmış ve bebek ile anne arasındaki bağın bebeğin yakınlık arama davranışına hizmet eden ,evrimsel süreçte gelişen, bebeğin, biyolojik temeli bir ilişki olduğunu belirten teorisini ortaya koymuştur (38).

Bowlby'e göre bağlanma; rahatlığı, korumayı ve güvenliği içeren, emme, tutma, sarılma, gülümseme, ağlama gibi anneyi bebeğe yakınlılaştıran içgüdüsel tepkilerden oluşan ve bunun içgüdüsel tepkiler aracılığıyla bebekle anneyi birbirine yakınlılaştıran tür davranışlarını içermektedir (38). Bebekler bağlanma figüründen ayrıldığında veya stresli bir olay anında bağlanma figürüne yakınlık isteği ile birtakım tepkiler ortaya koyarlar. Bu tepkiler: protesto, umutsuzluk ve ayırma şeklinde dir. Protesto tepkisinde bebek bağlanma figürüne geri kavuşma beklentisi içerisindedir ve ondan ayrılığa ağlayarak tepki göstermektedir. Umutsuzluk tepkisinde ağlayarak protesto etmesine rağmen bağlanma figürüne kavuşamayan bebek üzėün görünmektedir ve daha az olumsuz tepki vererek sessizleşmektedir. Bebeğin bağlanma figüründen ayrılığa karşı verdiği son tepki olan ayırma tepkisinde ise bebek artık protesto ve umutsuzluk tepkilerini geri çekerek reddetme davranışı sergilemez, yardım tekliflerine ilgiyle yanıt verir ancak bağlanma figürüne kavuştuğunda ilgisiz ve kayıtsız tutum sergiler (39).

Ainsworth Bowlby'nin Dünya Sağlık Örgütü için hazırladığı raporu tamamlandıktan sonra Bowlby'nin ekibine katılmıştır, Bowlby'nin önceki araştırmalarından çıkan kurumsal bakımda kalan bebeklerin ve çocukların anne ile

etkileşim eksikliğinin onların gelişimleri üzerindeki olumsuz etkilerinden etkilenmiştir ve bebek ile annesi arasındaki güçlü bağın oluşumunu açıklayan, yokluğu veya kesintiye uğraması halinde çocuğun kişilik gelişimine etkisini araştırmaya, bu çalışmaları da ev ortamında doğrudan gözlem yöntemine dayandırmaya karar vermiştir. Ainsworth, eşinin işi için gittiği Uganda’da 28 Ganda bebeğiyle 9 ay boyunca iki haftada bir ev ziyaretleri ile anne bebek bakımı uygulamaları, etkileşimi ve bebeğin gelişimi hakkında gözlemler yapmıştır. Ainsworth bu çalışmasında bebeğin dünyayı keşfetmesi için annenin güvenli bir üs veya sığınak konumunda olduğunu gözlemlemiş ve bebekleri güvenli bağlanan, güvensiz bağlanan ve bağlanmayan bebekler olmak üzere üç grupta sınıflamıştır (40). Ainsworth daha sonrasında arkadaşları ile Yabancı Ortam adı verilen bir laboratuvar tekniği geliştirerek bağlanmayı laboratuvar ortamında incelemiştir. Bu deney ile annenin varlığında ve yokluğunda bebeğin keşif davranışlarını açıklamış ve annenin yokluğunda bebeklerin stresle baş etmedeki bireysel farklılıklarını ortaya koymuştur (41). Ainsworth’e göre anne duyarlılığının 4 bileşeni vardır. Bunlar: 1. Bebeğin sinyallerinin farkında olma, 2. Bebeğin sinyallerini doğru yorumlama, 3. Bebeğin sinyallerine uygun yanıt verme, 4. Bebeğin sinyallerine hızlı yanıt verme şeklindedir (42).

Ainsworth ve arkadaşları geliştirdikleri Yabancı Durum Prosedürü ile bebeklerin tanımadıkları bir ortamda çevreyi nasıl keşfettiklerini, bağlanma figürlerini nasıl güvenli üs olarak kullandıklarını, bağlanma figürünün ayrılıp yabancı birisi ile yalnız kaldıklarında yabancı kişinin yakınlık girişimlerine nasıl tepki verdiklerini ve bakım verenin yokluğunda kaygıyla nasıl baş ettiklerini gözlemlemişlerdir. Bebeklerin yeni veya alışılmadık uyaran nesnelere ve duruma tepkilerini ve bağlanma figüründen ayrılmaya ve yeniden bir araya gelmeye yönelik tepkilerini içeren 8 bölümden oluşan Yabancı Durum Deneyi bebekler için daha az rahatsız edici bölümden rahatsız edici bölüme doğru sıralanmaktadır. Anne ve bebeğin gözlemci eşliğinde odaya alınmasıyla başlayan süreç sırasıyla yabancının odaya katılması, annenin odadan ayrılmasıyla bebeğin yabancı ile yalnız kalması, annenin odaya girmesiyle yabancının odadan ayrılması, bebeğin odada yalnız kalması, yabancının odaya gelmesiyle devam etmektedir ve annenin odaya gelmesiyle yabancının odadan ayrılmasıyla son bulmakta ve 8 oturumluk bu deneyde bebeğin verdiği duygusal ve davranışsal tepkiler gözlemlenmektedir. Bebeğin annesiyle yeniden bir araya geldiğinde sergilediği tepkilere göre Güvenli, kararsız (temasa direnen) ve savunmacı (yakınlıktan kaçınan) olmak üzere üç tip bağlanma örüntüsü tanımlamışlardır (43). Ainsworth ve arkadaşlarının tanımladığı 3’lü bağlanma modeline

Main ve Solomon, anneleriyle bir araya geldiklerinde endişeli, düzensiz ve tutarsız davranışlar sergileyen çocukları kapsayan Dağınkı Bağlanma örüntüsünü eklemiştir (44).

2.3. Bağlanma Teorisinin Özellikleri

Bowlby bağlanma davranışının özellikle erken çocukluk döneminde belirgin olsa da bireyin yaşamının her evresinde var olduğunu, bağlanma figürünün ise genellikle anne olduğunu belirten Bowlby, bağlanma teorisinin birtakım özelliklerini sıralamaktadır:

Spesifiklik: Bağlanma davranışı genellikle bir ya da birkaç belirli kişiye yöneliktir,

Süre: Erken bağlanmalar kolayca bırakılmaz ve genellikle bağlanma yaşam boyu sürer,

Duygularla bağlantısı: En yoğun duygular genellikle bağlanma ilişkisinin oluşumu, sürdürülmesi, bozulması gibi dönemlerde ortaya çıkar,

Var olma süreci: Bağlanma davranışı genellikle yaşamın ilk 9 ayında gelişir ve sosyal etkileşimin daha yoğun olduğu bireylerle bağlanmanın gerçekleşmesi daha olasıdır,

Öğrenme: Bağlanmanın gelişimi için tanıdık olanla yabancıyı ayırt etme önemli bir rol oynasa da az da olsa ödül ve cezalar gibi öğrenme yöntemleriyle de bağlanma şekillenebilir.

Organizasyon: ilk başta bağlanma davranışları daha basit davranışlar ve tepkiler üzerinden organize edilirken ilk yılın sonunda daha karmaşık sistemler tarafından aktive edilmeye başlar,

Biyolojik İşlev: Bağlanma davranışı neredeyse tüm memeli yavrularında görülen ve genellikle anne olan tercih edilen bir yetişkine yakınlığını sürdürmesiyle yavrunun hayatta kalma şansını artırma işlevi taşımaktadır (45).

2.4. Bağlanmanın Oluşum Aşamaları

Bağlanma öncesi aşama; Doğumdan 6.haftaya kadar sürer, çocuklar ebeveynleriyle ilişkisi olmayan, doğuştan getirdikleri ağlama gibi bağlanma davranışlarını sergilerler, tanıdık olmayan bir bakım verenle kaldıklarında üzülme tepkisi göstermezler.

Bağlanmanın Oluşum Aşaması; 6-8 aylık döneme kadar süren bu dönemde bebekler tanıdık olmayan kişilere karşı ihtiyatlı tepkiler gösterirler. Bebeğin kendisine bakım veren kişilere özellikle de annesine yöneldiği dönemdir. Bu dönemde yabancı kaygısı henüz gelişmemiştir.

Bağlanma Aşaması; Ortalama 7-24 ay arasına denk gelir, bu dönemde bebekler bakım verenlerinden ayrıldıklarında strese girdikleri yönünde tepkiler sergilerler. Bağlanmanın belirgin görüldüğü bu dönemde bebekte bağlanma figüründen ayrıldığında ayrılık kaygısı görülmektedir.

Karşılıklı İlişkiler Aşaması; 24.aydan sonrasına denk gelen bu aşamada ise bebek hareket kabiliyetinin gelişmesi ve iletişimsel olarak daha yetkin hale gelmesinin de etkisiyle bakım vereninden uzaklaşabilmekte, yakınlık ihtiyacı ve keşif arasında dengeyi kurabilmektedir. Karşılıklı ilişkilerin geliştiği, bağlanmanın şekillendiği bu aşamada bebek bağlanma figüründen ayrılrsa da bu kişinin geri döneceğini bilmektedir (46, 47).

Main'e göre bağlanma gelişimi için 5 temel prensip vardır:

1. Bağlanma en erken yaşamın 7. ayında gelişir,
2. Neredeyse tüm bebeklerde bağlanma görülür,
3. Bağlanma belirli birkaç kişi ile şekillenir,
4. Bu seçici bağlanma bağlanma figürüyle sosyal etkileşimin neticesinde şekillenir,
5. Bağlanma bebeğin davranışları ve beyin gelişimi için özel düzenlemelere öncülük eder (48).

2.5. Bağlanma Stilleri

2.5.1. Güvenli Bağlanma

Güvenli bağlanma birey stresli, kaygılandırıcı veya olumsuz vb. bir durumla karşılaştığında bakım vereninin erişilebilir ve duyarlı olacağı inancı geliştirdiğinde şekillenen bağlanma stilidir. Güvenli bağlanan bebekler anneden ayrıldığında daha az ağlarken annelerini güvenli üs olarak kullanarak çevreyi keşfetmeye yönelirler; anneden ayrıldığında stres tepkisi sergilerken anneye yeniden bir araya geldiğinde kolay sakinleşebilirler. Güvenli bağlanma stili geliştiren bireylerin bakımverenleri bebeklerinin sinyallerine karşı duyarlı, bebeklerinin gereksinimlerine sevgiyle, tutarlı ve sürekli yanıt veren ebeveynlerdir. Bu güven duygusuyla bir bebek çevreyi daha rahat keşfeder, bir yetişkin yaşamında karşısına çıkan yeni keşif ve girişimlerde kendisini daha cesur ve yeterli hisseder (49, 50). Ainsworth ve arkadaşları tarafından geliştirilen Yabancı Durum Prosedüründe güvenli bağlanan bebeklerin annelerinin güvensiz bağlanan bebeklerin annelerine göre bebeklerinin sinyallerine daha duyarlı yaklaştıkları tespit edilmiştir (51). Erken dönemde anne ile bebek arasında kurulan olumlu ve optimal düzeydeki etkileşim

güvenli bağlanmanın öngörücüsü olmanın yanısıra bireyin duygusal ve sosyal gelişiminde de önemli bir rol oynamaktadır (52).

2.5.2. Kaygılı-Dirençli Bağlanma

Kaygılı-dirençli bağlanan bebekler annelerinden ayrıldığında aşırı stres tepkisi sergilerken anneleriyle yeniden bir araya geldiğinde de öfkeli tutum sergiler ve kolay sakinleştirilemez. Kaygılı-dirençli bağlanan çocukların bağlanma figürleri çocuklarla etkileşimde istikrar ve güvenlik duygusunu yansıtamazlar; çocuklar etkileşim esnasında bağlanma figürünü reddedici tutum ve davranışlar sergilerler, ebeveynlerinden ayrı kalmak onlar için üzücü ve stres vericiyken yeniden bir araya geldiklerinde yeniden keşfe yönelmeleri veya yatıştırılmaları oldukça zordur (53).

2.5.3. Kaçınan Bağlanma

Kaçınan bağlanan bireyler annelerinin varlığında yakınlık arayışı sergilemezler. Anneden ayrıldığında da yoğun stres sergilerler ve anneyle yeniden bir araya geldiğinde ilgili görünmezler (51). Kaçınan bağlanan bireyler bir başkasının sevgisi veya desteği olmaksızın da yaşamını sürdürmeye çalışabilirler. Bu tür bireyler, yakınlık veya güvenlik için bakım verene her yaklaştığında reddedilmenin sonucu olarak başkalarının sevgisi ve desteği olmadan hayatlarını yaşamaya çalışırlar (54). Kaçınan bağlanan çocukların bağlanma figürleri genellikle çocuklarının duygusal olarak zorlandıkları anlarda yanlarında değildir. Nadiren ağlayan veya uzak duran bu çocuklar bağlanma figürleriyle yeniden bir araya geldiklerinde de güçlü duygusal dalgalanmalar sergilemezler (53).

2.5.4. Dağınık Bağlanma

Dağınık bağlanma örüntüsü sergileyen bebekler bakım vereninin ihtiyaçlarına duyarlı olup olmadığı veya bu ihtiyaçlarına yanıt verip vermeyeceği konusunda emin olamamaktadırlar. Bakım verenin bazen çocuğa karşı duyarlı davranıp bazense çocuğun yanında var olamaması, ayrılık ve terk etme ile ilgili tehditleri gibi tutarsız veya belirsiz tutumları nedeniyle bu çocuklar ayrılık kaygısına yatkın olurlar, dünyayı keşfetme konusunda kaygı duyarlar (54). Dağınık bağlanan çocuklar annelerinden ayrıldığında ayrılığa tepki ve üzüntü sergilerken anneleriyle bir araya geldiklerinde zor yatışırlar ve öfkelerini dindirmek uzun sürmektedir. Bir yandan temas isterken aynı zamanda fiziksel temasa direnirler; davranışları kızgınlık ve temas isteği arasında değişir (55). Dağınık

bağlanma örüntüsü sergileyen çocukların bakımverenleri kimi zaman güvenli sığınak iken kimi zaman da korkunun veya kaygının kaynağıdır. Bu nedenle bu çocuklar da kafaları karışık şekilde çelişkili davranışlar sergilerler (53).

2.6. Bağlanma ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Bağlanma temsilleri benlik ve kişilerarası temsilleri de öngörmektedir. Güvenli bağlanma temsiline sahip çocukların benlik temsilleri de esnek ve olumlu olurken güvensiz bağlanma temsiline sahip çocukların benlik temsilleri katı ve olumsuzdur (56). Ebeveynlerine güvenli bağlanmanın olumlu benlik algısını desteklemesiyle kaygıyı azalttığı ve psikolojik gelişim için önemli bir rol oynadığı ortaya konmuştur (57).

Üniversite öğrencilerinde güvenli bağlanmanın daha yüksek mental iyi oluş ve daha düşük utangaçlık düzeyiyle ilişkili olduğu (58); Güvenli bağlanma örüntüsü sergileyen ergenlerin daha az duygu düzenleme güçlüğü gösterdikleri ve empati düzeylerinin daha yüksek olduğu, daha fazla olumlu sosyal davranışlar sergiledikleri (59); Sosyal fobi düzeylerinin daha düşük olduğu (60) tespit edilmiştir. Suça sürüklenen çocukların bağlanma güvenliğine yönelik yapılan bir araştırmada konut dokunulmazlığı, mala zarar verme gibi hırsızlık türünde suç işleyen çocukların yaralama suçu işleyen çocuklara göre anne babaya bağlanma düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (61).

Okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan bir çalışmada bağlanma örüntülerinin çocukların benlik ve kişilerarası temsillerini yordadığı; güvenli bağlanan çocukların olumlu-esnek benlik temsiline sahipken güvensiz bağlanan çocukların katı-olumsuz benlik temsiline sahip olduğu (56); çocukların güvenli bağlanma düzeyleri arttıkça oyun becerilerinin arttığı; kaçınmacı bağlanma düzeyleri arttıkça ise oyun becerilerinin düştüğü (62); yeme reddinin azaldığı (63); güvensiz bağlanmanın çocukluk çağı obezitesine (64); anksiyete ve içe dönüklüğe zemin hazırladığı (65); Orta çocukluk döneminde güvenli bağlanma örüntüsü sergileyen çocukların içe yönelim problemlerinden içe kapanıklık, dikkat sorunları ve sosyal sorunlar ile dışa yönelim problemlerinden karşı gelme ve saldırgan davranışların daha az görüldüğü tespit edilmiştir (66).

Ergenlerde kaçınan bağlanmanın yüksek riskli davranışlarla ilişkili olduğu (67); güvensiz bağlanmanın saldırgan davranışları artırdığı (68) kaygılı ve kaçınan bağlanmanın borderline kişilik bozukluğu ve psikopatik kişilik özelliği ile ilişkili olduğu (69); Güvensiz bağlanma arttıkça ergenlerin riskli davranışlar sergileme eğiliminde

oldukları tespit edilmiştir (70); Orta çocukluk döneminde kaygılı veya kaçınan bağlanma arttıkça çocukların şekilsel yaratıcılığının azaldığı (71); güvensiz bağlanmanın üniversite öğrencilerinde daha düşük yaşam kalitesiyle ilişkili olduğu tespit edilmiştir (72). Anne babayla olumsuz bağlanma şekillendikçe ergenlerin akıllı telefon bağımlılıkları görülme sıklığının arttığı ve duygu düzenleme güçlükleri artmaktadır (73).

Bağlanma konusunda yapılan derleme çalışmalar incelendiğinde güvensiz bağlanmanın daha yüksek travma sonrası stres bozukluğu ile ilişkili olduğu (74); kaçınan bağlanmanın düşük duygusal reaktivite ve iyileşme ile, kararsız bağlanmanın daha yüksek duygusal reaktivite ile, dağınık bağlanmanın yüksek reaktivite ve iyileşme güçlükleriyle ilişkisi ortaya konmuştur (75); Güvenli bağlanmanın sağlıklı ve gerçekleşmesi beklenen bağlanma modeli olduğu, kaçınmacı bağlanmanın erken çocukluk döneminde bakım verenin ihmal ve dikkatsizliğiyle ilişkili olduğu ve bu bağlanma örüntüsünün kararsız ve dağınık bağlanma örüntüsüne göre içselleştirme ve dışsallaştırma problemleriyle daha az ilişkili olduğu ifade edilmektedir (53).

Güvensiz bağlanma örüntüsünün çeşitli psikopatolojilerle ilişkili olduğu; güvensiz bağlanma örüntülerinden biri olan kaygılı/ikircikli bağlanma stilinin anksiyete bozuklukları ve depresif bozukluklarla ilişkilendirildiği, kaçınan bağlanma stilinin davranış bozukluğu ve diğer dışa vuruk psikopatolojilerle ile dağınık bağlanmanın ise dissosiyatif bozukluklarla ilişkili olduğu ifade edilmektedir (52). Güvensiz bağlanan çocukların duygu düzenleme ve sosyal etkileşim becerilerinin daha zayıf olduğu, bu becerilerdeki yetersizliklerinin de kaygı geliştirme potansiyeli taşımaları bakımından bağlanmanın da kaygı ile kısmen ilişkili olabileceği ifade edilmektedir (76).

Kuzey Afrika'da bağlanma çalışmaları üzerine yapılan bir meta analiz çalışmasında annenin özellikle doğum sonrası ilk 2 aylık dönemdeki depresyonu, aşırı müdahaleciliği ve mesafeli tutumunun çocuğunun güvensiz bağlanmasıyla ilişkili olduğu; erken dönem anne-bebek etkileşiminin bebeğin geliştirdiği bağlanma stilinde belirleyici olabildiği tespit edilmiştir (77). Şefkatin odakta olduğu duygusal etkileşim çocukların sosyal ve duygusal yeterliliklerini etkilemesinin yanısıra bilişsel ve dil gelişimleri açısından da önemlidir (78). Bu bağlamda çocuğun ilgilerine ve gereksinimlerine duyarlı olan bakım verenlerin varlığı da çocukların gelişimlerini etkili potansiyeline sahip bir unsurdur. Bu bakımdan gelişimin temellerinin atıldığı çocukluk döneminde anne ile çocuğun arasında kurulan ilişkinin niteliği de çocuğun gelişimi üzerinde önemli bir etkidir (79).

2.7. Gelişim

Gelişim yapısal, düşünsel ve/veya davranışsal süreçlerde zaman içerisinde meydana gelen nicel veya nitel değişiklikler ile süreklilik olarak tanımlanmakta, kalıtsal veya çevresel faktörlerden etkilenmektedir. Gelişimin belirli ilkeleri vardır. Örneğin; gelişim devamlılık gösterir, tüm alanlarıyla bir bütündür, her yaşta aynı ilerlemez, çevre ve kalıtımın etkisi altındadır, bireysel farklılıklar gösterir, farklı alanlarda farklı hızda şekillenir, belirli bir sıraya bağlı ilerler, baştan ayağı-içten dışa, genelden-özele olmak üzere belirli yönde ilerler. Gelişim farklı dönemlere ayrılarak incelenmektedir. Bu dönemlerin isimlendirmeleri farklılaşsa da genel olarak gebeliğin başlangıcından doğuma kadar olan dönem prenatal dönem, doğumdan 3 yaşa kadar olan dönem bebeklik veya yenidoğan-oyun çocukluğu dönemi, 3-6 yaş arası erken çocukluk dönemi, 6-12 yaş arası orta çocukluk dönemi ve 12 yaş ile ortalama 20 yaş arası ise ergenlik dönemi olarak sınıflandırılmaktadır (80).

2.7.1. Gelişim Alanları

Gelişim alanları genel olarak farklı kavramsallaştırmalarla kategorize edilse de temelde aynı özellik ve gelişim alanlarını içermektedir. Örneğin kimi kaynaklarda fiziksel gelişim olarak ele alınan alan kimi kaynaklarda motor gelişim, kimilerinde ise psikomotor gelişim alanı olarak ele alınmaktadır. Benzer şekilde psikososyal gelişim alanı, sosyoduygusal gelişim alanı olarak ifade edilebilirken daha özelden birbirleriyle ilişkili olabilen duygusal gelişimi, psikolojik gelişimi, kişilik gelişimini, öz bakım becerileri olarak ayrı başlıklarda ele alınabilmekte veya bunların hepsini tek başlık altında içerebilmektedir. İnsan gelişimi biyolojik, bilişsel ve sosyoduygusal olmak üzere 3 temel sürecin etkileşimiyle yaşam boyu değişimi içeren karmaşık bir süreç olarak ele alınmaktadır. Biyolojik süreçler genler, ağırlık artışı, boy uzaması, beyin gelişimi, motor becerilerdeki değişiklikler, kalp damar sistemindeki değişiklikler, hormonal değişimler gibi fiziksel yapıdaki değişimleri içermektedir. Bilişsel süreçler dil, düşünce ve zekadaki değişiklikleri içermektedir. Bir bebeğin oyuncakı takip etmesi, kelimeleri birleştirerek anlamlı cümleler oluşturması, girişkenlik becerisindeki gelişmeler gibi değişimler bilişsel gelişimin kapsamında girmektedir. Sosyoduygusal gelişim ise duygulardaki, kişilik yapısındaki ve diğer insanlarla ilişkilerdeki değişimleri içermektedir (11).

Bayrak ve arkadaşlarına göre ise gelişim; bedensel değişiklikleri, motor becerilerdeki değişiklikleri ve duygusal becerileri içeren fiziksel gelişim; öğrenme,

hatırlama, algılama gibi süreçleri içeren bilişsel gelişim ve duyguları, mizacı, ahlak gelişimini, kişilik gelişimini vb. içeren psikososyal gelişim olmak üzere üç temel alanda incelenmektedir (81) Bellman ve arkadaşları gelişimi: 1. İnce ve kaba motor becerileri içeren motor gelişim, 2. Dil ve konuşma gelişimi, 3. Sosyal ve kişisel beceriler ile 4. Performans ve bilişsel gelişim olmak üzere 4 ana başlıkta incelemektedir (82). Bu çalışmada gelişim alanları Fiziksel Gelişim, Bilişsel Gelişim, Psikososyal Gelişim ve Dil Gelişimi olarak ele alınmaktadır.

Fiziksel Gelişim

Fiziksel gelişim; boy ve kilonun gelişimi, iskelet gelişimi, vücut kısımlarının gelişimi, kas ve sinir sisteminin gelişimi, kalp ve dolaşım sisteminin gelişimi gibi alanlardaki değişimi içermektedir (83). Fiziksel gelişim diğer gelişim alanlarının gelişmesine de olanak sağlaması bakımından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda fiziksel gelişimin en yakın psikomotor kavramıyla ilişkili olduğu söylenebilmektedir (84). Motor kavramıyla da ifade edilen, henüz anne karnında başlayan hareket, doğum öncesi ve doğum sonrasında fiziksel gelişimin, anneyle veya diğer sosyal çevre ile iletişimin, dünyayı tanımanın, araştırmanın ve keşfetmenin önemli bir bileşenidir (85). Motor kavramı genellikle tek başına kullanılan bir kavram olmayıp en sık psikomotor, algısal motor, motor beceriler gibi kavramlarla ifade edilmektedir. Psikomotor terimi motor alanla bilişsel ve duyuşsal alanın gelişimsel bakımdan birbirlerinden etkilenecek birlikte geliştikleri alanları ifade etmek için kullanılmaktadır. Psikomotor gelişim beynin farklı merkezlerinde şekillenen algılama süreçleri ve refleksif hareketler, otomatik tepkilerin sonucu olarak ortaya çıkabilmektedir (86).

Psikomotor gelişim büyük kas ve küçük kas yapılarındaki organik farklılaşmaları içermesinin yanı sıra zihin-kas koordinasyonuna dayalı zıplama, atlama, koşma, takla atma gibi hareketleri de içermektedir (87).

Bilişsel Gelişim

Biliş olarak Türkçeye kazandırılan cognition terimi farklı zihinsel yapı, süreç ve işlevlerin birlikteliğinden oluşan bir üst işlem sistemi olarak tanımlanmaktadır (88). İçsel zihin süreçlerini tanımlayan biliş terimi dikkat, algı, bellek, okuma, problem çözme, yaratıcılık vb. birçok işlevi kapsayan şemsiye bir kavramdır (80). Bilişsel gelişim ise doğum öncesi dönemde temelleri atılan, doğumla birlikte de türün organizmaya uyumunu içeren bir süreçtir. Uyum sürecinde birey çevreden gelen uyarıları alır, bu uyarıları

değiştirerek veya olduğunu gibi alarak birbiriyle uyumlu bir bütüne dönüştürür (89). Bilişsel işlemler bebeğin doğumundan yaşam boyunca uzanan, duyu organları aracılığıyla edindiği uyarıları algılamasına, bilgiyi edinip, işlemesine, saklamasına, ihtiyaç duyduğunda ise geri getirmesine olanak sağlamaktadır (90).

Bir yenidoğanın çevresini tanıması, öğrenmesi, anlam yüklemesi donatıldığı duyu sistemleri aracılığıyla, zihinsel performans sergileyerek gerçekleşmektedir. Bilişsel gelişimin nasıl şekillendiği konusunda farklı kuramcıların farklı görüşleri bulunmaktadır. Örneğin Vygotsky çocuğun dünyası ile bilişsel gelişimi arasında sürekli bir etkileşime vurgu yaparken Piaget çocuğun çevre ile kurduğu ilişkilere vurgu yapmaktadır (90).

Psikososyal Gelişim

Bir insanın doğumundan erişkin olduğu zamana kadar diğer insanlarla kurduğu ilişki, onlara karşı sergilediği ilginin, tutumun, davranışların tümü olarak tanımlanmaktadır (91). Duyguları anlama, ifade etme, düzenleyebilme, akranlarla ve diğer bireylerle iletişim kurma becerisi, şefkat, arkadaşlık, gurur, itimat, güven duyguları gibi temel yeti ve beceriler sosyal ve duygusal gelişimlerin bileşenleri olarak sıralanmaktadır (92).

Temelleri aile ortamında atılan sosyal gelişimde ailenin ve bilhassa annenin çocuğa yaklaşımının ve çocuğun güven duygusunun rolü büyüktür (93). Zira anneye bağlılık ve anne ile ilk etkileşimler bebeğin sosyal davranışlarının temelini oluşturur (58). Bebeğin aile içerisindeki ilk etkileşimlerinin ve deneyimlerinin yanısıra çocuğun içinde yaşadığı toplumun, bebeğin özelliklerinin, ailenin tutumlarının, bireyin kardeş gibi aile üyelerinin yanısıra akranlarıyla olan etkileşimin de sosyal gelişimde önemli unsurlar olduğu bilinmektedir (94). Annelerin ayrılıkla ilgili yoğun hassasiyetleri ve yüksek endişelerinin çocuklarının psikososyal gelişimlerini, ayrılma ve özerkleşme süreçlerini olumsuz etkileyebileceği vurgulanmaktadır (95).

Dil Gelişimi

Dil gelişimi yaşam boyu devam eden bir süreç olsa da özellikle bebeklik dönemi ve başkalarıyla etkileşimin şekillendiği okul öncesi dönem dilin biçimlendiği dönem olması bakımından ayrı bir önem arz etmektedir. Bu dönemlerde çocuklar dilin semantiğini yani anlamını, anlamı temsil eden fonoloji, morfoloji ve sentaks gibi yapılar ile dilin kullanımı yani pragmatikini öğrenmektedir (96).

Bebekler doğumlarından itibaren dili etkin bir şekilde iletişim aracı olarak kullanmaya başlarlar. Acıkma, üşüme, herhangi bir şeyden rahatsız olma gibi durumlarda ağlama aracılığıyla dil yapılarını kullanır ve isteklerini yansıtır. Dilin sözel iletişim aracı olarak kullanımından önce de beden dili aracılığıyla kol ve bacaklarını hareket ettirme, terleme, ellerini yumruk yapma vb. hareketlerle kendilerini ifade ederler. Zamana bağlı olarak çocuk dili kullanmakta daha da ustalaşır ve amacına uygun kullanım özellikleri sergiler. Dilin gelişimi dil sembollerinin kelimelerin kazanılması, dilin kurallarına uygun şekilde kullanılmasını içermektedir (90).

İlk olarak, dil, çoğu diğer kişilerle etkileşimi içeren birçok ve çeşitli amaçlar için kullanılır. İnsanlar gün içinde farklı koşullarda etkileşimde bulunurken, başkalarıyla iletişimi sürdürmek, bilgi edinmek, bilgi vermek ve hedeflere ulaşmak için dili kullanmaya ihtiyaç duyarlar. Böylece insanlar sadece konuşmazlar; bunun yerine sözcükler ve cümlelerle bir şeyler yaparlar. Dil ile neler yapılabileceğini bilmek, dil bilmenin önemli bir parçasıdır (97).

Dil ayrıca bireylerin çevrelerini keşfetmelerine olanak sağlayan, düşünebilmek için aracı olan, sosyal gereksinimlerini karşılamada, sosyal ve kültürel değerleri tanımlarında ve kendilerini ifade etmelerinde önemli rol oynayan bir yapıdır. Böylelikle dilin ve düşüncenin gelişimi bireylerin çevreyle etkileşimine ve anlama aracı olmaktadır. Bağlantı kurma, problem çözme, kavramsallaştırma gibi alanlarda dil ve düşünce birlikte etkileşim içerisinde çalışmaktadır (98). Ayrıca alıcı ve ifade edici dil becerileri bilişsel gelişim ve iletişim becerilerinin önemli bir bileşeni olarak rol oynamaktadır (99).

Dil genellikle alıcı dil ve ifade edici dil olmak üzere iki türlü bileşeni üzerinden tanımlanmaktadır. Alıcı dil dil ile iletilen bilgi veya mesajların alınmasını, kodlanmasını ve yorumlanmasını içerirken ifade edici dil bir mesajın kodlanmasını veya üretilmesini içermektedir (100).

2.7.2. Ebeveyn-Bebek Etkileşiminin Çocuğun Gelişim Alanları Üzerindeki Etkisine Yönelik Yapılan Araştırmalar

Çocukların gereksinimlerinin anlaşılacak uygun şekillerde karşılanmasını içeren etkileşim örüntüsü de çocukların farklı gelişim alanları üzerinde etki potansiyeline sahiptir. Anne çocuk arasında kurulan etkileşimin çocuğun bağlanma güvenliğini etkilemesinin yanısıra bağlanma örüntüsüne dair ipuçları sunan bu etkileşim özellikleri çocukların farklı gelişim alanları üzerinde de etkili olabilmektedir. Bakımveren olarak farklı anneler çocuklarına farklı davranış örüntüleri sergileseler de temelde beklenen

çocuğun gereksinimlerine uygun olarak esnetilebilen, duyarlı ve sıcak ilişki içerisinde olması ve çocuğun sinyallerini anlayarak uygun yanıtlar üretmesidir (101). Annenin yanıt verici etkileşimi bebeğinin dil ve motor gelişimi performansını artırmaktadır (102). Bebek ile bakımvereni arasındaki sözel veya sözle olmayan etkileşim bebeğin dil ve bilişsel gelişimini geliştirmekte (103) ve bebeklerin sosyal yetkinliğini artırmaktadır (104). Ebeveyn bebek etkileşimini içeren çalışmalarda ebeveyn bebek etkileşiminin bebeklerin dışavurum problemlerini azaltarak sosyal yeterliklerini artırdığı (105), bebeklerin bilişsel performansını artırdığı, uyku problemlerini ve dışavurum problemlerini azalttığı, motor gelişimi desteklediği (106) tespit edilmiştir.

Gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalarda bilişsel uyaran, bakımverenin çocuğun gereksinimlerine karşı hassas ve duyarlı olması ile bakımverenin sıcak veya reddedici tutumunun çocukların bilişsel ve sosyal duygusal gelişimleri ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Şili, Kolombiya, Hindistan ve Güney Afrika'dan yapılan araştırmalarda da anne duyarlılığı ve güvenli bağlanmanın bebeklerin bilişsel gelişimiyle ve okul öncesi dönemde daha düşük davranış sorunları ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir (107).

Ebeveyn-bebek etkileşiminin önemli olduğu gelişim alanlarından biri dil gelişimidir. Çocuklar dünyaya geldiklerinde ilkin ebeveynleri ile karşılaşır ve dilin pragmatik kullanımını sağlayan ebeveynlerinin sunduğu dil sembollerini tanıyarak edinir, bu nedenle ebeveyn-bebek arasındaki etkileşim çocukların dil öğrenme hızlarına da yansımaktadır (108). Annelerin veya babaların çocuklarıyla destekleyici vakit geçirmeleri, çocuklarını etkin dinlemeleri, çocuğun konuşmak istediği konuyu seçmesine fırsat tanımaları çocuklarının dil becerilerini destekleyici özellikleridir (109). Çocuk yetişkin etkileşimindeki kültüre bağlı farklılıkların da çocukların dil becerileri üzerinde etkilerinin olduğu, örneğin konuşması teşvik edilmeyip yetişkinleri dinlemesi beklenen kültürlerde yetişen çocukların alıcı dil becerilerinin ifade edici dil becerilerinden daha fazla gelişme eğiliminde olduğu ifade edilmektedir (110). Dil problemi olan çocukların ebeveynlerinin tipik dil gelişimi özellikleri sergileyen çocukların ebeveynleriyle benzer oranda kelime üretebilirken gecikmiş konuşma gösteren çocukların ebeveynlerinin etkileşim kalitesinin daha düşük olduğu, daha az yanıt ürettikleri ifade edilmektedir (111).

3. MATERYAL VE METOT

Araştırma genel tarama ile anne çocuk bağlanması ve gelişim alanlarını birlikte ele alan yayınlara ilişkin tanımlayıcı, entelektüel ve sosyal yapıyı değerlendiren çalışmaların bibliyometrik analizi; çocuğun anneye bağlanması ile gelişim ilişkisini ele alan nicel yayınların meta analizi; çocuğun anneye bağlanması ile gelişim ilişkisine dair yapılan nitel çalışmaların meta tematik analizi olmak üzere üç aşamalı planlanmıştır.

Araştırmanın ilk aşamasında WoS veritabanından elde edilen çalışmalar gerçekleştirilen bibliyometrik analize dahil edilen çalışmaların ayrı ayrı incelenmesiyle araştırmanın dahil etme-hariç tutma kriterleri doğrultusunda bilişsel, fiziksel ve dil gelişimiyle ilgili, meta analize dahil edilme yeterliliklerini karşılayan (aynı konuda yapılan en az 10 çalışma bulunması vb.) meta analize dahil edilebilecek çalışmaların yeterli olmadığı görüldüğünden meta analiz aşaması psikososyal gelişim odağında sürdürülmüştür. Bibliyometrik analiz verilerinden elde edilen, meta analizin temel gereklilikleri veya araştırmanın dahil etme ve hariç tutma kriterlerini karşılayan, bağlanma ile ilişkisi ele alınan psikososyal gelişim özellikleri içerik analizine tabi tutulmuş; 2 veya daha fazla kez çalışıldığı görülen psikososyal gelişim özellikleri özelinde stratejik taramalar gerçekleştirilmiştir.

Bir konuda nitel kapsamda yürütülmüş, ham verileri içeren doküman incelemesine dayalı araştırmalardaki verilerin ortak bir düzlemde ele alınmasıyla bu alana ait ortak tema ve kodların belirlenerek nitel verilere anlam kazandırılması olarak tanımlanan meta tematik analiz (112) araştırmalarında ulaşılan verinin çok sayıda olmasından ziyade araştırmacıyı doyum noktasına ulaştıracak yeterli sayıda olması önemlidir (113). Meta tematik analiz aşaması için bibliyometrik araştırmada elde edilen nitel veriler teker teker incelenmiş olup meta tematik analize dahil edilebilecek, ham verileri içeren nitel çalışma sayısının yeterli veri büyüklüğüne ulaşmaması nedeniyle meta tematik analiz gerçekleştirilememiştir.

Araştırma bibliyometrik analiz ve meta tematik analiz olmak üzere iki aşamalı gerçekleştirilmiş olup ilk aşamada anne-çocuk bağlanması ile çocuk gelişimini birlikte ele alan çalışmaların bibliyometrik analizi yapılmıştır. Araştırmanın 2. aşamasında çocuğun anneye bağlanması ile psikososyal gelişim özellikleri arasındaki ilişki nicel boyutta meta analiz yöntemiyle analiz edilmiştir.

3.1. Birinci Aşama: Bibliyometri Çalışması

3.1.1. Bibliyometri Çalışmasının Araştırma Modeli

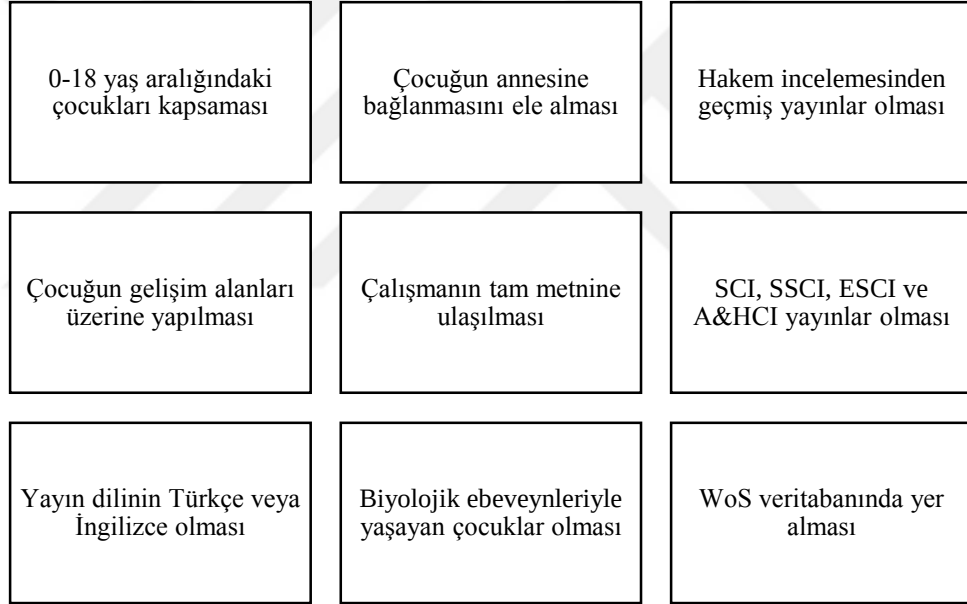
Araştırmada nicel araştırma modeli kullanılmıştır. Nicel araştırmalarda odaklanılan konuyla ilgili genellemeler yapmak, tahminlerde bulunmak ve nedensellik ilişkilerini açıklamak amaçlanırken nitel araştırmalarda amaç odaklanılan konuyla ilgili derinlemesine betimlemeler, yorumlamalar yapmak ve aktörlerin bakış açılarını anlamaktır. Bu doğrultuda nicel araştırmalarda araştırmacı olay ve olgulara dışarıdan bakan nesnel bir tavra sahipken nitel araştırmalarda olaya dahil olan, öznel bir bakış açısı geliştiren katılımcı rolündedir (114).

Kitap anlamına gelen “biblio” ve ölçüyü ifade eden “metrik” kelimelerinden türeyen “Bibliyometri” terimi Pritchard tarafından matematik ve istatistiksel yöntemlerin kitap ve diğer yazılı iletişim biçimlerine uygulanması olarak tanımlanmıştır (115). Bibliyometrik araştırmalarda incelenen çalışmaların yazarı, yayın yılı, yayınlandığı dergi, aldığı atıflar gibi temel verilere ulaşım sağlanarak bu veriler görselleştirilebilmektedir (116). Bibliyometrik analizler alanın profilini ortaya koyarken ayrıca bibliyometrik eşlemelere, ortak yazar analizlerine, ortak kelime analizlerine ve atıf analizlerine de yer vermektedir (117). Bibliyometrik araştırmalarda analiz edilen veriler sayesinde alanın yapısı, güncelliği, ilgi alanları ve sosyal ağlar gibi alana ilişkin temel profilin ortaya çıkması nedeniyle bibliyometrik çalışmalar son yıllarda artmaktadır (118). Bibliyometrik araştırmalar belirli alanda yapılan araştırmaların etkinlik analizini yapmasının yanı sıra tamamlayıcı nitelik de taşımaktadır. Bu özelliğiyle de alanda yürütülen araştırmaların iyi birer nicel ve nitel göstergesidir (119). Bilimsel üretimin ve bilim iletişiminin değerlendirilmesine olanak sağlaması bakımından bibliyometri bilim alanının tarihini oluşturmada ve bilmede temel bir metodoloji olarak kabul görmektedir (120). Bibliyometrik araştırmalarda yazarlara, dergilere vb. yapılan atıfları içeren performans analizi ve bilimin haritalanmasında yararlanılan görselleştirme yöntemlerini içeren bilimsel haritalama yapmak iki temel amaçtır (121).

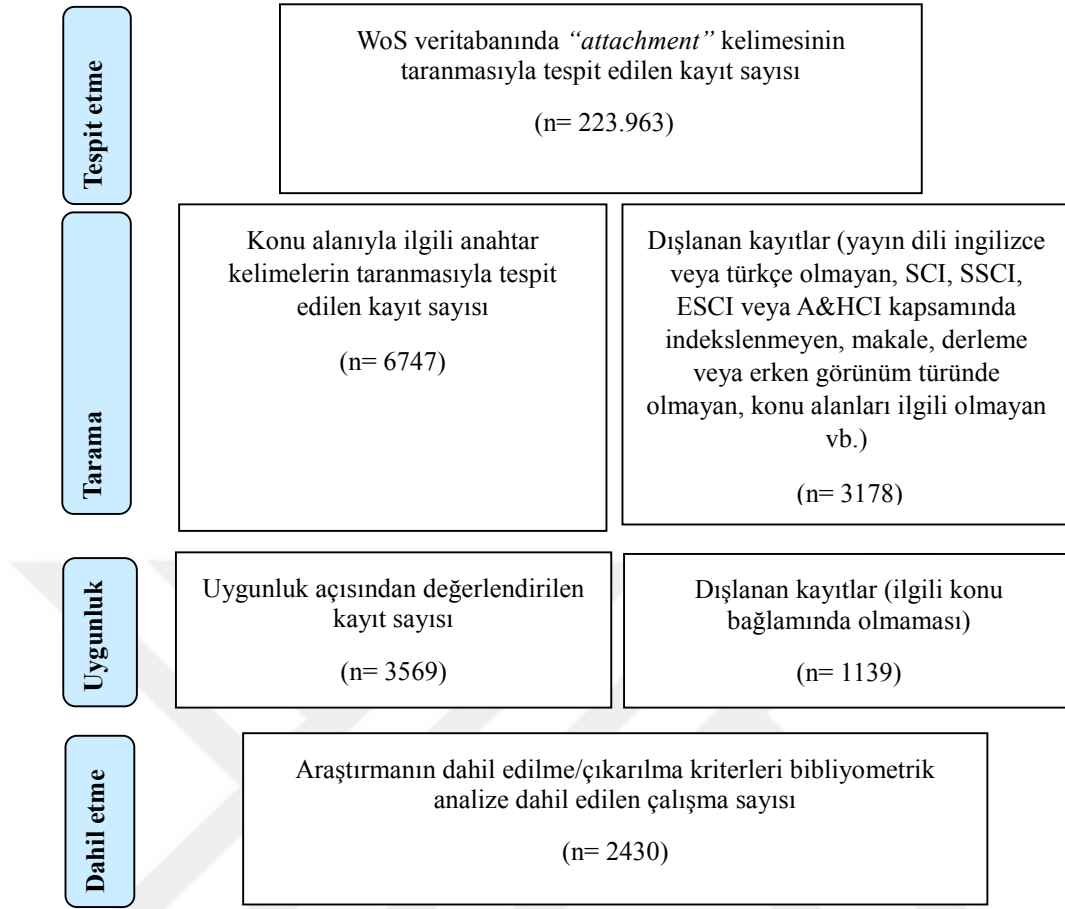
3.1.2. Bibliyometri Çalışmasının Evren ve Örneklemi

Bibliyometrik analize ve sonrasında yapılacak meta analize dahil edilecek konuların belirlenmesine olanak sağlayan ön tarama çalışmasına dahil edilecek çalışmaların belirlenmesi doğrultusunda WoS Çekirdek veritabanında “Attachment” kelimesi ile arama yapıldığında toplam 223.963 sayıda çalışmaya ulaşılmıştır.

Araştırmanın dahil edilme kriterleri kapsamına giren anahtar kelimelerle özelleştirilmiş arama yapıldığında ise çalışma sayısı 6747'ye düşmüştür. Elde edilen veriler araştırmanın dahil edilme kriterleri kapsamında belirlenen arama parametrelerine göre tarandığında bu kapsamda yer almayan 3187 çalışma dışlanmıştır. Toplam 3569 yayının uygunluk açısından başlık ve özetlerinin ayrı ayrı incelenmesiyle, akrana bağlanma, babaya bağlanma, okula bağlanma, insan dışı canlılardaki bağlanma davranışları, bakım ve koruma altındaki çocuklar, evlat edinilen çocuklar gibi konu alanı dışındaki 1139 çalışmanın elenmesiyle ilgili veri setini oluşturan çalışmalar 2430'a düşmüştür. WoS veritabanında yapılan araştırma sonucunda araştırmanın dahil edilme kriterlerine uyan, tekrarlı olmayan çalışmalar dahil edilmiştir. Bibliyometrik araştırmaya dahil edilme kriterlerine Şekil 3.1'de yer verilmiştir. Bibliyometrik araştırmanın evreni ve örneklemine ilişkin diyagram akışına ise Şekil 3.1'de yer verilmiştir.

Şekil 3.1. Bibliyometrik araştırmaya dahil edilme kriterleri

Şekil 3.2. Bibliyometrik analize ilişkin evren ve örneklem

3.1.3. Bibliyometri Çalışmasında Kullanılan Veri Toplama Araçları

İnceleme Formu: Araştırmacı tarafından ilgili alanyazın doğrultusunda hazırlanan olan yayın inceleme formunda bibliyometrik analiz için çalışmanın adı, yayınlandığı yıl, yayınlandığı dergi, konusu gibi tanımlayıcı verilerin kaydedildiği bir inceleme formu oluşturularak kullanılmıştır.

3.1.4. Bibliyometri Çalışmasının Verilerinin Toplanması

Araştırmanın ilk basamağı olan Bibliyometrik analiz kapsamında; konu alanındaki akademik yayınlara ulaşmak için 26.05.2023 tarihinde WoS çekirdek veri tabanı kullanılarak çevrimiçi arama yapılmıştır. Bibliyometrik araştırmalar yapılırken verilerin alındığı en önemli kaynaklardan biri SCI, SSCI ve A&HCI gibi uluslararası atıf indekslerini WoS veri tabanıdır (122). Clarivate Analytics şirketi tarafından üretilen WoS veritabanı, bilimsel ve biçimsel kalite ve bilimsel topluluk tarafından tanınma kriterlerine göre en iyi dergileri dahil eden, uluslararası alanda kabul görmüş, multidisipliner önemli bir platformdur (120). Metin madenciliği yöntemlerinden biri olan Bibliyometrik analiz

yapılırken Vosviewer uygulaması kullanılmıştır. Vosviewer uygulaması, ilgilenilen konu alanında çalışan yazarlar, ağırlıklı olarak üretim yapan ülkeler, ortak çalışan yazarlar, yıllara göre çalışma sayıları, ilişkili kelimeler aracılığıyla birlikte çalışılan konular gibi alana ilişkin genel bir profili ortaya koyabilecek bilgileri mesafe tabanlı veya grafik tabanlı haritalarla sunan, bibliyometrik analiz yapmaya olanak sağlayan bir uygulamadır (123).

WoS'ta tarama yapılırken kullanılan kod: “(((AB=(social or emotional or socioemotional or language or physical or cognitive or development or behavior or skill or mental or psychological or personality or self or speech or intellectual or communication or personal or play or ego or problem or identity or adaptation or regulation or interaction))) AND AB=(newborn or infant or adolescence or baby or kid or child or childhood or toddler or young or junior or preschooler or teen or teenager or school age or early school)) AND AB=(attachment)) NOT AB=(teacher attachment or father attachment or adulthood or maternal attachment or adult attachment or partner attachment or fetal attachment)) Refined by: Document types: Article or Review Article or Early Access; Citation Topics Meso: Psychiatry & Psychology, Psychiatry, Obstetrics&Gynecology, Autism&Development Disorders, Neuroscience, Social Psychology, Neuroscanning, Human Geography, Palliative care, Gender&Sexuality Studies, Communication, Education&Educational Research, Substance Abuse, Language&Linguistics, Music, Sleep Science&Circadian Systems, Homelessness&Human Trafficking, Knowledge Engineering&Representation; Languages: English or Turkish; Web of Science Index: SSCI, SCI EXPANDED, ESCI, A&HCI” şeklindedir.

3.1.5. Bibliyometri Çalışmasından Elde Edilen Verilerin Analizi

Bibliyometrik analiz yapılırken R Studio paket programının yanısıra Vosviewer (1.6.19 sürümü) paket programından yararlanılmıştır. Vosviewer bibliyometrik haritalar oluşturulurken diğer programların aksine grafik gösterimlerine olanak sağlayan; özellikle büyük bibliyometrik haritaların yorumlamasında kullanılabilen ücretsiz bir yazılımdır (124). Verilerin analizinde kullanılan bir diğer paket program ise R Studio'dur. R Studio, büyük veri setlerinde sınıflandırma ve kümeleme gibi bibliyometrik analiz işlemlerinin yapılmasına olanak sağlayan bir istatistiksel analiz aracıdır (125).

Ülkeler arası işbirliği ağı ve ortak kelime analizi haritalandırmaları Vosviewer paket programı aracılığıyla yapılmış olup alana yön veren yazarlar, makaleler, etkin

lkeler, en sık kullanılan ve zamanla popüler hale gelen anahtar kelimelerin analizleri ise R Studio programı aracılığıyla yapılmıştır.

3.1.6. Bibliyometri alışmasından Elde Edilen Verilerin İçerik Analizi

Bibliyometri çalışmasına ve meta analiz temalarını belirlemeye dayanak olacak verileri tespit etmek amacıyla yapılan genel taramada elde edilen, bağlanma ile korelasyonu ele alınan psikososyal gelişim özelliklerine dair ayrıntılı bilgiler Ek 4’te sunulmuştur.

3.1.7. Bibliyometri alışmasının Sınırlılıkları

Bibliyometrik araştırmanın WoS veritabanında 26.05.2023 tarihine Türkçe veya İngilizce dillerinde yayınlanan, çocuğun anneye bağlanması ile çocuğun gelişim alanlarıyla ilişkili olan, örneklemini biyolojik ebeveynleriyle yaşayan 0-18 yaş aralığındaki çocukların oluşturduğu, SCI, SSCI, ESCI, A&HCI indekslerinde taranan, hakem incelenmesinden geçmiş, tam metin makale türündeki açık erişim veya erken görünüm çalışmaları kapsaması araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

3.2. İkinici Aşama: Meta-Analiz alışması

3.2.1. Meta Analiz alışmasının Araştırma Modeli

Bu araştırma nicel araştırma modelinde tasarlanmıştır. Meta analiz yöntemi; bir alanda yapılmış araştırmaların benzerliklerini veya farklılıklarını ve bunların etkililiklerini ortaya koyan bir analiz yöntemidir (126). Terimsel olarak ilk 1976 yılında Gene Glass tarafından öne sürülen Meta analiz birden fazla çalışma bulgularını nicel olarak analiz etmeye olanak sağlaması bakımından geleneksel literatür taramasına alternatif bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira geleneksel literatür taramaları çalışmalarda yer alan sonuçları analizine ve sentezine dayanırken meta analizde çalışmaların nicel sonuçlarının genel etkilerini analiz eder ve çalışmaların sonuçlarıyla ilgilenmez. Bir konudaki geniş profili sistematik biçimde ortaya koymaya olanak sağlayan meta analiz, araştırmaların araştırması olduğu için meta kelimesiyle ifade edilen nicel araştırmalardır (127). Bireysel araştırmalar örnekleme sayısındaki yetersizliklere bağlı olarak hatalı sonuçlar verebilmektedir. Araştırmacılara sonuçların genellenebilmesi için farklı çalışmalarda elde edilen sonuçları istatistiksel yöntemlerle bir araya getirme avantajı sunmaktadır (128). Tıp literatürü genişledikçe önemi artan meta analiz yöntemi

kanıta dayalı tıp uygulamalarında önemli bir konuma sahip yöntem olup Scottish Intercollegiate Guidelines Network (SIGN) sınıflamasında da en yüksek kanıt düzeyi olarak nitelendirilmektedir (129). Meta analizin bilim disiplinleri için temel faydaları; araştırmacıların araştırdıkları konuyla ilgili en düşük varyanslı, güvenilir ve geçerli parametreleri tahmin edebilmeleri, konuyla ilgili yapılan farklı çalışmalardan elde edilen sonuçlar arasında tutarsızlık varsa bunu ortadan kaldırmaya yardımcı olması, örneklem büyüklüğünü arttırarak hata yapma olasılığını azaltması, çalışmalar arasında varsa heterojenliğin engellenmesi, araştırmacıdan kaynaklanan yanlılığın önüne geçilmesi, çalışmanın başında akla gelmeyen sorulara çözüm bulması olarak sıralanmaktadır (130).

Bir meta-analizin ana hedefleri şunlardır (131):

1. Birçok bireysel çalışmayı özetleyerek birleştirmek,
2. Sonuçlardaki farklılıkları analiz etmek,
3. Çalışma sonuçlarının etkilerini ortaya koymak,
4. Etkileri tahmin etme kesinliğini artırmak,
5. Bir konuda daha fazla yeni çalışmaya ihtiyaç olup olmadığını belirlemek,
6. Konudaki gelecek çalışmalar için yeni hipotezler üretmek.

Meta analiz yaparken analize dahil edilecek çalışmaların seçimine, sonuçların heterojenliğine, meta analiz yapabilmek için gerekli bilgilerin çalışmalarda mevcut olmasına ve verilerin analizine dikkat etmek gerekmektedir.

Meta analiz çalışmaları yapılırken birtakım temel işlem basamakları bulunmaktadır. Bunlar:

1. Araştırma probleminin tanımlanması
2. Literatür taraması
3. Çalışmaların kodlanması
4. Etki büyüklüklerin hesaplanması
5. Analizin uygulanması
6. Sonuçlar ve Raporlama (126) şeklindedir.

Meta analiz yapılırken izlenen adımlar sırasıyla;

1. Araştırmanın konusunun belirlenmesi
2. Araştırmanın problem durumunun belirlenmesi
3. Araştırmanın dahil edilme, dışlanma ve çıkarılma ölçütlerinin belirlenmesi
4. Araştırma ölçütlerine uyan çalışmaların taranması
5. Tarama sonucunda araştırma için uygun olan çalışmaların belirlenmesi
6. Kalite kontrol ve hassaslık incelemelerinin yapılması

7. Veri tablosunun oluşturulması
8. Kodlama güvenilirliklerinin belirlenmesi
9. Seçilen çalışmalarda kullanılacak etki büyüklüğüne karar verilerek her çalışma için ayrı ayrı etki büyüklüğünün hesaplanması
10. Uygun istatistiksel analizlerin seçilerek hipotezlerin test edilmesi
11. Yayın yanlılığının kontrol edilmesi
12. Etki büyüklüğü değerlerinin yorumlanması ve
13. Sonuçların raporlanması ve çıkarımların yapılmasıdır (127).

3.2.2. Meta Analiz Çalışmasının Evreni ve Örneklemi

Genel tarama ile bibliyometrik analiz ile bağlanma ve gelişim alanlarını birlikte ele alan çalışmalara ait genel tanımlayıcı ve özetleyici bulgulara ulaşıldıktan sonra bibliyometrik analize dahil edilen 2430 çalışmaya ait konu, kullanılan istatistiksel yöntem gibi alanlar içerik analizine tabi tutulmuş ve meta analiz çalışmasının dahil etme ve hariç tutma kriterleri kapsamında meta analize dahil edilebilecek konu başlıkları belirlenmiştir. Genel tarama veri seti incelendiğinde meta analiz basamağının dahil edilme ve kriterleri kapsamında bilişsel, fiziksel ve dil gelişimi alanlarında, aynı konuda yapılmış, ilişkisel gücü ortaya koyan, 10 sayı büyüklüğüne ulaşan gelişim alanının bulunmadığı anlaşıldığından psikososyal gelişim alanı odağında araştırma devam etmiştir. Psikososyal gelişim alanıyla ilgili araştırmanın dahil edilme ve hariç tutulma kriterlerine uyan toplam 124 çalışmanın bulunduğu, bu çalışmalarda toplam 247 farklı psikososyal gelişim özelliğinin ele alındığı anlaşılmıştır. İlgili konuların meta analizin yapılmasını zorlaştıracak ve araştırmanın bulgularının bütüncül olarak ele alınmasını güçleştireceği anlaşıldığından genel tarama verilerinde 2 veya daha fazla kez ele alınan çalışmalar taranmış ve toplam 26 gelişim özelliğinin iki veya daha fazla kez bağlanma ilişkisi içerisinde ele alındığı görülmüştür. Söz konusu 26 psikososyal gelişim özelliğinin meta analizleri yapılmak üzere ilgili alanyazın doğrultusunda geliştirilen özelleştirilmiş arama parametreleri kullanılarak stratejik tarama gerçekleştirilmiştir. Stratejik taramalarda veri tabanları WoS, Pubmed ve Scopus olmak üzere genişletilmiş ve dergi indeksleri sınırlandırılmamıştır.

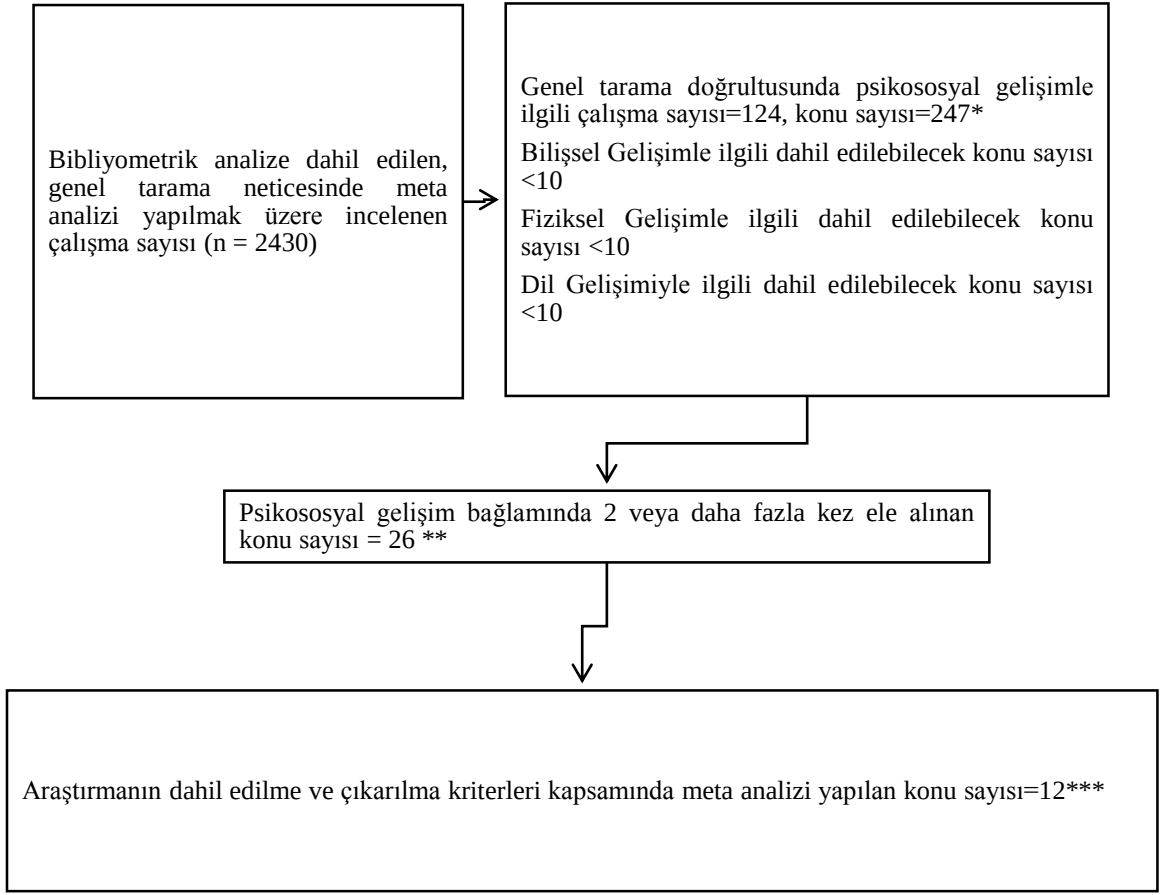
İlgili 26 çalışmayı kapsayan stratejik taramalar neticesinde araştırmanın dahil edilme ve hariç tutulma kriterleri kapsamında 12 konunun (benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışlar, genel içselleştirme problemleri, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım mizaç özelliği, genel

dışsallaştırma problemleri, suça karışma) meta analizinin gerçekleştirilebileceği anlaşılmış ve ilgili 12 konunun meta analizi yapılmıştır. İlişki katsayısına bağlı hesaplanan meta analiz çalışmalarında korelasyon katsayısı, basit regresyon analizi gibi değerler dahil edilebilirken yapısal eşitlik modellemesi, hiyerarşik regresyon gibi çalışmaların meta analize dahil edilememesi (126) nedeniyle çalışmalar pearson korelasyon katsayısını içeren çalışmaları içermektedir. Bir meta analiz araştırmasında ihtiyaç duyulan çalışma sayısı araştırma sorusu, dahil edilen çalışmaların heterojenliği ve istenen istatistiksel güç düzeyi olmak üzere çeşitli faktörlere bağlıdır (132, 133). Bu araştırma kapsamında gerçekleştirilen her bir meta analiz için bu şartların sağlandığı düşünülmüş ve meta analizler gerçekleştirilmiştir. Ayrıntılı arama parametreleri Ek 5’de sunulmuştur.

Meta analiz çalışmasına dahil edilme kriterleri:

- * 0-18 yaş aralığındaki çocukları kapsamaması
- * Çocuğun annesine bağlanmasını ele alması
- * Dahil edilen psikososyal gelişim özelliği ile bağlanma ilişkisini ele alan çalışmalar olması
- * Çalışmanın tam metnine ulaşılması
- * Çalışmalarda güvenli bağlanma örüntüsüne ilişkin toplam puanın bulunması
- * Yayın dilinin Türkçe veya İngilizce olması
- * Biyolojik ebeveynleriyle yaşayan çocuklar olması
- * WoS, Pubmed ve Scopus veritabanında yer alması
- * İlgili değişkenle ilgili çalışma sayısının 10 veya daha fazla olması
- * Normal gelişim özelliği sergileyen çocuklarla yapılması
- * Çalışmanın pearson korelasyon katsayısını içermesi
- * Çalışmanın yayın yılı, hedef popülasyon türü, kadın katılımcı sayısı, erkek katılımcı sayısı, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracı, ilgili değişkenin değerlendirildiği ölçme aracı gibi moderatör değişkenlere ilişkin bilgileri içermesi
- * İhmale, istismara veya kötü muameleye uğrayan çocuklar olmaması
- * Boylamsal çalışmalarda bağlanma ölçümünün birlikte ele alındığı konudaki ölçümden önceki bir süreçte yapılmış olması

Genel tarama sonucunda meta analizi yapılacak konuların belirlenme sürecine ilişkin akış tablosuna Şekil 3.3’te yer verilmiştir.

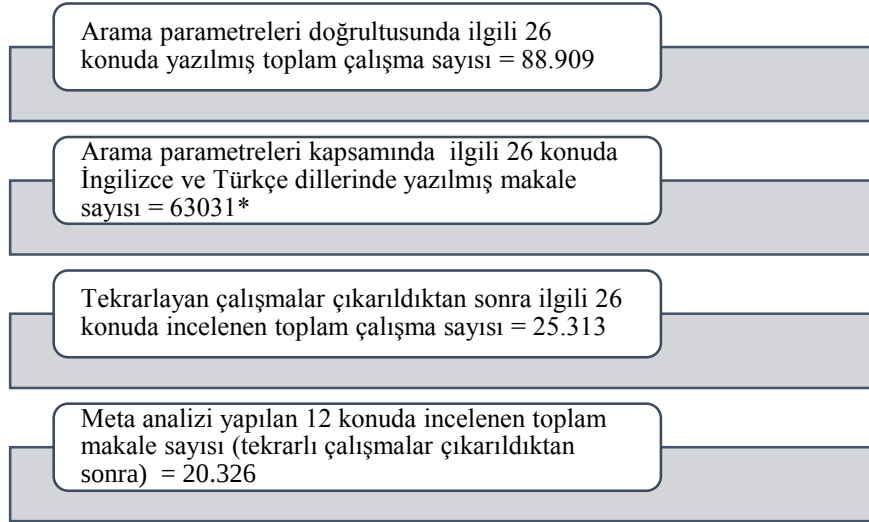
*Ek 4’te sunulan, içerik analizine dahil edilen çalışmalar

**İçselleştirme problemleri, dışsallaştırma problemleri, sosyal yeterlik, mizaç, anksiyete, akrana bağlanma, depresyon, benlik saygısı, prososyal davranışlar, suçluluk, yaşam memnuniyeti, empati, davranış problemleri, başa çıkma, agresyon, duygu düzenleme, dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik, akran ilişkileri, akran kabulü, arkadaşlık kalitesi, psikolojik sağlamlık, güçler ve güçlükler ölçeği toplam puanı, yalnızlık, stres, internet-medya kullanımı problemleri, duygusal sorunlar

***Anksiyete, akrana bağlanma, benlik saygısı, depresyon, dışsallaştırma problemleri, empati, içselleştirme problemleri, negatif duygulanım, prososyal davranışlar, sosyal yeterlik, suçluluk, yaşam memnuniyeti

Şekil 3.3. Genel tarama sonucunda meta analiz yapılacak konuların belirlenme sürecine ilişkin akış tablosu

Meta analiz çalışmasına ilişkin evreni ve örneklemini yansıtan veri akış tablosu Şekil 3.4’te sunulmuştur.

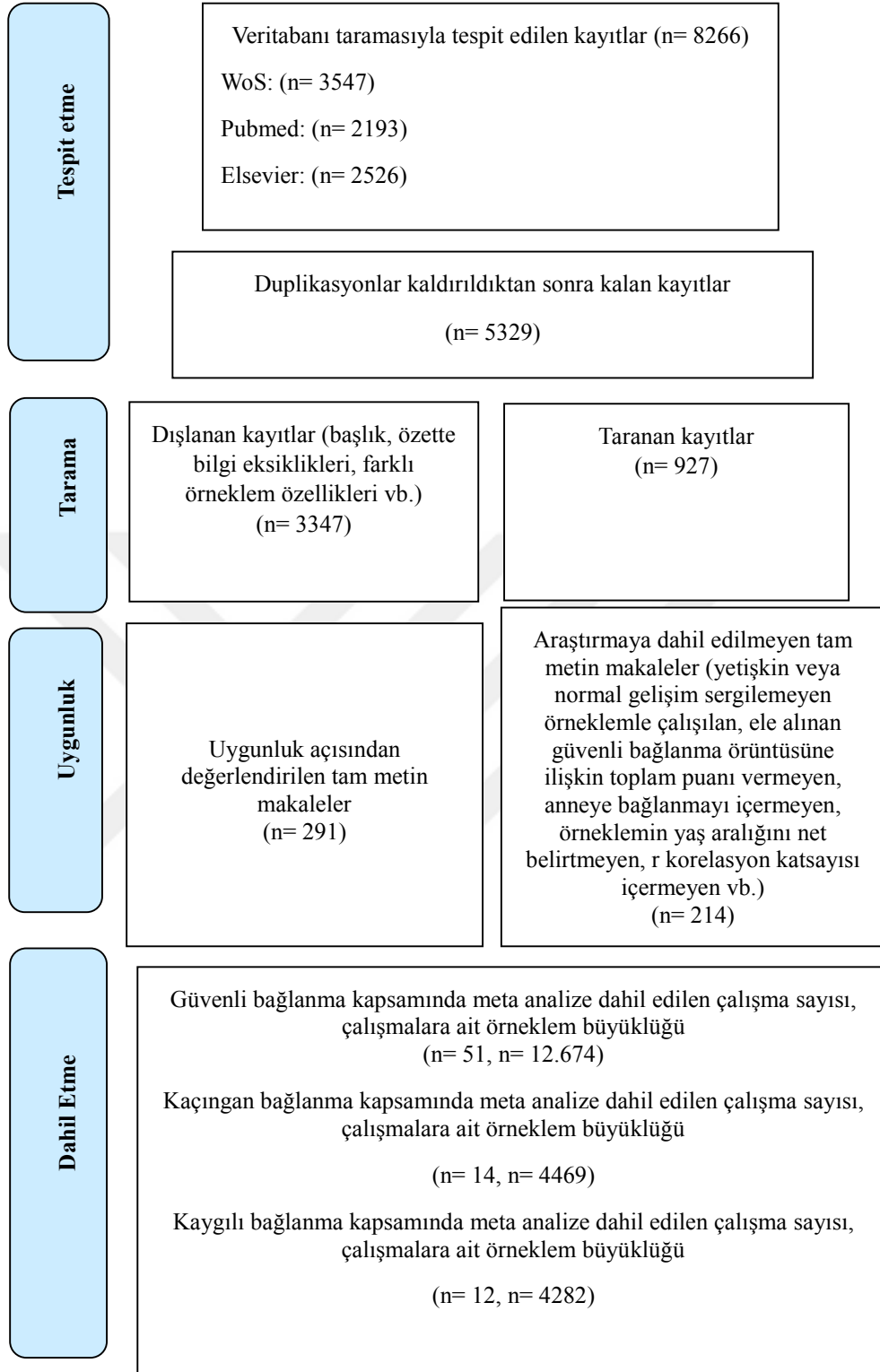

* İçselleştirme problemleri=5329, dışsallaştırma problemleri=7408, sosyal yeterlik=4712, mizaç=4975, anksiyete=3344, akrana bağlanma=3495, depresyon=3633, benlik saygısı=1446, prososyal davranışlar=522, suça karışma=1425, yaşam memnuniyeti=2122, empati=1193, davranış problemleri=2919, başa çıkma=2285, agresyon=760, duygu düzenleme=1263, dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik=1355, akran ilişkileri=1605, akran kabulü=1188, arkadaşlık kalitesi=526, psikolojik sağlamlık=789, güçler ve güçlükler =151, yalnızlık=491, stres=4791, internet-medya kullanımı problemleri= 3751, duygusal sorunlar=1553 çalışma)

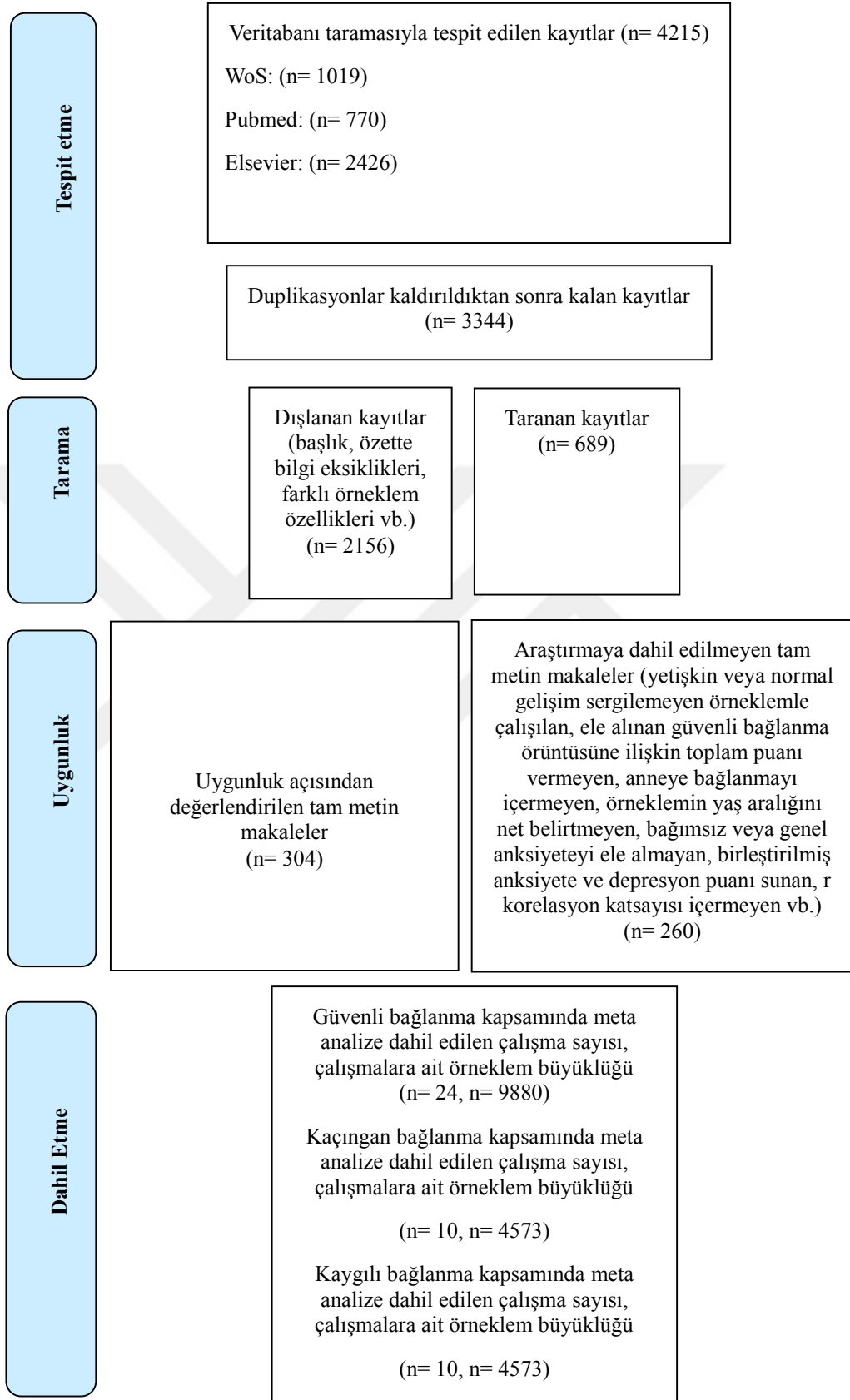
Şekil 3.4. Meta analiz çalışmasına ilişkin evreni ve örnekleme yansıtan veri akış tablosu

Sistematiik derleme ve meta-analiz araştırmalarına ilişkin sunum ve raporlamaların doğru bir şekilde gerçekleştirilmesi ve geliştirilmesi için uluslararası alan yazında sistematiik derleme ve meta-analiz çalışmalarında PRISMA bildirimi kapsamındaki akış diyagramının kullanılması ve PRISMA yönergelerinin takip edilmesi önerilmektedir. Meta analizleri gerçekleştirilen 12 farklı konuda yapılan çalışmaların tarama kısmını şeffaflaştırmak amacıyla PRISMA tarafından önerilen akış diyagramları Şekil 3.5, 3.6, 3.7, 3.8, 3.9, 3.10, 3.11, 3.12, 3.13, 3.14, 3.15, 3.16’da yer almaktadır (134).

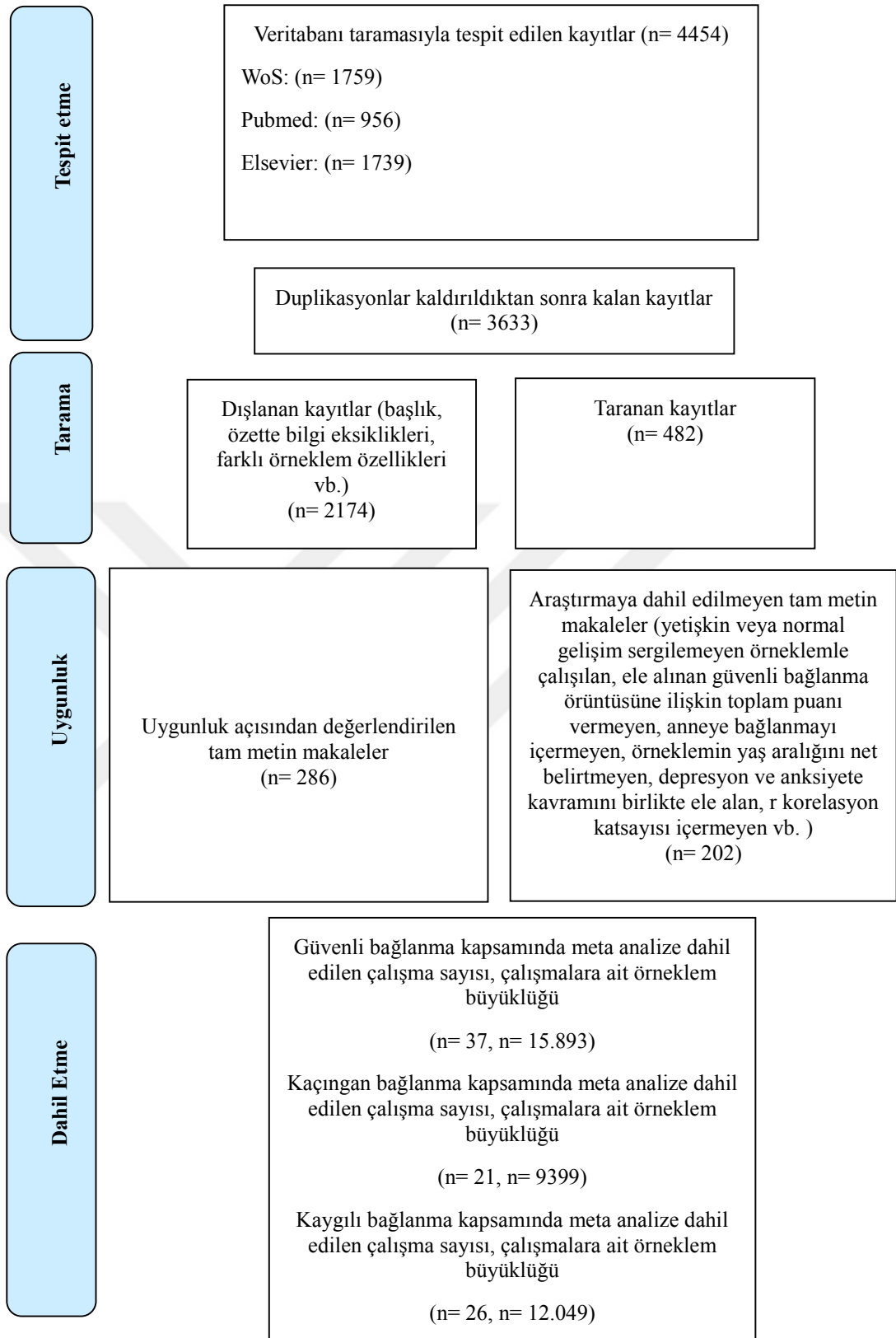
Bir çalışmada meta analize dahil edilebilecek birden fazla ilişki katsayısı olabilmektedir. Birden fazla ilişki katsayısının olduğu çalışmalarda bütün ilişki katsayıları ayrı ayrı değerlendirilerek analize dahil edilmiş olup bu çalışmalar örneğin “Umumera ve dig.1, Umumera ve dig.2” ve benzeri şekilde tanımlanmıştır. Diyagram tablolarında meta analize dahil edilen çalışma sayılarına yer verilirken meta analize dahil edilen veri sayısına Ek 6’da sunulan veri setlerinden ulaşılabilir.

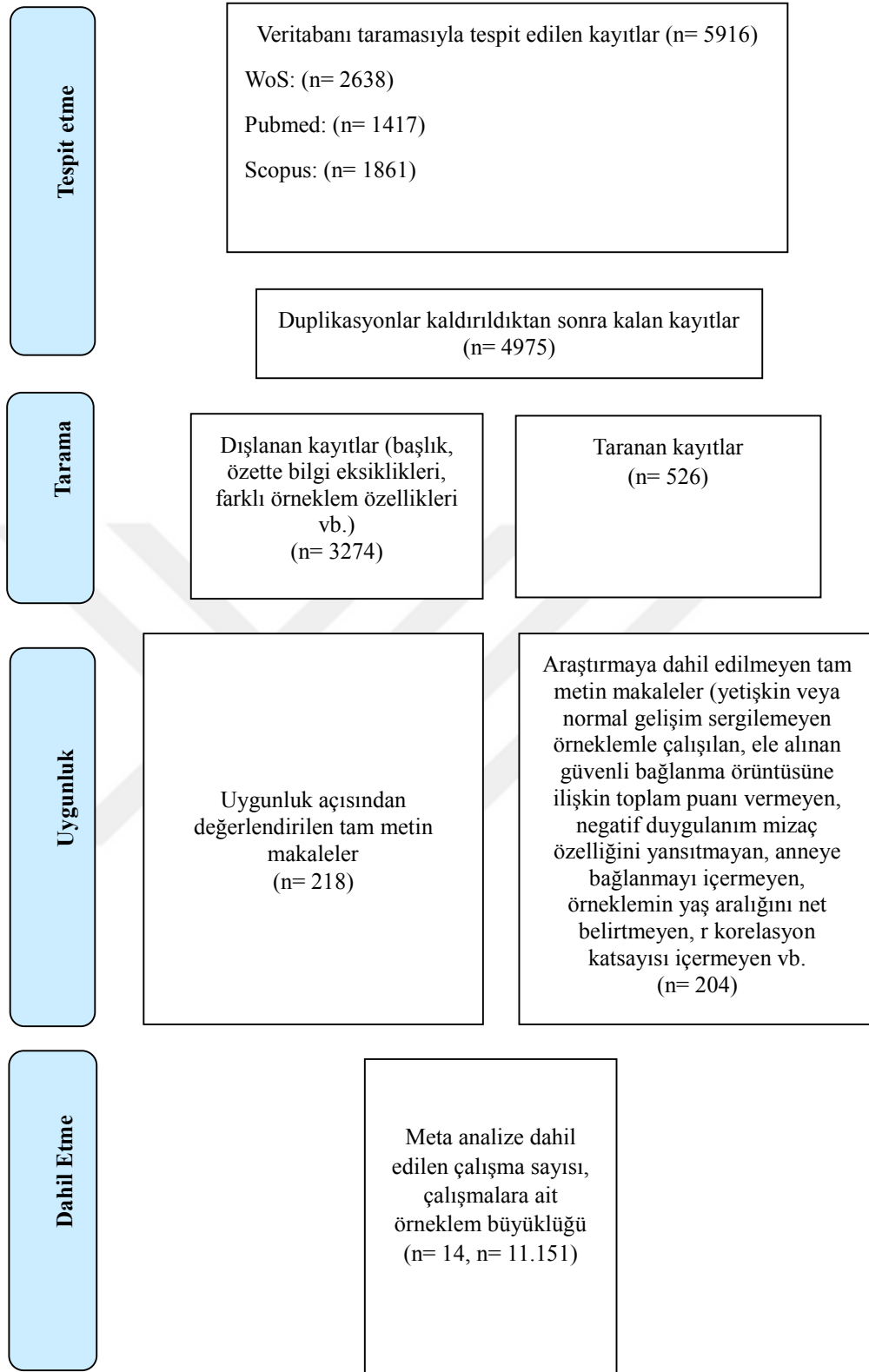
Şekil 3.5. İçselleştirme problemleri ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı

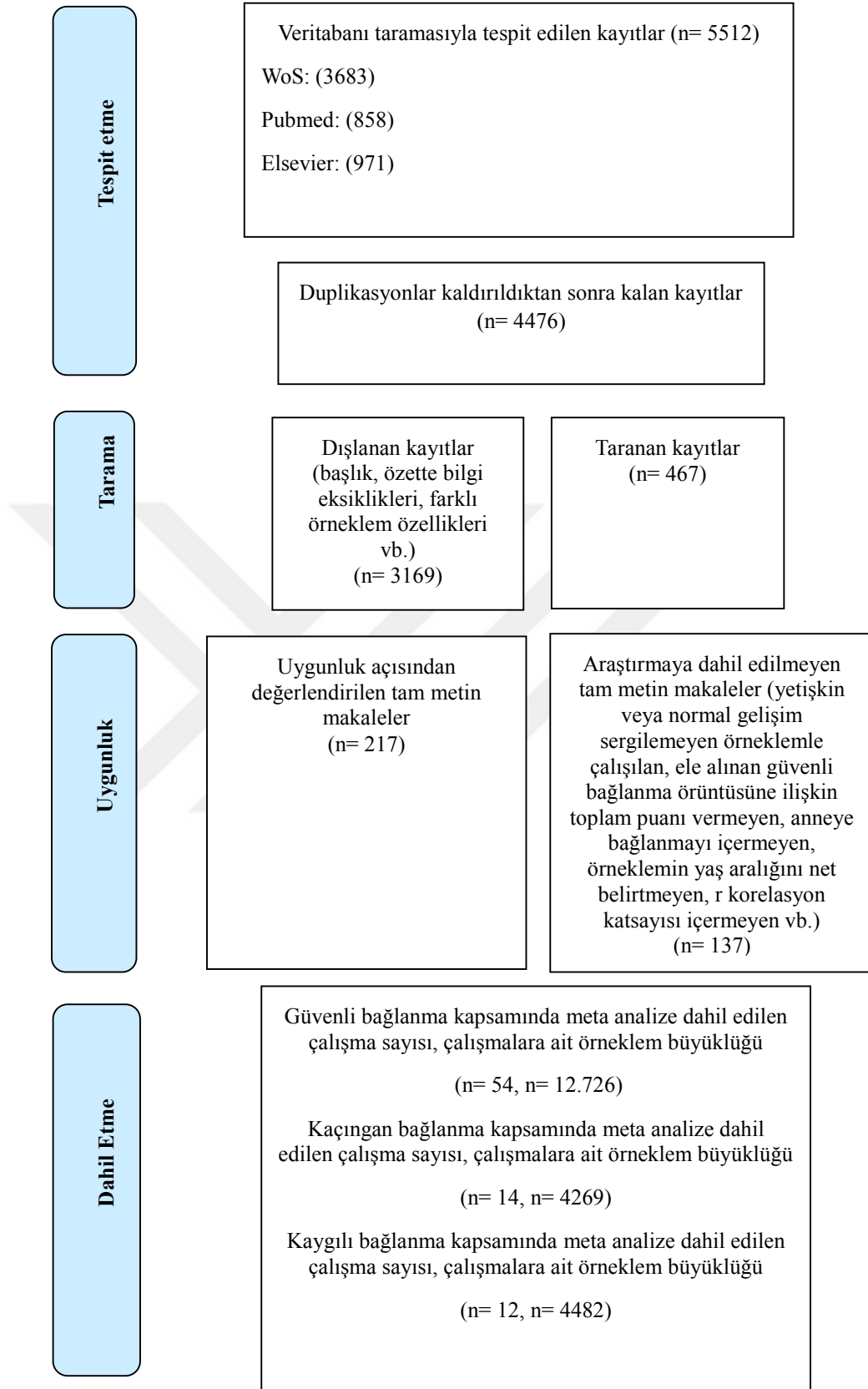
Şekil 3.6. Anksiyete ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı

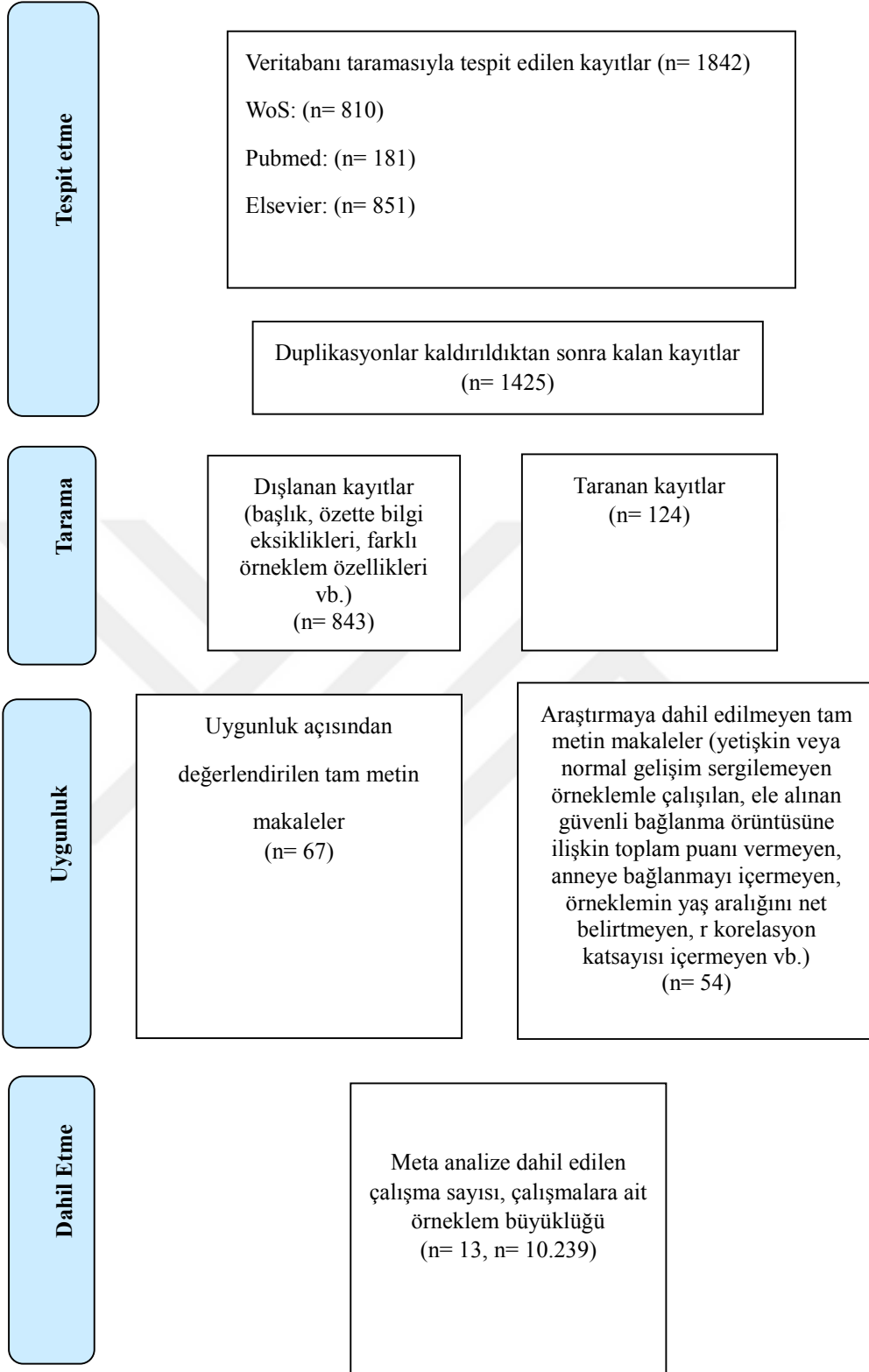
Şekil 3.7. Depresyon ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı

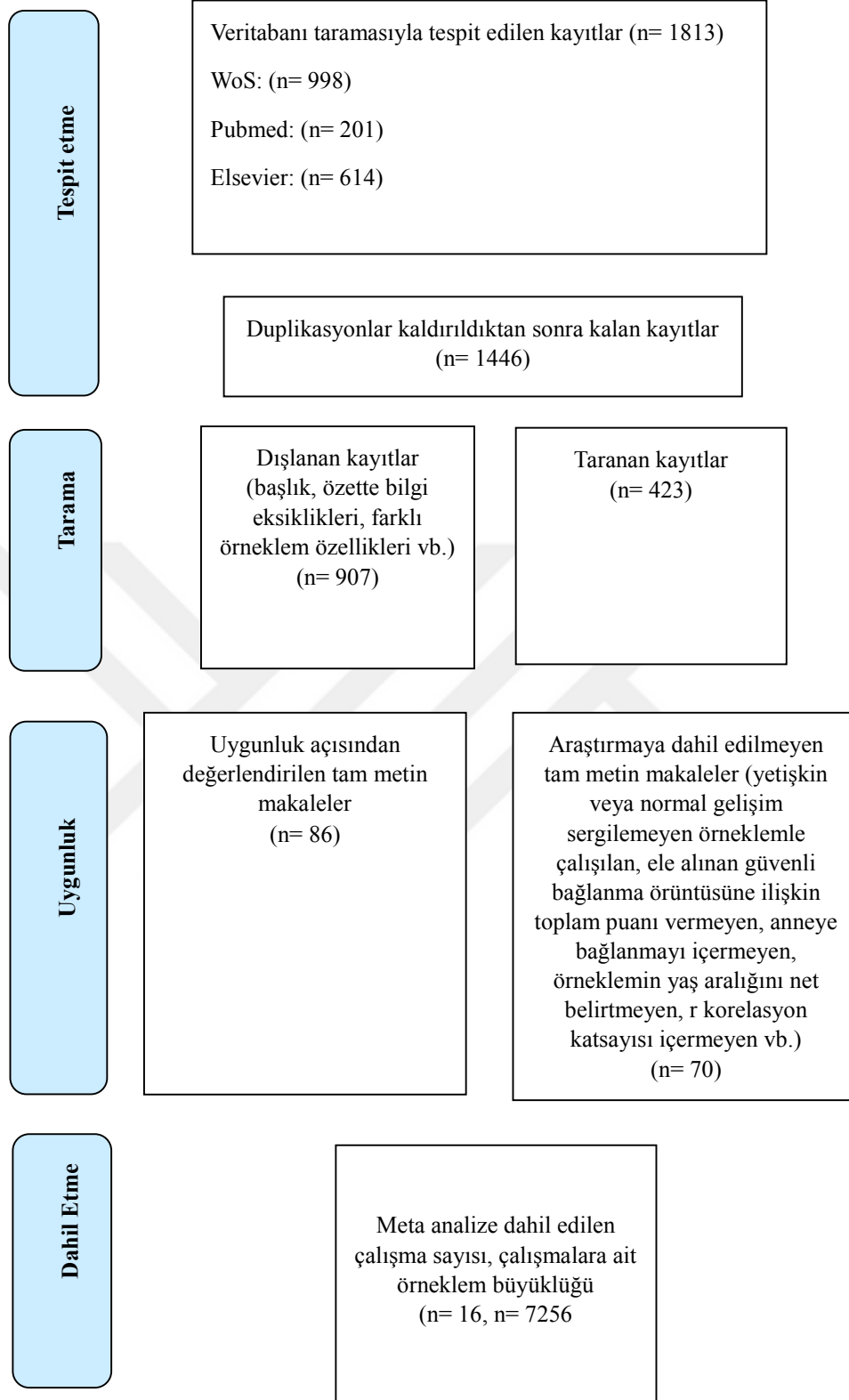
Şekil 3.8. Negatif duygulanım (mizaç özelliği) ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı

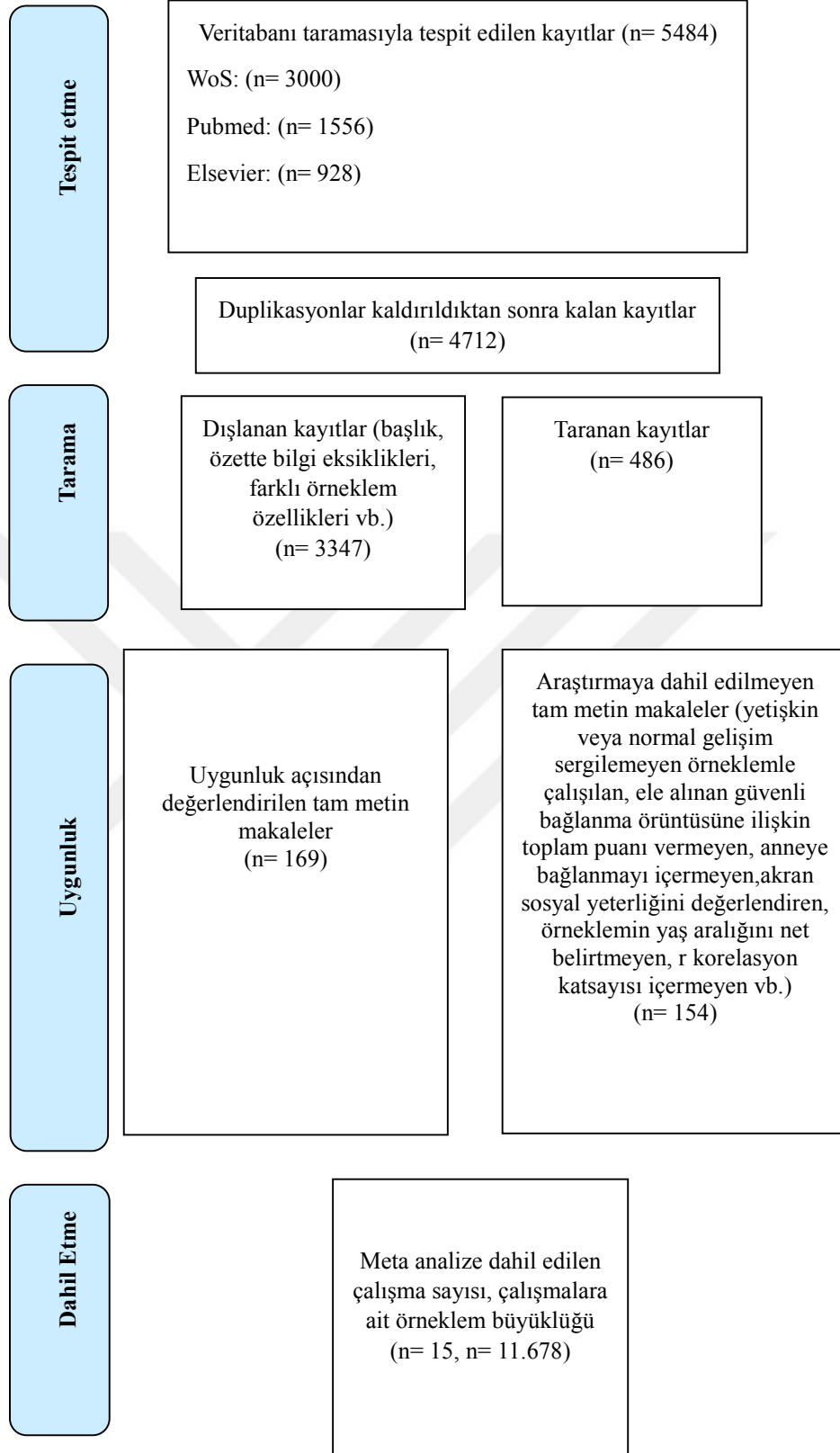
Şekil 3.9. Dışsallaştırma problemleri ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı

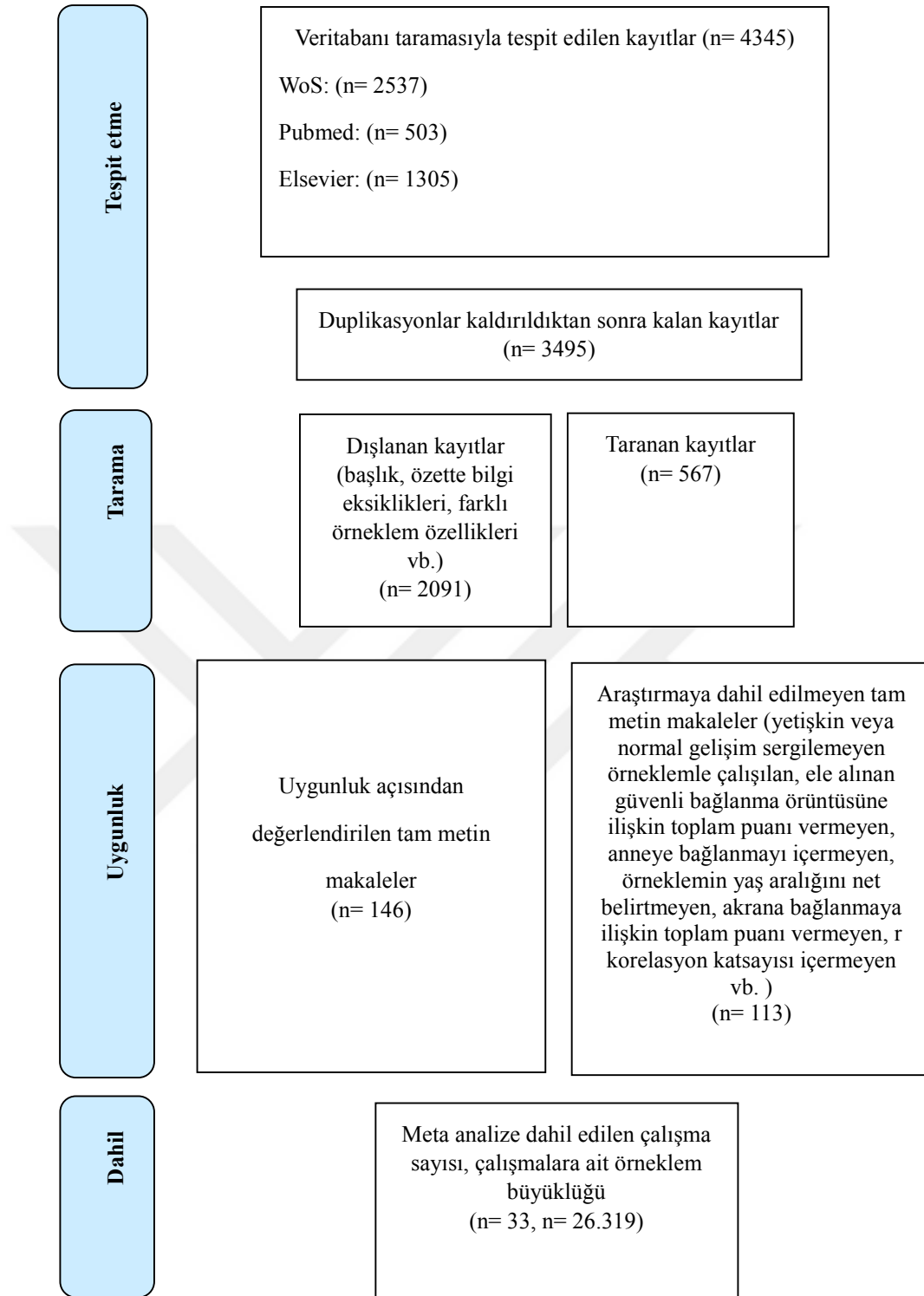
Şekil 3.10. Suça karışma ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı

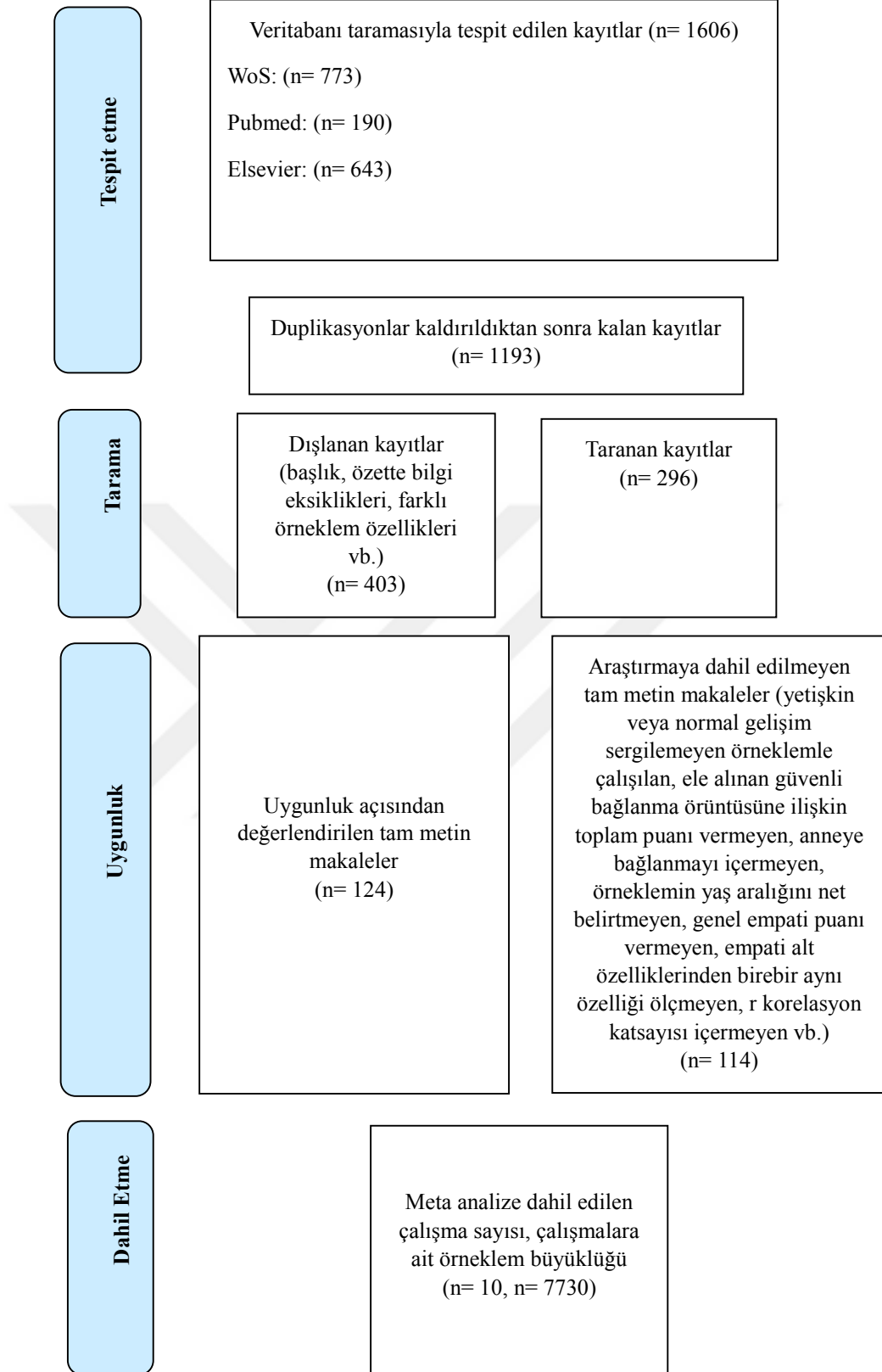
Şekil 3.11. Benlik saygısı ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı

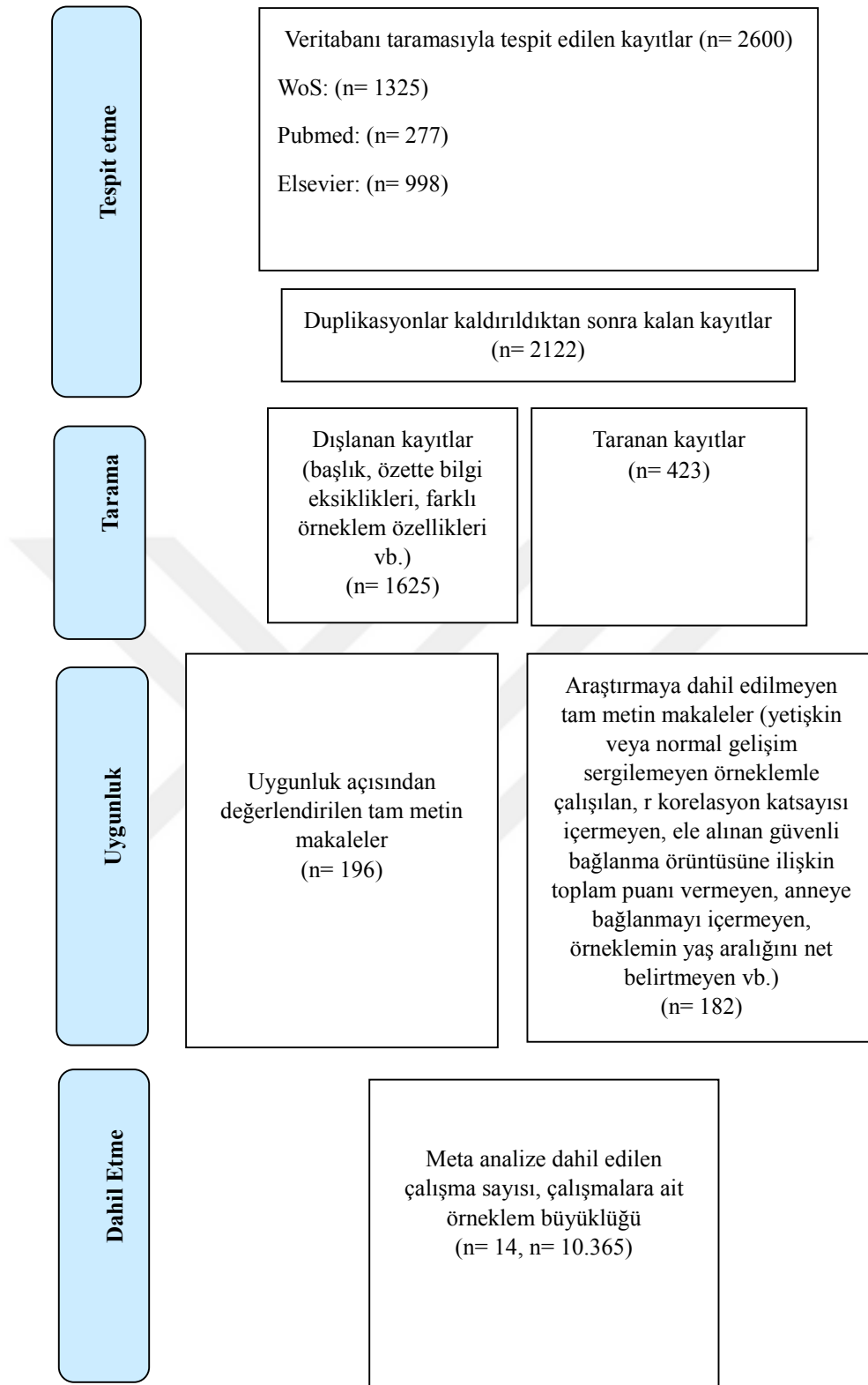
Şekil 3.12. Sosyal yeterlik ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı

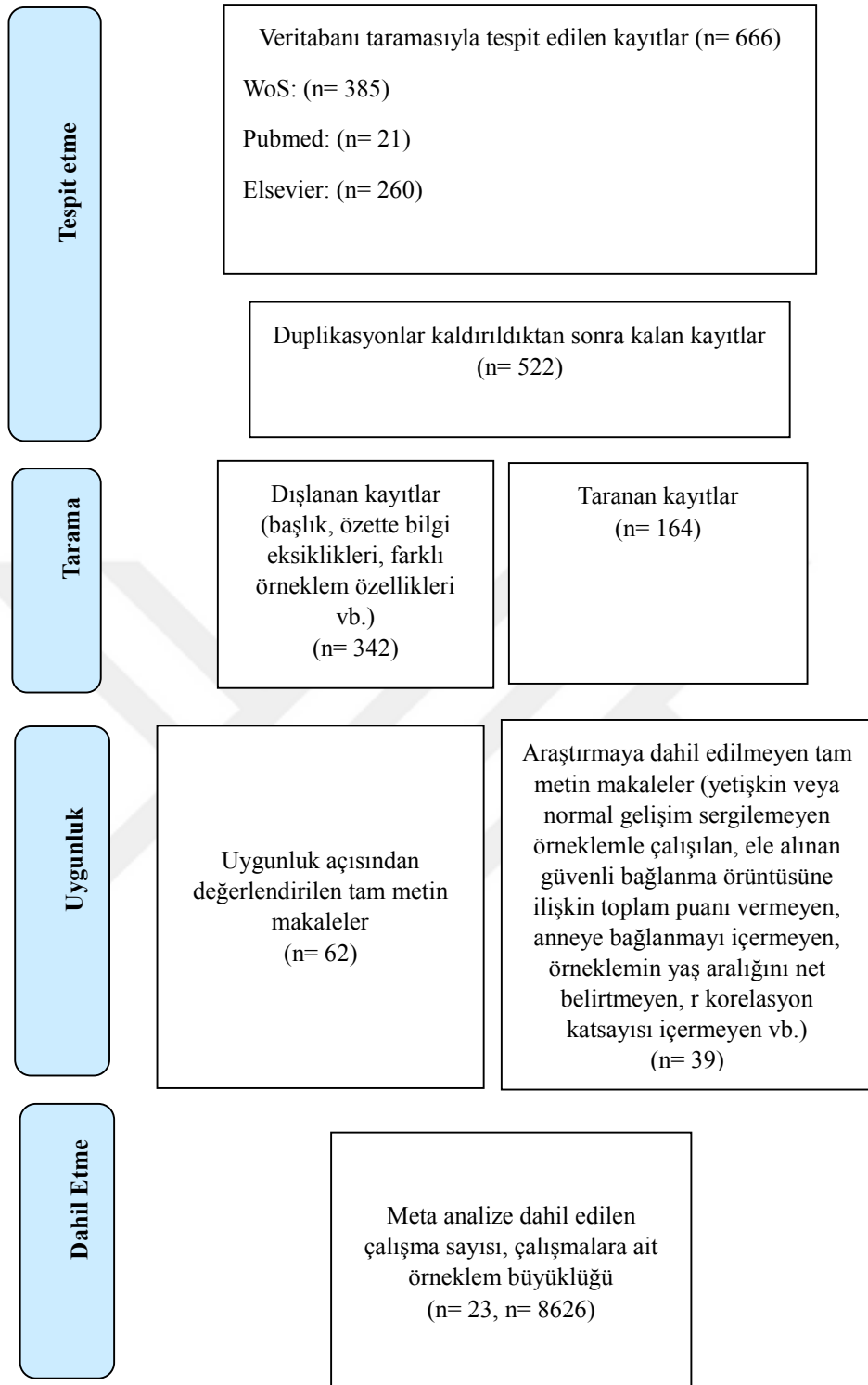
Şekil 3.13. Akrana bağlanma ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akışı diyagramı

Şekil 3.14. Empati ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı

Şekil 3.15. Yaşam memnuniyeti ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı

Şekil 3.16. Prososyal davranışlar ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair veri akış diyagramı

3.2.3. Meta Analiz Çalışmasında Kullanılan Veri Toplama Araçları

İnceleme Formu: Araştırmacı tarafından ilgili alanyazın doğrultusunda hazırlanan olan yayın inceleme formunda meta analiz araştırması için çalışmanın adı, yayınlandığı yıl, genel örneklem büyüklüğü, kadın sayısı, erkek sayısı, gelişim dönemi, bağlanma örüntüsünün ölçüldüğü ölçme aracının adı, bu ölçme aracının türü, değerlendirmenin kim tarafından yapıldığı, psikososyal gelişim özelliğinin değerlendirildiği ölçme aracının adı, bu ölçme aracının türü, değerlendirmenin kim tarafından yapıldığı bilgilerinin kaydedildiği bir inceleme formu oluşturularak kullanılmıştır.

3.2.4. Meta Analiz Çalışmasının Verilerinin Toplanması

Bu bölümde verilerin toplanması süreci, ölçütlerin belirlenmesi süreci, kodlama formuna ilişkin ölçme sonuçlarının geçerlik ve güvenirliği ile veri analizinden bahsedilmiştir.

Araştırmacı çalışmaya başlamadan önce ilgili analiz yöntemleri hakkında eğitimleri tamamlamış olup bu eğitimlere katılım belgeleri Ek 3’te sunulmuştur.

Araştırmanın ikinci basamağı olan meta analiz için WoS veritabanında bibliyometrik analiz yapılırken belirlenen genel arama parametreleri doğrultusunda 2430 çalışmaya erişilmiştir. Ulaşılan 2430 çalışma teker teker incelenerek araştırmanın dahil edilme ve dışlanma kriterleri bağlamında bağlanma ve gelişim alanları ilişkisini içeren çalışmalar ve bağlanma ile birlikte ele aldığı konular belirlenmiştir. Bu doğrultuda ilgili arama parametreleri sonucunda erişilen 2430 çalışma arasında yer alan fiziksel gelişim, bilişsel gelişim ve dil gelişimi alanı ile bağlanma ilişkisini ele alan çalışmaların araştırmanın dahil edilme kriterlerinden biri olan ilgili konuda meta analize dahil edilebilecek örneklem büyüklüğüne (aynı konuda 10 ve daha fazla sayıda çalışma yapılmış olması) erişemediğinin görülmesi üzerine meta analize dahil edilebilecek sayıda çalışmanın yer aldığı psikososyal gelişim alanına odaklanılmıştır.

Bağlanma ve psikososyal gelişimi birlikte ele alan çalışmalara “yazar adı, yayın yılı, örneklem büyüklüğü, kız ve erkek sayısı, r değeri, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracı, ilgili psikososyal gelişimi özelliğinin değerlendirildiği ölçme aracı, psikososyal gelişim özelliğinin adı” bilgileri excel dosyalarına aktarılmıştır. Güvenli bağlanma ile farklı psikososyal gelişim özelliklerini ele alan popülerite, akrana bağlanma, uyku süresi, dürtüsellik, ahlaki kopukluk, ego tükenmişliği, anksiyete gibi içerik analizine

tabi tutulan 247 farklı konuda çalışma yapıldığı belirlenmiştir. Söz konusu konuların yer aldığı içerik analizi Ek 4'te sunulmuştur. 247 konuda yapılacak meta analiz çalışması araştırmancının bütüncül sonuçlara erişmesi ve yorumlanması noktasında güçlükler doğuracağından ilgili veri setinde 2 veya daha fazla çalışmada ele alınan çalışma sayısına bakılmış ve toplam 26 psikososyal gelişim özelliğinin iki veya daha fazla çalışmada ele alındığı tespit edildi. 10.03.2024-30.05.2024 tarihleri arasında duygu düzenleme, anksiyete, depresyon, akrana bağlanma, akran kabulü, arkadaşlık kalitesi, arkadaşlık ilişkileri, prososyal davranışlar, empati, benlik saygısı, stres, suçluluk, dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik, başa çıkma, güçler güçlükler ölçeği toplam puanı, agresyon, içselleştirme problemleri, dışsallaştırma problemleri, yaşam memnuniyeti, yalnızlık, internet kullanım problemleri, mizaç, davranış problemleri, duygusal problemler, psikolojik sağlamlık ve sosyal yeterlik olmak üzere söz konusu 26 konuda ilgili alanyazın doğrultusunda, araştırmancının dahil edilme kriterleri kapsamında geliştirilen arama parametreleri kullanılarak WoS, Scopus ve Pubmed veri tabanlarında stratejik taramalar yapılmıştır. Stratejik taramaya ilişkin arama parametreleri Ek 5'te sunulmuştur.

İlgili taramalar WoS, Pubmed ve Scopus veritabanları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. WoS veritabanı, çok disiplinli atıf indekslerinden oluşan, dünya çapında kabul görmüş, etki değeri yüksek bilimsel dergileri kapsayan bir veritabanıdır (135). Pubmed veri tabanı kapsadığı araştırma alanlarıyla ilgili derleyici bilgilere ve özetlere ücretsiz çevrimiçi erişim sağlayan; Medline, Pubmed Central ve Bookshelf literatür kaynakları arasında arama yapmayı kolaylaştıran, farklı şekillerde temsil edilebilecek kavramları aramak veya bir ifadenin farklı varyasyonlarını yakalamaya olanak sağlayan bir veritabanıdır (136). Elsevier Yayınevi'ne ait olan, farklı disiplinleri bir arada barındıran (135), Scopus veritabanı ise sosyal bilimler alanında geniş bir kapsama sahip olması bakımından zengin içerik sunan veritabanları arasında önem arz etmektedir (137).

Söz konusu 26 konu içerisinden davranış problemleri, başa çıkma, agresyon, duygu düzenleme, dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik, akran ilişkileri, akran kabulü, arkadaşlık kalitesi, psikolojik sağlamlık, güçler ve güçlükler ölçeği toplam puanı, yalnızlık, stres, internet-medya kullanımı problemleri, duygusal sorunlar olmak üzere 14 konuda meta analize dahil edilebilecek birebir aynı özelliği ele alan 10 veya daha fazla çalışmanın mevcut olmadığı anlaşılmış olup; 10 veya daha fazla sayıda çalışmaya ait etki büyüklüğünün mevcut olduğu içselleştirme problemleri, dışsallaştırma problemleri, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım mizaç özelliği, suça karışma, akrana bağlanma,

sosyal yeterlik, prososyal davranışlar, benlik saygısı, empati, yaşam memnuniyeti konuları olmak üzere toplam 12 çalışmanın ayrı ayrı meta analizleri gerçekleştirilmiştir.

Mizaç ve başa çıkma temalarında oluşturulan veri seti incelendiğinde mizacın ve başa çıkmanın farklı alt boyutlarını değerlendiren çalışmaların mevcut olduğu görülmüştür. Araştırmanın dahil edilme kriterlerinden biri olan birebir aynı psikososyal gelişim özelliğini ölçmesi kriteri gözetildiğinde genel olarak 16 çalışmada aktif başa çıkma, problem çözerek başa çıkma, geri çekilme, görev yönelimli başa çıkma, dikkati dağıtma gibi farklı başa çıkma özelliklerinin değerlendirildiği görülmüş olup hiçbir başa çıkma alt özelliği ilgili meta analize dahil edilebilecek sayı büyüklüğü olan 10'a ulaşamadığı için başa çıkma kavramı veya onu yansıtan alt özellikler meta analiz çalışmasına dahil edilememiştir; mizaç ölçekleri ile genel olarak 35 çalışmada zor mizaç, davranışsal ketlenme, aktivite düzeyi, negatif duygulanım, çaba gerektiren kontrol, yavaş ısınan mizaç gibi farklı mizaç boyutlarının yer aldığı görülmüş olup negatif duygulanım alt özellikle ilgili 10'dan fazla sayıda çalışma yapıldığı için mizaca ilişkin ilgili özelliğin meta analizi yapılmıştır. Anksiyete ile ilgili 30 çalışmaya ait 52 etki büyüklüğü mevcut olsa da 10 veya daha fazla sayıda çalışmada ele alınan genel anksiyete ve anksiyete kavramı bir arada meta analize dahil edilmiş; sınav anksiyetesi, sosyal anksiyete 10 veya daha fazla çalışmada ele alınmayan konularla ilgili yapılan çalışmalar ile anksiyete ile depresyonu aynı özellik olarak değerlendiren çalışmalar dahil edilmemiştir. Empati konusunda genel empati ve perspektif alma temaları birleştirilerek empati başlığında ele alınmıştır.

Sonuç olarak; çalışma kapsamında güvenli bağlanma ile içselleştirme problemleri, dışsallaştırma problemleri, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım mizaç özelliği, suçla karışma, akrana bağlanma, sosyal yeterlik, prososyal davranışlar, benlik saygısı, empati, yaşam memnuniyeti konuları olmak üzere 12 konuda yapılan çalışmaların meta analizleri gerçekleştirilmiştir.

3.2.5. Meta Analiz Çalışmasından Elde Edilen Verilerin Analizi

Aynı olan çalışmalar çıkarıldıktan sonra geriye kalan çalışmaların tam metinleri incelenmiştir. Belirlenen dahil edilme kriterlerine göre çalışmalar iki araştırmacı tarafından kodlanmıştır ve kodlayıcılar arası uyum yüzdesine tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırmalarda elde edilen verilere ilişkin güvenirlik katsayıları

Değişkenler	Kodlayıcılar güvenirlik	arası Krippendorff Alfa katsayısı
İçselleştirme problemleri-güvenli bağlanma	%88	0.91
İçselleştirme problemleri-kaçıngan bağlanma	%82	0.81
İçselleştirme problemleri-kaygılı bağlanma	%91	0.88
Anksiyete-güvenli bağlanma	%91	0.87
Anksiyete-kaçıngan bağlanma	%93	0.87
Anksiyete-kaygılı bağlanma	%92	0.85
Depresyon-güvenli bağlanma	%89	0.94
Depresyon-kaçıngan bağlanma	%94	0.97
Depresyon-kaygılı bağlanma	%91	0.84
Negatif duygulanım-güvenli bağlanma	%90	0.90
Dışsallaştırma problemleri-güvenli bağlanma	%95	0.94
Dışsallaştırma problemleri-kaçıngan bağlanma	%90	0.91
Dışsallaştırma problemleri-kaygılı bağlanma	%89	0.89
Suç Karışma-güvenli bağlanma	%91	0.90
Benlik Saygısı-güvenli bağlanma	%94	0.92
Sosyal Yeterlik-güvenli bağlanma	%85	0.89
Akrana Bağlanma-güvenli bağlanma	%90	0.88
Empati-güvenli bağlanma	%89	0.85
Yaşam memnuniyeti-güvenli bağlanma	%85	0.87
Prososyal davranışlar-güvenli bağlanma	%89	0.90

Tablo 3.1’de yer alan sonuçlar kodlayıcılar arası güvenirliğin yüksek olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın tüm analizleri JAMOVİ ve R yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tüm araştırmalara ilişkin Pearson katsayılarına ilişkin dağılımlar normal dağılım göstermektedir. Dolayısıyla araştırma kapsamında Bonett dönüşümü kullanılarak korelasyon katsayılarının dağılımını normalleştirmeye gerek duyulmamıştır (138). Meta-analiz kapsamında değerlendirilen çalışmaların heterojen bir dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesinde yani korelasyon değerlerinin bireysel çalışmalar kapsamında değişkenlik kaynaklarının belirlenmesinde Q istatistiği, Q istatistiğinin bir fonksiyonu olan I^2 istatistiği ve genelleştirilmiş korelasyon değerine ilişkin alt ve üst güven aralığından yararlanılmıştır. Rasgele etkiler modelinin (REM) gerçek dünyanın daha gerçekçi bir temsili olduğu (139) göz önünde bulundurularak araştırma kapsamında REM tercih edilmiştir. REM altında çalışmalar arası varyansın kestiriminde ise diğer kestiricilerden daha iyi özelliklere sahip olan ve daha iyi sonuçlar üreten Sidik-Jonkman kestiricisi tercih edilmiştir.

Bu meta-analiz çalışmasının da diğer meta-analiz çalışmaları gibi bazı sınırlılıkları mevcuttur. Bunlardan ilki, meta-analiz yönteminin kendi sınırlamalarıdır. Çalışma kapsamında yalnızca pearson korelasyon katsayısının raporlandığı çalışmalar değerlendirmeye alınmıştır. Arama motorları ve veri tabanları yardımıyla elde edilen bireysel çalışmalar için zengin bir anahtar kelime havuzu oluşturulmuş olsa da arama sonucunda gösterilmeyen veya ulaşılamayan çalışmaların listeye dahil edilememesi bir diğer önemli kısıtlılık olarak görülmektedir. Ayrıca çalışma, kodlanmış moderatör değişkenlerin analizi ile sınırlıdır.

Araştırma kapsamında yayın yanlılığının incelenmesinde huni diyagramı, Egger'in regresyon testi ve Kendall'ın tau'su kullanılmıştır. Ayrıca meta analiz sonucunun anlamlılığının ortadan kalkması için etki büyüklüğü değeri sıfır olan kaç çalışmanın yapılması gerektiğine ilişkin bilgi elde etmede fail-safe N yönteminden de yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında moderatör değişken olarak yayınlanma yılı (sürekli değişken), bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracı (kategorik değişken), bağlanma ölçme aracının türü (kategorik değişken), bağlanmayı değerlendiren kişi (kategorik değişken), bağlanma ile arasındaki ilişki ele alınan değişkenin değerlendirildiği ölçme aracı (kategorik değişken), bağlanma ile arasındaki ilişki ele alınan değişkenin değerlendirildiği ölçme aracının türü (kategorik değişken), bağlanma ile arasındaki ilişki ele alınan değişkeni değerlendiren kişi (kategorik değişken), kadın katılımcı sayısı (sürekli değişken), erkek katılımcı sayısı (sürekli değişken) ele alınmıştır. Belirtilen bu moderatör değişkenlerin genelleştirilmiş etki büyüklüğü üzerindeki etkisinin

belirlenmesinde değişken sürekli yapıda ise meta-regresyon, kategorik yapıda ise Analog ANOVA'dan yararlanılmıştır.

Moderatör analizler çalışmanın yapıldığı yıla, çocuğun cinsiyetine, çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemine, bağlanmanın hangi ölçüm aracı ile değerlendirildiğine, bağlanmanın ölçüm aracının türüne, bağlanmayı değerlendiren kişiye, bağlanma ile ilişkisi ele alınan değişkeni değerlendiren ölçme aracının ne olduğuna, bağlanma ile ilişkisi ele alınan değişkeni değerlendiren ölçme aracının türüne, bağlanma ile ilişkisi ele alınan değişkeni değerlendiren kişiye göre yapılmıştır.

0-3 yaş arası bebeklik dönemi, 3-6 yaş arası erken çocukluk dönemi, 6-12 yaş arası orta çocukluk dönemi ve 12-18 yaş arası ergenlik dönemi olarak tanımlanmaktadır (80). Birden fazla gelişim dönemini kapsayan araştırmalara ait gelişim dönemi değişkeni karma şeklinde kategorize edilmiştir.

Bağlanmayı ve ilişkisi ele alınan değişkeni değerlendiren ölçme aracının türü gözlem, görüşme ve anket şeklinde olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır.

Bağlanmayı değerlendiren kişi değişkeni ebeveyn, öğretmen, öz değerlendirme, akran değerlendirmesi ve karma olmak üzere 4 farklı kategoride ele alınmıştır.

3.2.6. Meta Analiz Çalışmasının Sınırlılıkları

Meta analiz çalışmasının 0-18 yaş arasındaki çocukların anneye bağlanması ile psikososyal gelişim ilişkilerini ele alan, hakem incelemesinden geçmiş, tam metnine ulaşılan, Türkçe veya ingilizce dillerinde yayınlanan, güvenli bağlanma örüntüsüne ilişkin toplam puana yer veren, pearson korelasyon katsayısını içeren, örneklemini normal gelişim özelliği sergileyen, biyolojik ebeveynleriyle yaşayan çocukların oluşturduğu, WoS, Pubmed ve Scopus veritabanında yer alan, birebir aynı gelişim özelliğinin ölçüldüğü çalışma sayısı 10 veya daha fazla olan, çalışmanın yayın yılı, hedef popülasyon türü, kadın katılımcı sayısı, erkek katılımcı sayısı, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracı, ilgili değişkenin değerlendirildiği ölçme aracı gibi moderatör değişkenlere ilişkin bilgilerin mevcut olduğu makaleleri içermesi araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

4. BULGULAR

4.1. Birinci Aşama: Bibliyometrik Analize İlişkin Bulgular

Anne çocuk bağlanması konusunda yapılan çalışmalarda ülkeler arası işbirliği ağı ve ortak kelime ağı analizleri Vosviewer programlarında yapılmış olup çalışmalara ilişkin temel bilgiler, en çok yayın üreten yazar, ülke, dergi, en çok lokal atıf alan yazar, dergi, çalışma, en çok global atıf alan çalışma, en sık kullanılan anahtar kelimeler ve anahtar kelimelere göre son yıllarda popüler olan çalışma konularının analizleri ise R programında yer alan “*Biblioshiny*” yazılımı aracılığıyla yapılmıştır. Yıllara göre atıf analizi WoS veritabanında yer alan Atıf analizi bölümünde hazırlanmıştır. Ortak kelime ağı analizi, sık kullanılan anahtar kelimeler, son yıllarda popüler anahtar kelimelerin analizleri yapılırken eş anlamlı olabilecek kelime grupları birleştirilmiştir. Örneğin “*adolescence*” kelimesi “*adolescent, adolescents, early adolescence*” gibi eş anlamlı kelimelerle birleştirilerek analiz yapıldı. En popüler olan kelimelerin analizi yapılırken “*attachment*” kelimesi analizlerden çıkarılarak bağlanma dışında popüler olan kelime ve kavramlara ulaşılmaya çalışıldı.

WoS veritabanından elde edilen bilgilerin kalitesine ilişkin bilgiler Tablo 4.1.’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Bibliyometrik araştırmaya dahil edilen çalışmalarda yer alan verilerin kalitesine ilişkin bilgiler

Değişken	Kayıp Data	Kayıp Yüzdesi	Durum
Özet	0	0	Mükemmel
Yazar	0	0	Mükemmel
Doküman Tipi	0	0	Mükemmel
Dergi	0	0	Mükemmel
Dil	0	0	Mükemmel
Atıf Yapılan Kaynak Sayısı	0	0	Mükemmel
Yayın Yılı	0	0	Mükemmel
Bilim Kategorisi	0	0	Mükemmel
Başlık	0	0	Mükemmel

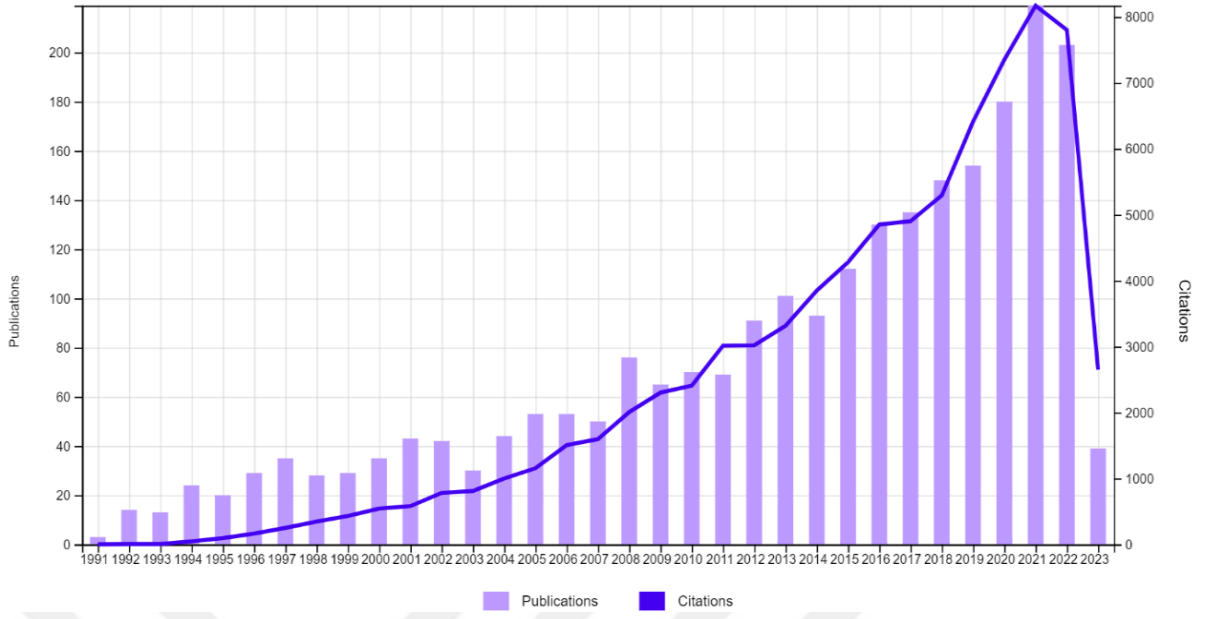
Toplam Atıf	0	0	Mükemmel
Atıf Yapılan Kaynaklar	2	0.08	İyi
Ortak Yazarlık	43	1.77	İyi
İlişki	96	4.03	İyi
Doi	112	4.61	İyi
Anahtar Kelimeler	544	22.39	Zayıf

Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan çalışmalara ait temel bilgiler şekil 4.1’de sunulmuştur.

Yıl 1991-2023	Dergi sayısı 793	Çalışma sayısı 2430	Yazar sayısı 6440
Anahtar kelime sayısı 4188	Toplam atıf sayısı 86583	Yıllık büyüme oranı %10.63	Uluslararası eş yazarlık oranı %17.94

Şekil 4.1. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan çalışmalara ait temel bilgiler

Şekil 4.1 incelendiğinde anne-çocuk bağlanmasına ilişkin yapılan çalışmaların 1991 yılında başladığı, 793 dergide toplam 2430 makale yayınlandığı, konuyla ilgili 6440 yazarın çalışma yaptığı, konuyla ilgili 4188 anahtar kelime belirlendiği, bu çalışmalara yapılan toplam atıf sayısının 86.583 olduğu, konuyla ilgili çalışmaların yıllık büyüme oranının %10.63 olduğu, uluslararası eş yazarlık oranının %17.94 olduğu tespit edildi.

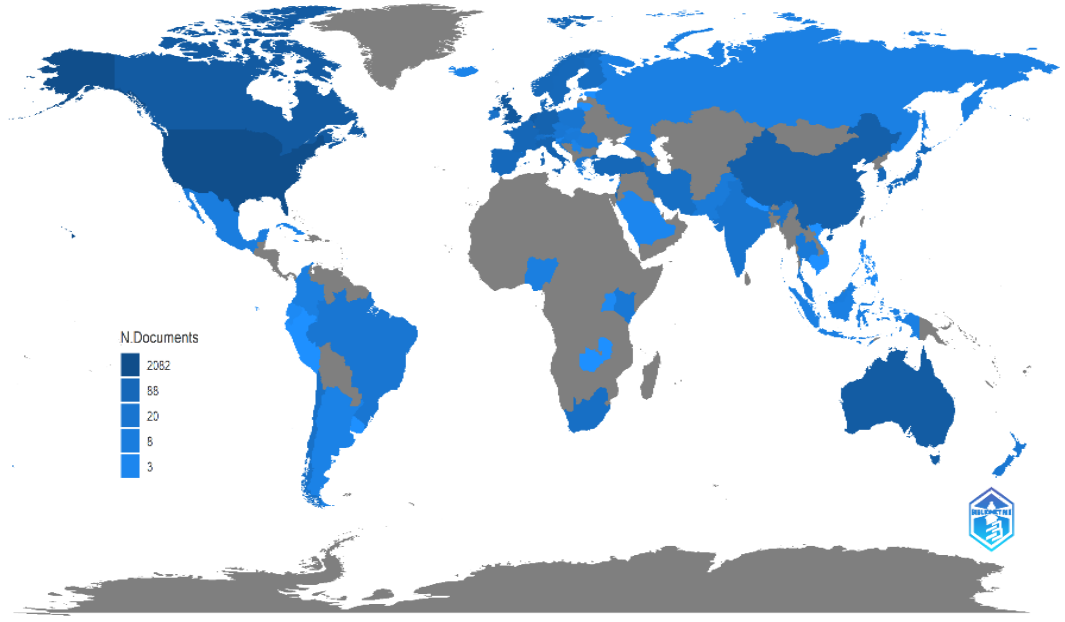

Şekil 4.2. Anne-çocuk bağlanmasına yönelik yapılan çalışmaların yıllara göre atıf sayılarının dağılımı

Şekil 4.2 incelendiğinde anne-çocuk bağlanmasına ilişkin yapılan çalışmaların 1991 yılından başlayarak kimi yıllarda yayın sayısı azalsa da yıllar içerisinde artış gösterdiği, bu yayınlara yapılan atıfların da yıllara göre artış gösterdiği, en yüksek sayıda yayının 2021 yılında yapıldığı, en yüksek atıfın 2021 yılında yapıldığı, 2022 ve 2023 yıllarında atıf sayısında azalma olduğu görülmektedir.

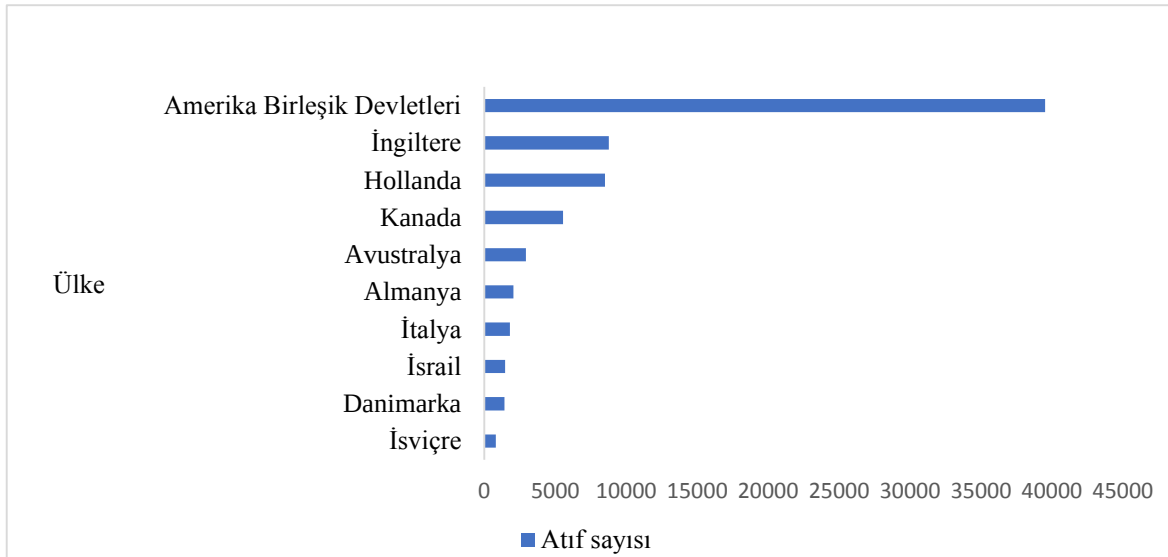
Tablo 4.2. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında en fazla yayın yapan ilk 10 ülke

Ülke	Yayın sayısı
ABD	2082
İngiltere	600
Kanada	423
Avustralya	406
Hollanda	324
Çin	226
Almanya	177
İtalya	167
İsrail	120
Fransa	103

Şekil 4.3. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında en fazla yayın yapan ilk 10 ülkenin görsel dağılımı

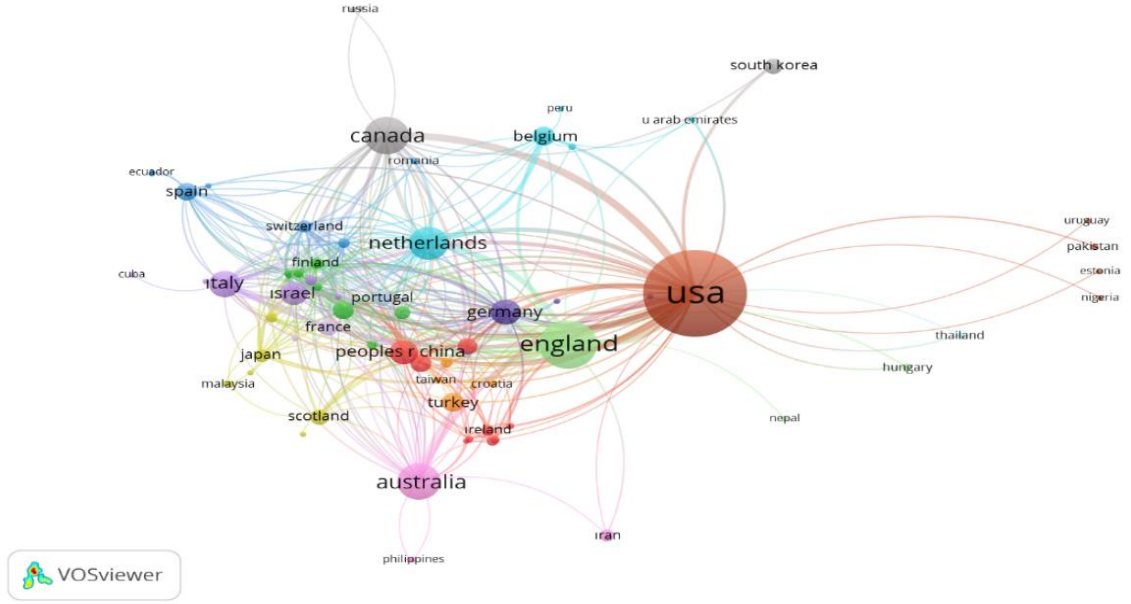
Tablo 4.1 ve şekil 4.3 incelendiğinde anne-çocuk bağlanmasına ilişkin en fazla yayın yapan 10 ülkenin başında ABD'nin (f:2082) geldiği, anne çocuk bağlanması konulu yayın üreten ilk 10 ülkeden diğerleri ise; İngiltere (f:600), Kanada (f:423), Avustralya (f:406), Hollanda (f:324), Çin (f:226), Almanya (f:177), İtalya (f:167), İsrail (f:120) ve Fransa'dır (f:103).

Şekil 4.4. Anne-çocuk bağlanmasına yönelik yapılan en fazla atıf alan ilk 10 ülke

Şekil 4.4'te yer alan anne-çocuk bağlanmasına ilişkin en fazla atıf alan 10 ülke incelendiğinde bu ülkelerin başında Amerika Birleşik Devletleri'nin geldiği (f:39529), ABD'yi takiben ise İngiltere (f:8786), Hollanda (f:8504), Kanada (f:5547), Avustralya

(f:2968), Almanya (f:2053), İtalya (f:1820), İsrail(f:1467), Danimarka (f:1428) ve İsviçre'nin (f:828) atf aldığı görülmektedir.

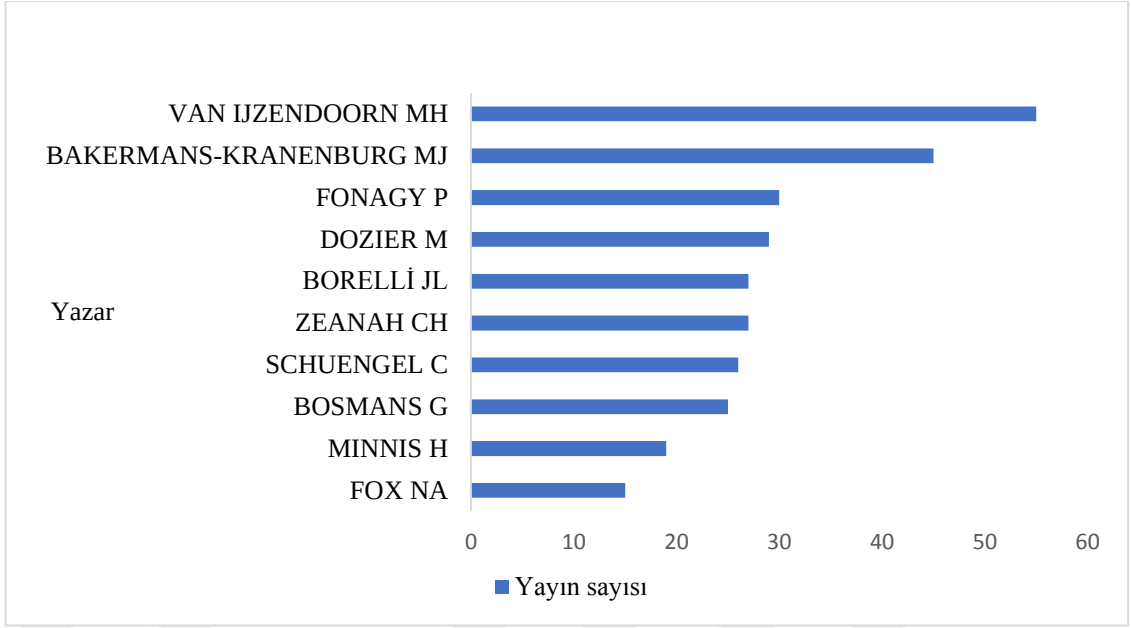
Şekil 4.5. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan yayınların üretiminde ülkeler arasındaki işbirliği ağı

Şekil 4.5'te yer alan ülkeler arası işbirliği ağı incelendiğinde anne-çocuk bağlanması konulu çalışmalarda 15 farklı kümede işbirliğinin gerçekleştiği; küme içerisindeki işbirliklerinin yanısıra pek çok farklı kümede yer alan ülkelerle de işbirliği yapıldığı görülmektedir. Kimi kümelerde tek bir ülke yer alırken kimi kümelerin ise daha fazla ülkeden oluştuğu görülmektedir. Haritanın ortasında yer alan ülkeler işbirliği konusunda merkezileşen ülkeleri yansıtırken aradaki bağlantıların kalınlığı da ilişkinin gücünü ve işbirliğinin fazlalığını yansıtmaktadır. Kahverengi kümede yer alan Amerika Birleşik Devletleri'nin anne çocuk bağlanmasına yönelik alanyazında işbirliği bakımından merkezi rol oynadığı ve 334 bağlantı gücüyle neredeyse bütün ülkelerle işbirliği içerisinde olarak diğer ülkelerle en çok işbirliği içerisinde olan ülke konumunda olduğu görülmektedir. Ayrıca ülkeler arasındaki işbirliği ağı incelendiğinde yine İngiltere (bağlantı gücü: 227), Kanada (bağlantı gücü 137), Hollanda (bağlantı gücü 109), Avustralya (bağlantı gücü 84), Almanya (bağlantı gücü 82), İtalya (bağlantı gücü 82) gibi ülkelerin birçok ülke ile işbirliği içerisinde olduğu anlaşılmaktadır.

Kırmızı kümede Kıbrıs, Çek, Danimarka, İrlanda, Norveç, Çin, Hindistan, Faroe Adaları, Kuzey İrlanda'nın birlikte yer alarak ortak işbirlikleri kurdukları, bu kümede yer alan Çin, Danimarka, Norveç gibi ülkelerin diğer kümelerde yer alan ülkelerle de

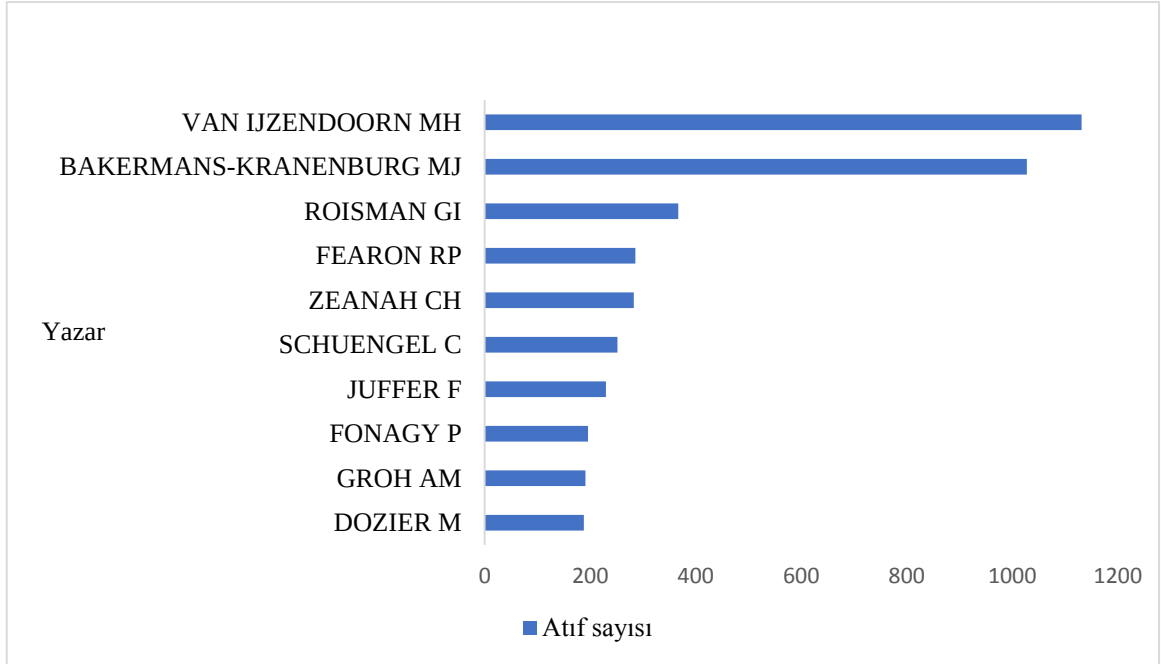
işbirliklerinin yoğun olduğu; Yeşil kümede Finlandiya, Meksika, Yeni Zelanda, Kenya, Kuzey Afrika, Zambiya, İsveç ve Galler'in yer alarak anne çocuk bağlanması alanındaki yayınlarda işbirliği içerisinde oldukları, bu ülkeler arasında özellikle İsviçre'nin diğer kümelerde yer alan ülkelerle de yoğun işbirliği kurduğu; Mavi kümede yer alan Andora, Arjantin, Şili, Ekvator, İspanya ve İsviçre'nin işbirliği halinde olduğu, İsviçre'nin yayın sayısının İspanya'dan daha az olmasına rağmen işbirliği gücünün daha yüksek olduğu; Haritanın solundaki koyu sarı kümede yer alan Kamboçya, Endonezya, Japonya, Malezya, İskoçya, Singapur ve Uganda'nın işbirliği içerisinde oldukları, Turkuaz kümede Belçika, Hollanda, Yunanistan, Peru ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin yer aldığı, bu kümede yer alan Özellikle Hollanda ve sonrasında Belçika'nın diğer kümelerde yer alan çok sayıda ülke ile de işbirliği içerisinde olduğu; Kahverengi kümede ise Nijerya, Uruguay, Estonya, Pakistan ve ABD'nin yer aldığı görülmektedir. Türkiye'nin ise Tayvan, Slovenya, Hırvatistan ve Avusturya gibi ülkelerle kümelendiği, ayrıca farklı kümelerde yer alan Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa, İskoçya, Çek Cumhuriyeti ve Kıbrıs ülkeleriyle işbirliği içerisinde olduğu görülmektedir. Haritanın ortasında yer alan açık sarı kümede Almanya, Lübnan ve Sırbistan'ın kümelendiği; Haritanın en üstünde yer alan açık pembe kümede Kanada, Rusya, Slovakya ve Kuzey Kore'nin yer alarak ortak işbirliği içerisinde oldukları, Özellikle Kanada'nın pek çok ülke ile anne çocuk bağlanması konulu çalışmalarda yoğun işbirliği ağına sahip olduğu; Haritanın en altında yer alan açık mor kümede Avustralya, İran, Filipinler ve Vietnam'ın ortak kümelendiği, özellikle Avustralya'nın pek çok ülke ile yoğun işbirliği ağına sahip olduğu; haritanın solunda yer alan mor kümenin İtalya, Polonya, Filistin, İsrail, Küba, ve Kolombiya'dan oluştuğu, özellikle İtalya ve İsrail'in diğer ülkelerle de yoğun işbirliği içerisinde olduğu görülmektedir. Çemberin dışında kalan Uruguay, Pakistan, Estonya, Nijerya, Filipinler, Rusya, Küba, Kuzey Kore, Peru gibi ülkelerin ise sınırlı şekilde sadece belirli ülkelerle işbirliği içerisinde olduğu anlaşılmaktadır.

En yoğun işbirliğinin Amerika-İngiltere (bağlantı gücü 61), Amerika-Kanada (bağlantı gücü 41), Amerika Avustralya (bağlantı gücü 24), Amerika-Almanya (bağlantı gücü 21) Amerika-İtalya (bağlantı gücü 17), Amerika-Hollanda (bağlantı gücü 16) arasında olduğu görülmektedir.

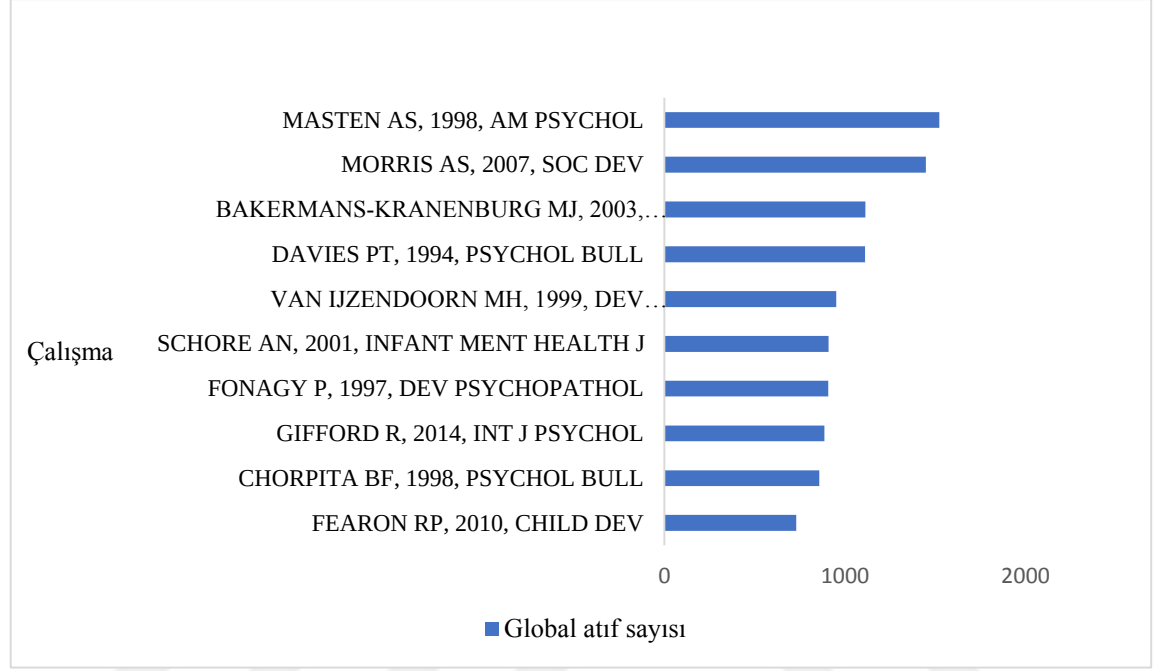
Şekil 4.6. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında en fazla yayın yapan ilk 10 yazar

Şekil 4.6 incelendiğinde anne-çocuk bağlanmasına ilişkin en çok Van IJendoorn MH'nin (f:55) yayın ürettiği, onu takiben ise Bakermans-Kranenburg MJ (f:45), Fonagy P (f:30), Dozier M (f:29), Borelli JL (f:27), Zeanah CH (f:27), Schuengel C (f:26), Bosmans G (f:25), Minnis H (f:19), Fox NA'nın (f:15) yayın üreten ilk 10 yazar arasında olduğu tespit edildi.

Şekil 4.7. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında en fazla lokal atıf alan ilk 10 yazar

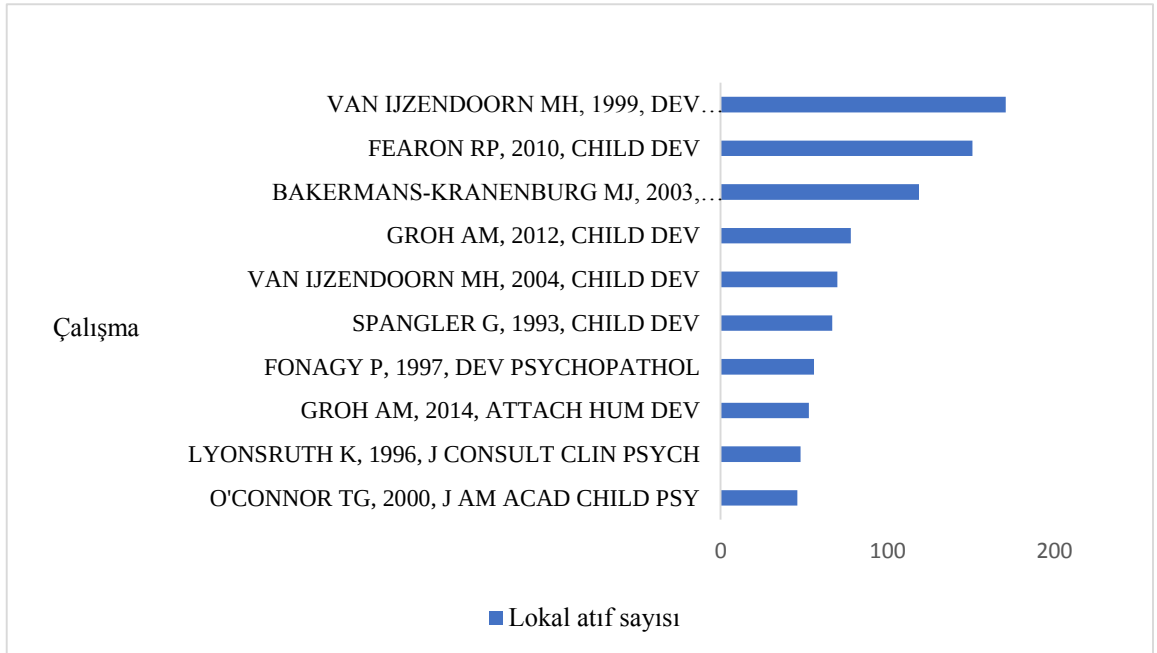
Lokal atıf sayısını içeren şekil 4.7 incelendiğinde; Van IJzendoorn MH'nin (f:1132) en çok atıf alan yazar olduğu, onu takiben ise Bakermans-Kranenburg MJ (f:1028), Roisman GI (f:367), Fearon RP (f:286), Zeanah CH (f:283), Schuengel C (f:252), Juffer F (f:230), Fonagy P (f:196), Groh AM (f:191) ve Dozier M'nin (f:188) atıf aldığı görülmektedir.

Şekil 4.8. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan yayınlardan en fazla global atıf alan ilk 10 çalışma

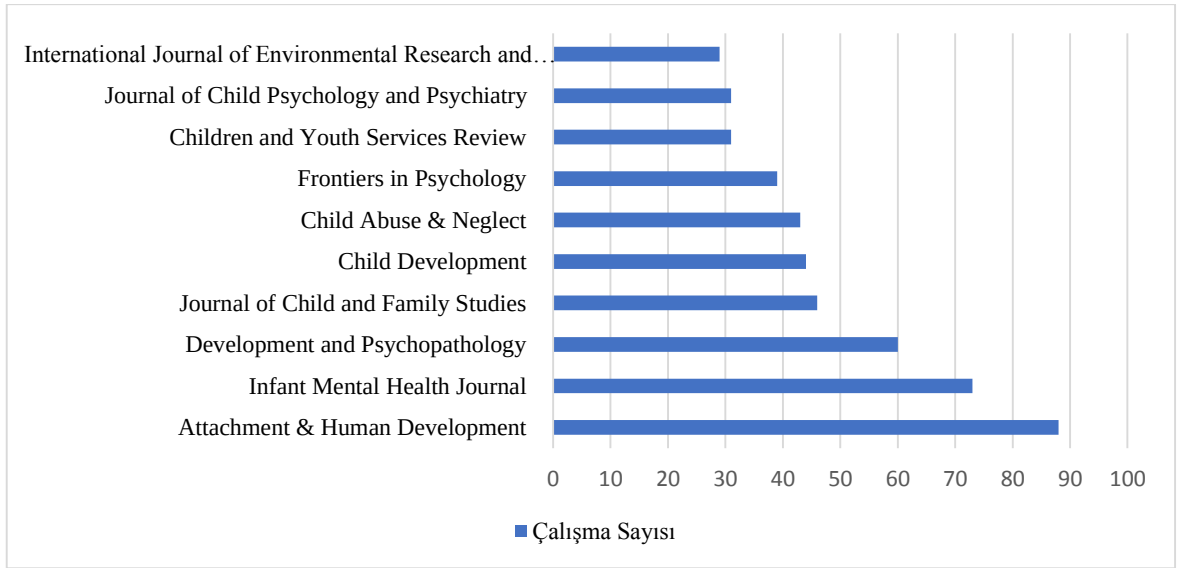
Şekil 4.8 incelendiğinde anne-çocuk bağlanmasına yönelik en fazla global atıf alan çalışmanın Anne çocuk bağlanmasına yönelik en fazla global atıf alan çalışmanın Ann S. Masten ve J Douglas Coatsworth tarafından 1998 yılında American Psychologist Dergisi'nde yayınlanan "The development of competence in favorable and unfavorable environments: Lessons from research on successful children" başlıklı makalesi olduğu; sonrasında ise sırasıyla School Attachment Dergisi'nde 2007 yılında yayınlanan Armanda Sheffield Morris ve arkadaşlarına ait olan "The role of the family context in the development of emotion regulation" adlı çalışmanın; Psychological Bulletin Dergisi'nde 2003 yılında yayınlanan Marian J Bakermans-Kranenburg., Marinus H van IJzendoorn ve Femmie Juffer'e ait olan "Less is more: Meta-analyses of sensitivity and attachment interventions in early childhood" adlı çalışmanın; Psychological Bulletin Dergisi'nde 1994 yılında yayınlanan Patrick D. Davies ve E. Mark Cummings'e ait olan "Marital conflict and child adjustment: An emotional security hypothesis" adlı çalışmanın; Development and Psychopathology Dergisi'nde 1999 yılında yayınlanan Marinus H van

IJzendoorn, Carlo Schuengel ve Marian J Bakermans-Kranenburg'a ait olan "Disorganized attachment in early childhood: Meta-analysis of precursors, concomitants, and sequelae" adlı çalışmanın; Infant Mental Health Dergisi'nde 2003 yılında yayınlanan Allan N.Schore'ye ait olan "Effects of a secure attachment relationship on right brain development, affect regulation, and infant mental health" adlı çalışmanın; Development and Psychopathology Dergisi'nde 1997 yılında yayınlanan Peter Fonagy ve Mary Target'e ait olan "Attachment and reflective function: Their role in self-organization" adlı çalışmanın; International Journal of Psychology 2014 yılında yayınlanan Robert Gifford ve Andreas Nilsson'a ait olan "Personal and social factors that influence pro-environmental concern and behaviour: A review" adlı çalışmanın; Psychological Bulletin Dergisi'nde 1998 yılında yayınlanan Bruce F. Chorpita David H. Barlow'a ait olan "The development of anxiety: The role of control in the early environment" adlı çalışmanın; Child Development Dergisi'nde 2010 yılında yayınlanan R. Pasco Fea'a ait olan The Signiron ve arkadaşlarına ait olan "The Significance of insecure attachment and disorganization in the development of children's externalizing behavior: A Meta-analytic study" adlı çalışmanın geldiği anlaşılmaktadır. Bağlanma alanyazınına atıfta bulunan büyük veri bağlamında incelendiğinde bağlanmayı yetkinlik, duygu düzenleme, kaygı, yansıtma işlevi, uyum gibi kavramlarla ele alan çalışmalara en fazla atfın yapıldığı görülmektedir.

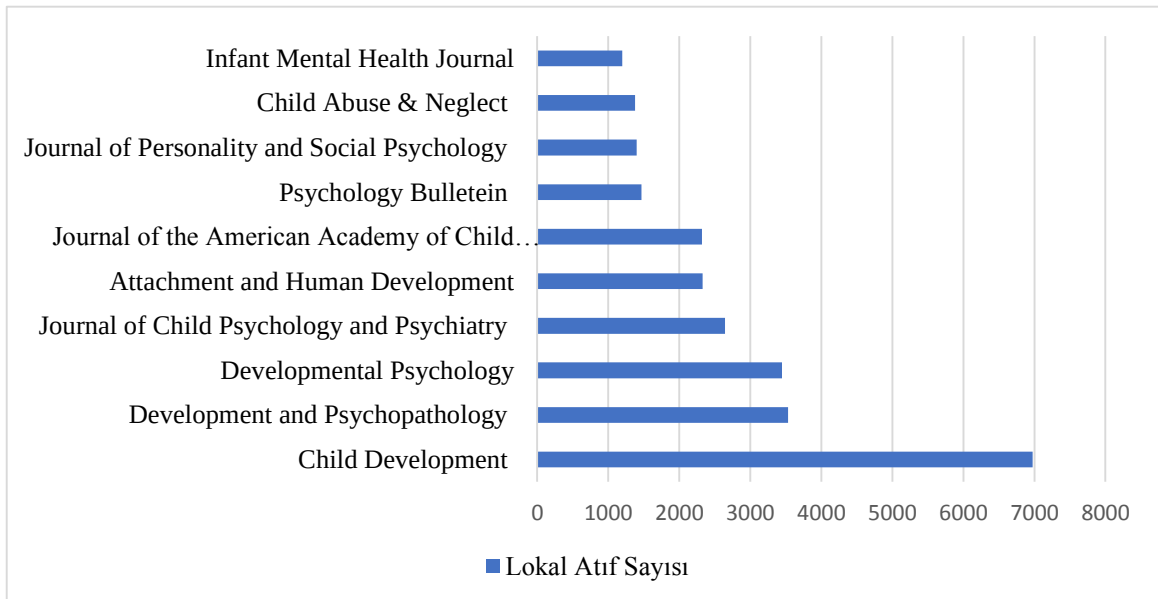
Şekil 4.9. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan yayınlardan en fazla lokal atıf alan ilk 10 çalışma

Tablo 4.9’da yer alan lokal atıf sayılarına göre bakıldığında ise anne çocuk bağlanmasına yönelik en fazla lokal atıf alan çalışmanın Development and Psychopathology’de 1999 yılında yayınlanan Marinus H. van IJzendoorn, Carlo Schuengel ve Marian J Bakermans-Kranenburg’a ait olan Disorganized attachment in early childhood: Meta-analysis of precursors, concomitants, and sequelae adlı çalışma olduğu; sonrasında ise sırasıyla Child Development’da 2010 yılında yayınlanan R. Pasco Fea’a ait olan The Signiron ve arkadaşlarına ait olan The significance of insecure attachment and disorganization in the development of children’s externalizing behavior: A meta-analytic study adlı çalışmanın; Psychological Bulletin’de 2003 yılında yayınlanan Marian J Bakermans-Kranenburg, Marinus H Van IJzendoorn ve Femmie Juffer’e ait olan Less is more: Meta-analyses of sensitivity and attachment interventions in early childhood adlı çalışmanın; Child Development’da 2012 yılında yayınlanan Ashley M. Groh ve arkadaşlarına ait olan “The significance of insecure and disorganized attachment for children’s internalizing symptoms: a meta-analytic study” adlı çalışmanın; Child Development’da 2004 yılında yayınlanan Marinus H. Van IJzendoorn ve arkadaşlarına ait olan “Assessing attachment security with the attachment Q sort: Meta-analytic evidence for the validity of the observer AQS” adlı çalışmanın; Child Development’da 1993 yılında yayınlanan G. Spangler, K.E. Grossman’a ait olan “Biobehavioral organization in securely and insecurely attached infants” adlı çalışmanın; Development and Psychopathology’de 1997 yılında yayınlanan Peter Fonagy ve Mary Target’e ait olan “Attachment and reflective function: Their role in self-organization” adlı çalışmanın; Attachment&Human Development’da 2014 yılında yayınlanan Ashley M. Groh ve arkadaşlarına ait olan “The significance of attachment security for children’s social competence with peers: a meta-analytic study” adlı çalışmanın; Journal of Consulting and Clinical Psychology’de 1996 yılında yayınlanan Lyons-Ruth K.’ya ait olan “Attachment relationships among children with aggressive behavior problems: The role of disorganized early attachment patterns” adlı çalışmanın; Child&Adolescent Psychiatry’de 2000 yılında yayınlanan Thomas G. O’Connor ve Michael Rutter’e ait olan “Attachment disorder behavior following early severe deprivation: Extension and longitudinal follow-up” adlı çalışmanın geldiği görülmektedir.

Şekil 4.10. Anne-çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında en fazla global atıf alan dergiler

Şekil 4.10 incelendiğinde anne çocuk bağlanmasına yönelik en fazla çalışmanın yayınlandığı 10 derginin başında Attachment & Human Development (f:88) dergisinin geldiği, bunu takiben ise Infant Mental Health Journal (f:73), Development and Psychopathology (f:60), Journal of Child and Family Studies (f:46), Child Development (f:44), Child Abuse & Neglect (f:43), Frontiers in Psychology (f:39), Children and Youth Services Review (f:31), Journal of Child Psychology and Psychiatry (f:31), International Journal of Environmental Research and Public Health (f:29) dergilerinin geldiği anlaşılmaktadır.

Şekil 4.11. Anne çocuk bağlanmasıyla çocuğun gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında en fazla lokal atıf alan dergiler

Ortak kelime ağı analizinde düğümün büyüklüğü o anahtar kelimenin kullanıldığı çalışma sayısının fazlalığına işaret ederken merkeziliği ise diğer kavramlarla yoğun etkileşim halinde olduğunu göstermektedir. Şekil 4.12’de yer alan anne çocuk bağlanması çalışmalarında yer alan ortak kelime ağı analizi incelendiğinde en sık kullanılan ve diğer kelimelerle bağlantı gücü en yüksek olan anahtar kelimelerin; adolesan (f:309, bağlantı gücü 803), ilişki/etkileşim (f:165, bağlantı gücü 434), ebeveynlik (f:163, bağlantı gücü 444), çocukluk(f:124, bağlantı gücü 351), travma (f:113, bağlantı gücü 284), müdahale (f:112, bağlantı gücü 319), gelişim (f:100, bağlantı gücü 268), istismar ve ihmal (f:97, bağlantı gücü 249), bebeklik (f:94, bağlantı gücü 248), duygu düzenleme (f:91, bağlantı gücü 244), erken çocukluk (f:89, bağlantı gücü 216), ruh sağlığı (f:79, bağlantı gücü 210), depresyon (f:77, bağlantı gücü 235), kötü muamele (f:75, bağlantı gücü 198), bağlanma stili (f: 72, bağlantı gücü 139), anksiyete (f:70, bağlantı gücü 212), otizm (f:68, bağlantı gücü 143), stres (f: 44, bağlantı gücü 158) gibi kelimeler olduğu görülmektedir.

Yeşil kümede bağlanma, ilişki/etkileşim, müdahale, davranış, otizm, duyarlılık, yabancı durum prosedürü gibi kavramların ortak yer alarak birlikte çalışıldıkları; ortak işbirliği açısından en merkezi konumdaki bağlanma kelimesinin yanı sıra ilişki/etkileşim ve müdahale kelimelerinin de merkezi nitelik taşıyarak pek çok farklı kümede bulunan kavramla yoğun işbirliği içerisinde olduğu; bağlanma kelimesinin ağırlıklı olarak ergenlik (bağlantı gücü 140), ilişki/etkileşim (bağlantı gücü 97), ebeveynlik (bağlantı gücü 81), duygu düzenleme (bağlantı gücü 61), çocukluk (bağlantı gücü 58), bebeklik (bağlantı gücü 52), erken çocukluk (bağlantı gücü 51), travma (bağlantı gücü 50), gelişim (bağlantı gücü 49), depresyon (bağlantı gücü 40), ihmal ve istismar (bağlantı gücü 38), otizm (bağlantı gücü 35), anksiyete (bağlantı gücü 30), kötü muamele (bağlantı gücü 30), terapi (bağlantı gücü 29), zihinselleştirme (bağlantı gücü 28), ruh sağlığı (bağlantı gücü 27), stres (bağlantı gücü 26) konuları bağlamında çalışıldığı; ilişki/etkileşim kavramının ağırlıklı olarak bağlanma (bağlantı gücü 97), ebeveynlik (bağlantı gücü 23), adolesan (bağlantı gücü 19), müdahale (bağlantı gücü 17), erken çocukluk (bağlantı gücü 10) konuları ile birlikte çalışıldığı; müdahale kelimesinin ise ağırlıklı olarak bağlanma (bağlantı gücü 52), ebeveynlik (bağlantı gücü 20), ilişki/etkileşim (bağlantı gücü 17), ruh sağlığı (bağlantı gücü 13), bebeklik (bağlantı gücü 11), erken çocukluk (bağlantı gücü 9), adolesan (bağlantı gücü 9) konularıyla ilişkili çalışıldığı görülmektedir.

Mor kümede ergenlik, alkol-ilaç ve madde kullanımı, zorbalık, içselleştirme-dışsallaştırma problemleri, okul bağlanması, şiddet gibi kavramların ortak yer alarak birlikte çalışıldıkları; ergenlik kelimesinin kullanım tekrarı ve ortak işbirliği bakımından

bağlanma kelimesinden sonra geldiği, ağırlıklı olarak bağlanma (bağlantı gücü 140), depresyon (bağlantı gücü 29), çocukluk (bağlantı gücü 29), ebeveynlik (bağlantı gücü 25), alkol-ilaç ve madde kullanımı (bağlantı gücü 22), anksiyete (bağlantı gücü 19), ilişki/etkileşim (bağlantı gücü 19), bağlanma stili (bağlantı gücü 17), duygu düzenleme (bağlantı gücü 17), ruh sağlığı (bağlantı gücü 15) kavramlarıyla işbirliği kurularak çalışıldığı tespit edildi.

Siyah kümede ebeveynlik, eğitim, annesel faktörler, yanıt vericilik, sosyalizasyon, destek gibi kelimelerin birlikte yer alarak çalışıldıkları; bu kelimelerden ebeveynlik kavramının merkezi rol oynayarak pek çok farklı kümede yer alan kavramla ortak çalışıldığı; bağlanma (bağlantı gücü 81), müdahale (bağlantı gücü 20), ilişki/etkileşim (bağlantı gücü 23), çocukluk (bağlantı gücü 17), ruh sağlığı (bağlantı gücü 11) konuları bağlamında çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Mavi kümede bebeklik, emzirme, yansıtıcı işlevler, gelişimsel gecikme, yetersizlikler, gözlem gibi kelimelerin birlikte yer aldığı; bu kümedeki bebeklik kelimesinin merkezi nitelik taşıyarak birçok farklı kümedeki kavramla birlikte çalışıldığı; ağırlıklı olarak bağlanma (bağlantı gücü 52), müdahale (bağlantı gücü 11), gelişim (bağlantı gücü 10), ve anne (bağlantı gücü 7) gibi konular çerçevesinde çalışıldığı görülmektedir.

Açık mavi kümede çocukluk, aidiyet, kimlik ve öykü kelimelerinin birlikte yer aldığı; çocukluk kelimesinin farklı kümelerde yer alan çok sayıdaki farklı kavram ile birlikte çalışıldığı; ağırlıklı olarak bağlanma (bağlantı gücü 58), adolesan (bağlantı gücü 29), ebeveynlik (bağlantı gücü 17), ilişki/etkileşim (bağlantı gücü 9), duygu düzenleme (bağlantı gücü 9) gibi kavramlar çerçevesinde çalışıldığı tespit edildi.

Turkuaz kümede travma, dissosiasyon, şizofreni, psikoz, bipolar bozukluk, yönetici işlevler, erken uyumsuz şemalar gibi kavramların aynı kümede yer aldığı; travma kelimesinin ağırlıklı olarak bağlanma (bağlantı gücü 50), çocukluk (bağlantı gücü 14), adolesan (bağlantı gücü 11), dissosiasyon (bağlantı gücü 9), kötü muamele (bağlantı gücü 8), ihmal ve istismar (bağlantı gücü 8), ruh sağlığı (bağlantı gücü 7) kavramlarıyla aynı çerçevede çalışıldığı görülmektedir.

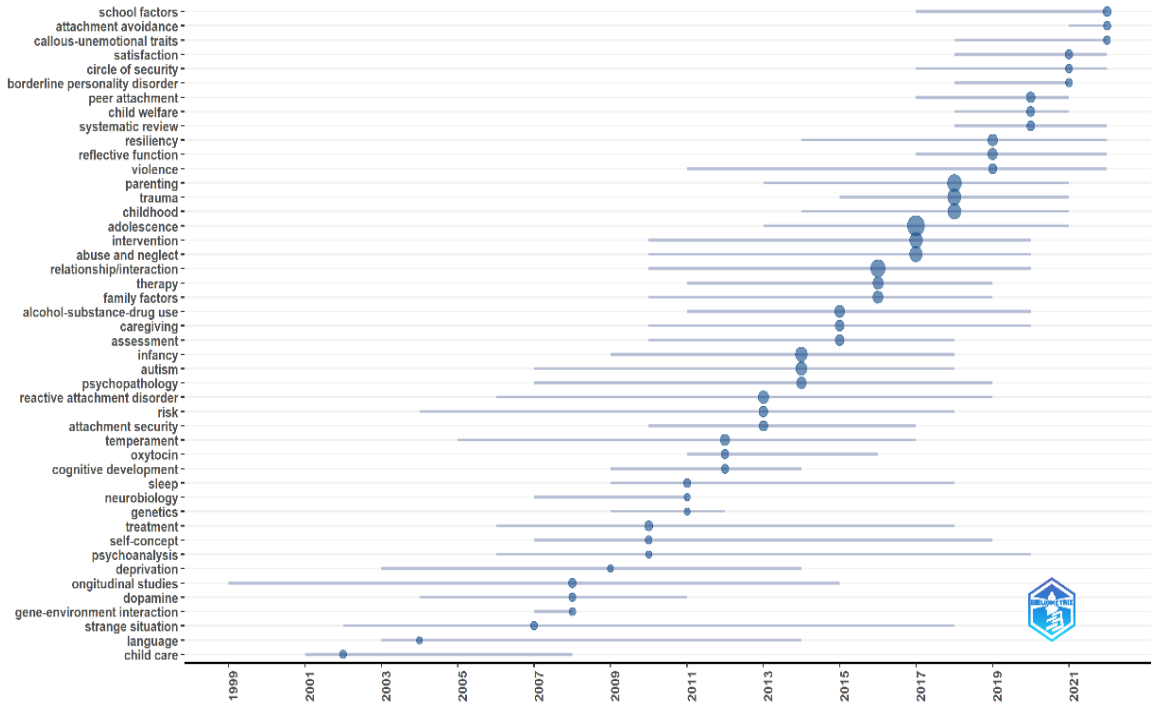
Pembe kümede depresyon, duygu, yetersizlikler gibi kelimelerin bir araya gelerek birlikte çalışıldığı; depresyon kavramının ağırlıklı olarak farklı kümelerde yer alan bağlanma (bağlantı gücü 40), adolesan (bağlantı gücü 29), anksiyete (bağlantı gücü 17), bağlanma stilleri (bağlantı gücü 7), ve ihmal ve istismar (bağlantı gücü 6) kavramlarıyla işbirliği içerisinde çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Kırmızı kümede ruh sağlığı, kötü muamele, davranış problemleri, bağlanma bozuklukları, reaktif bağlanma bozukluğu, intihar, nörobilimler, psikoloji, psikiyatri gibi kelimelerin ortak çalışıldığı; ruh sağlığı kavramının ağırlıklı olarak bağlanma (bağlantı gücü 27), adolesan (bağlantı gücü 15), müdahale (bağlantı gücü 13), ebeveynlik (bağlantı gücü 11), ihmal ve istismar (bağlantı gücü 7) ile terapi(bağlantı gücü 7) konuları bağlamında çalışıldığı; kötü muamele kavramının ise ağırlıklı olarak bağlanma (bağlantı gücü 30), ihmal ve istismar (bağlantı gücü 13), müdahale (bağlantı gücü 12), reaktif bağlanma bozukluğu (bağlantı gücü 10), travma (bağlantı gücü 8) kavramlarıyla işbirliği kurularak çalışıldığı tespit edildi.

Açık sarı kümede duygu düzenleme, psikopatoloji, zihinselleştirme gibi kavramların birlikte çalışıldığı; duygu düzenleme kavramının ağırlıklı olarak bağlanma (bağlantı gücü 61), adolesan (bağlantı gücü 17), çocukluk (bağlantı gücü 9), erken çocukluk (bağlantı gücü 9), ilişki/etkileşim (bağlantı gücü 6), ebeveynlik (bağlantı gücü 6) kavramları bağlamında çalışıldığı görülmektedir.

Sarı kümede ihmal ve istismar, bağımlılık, anksiyete, internet kullanımı, dayanıklılık, stres, utanç gibi kelimelerin birlikte yer aldığı; ihmal ve istismar kavramının ağırlıklı olarak bağlanma (bağlantı gücü 38), adolesan (bağlantı gücü 13), kötü muamele (bağlantı gücü 13), travma (bağlantı gücü 8), gelişim (bağlantı gücü 7), ruh sağlığı (bağlantı gücü 7) konuları çerçevesinde çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Kahverengi kümede gelişim, amigdala, dopamin, kortizol, genetik, yaş, oksitosin gibi kelimelerin birlikte yer aldığı, gelişim kavramının ağırlıklı olarak bağlanma (bağlantı gücü 49), ilişki/etkileşim (bağlantı gücü 17), bebeklik (bağlantı gücü 10), adolesan (bağlantı gücü 9), ihmal ve istismar (bağlantı gücü 7), duygu (bağlantı gücü 6) kavramları ile birlikte çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Şekil 4.13. Anne-çocuk bağlanması ile çocuğun gelişimini ele alan çalışmalarda son yıllarda popüler olan anahtar kelimeler (trend topics)

Son yıllarda popüler olan anahtar kelimelerin analizi yapılırken bağlanma çalışmalarında kullanılan temel anahtar kelime olan “*attachment*” kelimesi arama parametrelerinden çıkarılmıştır. Ayrıca daha sağlıklı sonuçlar elde edebilmek adına eş anlamlı veya birbirini yansıtan kelimeler bir kavramda birleştirilmiştir. Örneğin ihmal ve istismar kavramı altında ihmal, istismar, çocuk ihmali, ergen istismarı gibi birbirini kapsayan kelime grupları bir araya getirilmiştir.

Şekil 4.13’de 1999 yılından 2022 yılına kadar anne bebek bağlanması ile gelişim alanını birlikte ele alan çalışmalarda popüler olan anahtar kelimeler yer almaktadır. Şekil 4.13’te son 10 yılda popüler olan anahtar kelimelere bakıldığında; 2013 yılında bağlanma güvenliği (f:20), risk (f:27) ve reaktif bağlanma bozukluğu (f:52) anahtar kelimelerinin; 2014 yılında psikopatoloji (f:38), otizm (f:68) ve bebeklik (f:96) kavramlarının; 2015 yılında ölçme (f:24), bakım sağlama (f:25), alkol ve madde kullanımı (f:44) kelimelerinin; 2016 yılında aile faktörleri (f:44), terapi (f:56) ve ilişki/etkileşim (f:179) kelimelerinin; 2017 yılında ihmal ve istismar (f:113), müdahale (f:118) ve ergenlik (f:34) kelimelerinin; 2018 yılında çocukluk (f:124), travma (f:28) ve ebeveynlik (f:164) kelimelerinin; 2019 yılında şiddet (f:19), yansıtıcı fonksiyon (f:33) ve dayanıklılık kelimelerinin (f:38); 2020 yılında sistematik derleme (f:15), çocuk refahı (f:16) ve akran bağlanması kelimelerinin (f:26); 2021 yılında borderline kişilik bozukluğu (f:7) güvenlik

çemberi (f:8) ve memnuniyet kelimelerinin (f:11); 2022 yılında ise katı-duygusuz kişilik özelliği (f:7), bağlanma kaçınması (f: 9) ve okula ilişkin faktörlerin (f:13) son yıllarda çalışılan popüler kavramlar oldukları anlaşılmaktadır.

4.2. İkinci Aşama: Meta Analize İlişkin Bulgular

Bu bölüm olumlu psikososyal gelişim özellikleri ve olumsuz psikososyal gelişim özellikleri olmak üzere 2 temel başlıkta ele alınmıştır. Olumlu psikososyal gelişim özellikleri benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışları kapsarken; olumsuz psikososyal gelişim özellikleri içselleştirme problemlerini (genel içselleştirme problemleri, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım mizaç özelliği), ve dışsallaştırma problemlerini (genel dışsallaştırma problemleri, suça karışma) kapsamaktadır.

4.2.1. Bağlanma ile Olumlu Psikososyal Gelişim Özellikleri İlişisini İnceleyen Çalışmaların Meta Analizine İlişkin Bulgular

Bu bölümde olumlu psikososyal özellikler başlığı altında ele alınan benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışlar ile bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların meta analizlerine yer verilmektedir.

İlk olarak yayın yanlılığına ilişkin istatistikler gerçekleştirilmiş; bu bağlamda huni grafikleri sunulmuştur. Akabinde genelleştirilmiş etki büyüklükleri belirlenmiş; ağırlığı olan çalışmalara ait orman grafikleri sunulmuştur. Çalışmalar arasındaki heterojenite test edilmiş ve heterojenitenin var olması halinde çalışmalar arası farklılıkları açıklayabilmek adına genelleştirilmiş etki büyüklüğünü farklılaştırabileceği değerlendiren moderatörlerin analizleri gerçekleştirilmiştir.

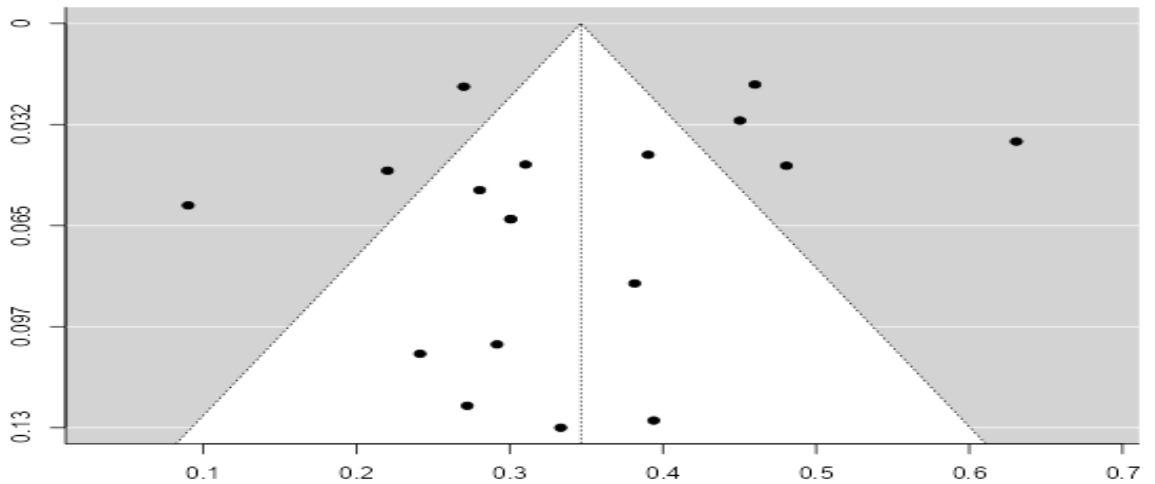
Yayın Yanlılığına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırma kapsamında, meta-analize ilişkin ortalama etki büyüklüğünün hesaplanmasından önce analiz kapsamında incelenen çalışmalarda yayın yanlılığının tespitine ilişkin kanıt aranmıştır. Bu amaçla Mullen, Muellerleile ve Bryant'ın formülünden, huni grafiği, Egger'in doğrusal regresyon testi, Kendall'ın tau değeri ve Duval ve Tweedie kırpma ve doldurma yönteminden yararlanılmıştır. Mullen, Muellerleile ve Bryant, meta-analiz çalışmalarına ilişkin sonuçların gelecekte yapılacak olan çalışmalar karşısında dirence sahip olmasını $N/(5k+10)$ formülü kullanılarak

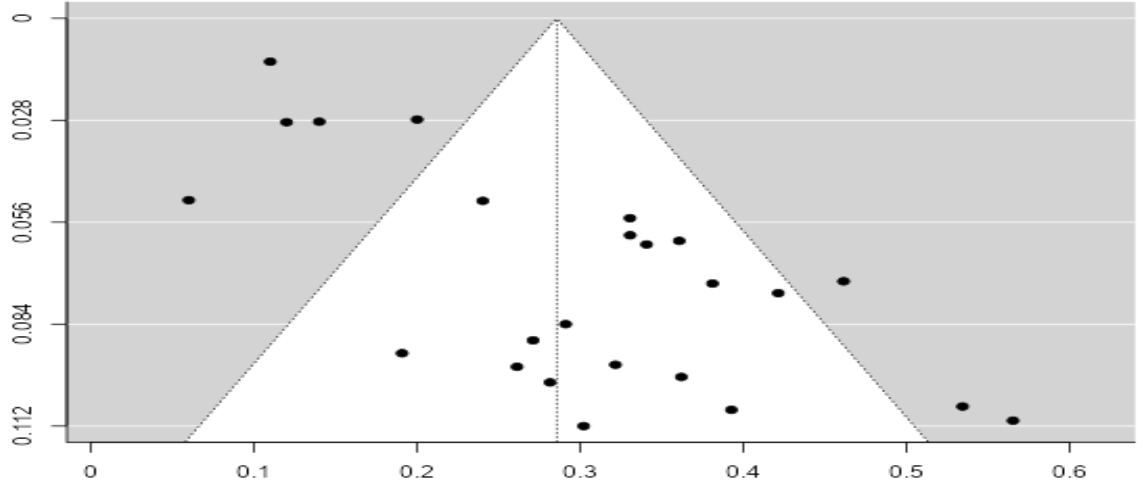
hesaplanan değerin ancak 1'den büyük olması şartını sağladığında gerçekleşebileceğine işaret etmiştir (140).

Güvenli bağlanma ile benlik saygısı ilişkisine dair araştırmada ilgili formül kullanılarak 4443 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değerin 1'den büyük olduğu (44.43); güvenli bağlanma ile prososyal davranışlar ilişkisi araştırmasında 11.383 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değerin 1'den büyük olduğu (73.438); güvenli bağlanma ile sosyal yeterlik ilişkisi araştırmasında 13.429 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değerin 1'den büyük olduğu (10.300); güvenli bağlanma ile akrana bağlanma ilişkisi araştırmasında 138.865 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değerin 1'den büyük olduğu (138.8); güvenli bağlanma ile empati arasındaki ilişki araştırmasında 7837 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değerin 1'den büyük olduğu (120.56); güvenli bağlanma ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişki araştırmasında 11.180 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değerin 1'den büyük olduğu (117.684) tespit edildi. Bu değerlere ilişkin hesaplama sonuçlarının 1'den büyük olması, bu meta-analiz çalışmasının yayın yanlılığının çok düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir.

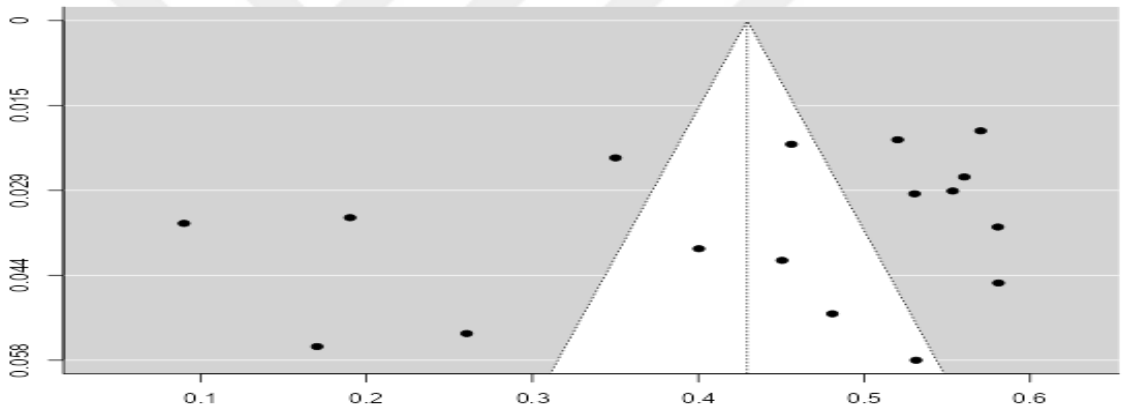
Yayın yanlılığına ilişkin görsel anlamda delil toplama konusunda en yaygın kullanılan yöntemlerden biri huni grafiğidir. Şekil 4.15, 4.16, 4.17, 4.18, 4.19 ve 4.20 'de huni grafikleri yer almaktadır.

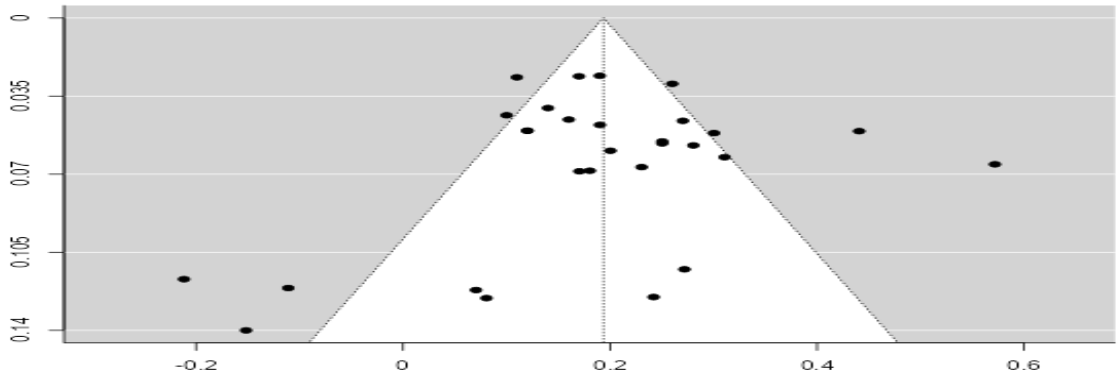
Şekil 4.14. Benlik saygısı ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

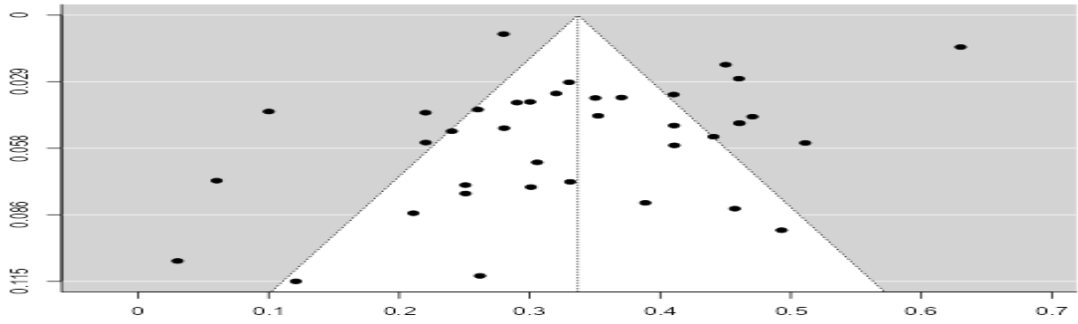
Şekil 4.15. Sosyal yeterlik ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

Şekil 4.16. Yaşam memnuniyeti ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

Şekil 4.17. Prososyal davranışlar ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

Şekil 4.18. Akarana bağlanma ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

Şekil 4.19. Empati ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

Huni grafiklerinde, çalışmaların belirsizlik çizgisi (güvenirliliğe ilişkin genel büyüklüğünü kesen çizgi) etrafında simetrik olarak dağılması beklenir. Şekil 4.14, 4.15, 4.16, 4.17, 4.18 ve 4.19 incelendiğinde, bireysel çalışmalara ilişkin etki büyüklüklerinin genel etki büyüklüğünün sağında ve solunda yaklaşık olarak simetrik bir şekilde dağıldığı görülse de bu yorum öznelidir (141). Daha objektif bir yorum için Egger'in regresyon testinden faydalanılmalıdır.

Egger Doğrusal Regrasyon testi sonucunun benlik saygısı araştırmasında ($Egger_{Value} = -1.138$, $p=0.255>0.05$); sosyal yeterlik araştırmasında ($Egger_{Value} = 1.349$, $p=0.1137>0.05$); akrana bağlanma araştırmasında ($Egger_{Value} = -2.324$, $p=0.127>0.05$); empati araştırmasında ($Egger_{Value} = 0.869$, $p=0.385>0.05$); yaşam memnuniyeti araştırmasında ($Egger_{Value} = -1.097$, $p=0.273>0.05$); prososyal davranışlar araştırmasında ($Egger_{Value} = 1.536$, $p=0.125>0.05$) istatistiksel olarak anlamlı olmaması da yayın yanlılığına ilişkin herhangi bir kanıt olmadığının bir başka göstergesidir.

Ayrıca, huni grafiğindeki asimetri eksikliğine katkıda bulunma/bulunmama noktasında Begg ve Mazumdar sıra korelasyonları istatistiği incelenmiştir. Begg ve Mazumdar sıra korelasyonları istatistiği incelendiğinde huni diyagramında bir asimetri

olmadığı sonucuna ulaşıldı. Kendall's Tau değerleri; benlik saygısı (-0.066, $p=0.704>0.05$), sosyal yeterlik (0.261, $p=0.078>0.05$), akrana bağlanma (-0.134, $p=0.237>0.05$) empati (-0.127, $p=0.648>0.05$), yaşam memnuniyeti (-0.279, $p=0.129>0.05$), prososyal davranışlar (-0.057, $p=0.666>0.05$) araştırmaları için belirlendi.

Son olarak, Duval ve Tweedie kırpma ve doldurma test sonucu incelenmiş olup gözlenen ve gerçek etki büyüklükleri arasında bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Huni diyagramının asimetrisine ilişkin gerçekleştirilen testler sonucunda huni diyagramının simetrik olduğu kararına varılmış ve yayın yanlılığına ilişkin herhangi bir delil olmadığı belirlendi.

Araştırma kapsamında, gerçekleştirilen meta-analiz sonucunda elde edilen ve p değerini tanımlamanın bir yolu olan Hata Koruma Sayısına (Fail-Safe N) ilişkin sayısal çıktı da incelenmiştir. Hata Koruma Sayısına ilişkin p değerinin alfa değerinden küçük olması ($p<0.001$) çalışmanın güçlü ve güvenilirlik düzeyi düşük olmayan bir çalışma olduğuna işaret etmektedir. Araştırma kapsamında Hata Koruma Sayısına ilişkin p değerinin 0.05 alfa değerinden küçük olduğu belirlenmiştir. Bu değer benlik saygısı (FSN=6540.000, $p<0.001$), sosyal yeterlik (FSN=4413.000, $p<0.001$), akrana bağlanma (FSN=39.908, $p<0.001$), empati (FSN=172.000, $p<0.001$), yaşam memnuniyeti (FSN=172.000, $p<0.001$) ve prososyal davranışlar (FSN=4190.000, $p<0.001$) araştırmaları kapsamında belirlenmiş ve elde edilen sonuçlara göre araştırmaların güçlü ve güvenilirlik düzeyi yüksek olan çalışmalar olduğu söylenebilmektedir.

Genelleştirilmiş Etki Büyüklüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

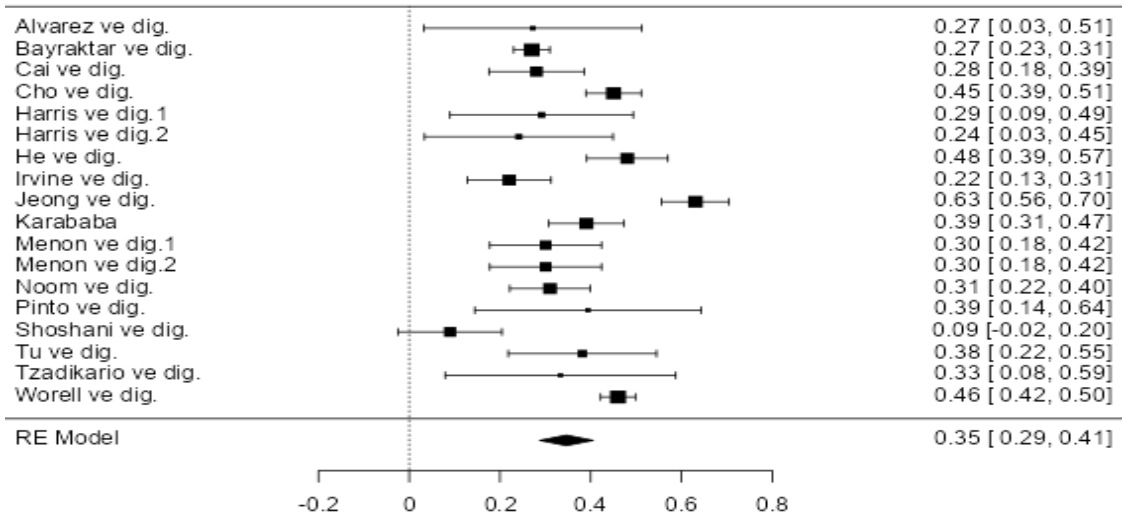
Araştırmanın örnekleme dahil edilen çalışmalara ilişkin yayın yanlılığı ile ilgili kanıt arama sürecinin ardından araştırmanın örnekleme çerçevesi göz önünde bulundurularak tercih edilen tesadüfi etkiler modeli kapsamında genelleştirilmiş etki büyüklüğünün hesaplanması gerekmektedir. Tablo 4.3'te genel etki büyüklüğü ve genel etki büyüklüğüne ilişkin güven aralığı alt ve üst değerleri yer almaktadır.

Tablo 4.3. Güvenli bağlanma ile benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışlar arasındaki ilişki araştırmasına dair genelleştirilmiş etki büyüklükleri

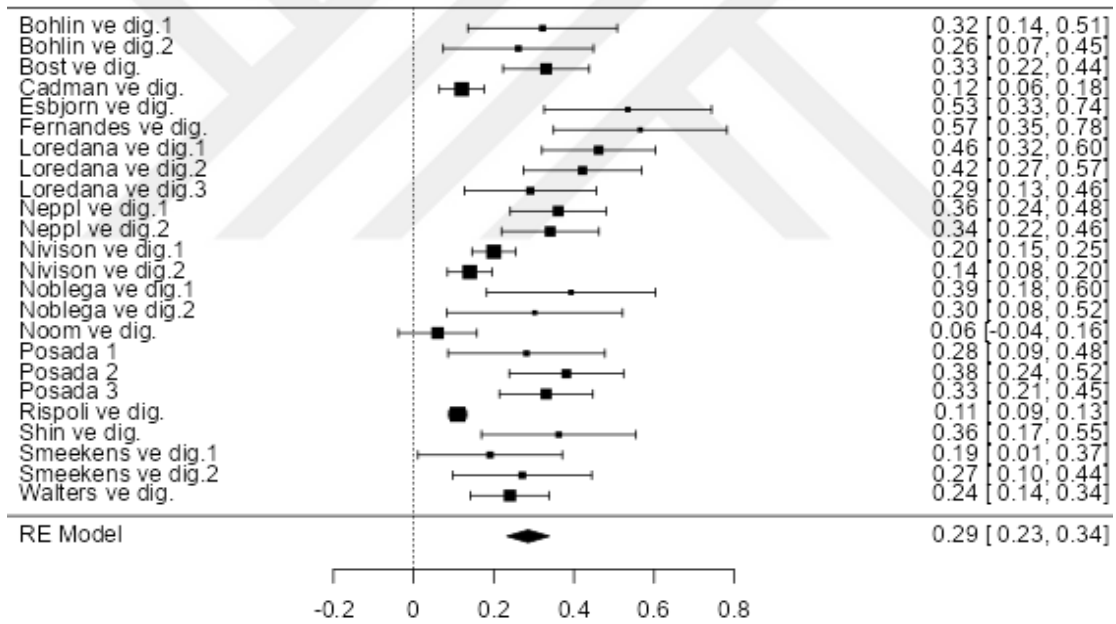
Değişken	Model	Etki Büyüklüğü	Standart Hata	z	p	Güven Aralığı Alt Sınır	Güven Aralığı Üst Sınır
Benlik Saygısı	Rasgele Etkiler Modeli	0.346	0.302	11.5	<0.001	0.287	0.406
Sosyal Yeterlik	Rasgele Etkiler Modeli	0.286	0.0270	6.22	<0.001	0.233	0.338
Akrana Bağlanma	Rasgele Etkiler Modeli	0.337	0.020	16.1	<0.001	0.296	0.378
Empati	Rasgele Etkiler Modeli	0.141	0.0694	2.03	<0.001	0.005	0.277
Yaşam Memnuniyeti	Rasgele Etkiler Modeli	0.429	0.0385	11.2	<0.001	0.354	0.505
Prososyal Davranışlar	Rasgele Etkiler Modeli	0.194	0.0279	6.94	<0.001	0.139	0.248

Tablo 4.3 incelendiğinde genelleştirilmiş etki büyüklüğüne ilişkin alt sınırın %95 güven aralığında, genelleştirilmiş etki büyüklüğüne ilişkin nokta kestirim değerlerinin (benlik saygısı için 0.35; sosyal yeterlik için 0.29; akrana bağlanma için 0.33; empati için 0.14; yaşam memnuniyeti için 0.42; prososyal davranışlar için 0.14) aralığında olduğu; bu değerler Cohen ve arkadaşlarının sınıflaması (142) göz önünde bulundurularak yorumlandığında genelleştirilmiş etki büyüklüğü değerinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

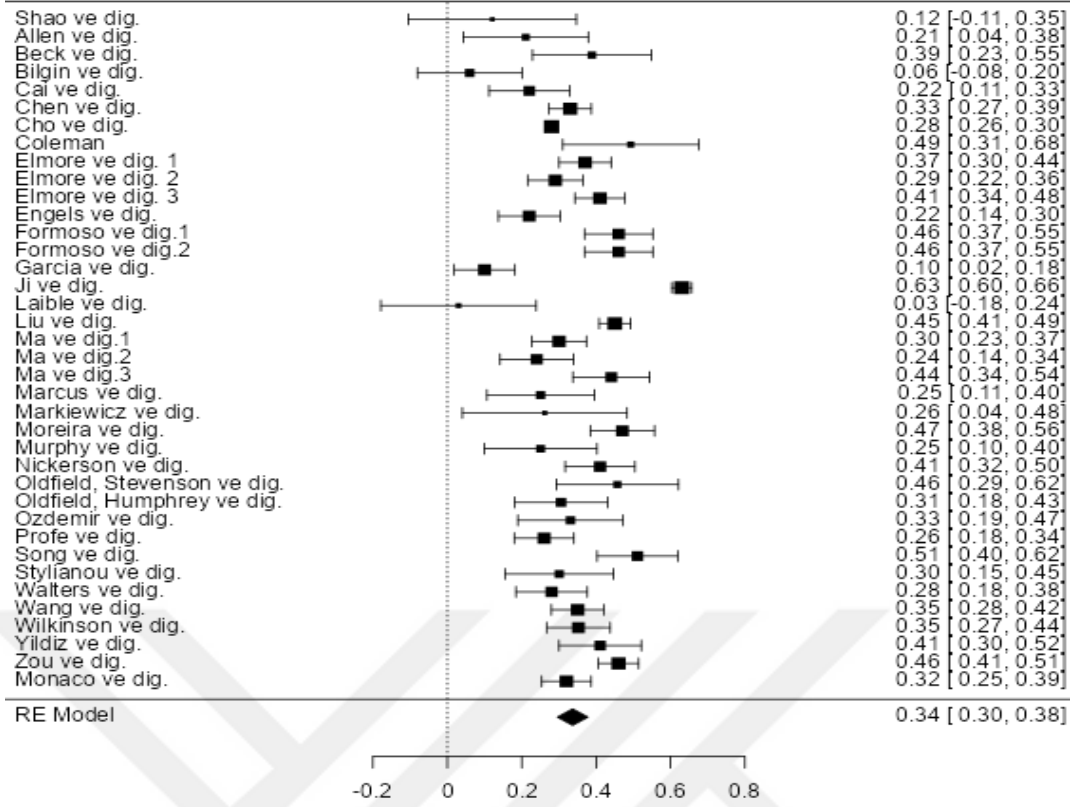
Meta-analize ilişkin çıktılardan bir diğeri orman grafiğidir. Şekil 4.20, 4.21, 4.22, 4.23, 4.24, 4.25'te olumlu psikososyal gelişim özellikleri ile bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmalarına ilişkin orman grafikleri yer almaktadır.

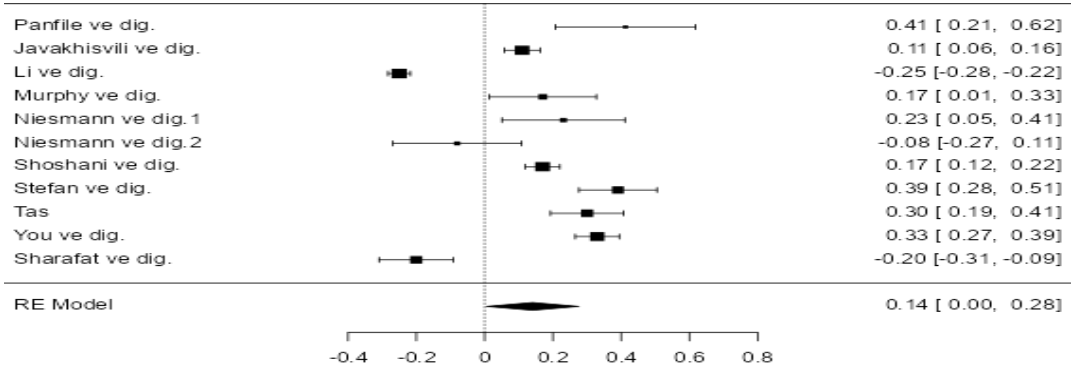
Şekil 4.20. Benlik saygısı ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği

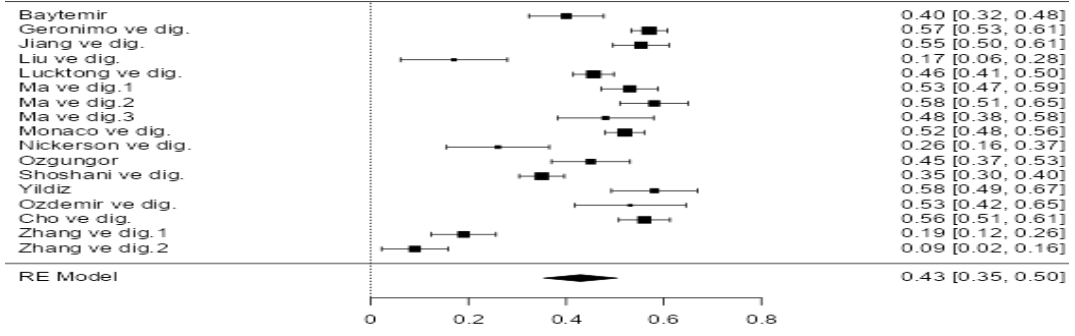
Şekil 4.21. Sosyal yeterlik ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği

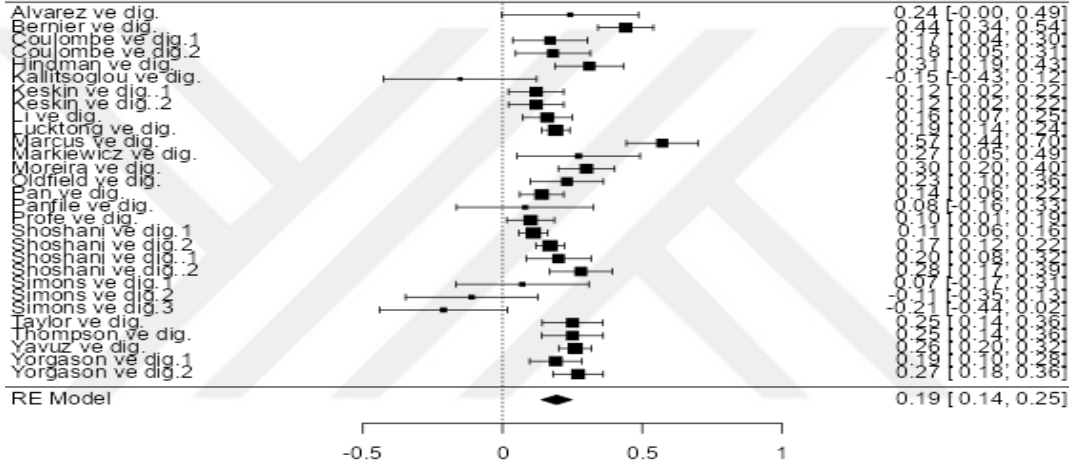
Şekil 4.22. Akrana bağlanma ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği

Şekil 4.23. Empati ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği

Şekil 4.24. Yaşam memnuniyeti ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği

Şekil 4.25. Prososyal davranışlar ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği

Şekil 4.20, 4.21, 4.22, 4.23, 4.24, 4.25’de yer alan; çalışmaya dâhil edilen araştırmaların etki büyüklüklerine ilişkin veriler göz önünde bulundurulduğunda benlik saygısı ile güvenli bağlanma araştırmasındaki çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin 0.60 (Jeong ve dig, 2020) ile 0.09 (Shoshani ve dig., 2014) arasında değiştiği; sosyal yeterlik ile güvenli bağlanma araştırmasındaki çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin 0.11 (Rispoli ve dig, 2013) ile 0.56 (Fernandes ve dig., 2019) arasında değiştiği; akrana bağlanma ile güvenli bağlanma araştırmasındaki çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin 0.63 (Ji ve dig, 2022) ile 0.03 (Laible ve dig., 2000) arasında değiştiği; empati ile güvenli bağlanma araştırmasındaki çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin 0.41 (Panfile ve dig, 2016) ile -0.25 (Li ve 2015) arasında değiştiği; yaşam memnuniyeti ile güvenli bağlanma araştırmasındaki çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin 0.090 (Zhang ve dig₂, 2023) ile -0.58 (Ma ve dig₂., 2008 ve

Yıldız, 2015) arasında değiştiği; prososyal davranışlar ile güvenli bağlanma araştırmasındaki çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin 0.57 (Marcus ve dig, 2001) ile -0.21 (Simons ve dig., 2001) arasında değiştiği görülmektedir.

Orman grafiğinde aynı zamanda çalışma ağırlıkları da yer almaktadır. Orman grafiğinde her bir çalışmayı temsil eden karenin büyüklüğü çalışmanın ağırlığını göstermektedir. Orman grafiğinde yer alan çalışma ağırlıkları incelendiğinde benlik saygısı ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasında Bayraktar ve dig. (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın; Sosyal yeterlik ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasında Rispoli ve dig. (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın; Akrana bağlanma ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasında Cho ve dig. (2019) ile Ji ve dig. (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın; Empati ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasında Shoshani ve dig. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın; Yaşam memnuniyeti güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasında Shoshani ve dig. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın; Prososyal davranışlar güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasında Shoshani ve dig. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın ağırlığının en fazla olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında orman grafiğinin incelenmesinden sonra Tablo 4'te yer alan heterojenite istatistikleri incelenmiştir.

Tablo 4.4. Güvenli bağlanma ile benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, yaşam memnuniyeti ve prososyal davranışlar arasındaki ilişki araştırmasına dair heterojenite istatistikleri

Değişken	I ²	sd	Q	p
Benlik Saygısı	%86	17	148.267	<0.001
Sosyal Yeterlik	%85	23	148.925	<0.001
Akrana Bağlanma	%92	37	659.636	<0.001
Empati	%97	10	496.032	<0.001
Yaşam Memnuniyeti	%96	16	334.941	<0.001
Prososyal Davranışlar	%88	28	126.880	<0.001

Tablo 4.4 incelendiğinde Cochran'ın Q Testi değerlerinin sonucunun istatistiksel olarak mandiar olduğu göze çarpmaktadır. Yani etki büyüklüğündeki değişim örnekleme hatasından beklenenden daha büyüktür. Bu sonuca göre gerçek etki büyüklüğünün çalışmalara göre değişim gösterdiği söylenebilir.

Heterojeniteye ilişkin bilgi verme anlamında bir başka istatistik olan I^2 istatistiği, örnekleme hatasına atfedilebilecek gözlenen etki büyüklüğündeki değişim oranını göstermektedir. I^2 , meta-analiz kapsamındaki araştırmalara ilişkin bulguların tutarsızlığının derecesine ilişkin bilgi vermektedir ve farklı çalışmalardan elde edilen güven aralıklarının birbiriyle ne ölçüde örtüştüğünü yansıtmaktadır (131). Meta-analiz kapsamında elde edilen I^2 değerleri görece anlamda büyük I^2 değeridir ve bu değer etki büyüklüğünün çalışmalarda önemli ölçüde değiştiği anlamına gelmektedir.

Q ve I^2 istatistiğine ek olarak genelleştirilmiş etki büyüklüğüne dair güven aralığının, alt sınır ve üst sınır değerleri etki büyüklüklerinin popülasyonlar arasında ne kadar geniş ölçüde değiştiği (standart sapmaya dayanarak) konusunda bilgi vermektedir. Q istatistiğinin ilişkin istatistiksel anlamdaki manidar sonuç, görece yüksek I^2 değeri ve tahmin aralığının görece genişliği göz önünde bulundurulduğunda incelenmesi gereken bir heterojenite olduğu söylenebilir. Araştırma kapsamında heterojenlik kaynaklarının açıklanması anlamında moderatör analizlerine başvuruldu.

Moderatör Analizleri

Meta-analiz çalışmasında son olarak analize dâhil edilen çalışmaların heterojen dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Birleştirilen çalışmalara ilişkin heterojenlik durumu, Q testi ve I^2 değeri ile belirlenmiştir. Bu çerçevede araştırmanın amaçlarından bir tanesi olan, güvenli bağlanma ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin yayın yılı, gelişim dönemi, kadın katılımcı sayısı, erkek katılımcı sayısı, gelişim dönemi, anksiyetenin değerlendirildiği ölçme aracı, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracı değişkenine farklılaşma durumunun belirlenmesidir. Öncelikle kategorik değişkenlere ilişkin moderatör analizi gerçekleştirme noktasında Analog ANOVA'dan yararlanıldı.

İlgili moderatör analizleri yapılırken farklılaşmayan, ağırlıklı olarak benzer olan moderatör değişkenlerin analizleri gerçekleştirilmemiş ve ilgili tablolarda bu analizlere yer verildi.

Bağlanma ve olumlu psikososyal özellikleri ilişkisini ele alan meta analiz çalışmalarına dair moderatör analiz tablolarına ve meta regresyon tabloları Ek 7’te sunuldu.

Bu tablolar incelendiğinde gelişim dönemi değişkeninin güvenli bağlanma ile benlik saygısı ($Q=116.969$; $p>0.05$), sosyal yeterlik ($Q=141.783$; $p>0.05$), akrana bağlanma ($Q=576.554$; $p>0.05$), empati ($Q=458.239$; $p>0.05$), yaşam memnuniyeti ($Q=347.345$; $p>0.05$) ve prososyal davranışlar ($Q=107.550$; $p>0.05$) ilişkisine dair etki

büyükliğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı.

Bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracı değişkeninin güvenli bağlanma ile benlik saygısı ($Q=132.926$; $p>0.05$), sosyal yeterlik ($Q=148.864$; $p>0.05$), empati ($Q=692.954$, $p>0.05$), yaşam memnuniyeti ($Q=301.772$; $p>0.05$), prososyal davranışlar ($Q=708.486$, $p>0.05$) ilişkisine dair etki büyüklüğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı.

Bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının türünün güvenli bağlanma ile empati ($Q=433.892$; $p>0.05$) ve prososyal davranışlar ($Q=126.851$; $p>0.05$) ilişkisine dair etki büyüklüğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı.

Bağlanmayı değerlendiren kişi değişkeninin güvenli bağlanma ile empati ($Q=248.380$; $p>0.05$) ve prososyal davranışlar ($Q=740.122$; $p>0.05$) arasındaki ilişkiye dair etki büyüklüğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı.

Benlik saygısını değerlendiren ölçme aracı değişkeninin ($Q=128.910$; $p>0.05$); empati değişkeninin ($Q=510.448$; $p>0.05$); yaşam memnuniyetini değerlendiren ölçme aracı değişkeninin ($Q=157.291$; $p>0.05$); prososyal davranışları değerlendiren ölçme aracı değişkeninin ($Q=126.851$; $p>0.05$), sosyal yeterliğin değerlendirildiği ölçme aracı değişkeninin ($Q=510.448$; $p>0.05$) etki büyüklüğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı.

Sosyal yeterliği değerlendiren kişi değişkeninin ($Q=122.248$; $p>0.05$), empatiyi değerlendiren kişi değişkeninin ($Q=490.424$; $p>0.05$), prososyal davranışları değerlendiren kişi değişkeninin ($Q=128.848$; $p>0.05$) etki büyüklüğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı.

Ek 7 bütüncül bir şekilde incelendiğinde; sürekli yapıdaki moderatör değişkenler olan yıl, kadın katılımcı sayısı ve erkek katılımcı sayısının güvenli bağlanma ile benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, yaşam memnuniyeti ve prososyal davranışlar arasındaki ilişkisi araştırmalarında genelleştirilmiş etki büyüklüğünün değişimi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı göze çarpmaktadır.

4.2.2. Bağlanma ile Olumsuz Psikososyal Gelişim Özellikleri İlişkisini İnceleyen Çalışmaların Meta Analizine İlişkin Bulgular

Bu bölümde içselleştirme problemleri (genel içselleştirme problemleri, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım mizaç özelliği) ve dışsallaştırma problemleri (genel dışsallaştırma problemleri, suça karışma) ile bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların meta analizlerine yer verilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın dahil edilme kriterleri kapsamında meta analiz çalışması yapılabilmesi için yeterli çalışma kriterini karşılayan güvenli bağlanma ile içselleştirme problemleri, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım, suça karışma, dışsallaştırma problemleri ilişkisi; kaygılı bağlanma ile içselleştirme problemleri, anksiyete, depresyon, dışsallaştırma problemleri ilişkisi; kaçınan bağlanma ile içselleştirme problemleri, anksiyete, depresyon, dışsallaştırma problemleri ilişkisi ele alındı.

Bu bölümde öncelikle yayın yanlılığı bulgularına daha sonra etki büyüklüğü, heterojenlik ve moderatör analiz bulgularına yer verildi.

Yayın Yanlılığına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırma kapsamında, meta-analize ilişkin ortalama etki büyüklüğünün hesaplanmasından önce analiz kapsamında incelenen çalışmalarda yayın yanlılığının tespitine ilişkin kanıt aranmıştır. Bu amaçla Mullen, Muellerleile ve Bryant'ın formülünden, huni grafiği, Egger'in doğrusal regresyon testi, Kendall'ın tau değeri ve Duval ve Tweedie kırpma ve doldurma yönteminden yararlanıldı.

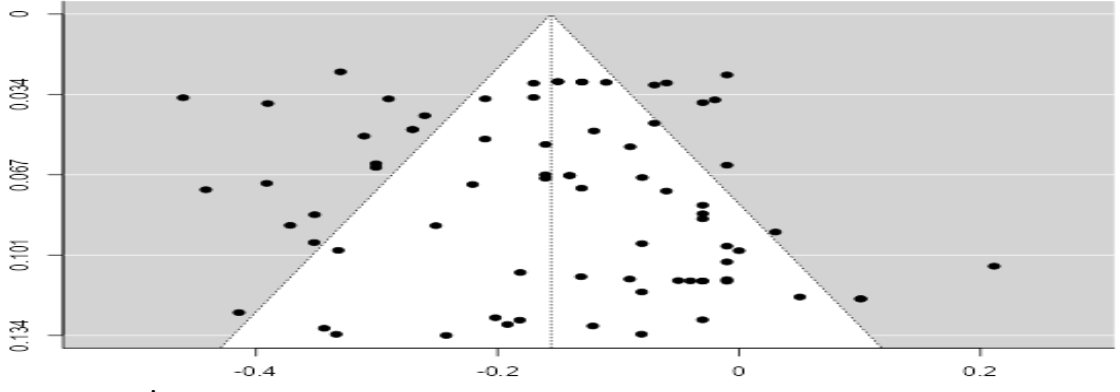
Mullen, Muellerleile ve Bryant formülü kullanıldığında; içselleştirme problemleri ve güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair 26.032 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (66.748); İçselleştirme problemleri ve kaçınan bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair ilgili formül kullanılarak 7990 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (59.185); İçselleştirme problemleri ve kaygılı bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair ilgili formül kullanılarak 7716 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (67.09); Anksiyete ve güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair ilgili formül kullanılarak 12.789 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (79.931); anksiyete ve kaçınan bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair ilgili formül kullanılarak 5998 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen

değerin 1'den büyük olduğunun (79.97) tespit edilmesi bu meta-analiz çalışmalarının yayın yanlılığının çok düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Anksiyete ve kaygılı bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair ilgili formül kullanılarak 2981 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (39.75); güvenli bağlanma ve depresyon bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair ilgili formül kullanılarak 41.835 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (116.208); kaygılı bağlanma ve depresyon arasındaki ilişki araştırmasına dair ilgili formül kullanılarak 17.262 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (70.45); kaçınan bağlanma ve depresyon arasındaki ilişki araştırmasına dair ilgili formül kullanılarak 14581 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (67.81); negative duygulanım ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair ilgili formül kullanılarak 18.954 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (199.51) tespit edilmesi bu meta-analiz çalışmalarının yayın yanlılığının çok düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Güvenli bağlanma ve dışsallaştırma problemleri arasındaki ilişki araştırmasına dair 28.244 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (63.764); kaçınan bağlanma ve dışsallaştırma problemleri arasındaki ilişki araştırmasına dair 8090 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (59.92); kaygılı bağlanma ve dışsallaştırma problemleri arasındaki ilişki araştırmasına dair 7716 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (67.095) tespit edilmesi; suça karışma ve güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair 10.549 kişiden meydana gelen toplam popülasyon için elde edilen değer 1'den büyük olduğunun (124.105) tespit edilmesi bu meta-analiz çalışmalarının yayın yanlılığının çok düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir.

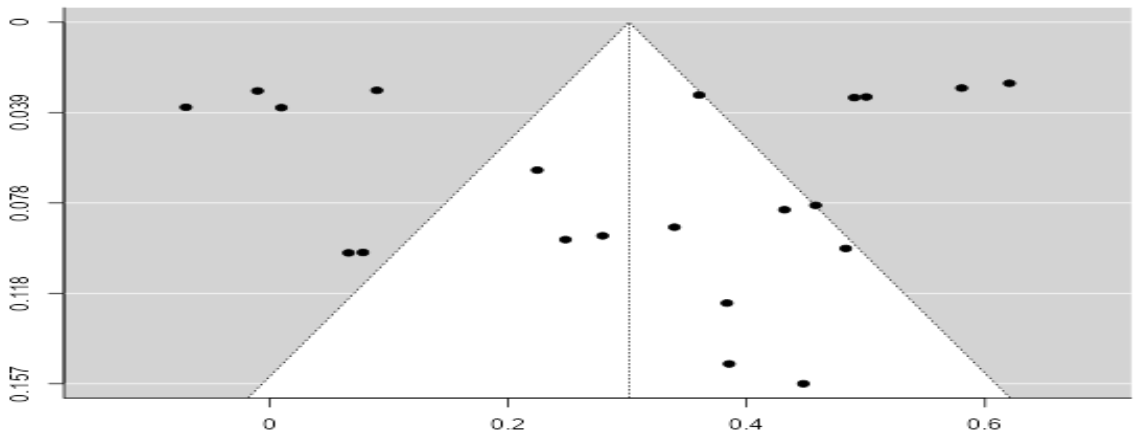
Yayın yanlılığına ilişkin görsel anlamda delil toplama konusunda en yaygın kullanılan yöntemlerden biri huni grafiğidir. Şekil 4.26, 4.27, 4.28, 4.29, 4.30, 4.31, 4.32, 4.33, 4.34, 4.35, 4.36, 4.37, 4.38, 4.39'da huni grafikleri yer almaktadır.

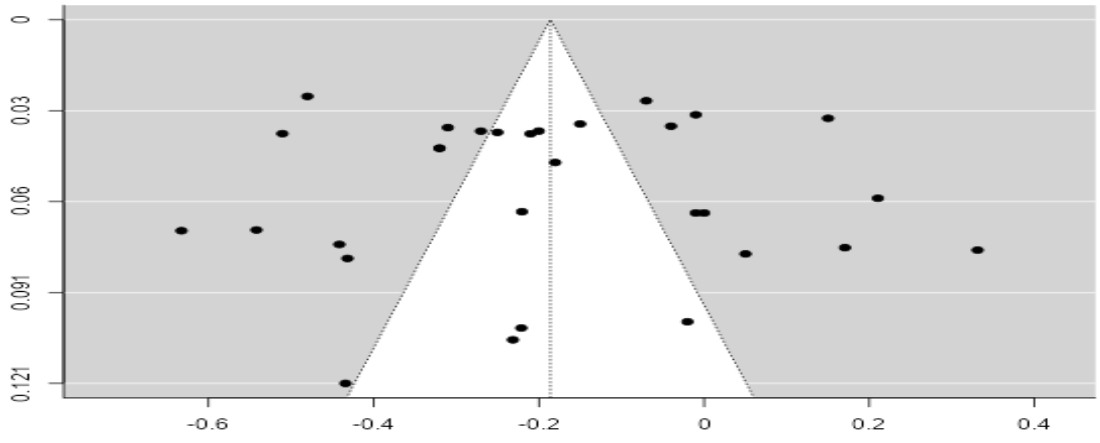
Şekil 4.26. İçselleştirme problemleri ile güvenli bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların huni grafiği

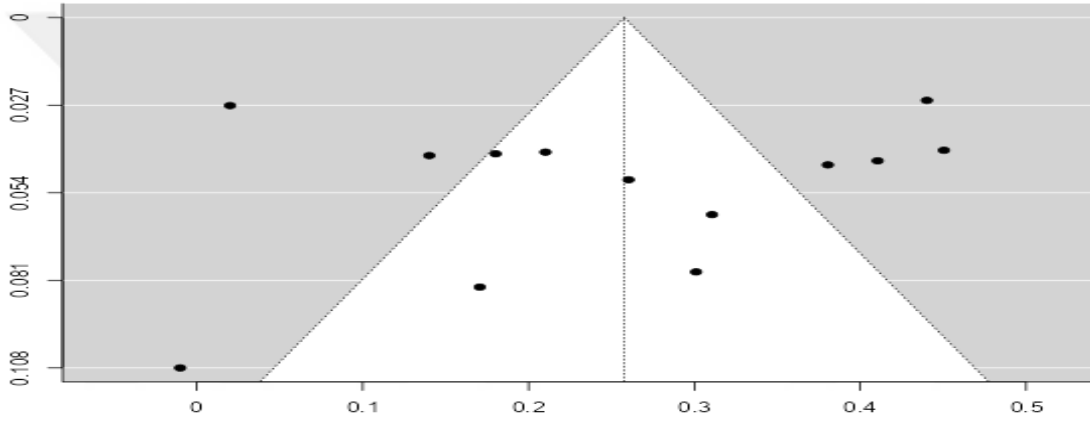
Şekil 4.27. İçselleştirme problemleri ile kaçınan bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların huni grafiği

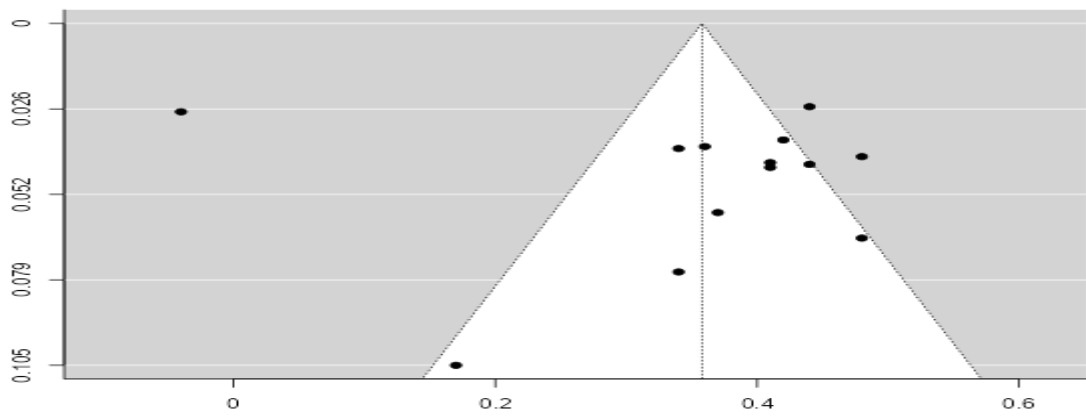
Şekil 4.28. İçselleştirme problemleri ile kaygılı bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların huni grafiği

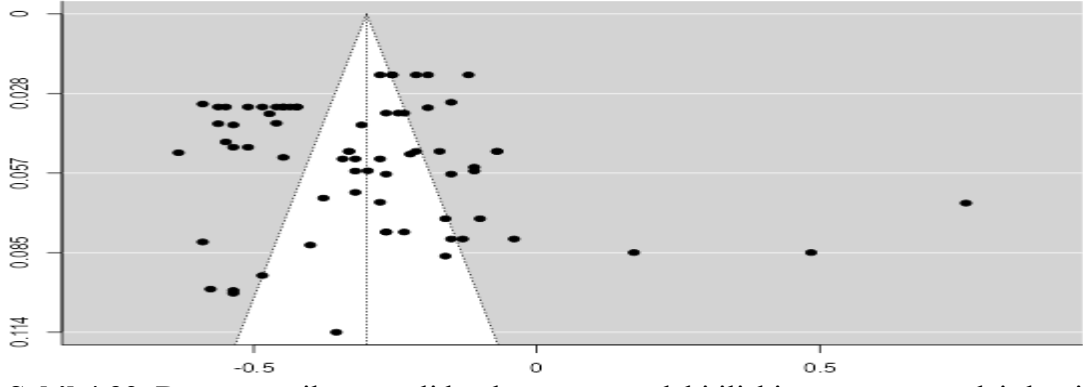
Şekil 4.29. Anksiyete ile güvenli bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların huni grafiği

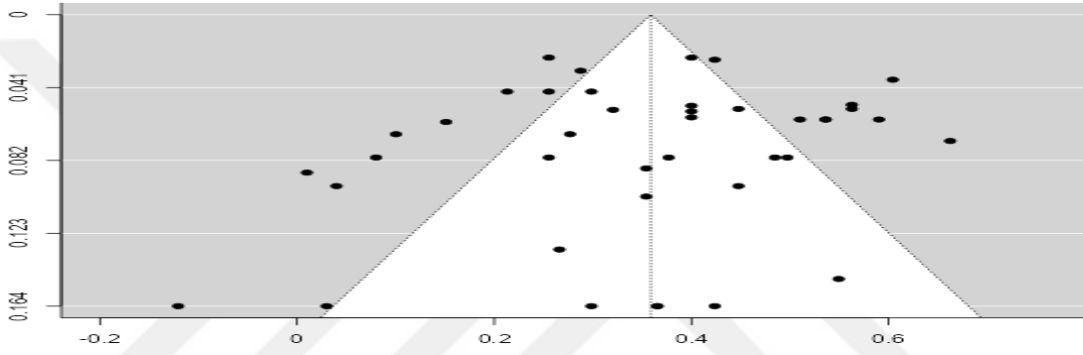
Şekil 4.30. Anksiyete ile kaçınan bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların huni grafiği

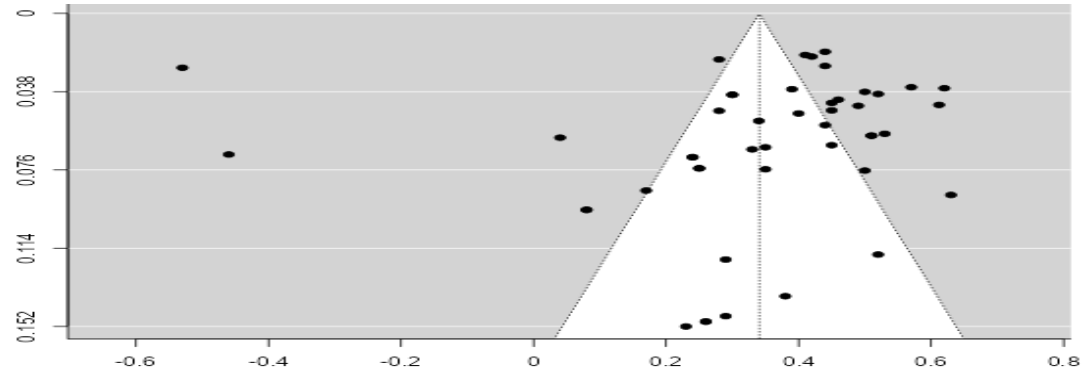
Şekil 4.31. Anksiyete ile kaygılı bağlanma ilişkisini içeren çalışmaların huni grafiği

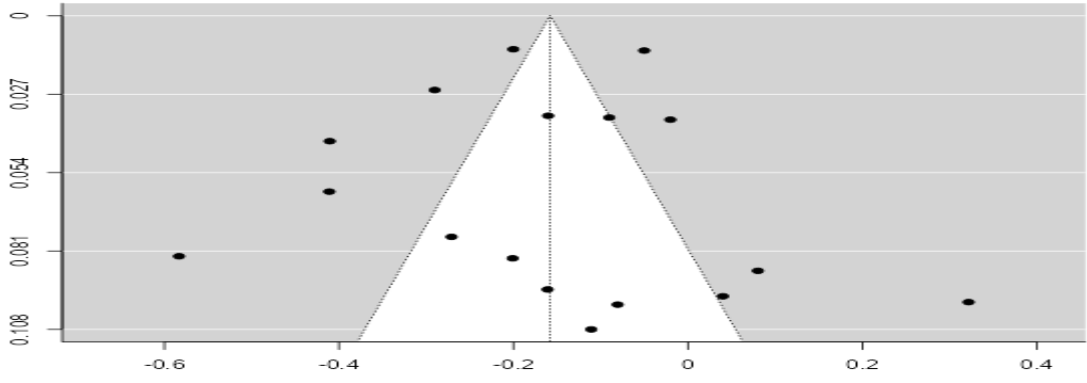
Şekil 4.32. Depresyon ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

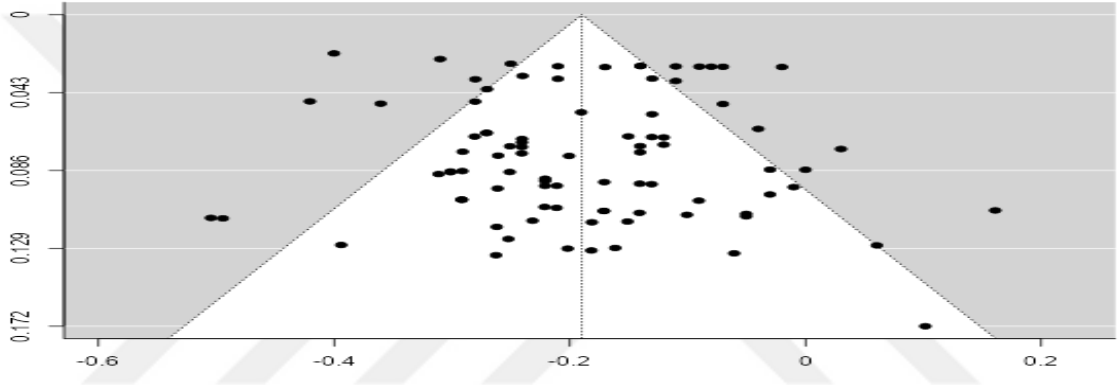
Şekil 4.33. Depresyon ile kaçınan bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

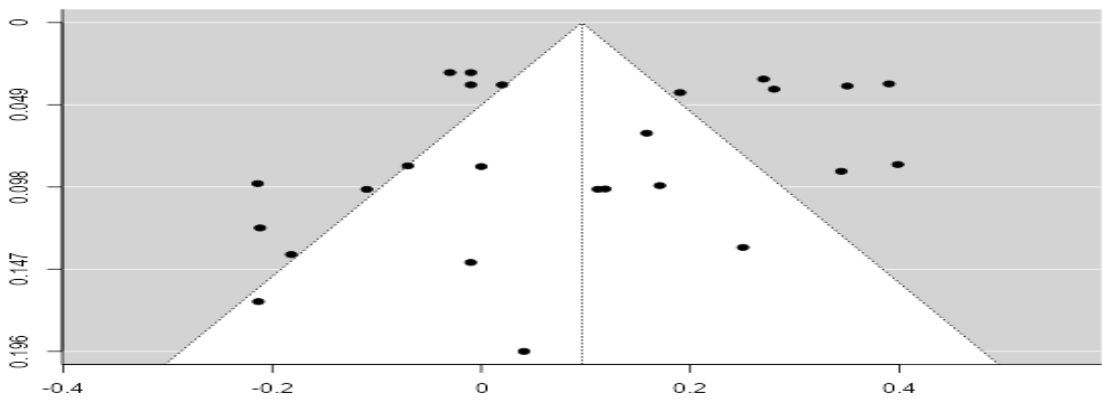
Şekil 4.34. Depresyon ile kaygılı bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

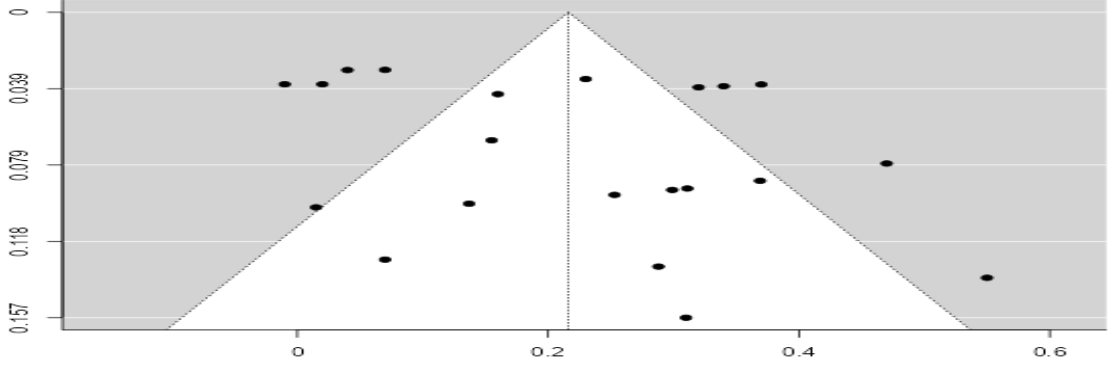
Şekil 4.35. Negatif duygulanım (mizaç özelliği) ve bağlanma ilişkisi araştırmasına dair huni grafiği

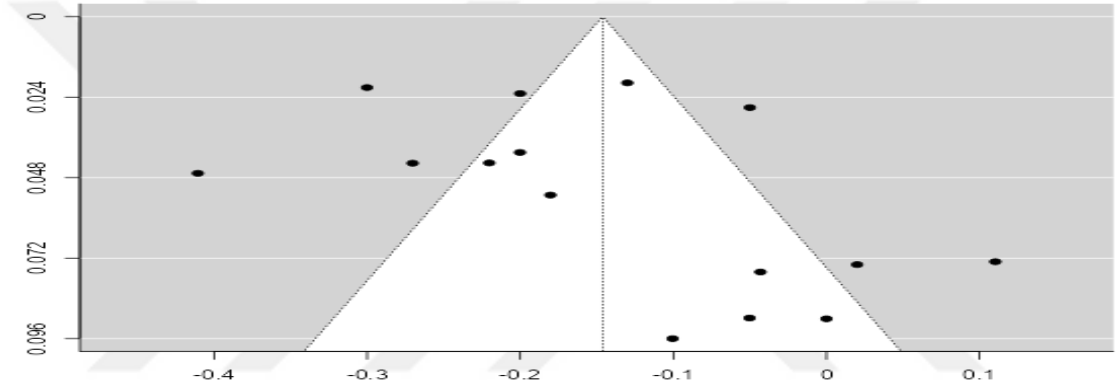
Şekil 4.36. Dışsallaştırma problemleri ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

Şekil 4.37. Dışsallaştırma problemleri ile kaçınan bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

Şekil 4.38. Dışsallaştırma problemleri ile kaygılı bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

Şekil 4.39. Suça karışma ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair huni grafiği

Şekil 4.26, 4.27, 4.28, 4.29, 4.30, 4.31, 4.32, 4.33, 4.34, 4.35, 4.36, 4.37, 4.38, 4.39, 4.39’da yer alan huni grafiklerinde bireysel çalışmalara ilişkin etki büyüklüklerinin genel etki büyüklüğünün sağında ve solunda yaklaşık olarak simetrik olduğu gözlemlendi.

Egger’in regresyon testi sonuçlarına bakıldığında; İçselleştirme problemleri-güvenli bağlanma ($Egger_{Value} = 1.536$, $p=0.125>0.05$), içselleştirme problemleri - kaçınan bağlanma ($Egger_{Value} = -0.714$, $p=0.475>0.05$), içselleştirme problemleri-kaygılı bağlanma ($Egger_{Value} = 0.330$, $p=0.741>0.05$), anksiyete-güvenli bağlanma($Egger_{Value} = -0.006$, $p=0.995>0.05$), anksiyete-kaçınan bağlanma ($Egger_{Value} = -0.179$, $p=0.435>0.05$), anksiyete-kaygılı bağlanma($Egger_{Value} = -0.144$, $p=0.886>0.05$), depresyon-güvenli bağlanma ($Egger_{Value} = 1.589$, $p=0.112>0.05$), depresyon-kaçınan bağlanma($Egger_{Value} = -1.599$, $p=0.110>0.05$), depresyon-kaygılı bağlanma ($Egger_{Value} = -0.924$, $p=0.356>0.05$), negatif duygulanım-güvenli bağlanma($Egger_{Value} = 0.803$, $p=0.422>0.05$); dışsallaştırma

problemleri-güvenli bağlanma ($Egger_{value} = 0.339$, $p=0.735>0.05$), dışsallaştırma problemleri-kaçınan bağlanma ($Egger_{value} = -1.916$, $p=0.055>0.05$), dışsallaştırma problemleri-kaygılı bağlanma($Egger_{value} = 1.453$, $p=0.146>0.05$), suça karışma-güvenli bağlanma ($Egger_{value} = 2.228$, $p=0.526>0.05$) sonucunun istatistiksel olarak anlamlı olmaması da yayın yanlılığına ilişkin herhangi bir kanıt olmadığının bir başka göstergesidir.

Ayrıca, huni grafiğindeki asimetri eksikliğine katkıda bulunma/bulunmama noktasında Begg ve Mazumdar sıra korelasyonları istatistiği incelenmiştir. İçselleştirme problemleri bakımından; Begg ve Mazumdar sıra korelasyonları istatistiği incelendiğinde içselleştirme problemleri ile güvenli bağlanma ilişkisini elen meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= 0.036, $p=0.651>0.05$), içselleştirme problemleri ile kaçınan bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= -0.064, $p=0.657>0.05$) ve içselleştirme problemleri ile kaygılı bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= -0.133, $p=0.420>0.05$); anksiyete ile güvenli bağlanma ilişkisini elen meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= -0.041, $p=0.748>0.05$), anksiyete ile kaçınan bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= -1.092, $p=0.275>0.05$) ve anksiyete ile kaygılı bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= -0.282, $p=0.204>0.05$); depresyon ile güvenli bağlanma ilişkisini elen meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= -0.107, $p=0.197>0.05$), depresyon ile kaçınan bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= -0.118, $p=0.289>0.05$) ve depresyon ile kaygılı bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= -0.332, $p=0.311>0.05$); negatif duygulanım ile güvenli bağlanma ilişkisini elen meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= 0.235, $p=0.205>0.05$) bir asimetri olmadığı sonucuna ulaşıldı.

Dışsallaştırma problemleri bakımından; Begg ve Mazumdar sıra korelasyonları istatistiği incelendiğinde dışsallaştırma problemleri ile güvenli bağlanma ilişkisini elen meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= 0.020, $p=0.784>0.05$), dışsallaştırma problemleri ile kaçınan bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= -0.093, $p=0.532>0.05$) ve dışsallaştırma problemleri ile kaygılı bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= 0.019, $p=0.929>0.05$); suça karışma ile güvenli bağlanma

ilişkinin elen meta analiz çalışmasının huni diyagramında (Kendall's Tau= 0.143, $p=0.495>0.05$) bir asimetri olmadığı sonucuna ulaşıldı.

Son olarak, Duval ve Tweedie kırpma ve doldurma test sonucu incelenmiş, gözlenen ve gerçek etki büyüklükleri arasında bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Huni diyagramının asimetrisine ilişkin gerçekleştirilen testler sonucunda huni diyagramının simetrik olduğu kararına varılmış ve yayın yanlılığına ilişkin herhangi bir delil olmadığı belirlendi.

Araştırma kapsamında, gerçekleştirilen meta-analiz sonucunda elde edilen ve p değerini tanımlamanın bir yolu olan Hata Koruma Sayısına (Fail-Safe N) ilişkin sayısal çıktı da incelenmiştir. Hata Koruma Sayısına ilişkin p değerinin alfa değerinden küçük olması ($p<0.001$) çalışmanın güçlü ve güvenilirlik düzeyi düşük olmayan bir çalışma olduğuna işaret etmektedir. Araştırma kapsamında Hata Koruma Sayısına ilişkin p değerinin içselleştirme problemleri ve güvenli bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=15173.000, $p<0.001$); içselleştirme problemleri ve kaçınan bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=70.000, $p<0.001$); içselleştirme problemleri ve kaygılı bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=5813.000, $p<0.001$); anksiyete ile güvenli bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=5077.000, $p<0.001$); anksiyete ile kaçınan bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=2099.000, $p<0.001$); anksiyete ile kaygılı bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=4191.000, $p<0.001$); negatif duygulanım ile güvenli bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=1726.000, $p<0.001$); depresyon ile güvenli bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=88471.000, $p<0.001$); depresyon ile kaçınan bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=22483.000, $p<0.001$); depresyon ile kaygılı bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=41070.000, $p<0.001$) 0.05 alfa değerinden küçük olduğu belirlenmiştir. Hata Koruma Sayısına ilişkin p değerinin dışsallaştırma problemleri ve güvenli bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=26847.000, $p<0.001$); dışsallaştırma problemleri ve kaçınan bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=797.000, $p<0.001$); dışsallaştırma problemleri ve kaygılı bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=1998.000, $p<0.001$); suça karışma ile güvenli bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasının (FSN=1329.000, $p<0.001$) 0.05 alfa değerinden küçük olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre, araştırmaların güçlü ve güvenilirlik düzeyi yüksek olan bir çalışma olduğu söylenebilir.

Genelleştirilmiş Etki Büyüklüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın örneklemine dahil edilen çalışmalara ilişkin yayın yanlılığı ile ilgili kanıt arama sürecinin ardından araştırmanın örnekleme çerçevesi göz önünde bulundurularak tercih edilen tesadüfi etkiler modeli kapsamında genelleştirilmiş etki büyüklüğünün hesaplanması gerekmektedir. Tablo 4.5’te genel etki büyüklüğü ve genel etki büyüklüğüne ilişkin güven aralığı alt ve üst değerleri yer almaktadır.

Tablo 4.5. Olumsuz psikososyal özellikleri ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişki araştırmasına dair genelleştirilmiş etki büyüklükleri

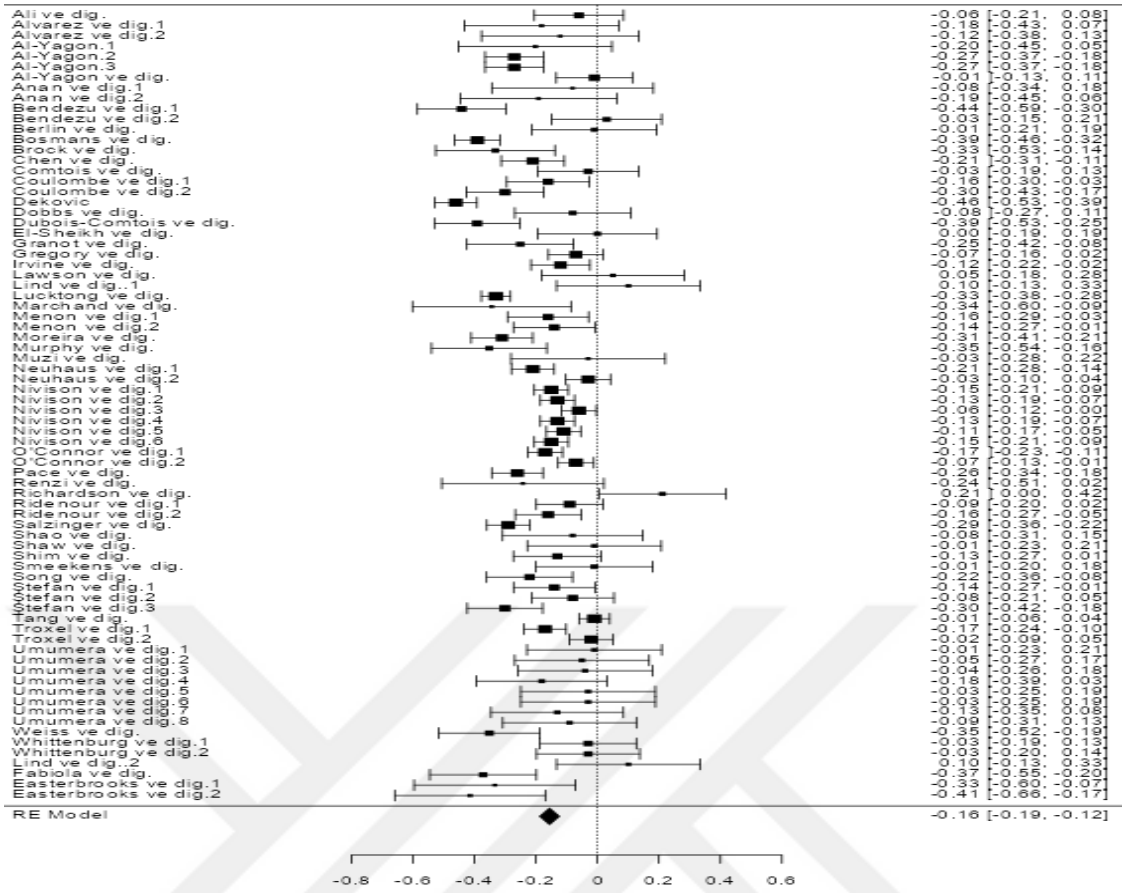
Araştırma konusu	Model	Etki Büyüklüğü	Standart Hata	z	p	Güven Aralığı Alt Sınır	Güven Aralığı Üst Sınır
Güvenli Bağlanma-İçselleştirme Problemleri	Rasgele Etkiler Modeli	-0.156	0.0163	-9.54	<0 .001	-0.188	-0.124
Kaçınan Bağlanma-İçselleştirme Problemleri	Rasgele Etkiler Modeli	0.343	0.0332	1.03	0.302>0.05	-0.031	0.099
Kaygılı Bağlanma-İçselleştirme Problemleri	Rasgele Etkiler Modeli	0.301	0.046	6.50	<0 .001	0.211	0.392
Güvenli bağlanma-Anksiyete	Rasgele Etkiler Modeli	-0.186	0.0435	-4.28	<0.001	0.271	-0.101
Kaçınan bağlanma-Anksiyete	Rasgele Etkiler Modeli	0.258	0.0415	6.22	0.302>0.05	0.177	0.339
Kaygılı bağlanma-Anksiyete	Rasgele Etkiler Modeli	0.358	0.403	8.87	<0.001	0.279	0.437
Güvenli bağlanma-Depresyon	Rasgele Etkiler Modeli	-0.301	0.0270	-11.1	<0.001	-0.354	-0.248
Kaçınan bağlanma-Depresyon	Rasgele Etkiler Modeli	0.359	0.0268	13.4	<0 .001	0.306	0.411
Kaygılı bağlanma-Depresyon	Rasgele Etkiler Modeli	0.341	0.335	10.2	< .001	0.275	0.406
Güvenli Bağlanma-Negatif Duygulanım	Rasgele Etkiler Modeli	-0.158	0.0504	-3.53	< .001	-0.257	-0.059
Güvenli Bağlanma-Dışsallaştırma Problemleri	Rasgele Etkiler Modeli	-0.190	0.0130	-14.6	< .001	-0.215	-0.164
Kaçınan Bağlanma-	Rasgele Etkiler	0.0963	0.0390	2.47	< .001	0.020	0.173

Dışsallaştırma Problemleri	Modeli						
Kaygılı Bağlanma-Dışsallaştırma Problemleri	Rasgele Etkiler Modeli	0.216	0.345	6.26	< .001	0.149	0.284
Güvenli Bağlanma-Suç Karışma	Rasgele Etkiler Modeli	-0.146	0.0356	-4.10	< .001	-0.216	-0.076

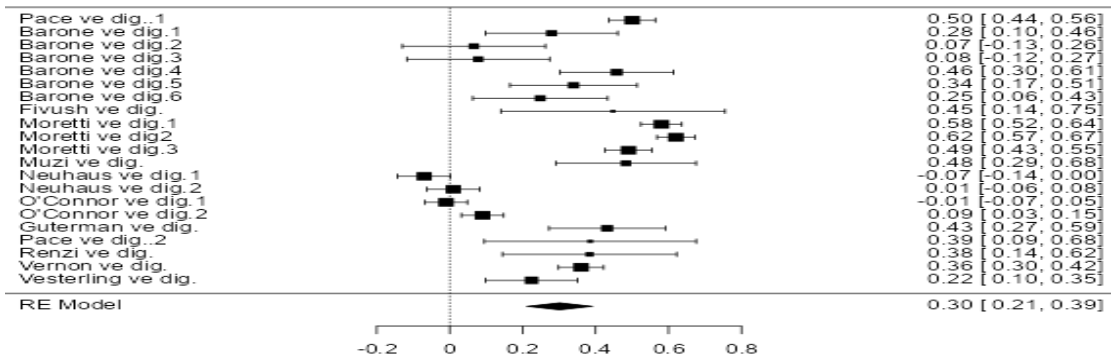
Tablo 4.5. incelendiğinde genelleştirilmiş etki büyüklüğünün güvenli bağlanma ile içselleştirme problemleri için -0.15 kaygılı bağlanma ile içselleştirme problemleri ilişkisi için 0.30 olduğu; güvenli bağlanma ile anksiyete ilişkisi için -0.186 olduğu; kaçınan bağlanma ile anksiyete ilişkisi için 0.26 olduğu; kaygılı bağlanma ile anksiyete ilişkisi için 0.36 olduğu; güvenli bağlanma ile depresyon ilişkisi için -0.30 olduğu; kaçınan bağlanma ile depresyon ilişkisi için 0.36 olduğu; kaygılı bağlanma ile depresyon ilişkisi için 0.34 olduğu; güvenli bağlanma ile negatif duygulanım (mizaç özelliği) ilişkisi için -0.16 olduğu ve etki büyüklüğüne ilişkin alt sınırın %95 güven aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Genelleştirilmiş etki büyüklüğünün dışsallaştırma problemleri ile güvenli bağlanma ilişkisi için -0.19 olduğu; dışsallaştırma problemleri ile kaçınan bağlanma ilişkisi için 0.09 olduğu; dışsallaştırma problemleri ile kaygılı bağlanma ilişkisi için 0.22 olduğu; suça karışma ile güvenli bağlanma ilişkisi için -0.15 olduğu anlaşılmaktadır. Bu değerler Cohen ve diğerlerinin sınıflaması göz önünde bulundurularak yorumlandığında genelleştirilmiş etki büyüklüğü değerinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Kaçınan bağlanma ile içselleştirme problemleri ilişkisi için genelleştirilmiş etki büyüklüğü değerinin için 0.34 olduğu göze çarpmaktadır ve bu değer istatistiksel olarak anlamlı bir değer olmadığı ($p>0.05$) anlaşılmaktadır. İlgili değer istatistiksel olarak anlamlı bir değer olmaması bu değer genelleştirilmiş etki büyüklüğü olarak kullanılmasının sakıncalı olacağı anlamına gelmektedir ve bu sebepten ötürü analizler bu aşamada durdurulmuştur.

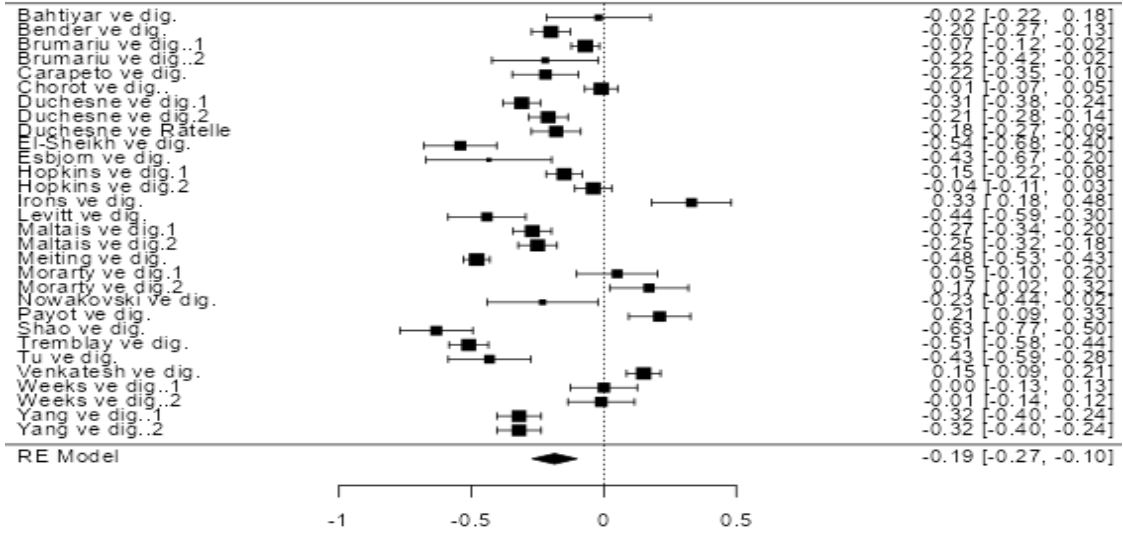
Meta-analize ilişkin çıktılarından bir diğeri orman grafiğidir. Şekil 4.40, 4.41, 4.42, 4.43, 4.44, 4.45, 4.46, 4.47, 4.48, 4.49, 4.50, 4.51, 4.52, 4.52 kapsamında araştırmalara ilişkin orman grafikleri yer almaktadır.

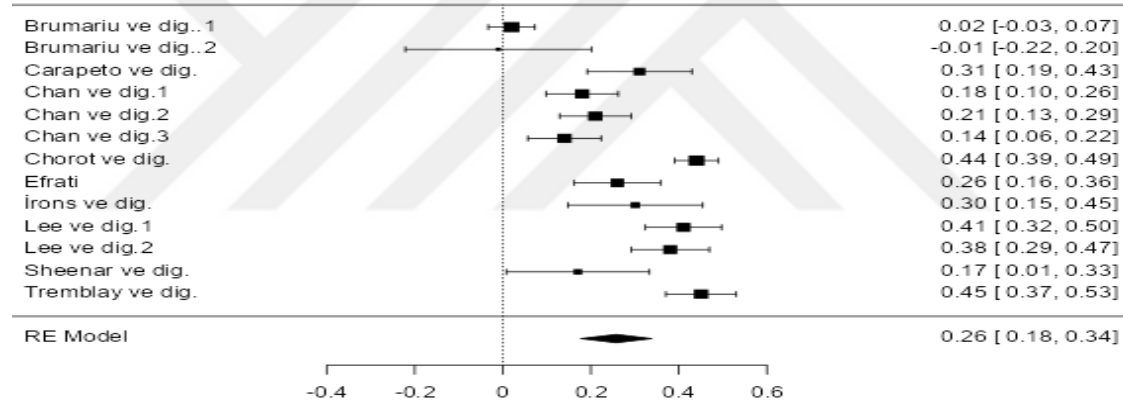
Şekil 4.40. İçselleştirme problemleri ile güvenli bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasına ait orman grafiği

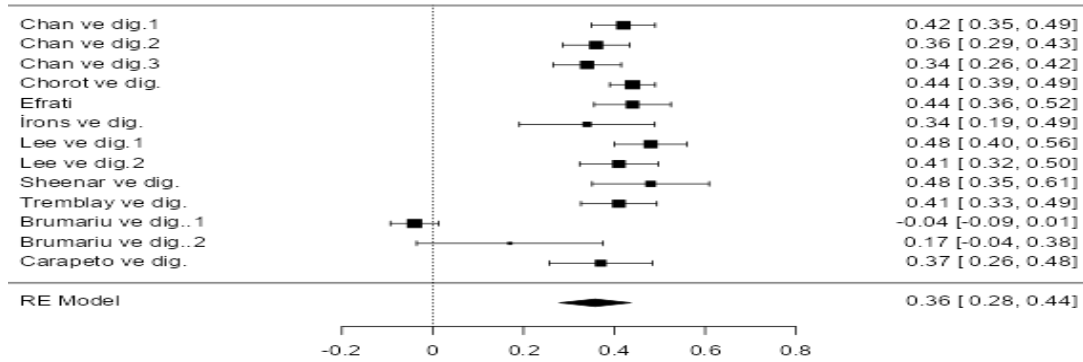
Şekil 4.41. İçselleştirme problemleri ile kaygılı bağlanma ilişkisini ele alan meta analiz çalışmasına ait huni grafiği

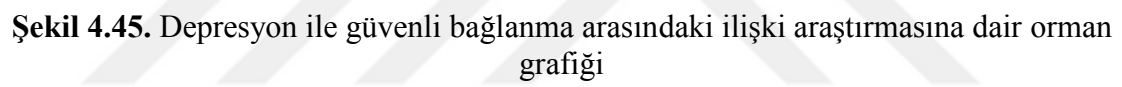
Şekil 4.42. Anksiyete ile güvenli bağlanma arasındaki ilişkiye dair araştırmanın orman grafiği

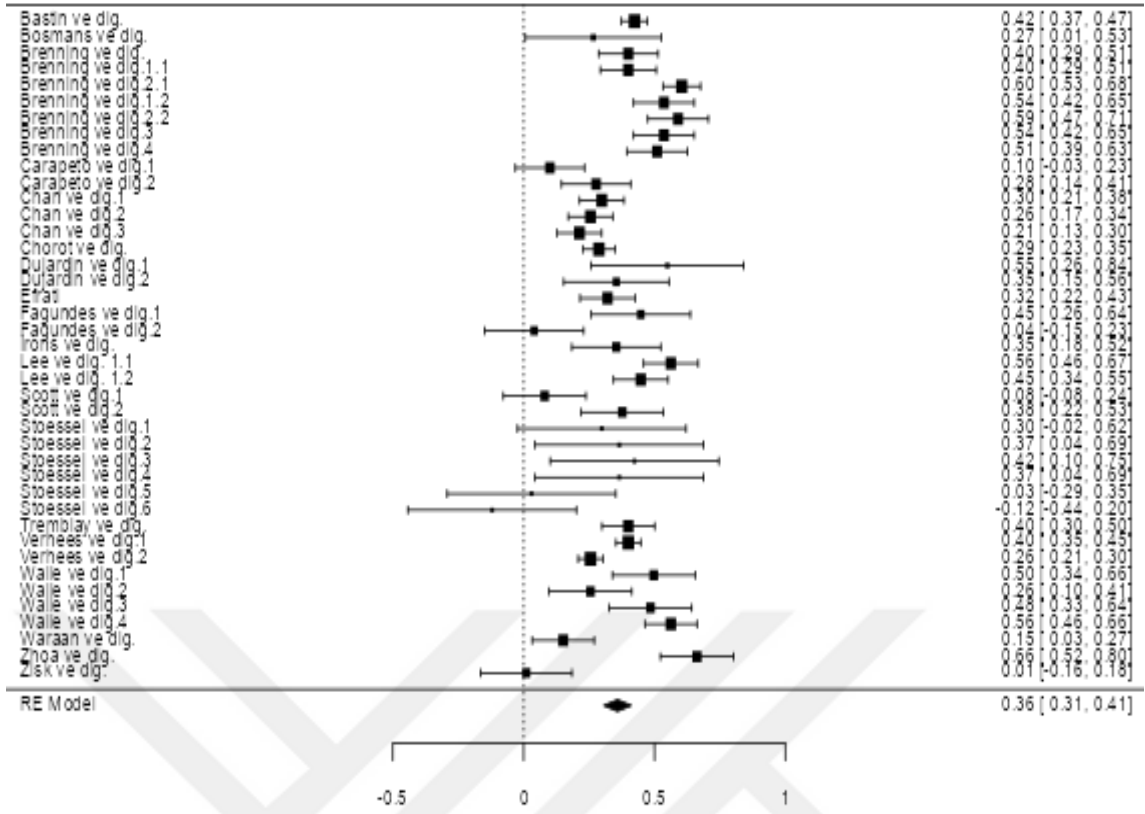

Şekil 4.43. Anksiyete ile kaçınan bağlanma arasındaki ilişkiye dair araştırmanın orman grafiği

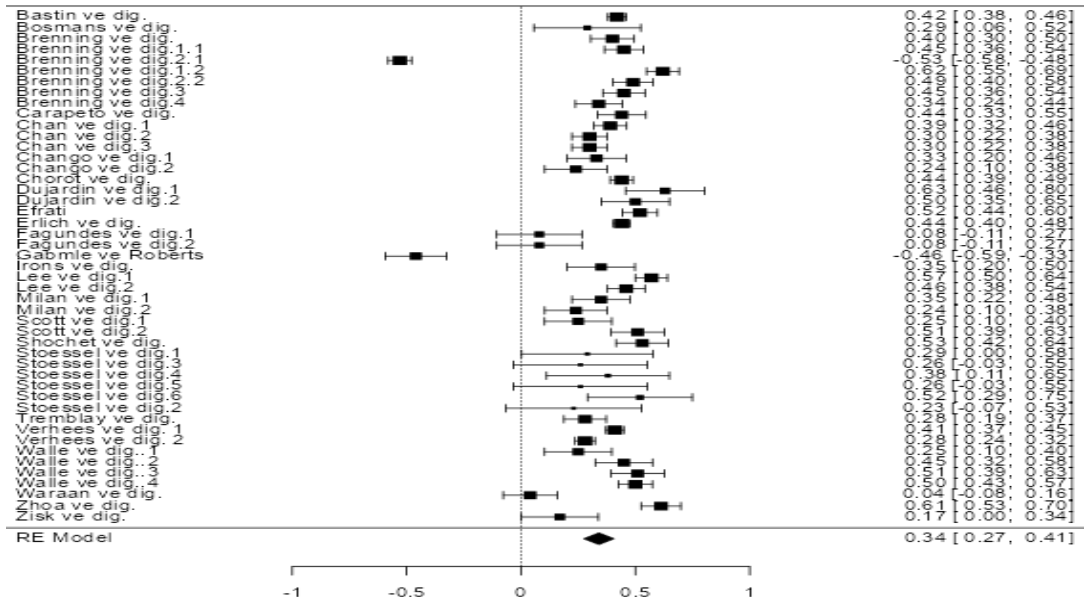

Şekil 4.44. Anksiyete ile kaygılı bağlanma arasındaki ilişkiye dair araştırmanın orman grafiği

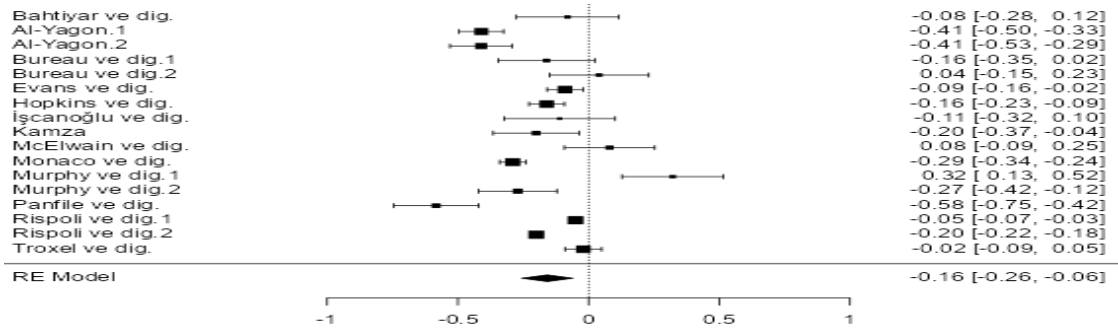

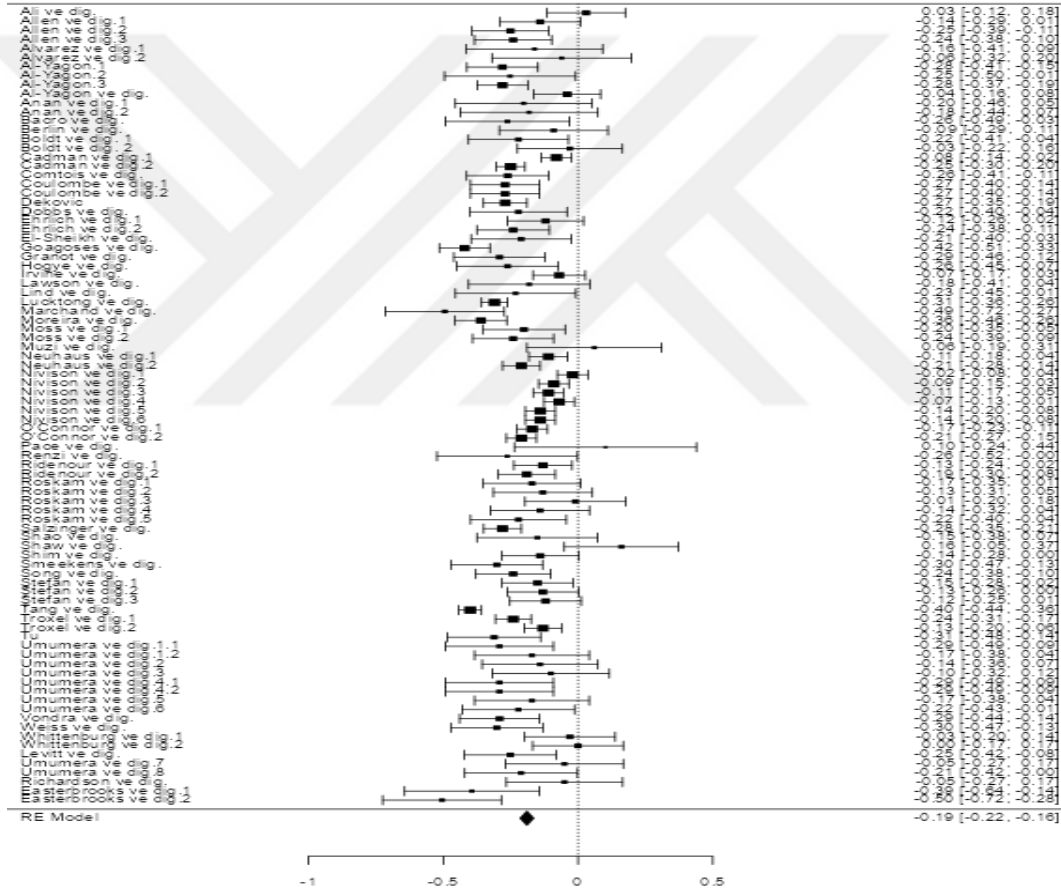
Şekil 4.46. Depresyon ile kaçınan bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği

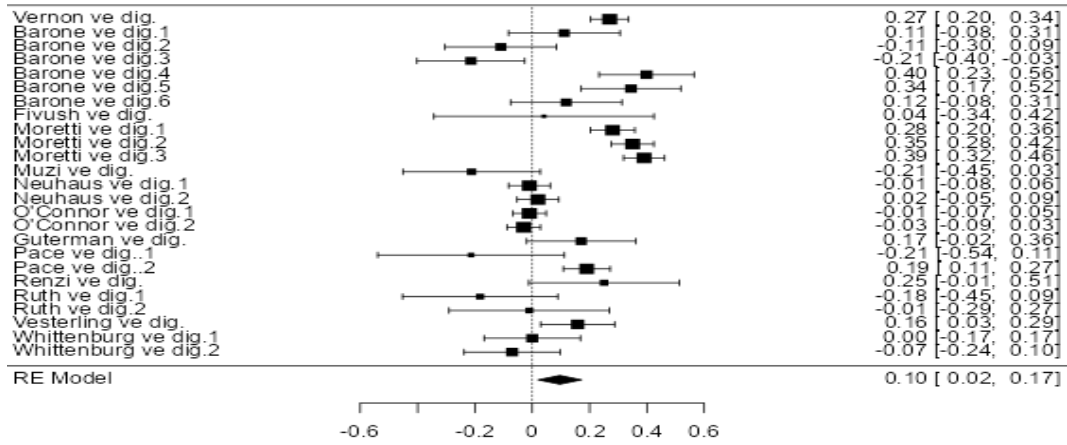
Şekil 4.47. Depresyon ile kaygılı bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği

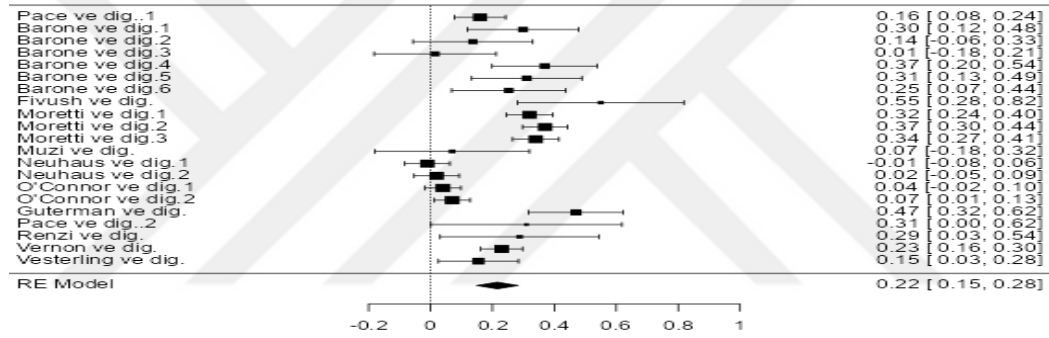
Şekil 4.48. Negatif duygulanım (mizaç özelliği) ile güvenli bağlanma arasındaki ilişkisi araştırmasına dair orman grafiği

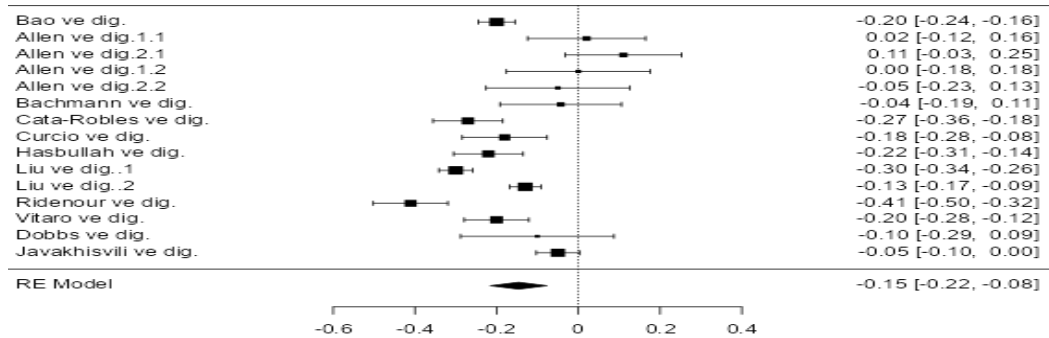
Şekil 4.49. Dışsallaştırma problemleri ile güvenli bağlanma ilişkisi araştırmasına dair orman grafiği

Şekil 4.50. Dışsallaştırma problemleri ile kaçınan bağlanma ilişkisi araştırmasına dair orman grafiği

Şekil 4.51. Dışsallaştırma problemleri ile kaygılı bağlanma ilişkisi araştırmasına dair orman grafiği

Şekil 4.52. Suça karışma ile güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına dair orman grafiği

Şekil 4.40, 4.41, 4.42, 4.43, 4.44, 4.45, 4.46, 4.47, 4.48, 4.49, 4.50, 4.51, 4.52’de yer alan, çalışmaya dâhil edilen araştırmaların etki büyüklüklerine ilişkin veriler göz önünde bulundurulduğunda içselleştirme problemleri ve güvenli bağlanma ilişkisi çalışmalarına ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin 0.21 (Richardson ve dig., 2021) ile -0.44 (Bendozu ve dig₁., 2020) arasında; içselleştirme problemleri ve kaygılı bağlanma ilişkisi çalışmalarına ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin -0.07 (Neuhaus ve dig₁., 2020) ile 0.62 (Moretti ve dig₂., 2014) arasında değiştiği görülmektedir. Orman grafiğinde aynı zamanda çalışma ağırlıkları da yer almaktadır. Orman grafiğinde her bir çalışmayı temsil eden karenin büyüklüğü çalışmanın ağırlığını göstermektedir. Orman grafiğinde yer alan çalışma ağırlıkları incelendiğinde içselleştirme problemleri ve güvenli bağlanma ilişkisi araştırmasında Tang ve dig., (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın ağırlığının; içselleştirme problemleri ve kaygılı bağlanma ilişkisi araştırmasında O'Connor ve dig. (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmaların ağırlığının en fazla olduğu söylenebilir.

Güvenli bağlanma ve depresyon ilişkisi araştırmalarına dair çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin 0.64 (Rezvan ve dig., 2012) ile -0.53 (Suochet ve dig., 2008, Sua ve dig., 2021) arasında değiştiği; kaçınan bağlanma ve depresyon ilişkisi araştırmalarına dair çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin -0.12 (Stoessel ve dig₆., 2019) ile -0.58 (Zhao ve dig., 2021) arasında değiştiği; kaygılı bağlanma ve depresyon ilişkisi araştırmalarına dair çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin -0.53 (Brenning ve dig₁., 2011) ile 0.63 (Dujardin ve dig₁., 2016) arasında değiştiği görülmektedir. Orman grafiğinde yer alan çalışma ağırlıkları incelendiğinde güvenli bağlanma ve depresyon ilişkisi araştırmalarına dair çalışmalarda Scott ve dig. (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmalar ağırlığının en fazla olduğu, kaçınan bağlanma ve depresyon ilişkisi araştırmalarına dair çalışmalarda Verhees ve dig. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın ağırlığının en fazla olduğu; kaygılı bağlanma ve depresyon ilişkisi araştırmalarına dair çalışmalarda ise Erlich ve dig. (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın ağırlığının en fazla olduğu söylenebilir.

Güvenli bağlanma ve depresyon ilişkisi araştırmalarına dair çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin 0.64 (Rezvan ve dig., 2012) ile -0.53 (Suochet ve dig., 2008) ile (Sua ve dig., 2021) arasında değiştiği; kaçınan bağlanma ve depresyon ilişkisi araştırmalarına dair çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin -0.12 (Stoessel ve dig₆., 2019) ile -0.58 (Zhao ve dig., 2021) arasında değiştiği; kaygılı bağlanma ve depresyon ilişkisi araştırmalarına dair çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin -0.53 (Brenning ve dig₁., 2011) ile 0.63 (Dujardin ve dig₁., 2016) arasında değiştiği

görülmektedir. Orman grafiğinde yer alan çalışma ağırlıkları incelendiğinde güvenli bağlanma ve depresyon ilişkisi araştırmalarına dair çalışmalarda Scott ve dig. (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmalar ağırlığının en fazla olduğu, kaçınan bağlanma ve depresyon ilişkisi araştırmalarına dair çalışmalarda Verhees ve dig. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın ağırlığının en fazla olduğu; kaygılı bağlanma ve depresyon ilişkisi araştırmalarına dair çalışmalarda ise Erlich ve dig. (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın ağırlığının en fazla olduğu söylenebilir.

Çalışmaya dâhil edilen araştırmaların etki büyüklüklerine ilişkin veriler göz önünde bulundurulduğunda çalışmalara ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin -0.58 (Panfile ve dig. 2012) ile 0.32 (Murphy ve dig.1, 2020) arasında değiştiği; Rispoli ve dig. (2023)'nin gerçekleştirdiği çalışmaların ağırlığının en fazla olduğu söylenebilir.

Çalışmaya dâhil edilen araştırmaların etki büyüklüklerine ilişkin veriler göz önünde bulundurulduğunda güvenli bağlanma ve dışsallaştırma arasındaki ilişki araştırmasına ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin 0.10 (Pace ve dig., 2016) ile -0.50 Easterbrooks ve dig2. (1993) arasında; kaçınan bağlanma ve dışsallaştırma arasındaki ilişki araştırmasına ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin -0.21 (Barone ve dig3., 2021) ile 0.39 (Moretti ve dig3., 2014) arasında; kaygılı bağlanma ve dışsallaştırma arasındaki ilişki araştırmasına ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin -0.01 (Neuhaus ve dig2., 2020) ile 0.55 (Fivush ve dig., 2006) arasında; suça karışma ve güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına ilişkin etki büyüklüğü değerlerinin -0.30 (Liu ve dig., 2011) ile 0.11 (Allen ve dig2., 2005) arasında değiştiği görülmektedir. Orman grafiğinde yer alan çalışma ağırlıkları incelendiğinde güvenli bağlanma ve dışsallaştırma arasındaki ilişki araştırmasına ilişkin Tang ve dig. (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın; kaçınan bağlanma ve dışsallaştırma arasındaki ilişki araştırmasına ilişkin O'Conner ve dig. (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmaların; kaygılı bağlanma ve dışsallaştırma arasındaki ilişki araştırmasına ilişkin O'Conner ve dig. (2024) tarafından gerçekleştirilen çalışmaların; suça karışma ve güvenli bağlanma arasındaki ilişki araştırmasına ilişkin; Liu ve dig2. (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın ağırlığının en fazla olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında orman grafiğinin incelenmesinden sonra Tablo 4.6'da yer alan heterojenite istatistikleri incelenmiştir.

Tablo 4.6. Olumsuz psikososyal özellikler ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişkisi araştırmasına dair heterojenite istatistikleri

Araştırma konusu	I ²	sd	Q	p
Güvenli Bağlanma-İçselleştirme Problemleri	%84	75	424.722	<0.001
Kaygılı Bağlanma-İçselleştirme Problemleri	%95	20	659.717	<0.001
Güvenli Bağlanma-Anksiyete	%96	29	650.941	<0.001
Kaçıngan Bağlanma-Anksiyete	%91	12	190.227	<0.001
Kaygılı Bağlanma-Anksiyete	%92	12	247.639	<0.001
Güvenli Bağlanma-Depresyon	%96	69	1286.808	<0.001
Kaçıngan Bağlanma-Depresyon	%89	40	276.790	<0.001
Kaygılı Bağlanma-Depresyon	%96	46	164.610	<0.001
Güvenli Bağlanma- Negatif Duygulanım	%97	16	252.416	<0.001
Güvenli Bağlanma-Dışsallaştırma Problemleri	%76	87	381.962	<0.001
Kaçıngan Bağlanma-Dışsallaştırma Problemleri	%91	24	254.563	<0.001
Kaygılı Bağlanma-Dışsallaştırma Problemleri	%88	20	175.011	<0.001
Güvenli Bağlanma-Suçla Karışma	%92	14	126.020	<0.001

Tablo 4.6. incelendiğinde Cochran'ın Q Testi değerlerinin sonucunun istatistiksel olarak mandiar olduğu göze çarpmaktadır. Yani etki büyüklüğündeki değişim örnekleme hatasından beklenenden daha büyüktür. Bu sonuca göre gerçek etki büyüklüğünün çalışmalara göre değişim gösterdiği söylenebilir.

Q istatistiğine ilişkin istatistiksel anlamdaki manidar sonuçlar, göreceli yüksek I^2 değerleri ve tahmin aralıklarının göreceli genişliği göz önünde bulundurulduğunda ele alınan bütün çalışmalarda incelenmesi gereken heterojenitelerin var olduğu söylenebilir. Araştırma kapsamında heterojenlik kaynaklarının açıklanması anlamında moderatör analizlerine başvuruldu.

Moderatör Analizleri

Meta-analiz çalışmasında son olarak analize dâhil edilen çalışmaların heterojen dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Birleştirilen çalışmalara ilişkin heterojenlik durumu, Q testi ve I^2 değeri ile belirlenmiştir. Bu çerçevede araştırmanın amaçlarından bir tanesi olan, güvenli bağlanma ile içselleştirme sorunları ve kaygılı bağlanma ile içselleştirme sorunları arasındaki ilişkinin yayın yılı, kadın katılımcı sayısı, erkek katılımcı sayısı, gelişim dönemi, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracı, bağlanma ölçme aracı türü, bağlanmayı değerlendiren, içselleştirmenin değerlendirildiği ölçme aracı, içselleştirme ölçme aracı türü, içselleştirmeyi değerlendiren değişkenine göre farklılaşma durumunun belirlenmesidir. Öncelikle kategorik değişken olan gelişim dönemi, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracı, bağlanma ölçme aracı türü, bağlanmayı değerlendiren, içselleştirmenin değerlendirildiği ölçme aracı, içselleştirme ölçme aracı türü, içselleştirmeyi değerlendiren değişkenine ilişkin moderatör analizi gerçekleştirme noktasında Analog ANOVA'dan yararlanılmıştır. İlgili moderatör analizleri yapılırken farklılaşmayan, ağırlıklı olarak benzer olan değişkenlerin moderatör değişkenlerin analizleri gerçekleştirilmemiş ve ilgili tablolarda bu analizlere yer verilmedi.

İlgili moderatör analizleri yapılırken farklılaşmayan, ağırlıklı olarak benzer olan moderatör değişkenlerin analizleri gerçekleştirilmemiş ve ilgili tablolarda bu analizlere yer verilmedi.

Bağlanma ve olumsuz psikososyal özellikleri ilişkisini ele alan meta analiz çalışmalarına dair moderatör analiz tablolarına ve meta regresyon tabloları Ek 7'de sunuldu.

Gelişim dönemi değişkeni bakımından; güvenli bağlanma ile içselleştirme problemleri ilişkisi için ($Q=342.965$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile içselleştirme problemleri ilişkisi için ($Q=713.480$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile anksiyete ilişkisi için ($Q=591.645$, $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile anksiyete ilişkisi için ($Q=343.501$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile anksiyete ilişkisi için ($Q=395.821$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile

depresyon ilişkisi için ($Q=1278.781$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile depresyon ilişkisi için ($Q=827.001$; $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile depresyon ilişkisi için ($Q=321.498$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile negatif duygulanım ilişkisi için ($Q=227.655$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=353.828$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=353.828$; $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=138.621$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile suça karışma ilişkisi için ($Q=483.557$; $p>0.05$) etki büyüklüğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı.

Bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracı değişkeni bakımından; güvenli bağlanma ile içselleştirme problemleri ilişkisi için ($Q=339.745$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile içselleştirme problemleri ilişkisi için ($Q=267.621$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile anksiyete ilişkisi için ($Q=650.937$, $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile anksiyete ilişkisi için ($Q=343.501$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile anksiyete ilişkisi için ($Q=395.821$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile depresyon ilişkisi için ($Q=1714.488$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile depresyon ilişkisi için ($Q=827.001$; $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile depresyon ilişkisi için ($Q=255.661$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=329.355$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=333.682$; $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=822.095$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile suça karışma ilişkisi için ($Q=406.581$; $p>0.05$) etki büyüklüğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı.

Bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının türü değişkeni bakımından; güvenli bağlanma ile içselleştirme problemleri ilişkisi için ($Q=281.483$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile depresyon ilişkisi için ($Q=836.042$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=388.442$; $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=444.827$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile suça karışma ilişkisi için ($Q=328.479$; $p>0.05$) etki büyüklüğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı.

Bağlanmayı değerlendiren kişi değişkeni bakımından; kaygılı bağlanma ile içselleştirme problemleri ilişkisi için ($Q=688.542$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile anksiyete ilişkisi için ($Q=573.100$, $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile depresyon ilişkisi için ($Q=290.481$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=248.380$; $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=521.821$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için

($Q=391.557$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile suça karışma ilişkisi için ($Q=171.541$; $p>0.05$) etki büyüklüğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı.

Olumsuz psikososyal gelişim özelliğinin değerlendirildiği ölçme aracı değişkeni bakımından; güvenli bağlanma ile içselleştirme problemleri ilişkisi için ($Q=387.514$; $p>0.05$); içselleştirme problemleri ile kaygılı bağlanma ilişkisi için ($Q=400.721$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile anksiyete ilişkisi için ($Q=643.618$, $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile anksiyete ilişkisi için ($Q=248.380$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile anksiyete ilişkisi için ($Q=152.671$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile depresyon ilişkisi için ($Q=528.817$; $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile depresyon ilişkisi için ($Q=256.888$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile negatif duygulanım ilişkisi için ($Q=331.961$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=205.963$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=381.956$; $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=117.926$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile suça karışma ilişkisi için ($Q=281.374$; $p>0.05$) etki büyüklüğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı.

Olumsuz psikososyal gelişim özelliğinin değerlendirildiği ölçme aracının türü değişkeni bakımından; kaygılı bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=392.756$; $p>0.05$) etki büyüklüğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı..

Olumsuz psikososyal gelişim özelliğini değerlendiren kişi değişkeni bakımından; güvenli bağlanma ile anksiyete ilişkisi için ($Q=569.628$, $p>0.05$); güvenli bağlanma ile içselleştirme problemleri ilişkisi için ($Q=331.751$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile içselleştirme ilişkisi için ($Q=333.718$; $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile depresyon ilişkisi için ($Q=250.169$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile depresyon ilişkisi için ($Q=593.112$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=353.828$; $p>0.05$); kaçınan bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=167.721$; $p>0.05$); kaygılı bağlanma ile dışsallaştırma problemleri ilişkisi için ($Q=347.791$; $p>0.05$); güvenli bağlanma ile negatif duygulanım ilişkisi için ($Q=550.111$; $p>0.05$) etki büyüklüğünde istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik meydana getirmediği sonucuna ulaşıldı.

Sürekli yapıdaki moderatör değişkenler olan yıl, kadın katılımcı sayısı ve erkek katılımcı sayısının içselleştirme problemleri, dışsallaştırma problemleri, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım, suça karışma ile bağlanma ilişkisine dair araştırmada

genelleştirilmiş etki büyüklüğünün değişimi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı göze çarpmaktadır.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde ilk olarak bibliyometrik analize ilişkin bulgular, akabinde ise meta analitik analize ilişkin bulgular ilgili alanyazın kapsamında değerlendirildi.

Araştırmanın birinci aşamasında anne çocuk bağlanmasına ilişkin WoS veritabanında 26.05.2023 tarihinde yapılan çevrimiçi tarama sonucunda ulaşılan; Türkçe ve İngilizce dillerinde yayınlanan makaleler arasından erken görünüm, açık erişim ve derleme çalışmaları kapsamında, SCI, SSCI, ESCI VE A&HCI indekslerinde taranan, Eğitim, Sağlık ve Sosyal Bilimler alanlarında yayınlanan toplam 2430 çalışmanın bibliyometrik analizi yapıldı.

Bibliyometrik bulguların ele alınmasından sonra mevcut araştırmanın dahil edilme kriterleri kapsamında bağlanma örüntüleri ile psikososyal gelişim özellikleri arasındaki ilişkileri içeren çalışmaların meta analizleri yapılmıştır. Bağlanma örüntüleri ile psikososyal gelişim özellikleri arasındaki ilişkiler genel olarak olumlu psikososyal gelişim özellikleri ve olumsuz psikososyal gelişim özellikleri olmak üzere iki başlık altında ele alınmış ve bu kapsamda tartışılmıştır. Olumlu psikososyal gelişim özellikleri benlik saygısı, akrana bağlanma, sosyal yeterlik, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışlar ve empati kavramlarını içerirken; olumsuz psikososyal gelişim özellikleri anksiyete, depresyon, negatif duygulanım mizaç özelliği, genel içselleştirme problemleri, genel dışsallaştırma problemleri ve suça karışma olgularını içermektedir.

Mevcut meta analitik çalışmada güvenli bağlanma ile psikososyal gelişim özellikleri ilişkisini ele alan çalışmalar arasındaki heterojenitenin anlamlı olduğunun anlaşılması üzerine çalışmalar arasındaki farklılığın kaynaklarının neler olabileceği incelenmiş olup; moderatör analizleri bağlamında alanyazın kapsamında bir değerlendirme yapılmış ve çalışma sonuçlarına etki edebileceği düşünülen değişkenler ele alınmıştır. Bu doğrultuda moderatör değişken olarak örneklemin gelişim dönemi, cinsiyeti, çalışmanın yapıldığı yıl, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracı, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının türü (anket, gözlem, görüşme), bağlanmanın kim tarafından değerlendirildiği, bağlanmayla ilişkisi ele alınan psikososyal gelişim özelliğini ölçen araç, psikososyal gelişim özelliğinin ölçen aracın türü, psikososyal gelişim özelliğini değerlendiren kişi belirlenmiştir. Moderatör analizlerine ilişkin elde edilen bulgular olumlu ve olumsuz gelişim özelliklerine dair elde edilen meta analitik bulguların tartışılmasının akabinde değerlendirmeye alındı.

Bibliyometrik analiz sonuçlarına göre ilgili arama parametreleri doğrultusunda WoS çekirdek veritabanında anne çocuk bağlanmasına ilişkin yayınlanan makalelerin 1991 yılında başladığı, konuyla ilgili 6440 yazarın toplam 2430 makale ürettiği, bu makalelerin 793 farklı dergide yayınlandığı, anne çocuk bağlanmasına ilişkin üretilen makalelere toplam 86.583 sayıda atıf yapıldığı, konunun büyüme oranının yıllık %10.63 oranında olduğu, uluslararası eş yazarlık oranının ise %17.94 olduğu görülmektedir.

Anne çocuk bağlanması alanının tanımlayıcı yapısına bakıldığında; konuyla ilgili yayın sayısı ve atıf sayısı yıllara göre dalgalanma gösterse de 1991 yılından itibaren genel olarak hem yayın sayısı hem de atıf sayısı bakımından artış gösterdiği görülmektedir. En yüksek yayın sayısına ve atıf sayısına 2021 yılında ulaşıldığı; 2022 ve 2023 yıllarındaki yayın ve atıf sayısının azaldığı anlaşılmaktadır. Söz konusu bibliyometrik analizin Mayıs 2023 tarihinde yapılmış olması nedeniyle çalışmaların yayınlanmasından sonra geçen sürenin az olmasına bağlı olarak 2022 ve 2023 yıllarında atıf oranının azaldığı düşünülmektedir.

Anne çocuk bağlanması konulu makalelerin yayınlandığı ilk 10 dergiye bakıldığında Attachment & Human Development, Infant Mental Health Journal Development and Psychopathology, Journal of Child and Family Studies, Child Development, Child Abuse & Neglect, Frontiers in Psychology, Children and Youth Services Review, Journal of Child Psychology and Psychiatry, International Journal of Environmental Research and Public Health gibi dergilerin yayın sayısı bakımından başat rol oynadığı görülmekte ve bağlanma alanında Psikoloji ve Psikiyatri başta olmak üzere Gelişim, Ruh sağlığı, Aile çalışmaları, İhmal-İstismar gibi spesifik temalarda yayın yapan dergilerin öne çıktığı değerlendirilmektedir.

Anne çocuk bağlanması konu alanının entelektüel yapısına ilişkin en etkin yazarlar, ülkeler, dergiler gibi bulgular incelendiğinde konuyla ilgili en fazla makale üretmeleri ve lokal atıf almaları bakımından Van Ijzendoorn MH ve Bakermans-Kranenburg MJ'nin alanı domine eden yazarlar oldukları anlaşılmaktadır.

Konuyla ilgili en çok çalışmanın ABD, İngiltere ve Kanada'da üretildiği görülmektedir. En çok lokal atıf alan ülkelerin ise sırasıyla ABD, İngiltere ve Hollanda olduğu anlaşılmaktadır. Genel yayın sayısı ve genel atıf oranı gibi lokal atıf sayısı bakımından da ABD'nin önemli biçimde alana yön verdiği, sonrasında ise İngiltere ve Hollanda'nın anne çocuk bağlanması alanındaki etkinliğinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Hollanda'nın yayın sayısı bakımından daha alt sıralarda kalmasına rağmen atıf sayısında öne çıktığı görülmektedir. Anne çocuk bağlanması ve çocuğun

gelişim alanları üzerine çalışan ülkeler arası işbirliği ağına bakıldığında diğer ülkelerle yoğun işbirliği kuran ülkelerin başta ABD olmak üzere İngiltere, Kanada, Hollanda gibi ülkeler olduğu, anlaşılmakla; bu ülkelerin yayın üretimi, atıf oranları, bilimsel çalışmalarda farklı ülkelerle kurulan işbirlikleri bakımından bilimsel üretkenliklerinin yüksek olduğu değerlendirilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nin anne çocuk bağlanmasına yönelik alanyazında işbirliği bakımından merkezi rol oynadığı ve neredeyse bütün ülkelerle işbirliği içerisinde olan ülke konumunda olduğu görülmektedir. Önceli çalışmalar da bilimsel yayınlarda yapılan atıflar bakımından ilk sırada yer alan ülkenin ABD olduğunu, en fazla atıf alan ilk %1'lik dilimdeki makalelerin ABD'nin yanısıra Avrupa Birliği ülkeleri, Çin, Japonya ve Hindistan kaynaklı olduğunu ifade etmektedir (143). Geçmişte ve günümüzde tüm bilimsel alanlarda en fazla bilimsel yayının üretildiği ülke ABD'dir. ABD'nin yanısıra araştırma Avrupa ülkeleri de bilimsel atıf alanında lider konumunda yer almaktadır (144). ABD ve Avrupa ülkelerinin gerek yayın sayısı gerekse atıf sayısı bakımından bağlanma alanyazınına da yön verdiği ifade edilebilmektedir. 2010-2015 yılları arasında ülkelere göre bilimsel yayın sayısı istatistiklerine bakıldığında da sosyal bilimlerde bilimsel yayın üretkenliği en yüksek iki ülkenin ABD ve İngiltere olduğu; Hollanda'nın Dünya etki değeri üzerinde yayın üreten ülkeler arasında ilk sırada yer aldığına ilişkin tespitler göz önünde bulundurulduğunda (145) ABD, İngiltere ve Hollanda'nın bağlanma alanyazınında olduğu gibi sosyal bilimlerde yapılan yayınlarda da etkinliğinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca yayın sayısı ve lokal atıf sayısı bakımından önde gelen yazarların Hollanda'dan çıkmasının da Hollanda'nın alanyazındaki etkinliğini artırdığı değerlendirilmektedir.

Baghestan ve arkadaşları tarafından 2018 yılında benzer şekilde 1970-2017 arasında WoS'ta yer alan bağlanma temalı çalışmaların bibliyometrik analizi yapılmış ve bu doğrultuda araştırma bulgularıyla benzer şekilde bağlanma konusunda en verimli ülkenin ABD olduğu tespit edildi. Söz konusu çalışmada da bağlanma konulu çalışmaların ülkelere göre üretiminin karmaşık olduğu, İtalya, Çin, Avustralya gibi yeni öne çıkan ülkeler olduğunu, buna karşın Malezya, İran, Hindistan gibi Orta Asya, Kuzey ve Orta Afrika, Ortadoğu ülkeleri gibi gelişmekte olan ülkelerinin bağlanma alanında halen yeterince var olamadıkları ifade edilmektedir (146). *Bonding* teriminin yer aldığı çalışmaların bibliyometrik analizinde de benzer şekilde bağlanma konusunda ABD, İngiltere gibi ülkelerin öne çıktığı anlaşılmaktadır. Söz konusu çalışmada araştırmadan farklı olarak Japonya'nın da öne çıkan ülkeler arasında yer aldığı görülmektedir (147).

Anne çocuk bağlanması ve çocuğun gelişim alanına yönelik en fazla çalışmanın yayınlandığı ilk 3 derginin “Attachment & Human Development”, “Infant Mental Health Journal” ve “Development and Psychopathology” dergileri olduğu; bibliyometrik çalışmaya dahil olan çalışmaların kaynakçalarında en fazla atıf olarak en fazla lokal atıf alan ilk 3 derginin “Child Development”, “Development and Psychopathology” ve “Developmental Psychology” dergileri olduğu tespit edildi. Bağlanma ve gelişim odaklı çalışmaların yayınlandığı ve en fazla lokal atıf alan dergilerin ağırlıklı olarak gelişim, psikoloji, psikiyatri, ruh sağlığı vb. temalarında yayınlar yapan dergiler oldukları anlaşılmaktadır. Nitekim sosyal bilimler alanında yapılan bilimsel yayınlarda da psikoloji veya gelişimsel psikoloji alanlarında yapılan yayınların etki büyüklüğü en fazla olan 5 konudan biri olduğu ifade edilmektedir (145).

En fazla global atıf olarak bağlanmayla ilgili alanyazına önemli ölçüde yön veren çalışmaların “The development of competence in favorable and unfavorable environments: Lessons from research on successful children”, “The role of the family context in the development of emotion regulation”, “Less is more: Meta-analyses of sensitivity and attachment interventions in early childhood” isimli yayınlar olduğu anlaşılmaktadır; anne çocuk bağlanmasının çocuğun gelişim alanlarını birlikte ele alan çalışmalarda en fazla lokal atıf yapılarak konu alanında en etkin çalışmalar olan çalışmaların ise “Disorganized attachment in early childhood: Meta-analysis of precursors, concomitants, and sequelae”, “the significance of insecure attachment and disorganization in the development of children’s externalizing behavior: A Meta-analytic study” adlı çalışmanın ve “Less is more: Meta-analyses of sensitivity and attachment interventions in early childhood” adlı çalışmalar olduğu; en fazla global atıf alan yayınlarla en fazla lokal atıf alan yayınların farklılaşabildiği ancak Less is more: Meta-analyses of sensitivity and attachment interventions in early childhood” isimli meta analiz çalışmasının hem genel yayınlarda hem de konu alanında yapılan yayınlarda en fazla atıf alan yayınlar arasında olduğu görülmektedir. Ayrıca en fazla lokal atıf alan çalışmaların meta analiz çalışmaları olduğu görülmektedir. Aynı konuda yapılmış birden fazla bireysel çalışmaların sonuçlarını bir araya getirerek bütüncül yorumlama olanağı sağlayan meta analitik yöntemin önemini günden güne artırdığı bilinmektedir (148). Bağlanma alanında yapılan meta analiz çalışmalarının da ilgili alanyazında önem arz ettiği ve atıf bakımından başat yayınlar arasında konumlanabildiği değerlendirilmektedir.

Anne çocuk bağlanması ve gelişim alanlarına yönelik yayınları üreten yazarlar incelendiğinde konuyla ilgili en çok yayını üreten yazarın Van Ijzendoorn MH olduğu,

Bakermans-Kranenburg MJ, Fonagy P, Dozier M, Borelli JL, Zeanah CH, Schuengel C, Bosmans G, Minnis H, Fox NA gibi yazarların bağlanma alanyazınında başat rol oynadıkları tespit edildi. Değerlendirmeye alınan çalışmaların kaynakçalarında en fazla atıf alan yazarlar (lokal atıf) incelendiğinde de çocukluk döneminde bağlanma ve gelişim ilişkisi temalı yayınlarda en fazla Van Ijzendoorn MH ve sonrasında Bakermans-Kranenburg MJ isimli yazarların çalışmalarına atıf yapıldığı gözlemlendi. Bu yazarların yanısıra lokal atıf bakımından Roisman GI, Fearon RP, Zeanah CH, Schuengel C, Juffer F, Fonagy P, Groh AM ve Dozier M gibi yazarların da önde geldiği anlaşılmaktadır. WoS'ta 1970-2017 arasında yayınlanan bağlanma konulu bütün çalışmaların incelendiği bir araştırmada da öne çıkan yazarlar arasında Van Ijzendoorn MH ve Fonagy P yer almaktadır (146). Bu bağlamda Van Ijzendoorn MH ve Fonagy P'nin genel bağlanma alanyazınının yanısıra çocukluk döneminde bağlanmayı gelişim bağlamında ele alan önemli yazarlar oldukları anlaşılmaktadır.

Anne çocuk bağlanması çalışmalarında yer alan ortak kelime ağı analizi incelendiğinde en sık kullanılan ve diğer kelimelerle bağlantı gücü en yüksek olan anahtar kelimelerin; adolesan, ilişki/etkileşim, ebeveynlik, çocukluk, travma, müdahale, gelişim, istismar ve ihmal, bebeklik, duygu düzenleme, erken çocukluk, ruh sağlığı, depresyon, kötü muamele, bağlanma stili, anksiyete, otizm, stres gibi kelimeler olduğu görülmektedir. Ortak atıf analizi araştırma alanının yapısındaki değişimleri ortaya koyması bakımından önem arz etmektedir. Bir araştırma alanında ortak atıf yapılabilmesi için o alanın belirli düzeyde bilgi ve araştırma birikimine sahip olarak kurumsallaşması gerekmektedir (149). Anne çocuk bağlanması ve çocuğun gelişimini ele alan çalışmalarda kullanılan ortak anahtar kelime analizleri yapıldığında bağlanmanın diğer gelişim dönemlerine kıyasla ağırlıklı olarak ergenlik dönemi ekseninde çalışıldığı; ayrıca travma, müdahale, ihmal ve istismar, kötü muamele, depresyon, anksiyete gibi ruhsal gelişimle ilgili temalar çerçevesinde veya otizm gibi gelişimsel farklılıklar bağlamında çalışıldığı görülmektedir. Ergenlik ve yetişkinlik dönemine odaklanan bağlanma çalışmalarında bağlanmanın duygusal-bilişsel yönüne odaklanıldığı ifade edilmektedir (15). Araştırmada da travma, ihmal-istismar, duygu düzenleme, depresyon, anksiyete, bağlanma bozuklukları gibi duygusal gelişim bağlamında ele alınabilecek olan konu alanlarını yansıtan anahtar kelimelerin yanısıra gelişim, otizm gibi konu alanlarıyla ilgili anahtar kelimelerin de sıklıkla kullanıldığı anlaşılmaktadır. Otizm ve bağlanma ilişkisini ele alan çok sayıda çalışmayı analiz eden meta analiz araştırmalarında bağlanma, otizm, anne duyarlılığı gibi kavramlar arasındaki ilişkilere dair kanıtlar sunulmaktadır (150).

Ayrıca anne duyarlılığını destekleyerek otizm tanısı alan çocuğun gelişimsel sonuçlarını iyileştirme başarısı gösteren erken müdahale programları geliştirmeye yönelik çalışma sonuçları da mevcuttur (151).

Son 10 yılda popüler olan anahtar kelimelere bakıldığında; 2013 yılında bağlanma güvenliği ve reaktif bağlanma bozukluğu; 2014 yılında psikopatoloji, otizm ve bebeklik kavramlarının; 2015 yılında ölçme, bakım sağlama, alkol ve madde kullanımı kelimelerinin; 2016 yılında aile faktörleri, terapi ve ilişki/etkileşim kelimelerinin; 2017 yılında ihmal ve istismar, müdahale ve ergenlik kelimelerinin; 2018 yılında çocukluk, travma ve ebeveynlik kelimelerinin; 2019 yılında şiddet, yansıtıcı fonksiyon ve dayanıklılık kelimelerinin; 2020 yılında sistematik derleme, çocuk refahı ve akran bağlanması kelimelerinin; 2021 yılında borderline kişilik bozukluğu, güvenlik çemberi ve memnuniyet kelimelerinin; 2022 yılında ise katı-duygusuz kişilik özelliği, bağlanma kaçınması ve okula ilişkin faktörlerin çalışılan popüler kavramlar oldukları anlaşılmaktadır. Bağlanma ve gelişim alanında popüler alanların yıllara göre farklılık gösterdiği, son yıllarda akran ve okul ilişkilerinin daha popüler hale gelerek psikopatoloji ile ilişkilerinin nispeten daha geri planda kaldığı, güvenlik çemberi, memnuniyet, dayanıklılık gibi psikolojik iyilik halini destekleyen unsurların daha fazla çalışıldığı; psikopatoloji bağlamında ise borderline ve katı/duygusuz kişilik özellikleri ile bağlanma ilişkisine son yıllarda ağırlık verildiği görülmektedir. Çocuklukta bağlanma alanına ilişkin alanyazında son yıllarda popüler konulardan biri psikopati ve antisosyal davranışların kavramsallaştırılmasında önemli bir boyut olduğu öne sürülen katı-duygusuz kişilik özelliğidir (152). Çocuklukta bağlanma alanyazınında son yıllarda sıklıkla çalışılan konulardan biri olan Katı-duygusuz kişilik özelliği psikopati ve antisosyal davranışların kavramsallaştırılmasına önemli olan boyutlardan biri olan sığ ve yüzeysel duygular, suçluluk, empati eksikliği gibi özelliklerle karakterize edilmektedir. (153). Geçmiş yıllarda psikopati (154) ve antisosyal kişilik özellikleri (155) ile bağlanma türleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çok sayıda araştırma yapılmıştır. Antisosyal kişilik özellikleri yönünden bakılacak olduğunda Kontrol Teorisine göre suç edimi içeren davranışlara yönelen çocukların ailesine duyduğu sevgi bağlarının da daha zayıf olduğu, güçlü aile bağlarının çocuğun sosyal normları içselleştirmesini ve ahlaki ikilemlerde daha rasyonel değerlendirmeler yapabilmesini kolaylaştırdığı iddia edilmektedir (156). Son yıllarda yapılan araştırmalarda katı-duygusuz özelliklerin ciddi düzeyde varlığının tanılamada klinik ve etiyolojik olarak farklı bir alt grubu belirlediği, bu araştırmalara dayanarak Davranış Bozukluklarının Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı'nın 5.baskısında

katı ve duygusuz kişilik özelliğine davranış bozukluğu tanısının belirleyicisi olarak yer verildiği ifade edilmektedir (153).

Son yıllarda davranış problemleri, psikososyal uyum gibi değişkenlerle ilişkisini inceleyen araştırmaların (157) yanısıra söz konusu araştırmanın bibliyometrik analiz verilerine bakıldığında katı ve duygusuz kişilik özelliğinin son yıllarda bağlanma alanyazınında da önem kazandığı anlaşılmaktadır. Geçmiş yıllardan itibaren borderline kişilik bozukluğu ile bağlanma alt türleri arasındaki ilişkileri ortaya koyan çalışmalar yapılmaktayken (158) borderline kişilik bozukluğunun son yıllarda bağlanma ve çocuk gelişimi ilişkisini ele alan alanyazında önem kazandığı görülmektedir. Zihinselleştirme kapasitesi erken dönemdeki bağlanma deneyimlerinin de dahil olduğu kişilerarası deneyimlere dayandırılmakta (159) ve zihinsel faaliyetlerin içsel gözlemlenmesinin temelinde yatan ve çocukluk dönemindeki duygusal gelişimde önemli bir adımı temsil eden fonksiyon ise yansıtıcı işlev olarak tanımlanmaktadır (160). Borderline kişilik bozukluğunun da bakım verenin yeterince yansıtıcı işlev kapasitesindeki yetersizlik ve çocuğun zihinselleştirme sürecinde yaşanan inhibisyonla ilişkilendirilebileceği ifade edilmekte (161) ve yansıtıcı işlev kapasitesinin yetişkin güvensiz bağlanması ve Borderline klinik durumu arasındaki ilişkilere aracılık ettiğini gösteren araştırma sonuçları sunulmaktadır (162). Araştırmanın bibliyometrik analiz verileri incelendiğinde de yansıtıcı işlevler, zihinselleştirme, borderline kişilik özellikleri gibi birbirini kapsayan klinik tanı ve fonksiyonların çatı tanı ve karakterize özellikleri ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişkiler ağının ortaya çıkarılmasına yönelik eğilim olduğu görülmektedir.

2002 yılında yayınlanan bir makale ile tanıtılan, 20 hafta süren, bakım veren-çocuk ilişkilerini bağlanma temelli geliştirmeyi hedefleyen bir müdahale programı olan Güvenlik çemberi kavramının (163) bağlanma ve çocuk gelişimine yönelik araştırmalarda birlikte ele alınan popüler bir kavram olduğu görülmektedir. Ayrıca güvenlik çemberi müdahale programının temel felsefesi ve program içeriği incelendiğinde son 10 yılda bağlanma çocukluk döneminde alanında yapılan araştırmalarda popüler kavramlar olan bakım sağlama, aile faktörleri, ilişki/etkileşim, yansıtıcı fonksiyon, müdahale gibi temel kavramları programında barındırdığı (164) bu yönüyle de bağlanma alanında çalışılan pek çok kavramı kapsamı bakımından alanda daha önemli konuma geldiği ancak programın bilimsel araştırmalara yansımalarının yaklaşık 20 yılı bulduğu değerlendirilmektedir. Bibliyometrik analiz sonucunda güvenlik çemberi, müdahale gibi kavramların son yıllarda bağlanma araştırmalarında öne çıktığı

bulgusu bağlanma alanında son yıllarda müdahale ve klinik konulara eğilimin arttığı yönündeki görüşü (165) desteklemektedir.

Bibliyometrik araştırmada elde edilen veriler incelendiğinde bağlanma konusunda ağırlıklı olarak psikososyal gelişim alanında çalışmalar yapıldığı, akabinde bilişsel gelişim alanı çalışılsa da fiziksel gelişim alanı ve dil gelişim alanıyla ilgili çalışmaların diğer alanlara kıyasla oldukça az olduğu görülmektedir. Bağlanma ile ilişkisi ele alınan konuların içerik analizine bakıldığında anneye bağlanma temasında geniş yelpazede psikososyal gelişim özelliği ilişkisinin ele alındığı; ağırlıklı olarak aile ilişkileri, akran ilişkileri, içselleştirme problemleri, dışsallaştırma problemleri, kişilik özelliği, sosyal medya kullanımı gibi alanlarda çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Mevcut araştırmada çocuğun anneye bağlanması ile psikososyal gelişimi arasındaki ilişkileri ele alan çalışmalardan ortak sonuçların çıkarılması amaçlanarak genel tarama neticesinde elde edilen 12 farklı psikososyal gelişim özelliği (benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışlar, genel içselleştirme problemleri, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım, genel dışsallaştırma problemleri, suça karışma) bağlamında toplam 20.326 makale incelenmiş olup söz konusu 12 konu ile güvenli, kaygılı ve kaçınan bağlanma örüntülerine dair toplam 20 meta analiz çalışması gerçekleştirildi. Ele alınan psikososyal gelişim özellikleri olumlu (benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışlar) ve olumsuz psikososyal özellikler (genel içselleştirme problemleri, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım, genel dışsallaştırma problemleri, suça karışma) bağlamında iki boyutlu ele alındı.

Kültürü temsil eden en temel birim olan aile aynı zamanda çocuğun sosyalleşme sürecinde de en önemli faktördür (166). Sosyal, duygusal, kişisel, kültürel alanlarda temel normların, değerlerin, rollerin, standartların edinildiği süreç olarak tanımlanan sosyalleşme süreci; çocuğun çocukluğunu oluşturan bağlamlar, ilişkiler arasındaki etkileşime dayanan, çocuğun bireysel gelişiminin yanısıra kültür ve toplumla birleşmeyi içeren bir süreç olarak tanımlanmaktadır. (167, 168). İnsan türünün sahip olduğu empati becerisinin, dil gibi sembolik araçlar vesilesiyle iletişim kurabilme becerisinin, benliğinin farkında olabilme yetisinin bakımvereni olarak yavrusunun sosyalleşmesi sürecinde rol alabilmesine olanak sağlayan özellikleri olduğu ifade edilmektedir (169). Bu bağlamda insan türünün sosyalleşme sürecinin bileşenleri olarak empati kurabilme, iletişim kurabilme, kendilik algısına sahip olabilme gibi psikososyal gelişime ilişkin unsurlar ön plana çıkmaktadır (170). Ebeveynin çocuğun sosyalleşmesi sürecinde edindiği rol

kapsamında çeşitli hedefleri ve uygulamaları çocukların sosyal yeterlikleri üzerinde etkili olabilmekte; çocukların sosyal duygusal yeterlik becerileri de sosyal yeterliğin bileşenlerinden olan benlik ve akran ilişkilerindeki işlevselliği yordamaktadır (166). Ebeveynlerin çocuklarına yaklaşımındaki sıcaklık, karşılıklık ve güvenlik ilkeleri çocuğun erken dönemlerdeki sosyalizasyon sürecinin etkilerini yumuşatarak çocuğun değerleri içselleştirmesini, benliğine ilişkin algısını, empati becerisini, başkalarını anlayabilme kapasitesini geliştirmekte (171) ve şefkat korkusu adı verilen kişinin başkalarına şefkat gösterme korkusu, başkalarından şefkat görme korkusu ve kendine şefkat gösterme korkusuyla ilişkilendirilmektedir (172). Çocukların erken yaşlarda yetişkinlerle iletişim kurma, akranlarla etkileşime girebilme, başkalarıyla ilişki geliştirebilme, duygularını ifade edebilme, empati kurabilme, motive olabilme, sosyal katılım, kendini düzenleyebilme gibi sosyoduygusal becerileri onların daha sağlıklı ve güvenli bir yaşam sürmesine katkı sağlamaktadır (173).

Ebeveyn-çocuk ilişkisinin niteliğinin çocuğun gelişimsel seyrinde önemini ortaya koyan Bowlby'nin bağlanma teorisinin önemli bir bileşeni olan içsel çalışma modeline göre yaşamın erken dönemlerinde bakımverenlerle kurulan ilişkilerin niteliği ilerleyen yaşam evrelerinde kişinin kendilik algısı ve diğerleriyle ilişkilerinde önemli bir rol oynamaktadır. Bowlby'nin tanımladığı içsel çalışma modeli şeması öz değer, öz kabul gibi kendilikle ilişkili kavramları içermektedir. Bakımvereni tarafından hassas ve duyarlı bir bakım sağlanan kişiler içsel çalışma modeline göre kendini daha değerli hissedebilir, başkalarını da güvenli ve öngörülebilir algılayabilir; kurulan bağlanmanın nitelikleri içsel çalışma modeli aracılığıyla yaşam boyu devamlılık gösterir. İçsel çalışma modeline göre yetişkinlikteki bağlanma örüntüleri erken dönem bağlanma süreçleriyle başlayan bağlanma geçmişinin bir yansımasıdır (38).

Süt çocukluğu döneminde şekillenen bağlanma biçimlerinin ergenlik döneminde de devam ettiğine, ergenlik döneminde pekişerek sağlamlaştığına ilişkin çalışma sonuçları mevcuttur (174). Kişilerin erken dönem bağlanma özelliklerinin ileri yaşam evrelerinde psikopatolojilerin belirleyicisi olabileceği; güvensiz bağlanma örüntülerinin major depresyon, obsesif-kompulsif bozukluk, kronik ağrı bozuklukları, yeme bozuklukları, sosyal kaygı bozukluğu gibi psikopatolojilerle ilişkisinin yanı sıra bireylerin erişkinlikte cinsel doyumlarıyla da ilişkili olabileceği ifade edilmektedir (175-179).

Erken dönem temsillerin yetişkinlikteki bağlanma örüntülerini nasıl etkilediği konusuna açıklama getirmeye çalışan görüşlerden biri olan prototip perspektifi bireylerin yeni olaylarla karşılaştıkça çalışma modellerinin güncellendiğini ve değiştiğini ancak

bebeklik döneminde gelişen temsillerin zaman içinde korunarak yaşam boyu bağlanma dinamikleri şekillendirmeye devam ettiğini varsaymaktadır. Erken dönem temsillerin yetişkinlikteki bağlanma örüntülerini nasıl etkilediği konusunda öne sürülen süreçlerin matematiksel modellemeler kullanılarak test edilmesi sonucunda bağlanma güvenliğinin yaşamın ilk 19 yılında orta derecede istikrarlı olduğu ve istikrar örüntülerini en iyi açıklayan görüşün bebeklik dönemindeki bağlanma dinamiklerinin yaşam boyu etkili olduğunu savunan prototip perspektifi olduğu belirlenmiştir. Nitekim Bowlby de kişiliğin doğasını açıklamaya çalışırken kişiliğin tek bir ana rota ile başlayıp farklı hatlara ayrılan demiryolu metaforunu kullanmıştır. Aynı hattan çıkan rotalar her bir kavşakta daha fazla ayrışma olasılığı taşımaktadır. Bazı hatlar farklı rotalara evrilirken bazıları ana rotaya paralel yönde ilerler. Fraley'in yaptığı matematiksel modelleme ile insanların farklı rotalara yönlendiren kavşaklara rağmen orijinal kaynaklarına yakın kalma eğiliminde olduklarını ortaya koymaktadır (21).

Bağlanma özelliklerinin kişinin yaşamının ilerleyen evrelerindeki önemine istinaden erken dönem bağlanma özelliklerinin çocukluk dönemindeki gelişimsel yansımalarının çok yönlü anlaşılmasının önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen mevcut araştırmada çocukluk döneminde anneye güvenli bağlanma ile çocuğun benlik saygısı, sosyal yeterliği, akrana bağlanması, empati becerisi, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışları arasındaki ilişkileri ele alan çalışmaların sonuçları meta analiz çalışmasıyla birleştirilmiş; anneye güvenli bağlanma ile çocuğun benlik saygısı, sosyal yeterliği, akrana bağlanması, empati becerisi, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışları arasında düşük düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bulguya dayanarak anneye güvenli bağlanmanın çocukluk döneminde olumlu psikososyal gelişimi desteklediği ifade edilebilmektedir.

Kişinin kendi benliğini onaylamasından gelen öz beğeni durumunun, kendini beğenilmeye değer görme hali, kendinden memnun olması ve özüne güvenmesi hallerinin tümü olarak tanımlanan benlik saygısının (180); gereksinimlerin gözetildiği ve doyurulduğu bir güvenli bağlanma ilişkisinin aksine kişinin kendisini sürekli reddedilmiş ve yetersiz algılaması halinde olumsuz yönde etkilenebildiği (181) ifade edilmektedir. Sosyalleşme sürecinin bileşenlerinden biri olan öz değer duygusunun temelini erken dönemde çocuk-ebeveyn etkileşimleri oluşturmaktadır (182). Mevcut araştırmada da çocuğun annesine güvenli bağlanmasının artmasıyla benlik saygısının, sosyal yeterliğinin, empati becerisinin, prososyal davranışlarının, akrana bağlanmasının, yaşam memnuniyetinin arttığı tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalarda da araştırma bulgusuyla

paralel şekilde çocukluk dönemiyle sınırlandırılmayan farklı meta analiz araştırmalarında da güvenli bağlanma ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü zayıf ile orta düzeyde arasında ilişkiler bildirilmiştir (183-185).

Mevcut araştırmada anneye bağlanma ile genel sosyal yeterlik kavramı arasındaki ilişkiler ele alınırken önceki meta analiz çalışmalarında ebeveyne bağlanma ile akran sosyal yeterliği kavramı arasındaki ilişkilerin ele alındığı görülmüştür. Sosyal yeterlik kavramı, akran sosyal yeterliğini de kapsayan çatı bir kavramdır. Çocukların akranlarıyla ilişkileriyle bağlantılı gelişimsel örüntüleri daha karmaşık olan genel sosyal yeterliklerini yansıtan bir bileşendir. Akran grubuna girebilme, çatışma çözme ve oyunu sürdürme sosyal görevlerini yerine getirme kapasitesi çocukların sosyal yeterlikleriyle ilişkilendirilen temel sosyal becerilerdir (186). Mevcut araştırmada anneye güvenli bağlanma ile çocuğun sosyal yeterliği arasında pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Önceki meta analiz çalışmalarında da ebeveyne bağlanma ile akran sosyal yeterliği arasında benzer şekilde pozitif yönde ilişkiler olduğu bildirilmiştir (187-189). İletişim ve etkileşim becerilerini sergilerken bağlamın özellikleriyle uyumlu olabilmesi ve aynı zamanda diğerleriyle de olumlu ilişkileri etkin şekilde gerçekleştirebilmesi (190) olarak tanımlanan sosyal yeterlik kavramı Ekolojik Sistem Kuramı ve Karşılıklı Etkileşim Kuramı gibi farklı kuramlar çerçevesinde aile ilişkileri bağlamında ele alınmaktadır (191). Ekolojik Sistem Kuramı çocuğu doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen sistemler olduğunu belirterek bu sistemler arasındaki ilişkilerin de gelişim sürecinde önemini vurgulamakta; sistemler halkasının çocuğa en yakın konumunda bulunan mikrosistemde yer alan ebeveynlerin söz konusu sistem içinde en kritik role sahip olduğu ifade edilmektedir (192). Karşılıklı Etkileşim Kuramı'na göre de aile ve ailelerin bireysel bağlamlarıyla karşılıklı etkileşimler çocuğun gelişimini etkileyen önemli unsurlar olarak tanımlanmaktadır (193). Çocuğun sosyal becerilerinin gelişmesi ve sosyal işlevselliği bakımından annenin merkezi bir rol üstlendiği ifade edilmektedir. Anne ile ilişkide sevgi, sıcaklık, anlayış ve desteğin sağlandığı ilişkilerin olmadığı ailelerde yetişen çocukların istenen sosyal becerileri ve yeterlilikleri geliştirmeme olasılığının daha yüksek olduğu; çocuğun antisosyal davranışlar geliştirme olasılığının ise daha düşük olduğu aktarılmaktadır (194).

Akran ilişkileri bağlamında ele gerçekleştirilen önceki meta analiz çalışmalarında da mevcut araştırma bulgularını destekler nitelikte güvenli bağlanmanın iletişim, destek, yakınlık, güven ve arkadaşlık kalitesi bileşenlerini içeren olumlu akran ilişkilerini artırdığı (195), ebeveyne güvenli bağlanmanın artmasıyla olumlu akran ilişkilerinin de

arttığı (196, 187) ebeveyne bağlanma ile akrana bağlanma arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu (182) bildirilmiştir. Benzer şekilde araştırmanın güvenli bağlanma ile empati arasındaki pozitif yönlü ilişkilerin varlığı bulgusu önceki araştırmalarda desteklenmektedir. Bir çalışmada bağlanmanın empati ile pozitif korelasyonlu olduğu, kararsız bağlanmanın empati ile ilişkili olmadığı ve kaçınan bağlanmanın empati ile negatif ilişkili olduğu bulgusu ortaya konmaktadır (197). Ergenlik dönemini kapsayan meta analiz çalışmasında ise güvenli bağlanma ile empati arasında pozitif ilişki; kaygılı ve kaçınan bağlanma ile empati arasında ise negatif ilişki bildirilmiştir (198). Çocukluk ve yetişkinliği kapsayan bir başka meta analiz çalışmasında güvenli bağlanma ile empati pozitif yönlü ilişki, kaçınan bağlanma ile negatif yönlü ve kaygılı bağlanma ile arasında kesin olmayan bir ilişki saptanmıştır (199). Kendisi dışındakilerin duygularını tanımlayabilmek ve anlayabilmek için önemli bir sosyal beceri olan empati becerisinin gelişiminde de bağlanma örüntülerinin kritik bir rolü bulunmaktadır (198). Bağlanma ile empati arasındaki ilişkileri açıklamaya ilişkin farklı görüşler mevcuttur. Bir görüş ebeveynlerine güvenli bağlanan kişilerin kendi duygusal ihtiyaçlarını karşılamakla daha az meşgul olabildikleri için diğerlerinin duygularını anlamaya ve karşılamaya daha istekli olabilmelerine bağlarken (200, 201) bir başka görüş ebeveynleriyle güvenli bağlanma ilişkisi kurabilen bireylerin kendileri ve başkaları hakkında daha olumlu görüşe sahip olabildiklerini ve başkalarının ihtiyaçlarını da karşılamaya değer bulabildiklerini ifade etmektedir (200). Bağlanma kalitesi ile empati arasındaki ilişkilerin incelendiği bir sistematik derleme çalışmasında güvenli bağlanma ile empati arasındaki ilişkinin varlığı ortaya konmuş; empatinin bağlanma güvenliği ile sosyal davranış arasında da aracı olarak önemli bir rol oynadığı tespit edilmiştir (202).

Erken dönem bağlanmaları ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiyi ele alan bireysel çalışmalarda ebeveyne bağlanma ile yaşam doyumu arasında ilişki olduğu tespit edilmiş (203-209); bu çalışmaların ağırlıklı olarak ergenlik dönemine odaklandığı görülmüştür. Ebeveyne bağlanma ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkileri saptayan bireysel çalışmalara rastlansa da alanyazında çocukluk döneminde bu konuda yapılan çalışmaların sonuçlarını birleştiren bir meta analiz çalışmasına rastlanmamıştır. Zhang ve arkadaşları tarafından yapılan bir çalışmada yetişkin bağlanma örüntüleri ile olumlu ruh sağlığı arasındaki ilişkiye dair bir meta analiz çalışması yapılmış ve yetişkin bağlanması ile yaşam memnuniyeti, benlik saygısı gibi bileşenleri kapsayan olumlu ruh sağlığı arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir (209). Yine yetişkinlerle yapılan bir diğer çalışmada da kaygılı ve kaçınan bağlanmanın yaşam memnuniyetini azalttığı tespit

edilmiştir (210). Kişinin yaşamından yüksek düzeyde memnuniyet duyması, yüksek olumlu duygulanım ve düşük olumsuz duygulanımın varlığında kişinin öznel iyi oluş sürecine katkı sağlaması bakımından ruh sağlığı için önemli bir bileşendir (211). Annenin ebeveynlik sürecinde olumlu tutum ve davranışları çocukla anne arasındaki bağlanmaya aracılık ederek çocuğun yaşam memnuniyetini etkileyen bir unsurdur. Bu bakımdan çocukla annesi arasında kurulan bağlanma ilişkisi olumlu ebeveynliğin çocuğun yaşam doyumunu etkilemesi için önemli bir köprü görevi üstlenmektedir. Yaşam memnuniyeti aynı zamanda kişilerarası ilişkilerin niteliğinde de etkili olarak olumlu akran ve ebeveyn ilişkilerini de destekleyen bir yapıdır (212). Aile ilişkileri ve yaşam memnuniyeti ilişkilerine dair yürütülen çeşitli araştırmalarda da olumlu ebeveynlik uygulamalarının yaşam memnuniyetini artıran bir unsur olduğu ifade edilmiştir (213- 215).

Farklı gelişimsel dönemlerde yürütülen çalışmalar bağlanma ile prososyal davranışlar arasında pozitif yönde ilişkiler bildirilse de (216, 217) güvenli bağlanma ile prososyal davranış arasındaki ilişkiye dair uyumsuz sonuçlar da bulunmaktadır. Bağlanma ile prososyal davranışa ilişkin çalışmaları ele alan bir yayında incelenen makalelerin önemli bölümünde bağlanma ile prososyal davranış arasındaki anlamlı ilişkilerin ortaya konmadığı bildirilmiştir (205). Bağlanma örüntüleri ile prososyal davranışları ele alan bir meta analiz çalışmasına rastlanmıştır. Deneault ve arkadaşları tarafından yapılan bu meta analiz çalışmasında bebeklik ve erken çocukluk döneminde olan çocuklarla yürütülen 35 çalışma esas alınmış ve bu çalışmalardan elde edilen ortak sonuca göre güvenli bağlanma ile prososyal davranışlar arasında pozitif yönde bir ilişki bildirilmiştir (218). Ebeveynlerin çocukların duygularının başlıca sosyalleşme aracı olmaları bakımından çocuğun birincil sosyalleşme bağlamları olan aile ve akran sistemleri arasında da belirgin bağlantı biçimlerinin geliştiği ifade edilmektedir. Çocuklarının sosyalleşme sürecinde etkin rolü olan ebeveynler çocuklarının akranlarıyla ilişkilerini etkileyen süreçleri başlatmalarıyla sosyal yeterlikleri üzerinde de önemli olabilmektedir (168). Ebeveynleriyle güvenli bağlanma örüntüsü şekillenen ergenlerin bu güvenli bağlanma bileşenlerini akranlarına aktarma olasılığının yüksek olduğu ifade edilmektedir. Ebeveynle güvenli bağlanma ilişkisine zemin hazırlayan ebeveyn tutum ve davranışlarının akranlarla geçirilen zamanın artması, akranlarla karşılıklı güvene zemin hazırlamasıyla, akranları da güvenli liman olarak görebilme imkanını artırması bakımından güvenli ebeveyn çocuk bağlanmasının güvenli akran bağlanması oluşumunu da destekleyebileceği belirtilmektedir (182). Ebeveynleriyle güvenli bağlanma ilişkisi kurulan ergenler içsel çalışma modeli prensibine göre ebeveynleriyle deneyimledikleri

etkileşim modellerinin içselleştirilmesi yoluyla akran ve arkadaşlarıyla daha kaliteli ilişkiler geliştirebilirler (195). Sosyal yeterliğin bir bileşeni de başkalarına yönelik sosyal yeterlik olarak da tanımlanan prososyal davranışlardır (219). Prososyal davranışlar aile, akran çevresi, mesleki çevre gibi farklı sosyal gruplarda bireylerarası işbirliğinin kurulabilmesi için merkezi öneme sahip öğelerden biridir ve fayda sağlamayı amaçlayan gönüllü davranış şeklinde tanımlanır. Ebeveyniyle arasında güvenli bağlanma ilişkisi kurulan kişilerin zihinsel kaynaklarının kendini koruma sisteminden bakım verme sistemine yönlendirebildikleri ve böylelikle sosyal davranışlar sergileme becerilerinin gelişebildiği öne sürülmektedir (220, 221).

Mevcut araştırma kapsamında anneye güvenli bağlanma ile içselleştirme problemleri, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım mizaç özelliği, dışsallaştırma problemleri ve suça karışma arasındaki ilişkileri ele alan çalışmalardan elde edilen bireysel sonuçlar birleştirildiğinde anneye güvenli bağlanma ile içselleştirme problemleri, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım mizaç özelliği, dışsallaştırma problemleri ve suça karışma arasında negatif yönde düşük bir ilişki saptanmıştır. Kaygılı bağlanma ile içselleştirme problemleri, anksiyete, depresyon, dışsallaştırma problemleri arasında pozitif yönde düşük bir ilişki; kaçınan bağlanma ile anksiyete, depresyon, dışsallaştırma problemleri arasında ise pozitif yönde düşük bir ilişki tespit edilmiştir. Kaçınan bağlanma ile içselleştirme problemleri arasında bir ilişki bulunmamaktadır. Mevcut araştırma bulgularına dayanarak güvenli bağlanmanın psikososyal gelişimi olumsuz yönde etkilediği; güvensiz bağlanma örüntülerinin olumsuz psikososyal gelişim özellikleriyle ilişkili olduğu ifade edilebilmektedir.

Çocuklarda dışsallaştırma problemlerinin yüksek derecede zorlama ile karakterize edilen bir ebeveyn çocuk etkileşimleri döngüsü ile şekillendiği fikri ileri sürülmektedir. Zorlama Hipotezi adı verilen bu görüşe göre bebeğin ağlaması gibi içgüdüsel davranışların bebeğin hayatta kalması için annenin besleme işlevini yerine getirmesi gibi anneyi harekete geçirdiğini; çocukların yaş aldıkça daha uyumlu olduğunu, daha az itici sosyal beceriler geliştirdiğini ancak etkisiz ebeveynlik uygulamalarının çocuğun ağlamadan artan düzeyde itaatsizliğe evrilen itici davranışlara güvenmeye devam etme olasılığını pekiştirdiğini, itici davranışların sıklığını ve oranını artırabildiğini öne sürmektedir (222). Yapılan sistematik derleme çalışmalarında ebeveyn çocuk ilişkileri ile çocukların içselleştirme ve dışsallaştırma problemleri arasındaki ilişkiler olduğu tespit edilmiştir (223, 224). Ebeveynlik ile dışsallaştırma problemleri arasındaki ilişkinin doğrusal olmayabileceği; örneğin ebeveynin davranışsal kontrolünün daha düşük

düzyde dışsallaştırma problemlerine, ebeveynin aşırı kontrol uygulamasının hem dışsallaştırma hem de içselleştirme problemlerine yol açabileceği, davranışsal kontrolün yalnızca yüksek düzeyde ebeveyn sıcaklığı bağlamında dışsallaştırma sorunlarında azalmalarla ilişkili olduğu; bu bağlamda ocuk dışsallaştırma ve içselleştirme sorunlarının ebeveynlik davranışları ile çok yönlü ve karmaşık bir ilişki içerisinde olduğu ifade edilmektedir (225). İçselleştirme ve dışsallaştırma problemlerinin erken çocukluk döneminde birlikte ortaya çıktığı ve bunun her ikisinin de risk faktörlerinin benzer olmasından kaynaklanabileceği ifade edilmektedir (225, 226).

Bağlanma rntleri ile içselleştirme problemleri ilişkisini ele alan bir başka meta analiz çalışmalarında da mevcut araştırma sonucuyla uyumlu veriler elde edilmiştir. Örneğin güvensiz bağlanma ilişkisi bağlamında ele alan meta analitik bir çalışmada özellikle kaçıngan bağlanma olmak üzere güvensiz bağlanmanın içselleştirme problemleriyle pozitif ilişkili olduğu (227); aynı araştırmacılar tarafından yapılan bir başka çalışmada da kaygılı, kararsız ve kaçıngan bağlanmanın içselleştirme problemleriyle pozitif yönde ilişkili olduğu bildirilmiştir (228). Güvensiz bağlanma ve depresyon ilişkisini ele alan bir başka meta analiz çalışmasında güvensiz bağlanmanın depresyonla pozitif yönde ilişkisi tespit edilmiştir (229). Güvensiz bağlanan yetişkinlerin güvenli bağlanan yetişkinlere kıyasla daha yüksek depresyon seviyelerine sahip olduklarına ilişkin meta analiz çalışması sonuçları da sunulmuştur (230). Anksiyete ve güvensiz bağlanma ilişkisini ele alan bir meta analiz çalışmasında da benzer şekilde güvensiz bağlanma ile anksiyete arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki tespit edilmiş ve kaygılı bağlanmanın kaygıyla en yüksek ilişkili bağlanma türü olduğu aktarılmıştır (231). Güvenli bağlanan bebeklerin daha az negatif mizaç özelliği sergileme eğiliminde oldukları ve çocukluk döneminde içselleştirme problemleri sergileme olasılıklarının daha düşük olduğu ifade edilmektedir (189). Aynı araştırmacılar tarafından yapılan bir başka meta analitik çalışmada da güvensiz bağlanmayla içselleştirme problemleri arasında pozitif yönlü küçük bir ilişki bildirilmiştir (232).

Çocukluk döneminde dışsallaştırma problemleri ile güvensiz bağlanma ilişkisini ele alan bir meta analiz çalışmasında da mevcut araştırma bulgularıyla benzer şekilde güvensiz bağlanma ile dışsallaştırma problemleri arasında pozitif yönlü ilişki tespit edilmiş ve dağınık bağlanma bakımından bu ilişkinin gücü kaygılı ve kaçıngan bağlanmaya kıyasla daha yüksek bulunmuştur (233). Erken bağlanma içselleştirme sorunlarından ziyade dışsallaştırma sorunlarıyla daha güçlü bir şekilde ilişkili olduğu bildirilmiştir (189). Aynı araştırmacılar tarafından yapılan bir başka meta analitik

çalışmada da güvensiz bağlanmanın içselleştirme problemlerine kıyasla dışsallaştırma problemleriyle daha güçlü ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir (232). Bireyin yaşam boyu suça karışmasının altında yatan risk faktörlerinin analiz edildiği bir meta analitik çalışmada ailenin küçük düzeyde de olsa suça karışma bağlamında etkin olduğu kardeşle ilgili risk faktörlerinin anneyle ilgili risk faktörlerinden daha büyük olduğu; bu ilişki alanın etkisinin ise çocukluk döneminde en üst seviyeye çıktığı ifade edilmektedir (234). Nitekim bağlanma ile suç olgusunu ele alan bir meta analitik çalışmada da güvensiz bağlanma ile suça karışma arasında pozitif yönlü bir ilişki bildirilmiştir (235). Söz konusu araştırmalar mevcut araştırmada elde edilen çocuğun annesine güvenli bağlandıkça anksiyete, depresyon, negatif duygulanımın yanı sıra genel içselleştirme problemleri ile genel dışsallaştırma problemleri geliştirmesinin ve suça karışmasının azalacağı; kaçınan ve kaygılı bağlandıkça içselleştirme ve dışsallaştırma problemi geliştirme olasılığının artacağı, anksiyete ve depresyonun gözlemlenme olasılığının artacağı bulgusunu desteklemektedir. Zhang ve arkadaşları tarafından yapılan yetişkin bağlanma örüntüleri ile olumlu ruh sağlığı arasındaki ilişkiye dair bir meta analiz çalışmasında da yetişkin bağlanması ile anksiyete, depresyon, yalnızlık gibi bileşenleri kapsayan olumsuz ruh sağlığı arasında negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir (209).

Mevcut araştırma kapsamında bağlanma ile birlikte ele alınan psikososyal gelişim özelliği arasındaki ilişkiyi farklılaştırabileceği değerlendirilen çeşitli değişkenlerin moderatör analizleri yapılmıştır. Bu kapsamda meta analize dahil edilen çalışmalara ait örneklem gelişim döneminin, cinsiyetin, çalışmanın yapıldığı yılın, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının türünün (anket, gözlem, görüşme), bağlanmanın kim tarafından değerlendirildiğinin, bağlanmayla ilişkisi ele alınan psikososyal gelişim özelliğini ölçen aracın, psikososyal gelişim özelliğinin ölçen aracının türünün, psikososyal gelişim özelliğini değerlendiren kişinin ele alınan bağlanma örüntüsü (güvenli, kaygılı, kaçınan) ile benlik saygısı, akrana bağlanma, sosyal yeterlik, empati, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışlar, içselleştirme davranışları, anksiyete, depresyon, negatif duygulanım, dışsallaştırma problemleri, suça karışma arasındaki pozitif yöndeki zayıf ilişkinin gücünü veya yönünü farklılaştırmadığı, bu ilişkiler üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığı anlaşılmaktadır. Kimi araştırma konularına dair moderatör analizler ilgili değişkenin ağırlıklı olarak benzer olması nedeniyle gerçekleştirilmemiştir.

Bağlanma örüntüleriyle araştırmada ele alınan olumlu psikososyal gelişim özellikleri ilişkilerini ele alan önceki meta analiz çalışmaları incelendiğinde farklı

sonuçlar elde edildiği anlaşılmaktadır. Örneğin yaş değişkeni açısından ele alındığında mevcut araştırmada yaşın güvenli bağlanma ile benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, prososyal davranışlar ve yaşam memnuniyeti ilişkilerinde belirleyici bir rolünün olmadığı tespit edildi. Nitekim yaşın bağlanma ve sosyal yeterlik (188); akrana bağlanma (196, 239) prososyal davranışlar (218), empati (198) ilişkisinde belirleyici rolünün olmadığına ilişkin kanıtlar sunulmaktadır. Yetişkinlerle yürütülen çalışmalarda yaşın bağlanma ve benlik saygısı ilişkisi bakımından bir farklılık oluşturmadığı aktarılsa da (185, 209) ergenler ve genç yetişkinlerin dahil edildiği bir başka meta analiz çalışmasında yaş değişkeni bağlanma ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin gücünü farklılaştırabilecek bir etken olarak tespit edilmiştir (184). Yaşam memnuniyeti bakımından çocukluk veya ergenlik dönemini kapsayan meta analitik çalışmalarda yaş değişkeninin moderatör rolüne ilişkin bir analize rastlanmasa da yetişkinlerle yürütülen bir çalışmada yaşın bağlanma ve yaşam memnuniyeti ilişkisi arasındaki gücü etkileyebildiği; bağlanma kaçınmasının yaşlı yetişkinlerde yaşam doyumuyla daha büyük bir korelasyona sahip olduğu bildirilmektedir (209). Bu bağlamda yaş aldıkça bağlanma güvenliğinin artmasıyla benlik saygısının dşebileği ancak yaşam memnuniyetinin artabildiği anlaşılmaktadır. Benlik saygısına yönelik ele alınan çalışmanın ağırlıklı olarak ergenler ve genç yetişkinleri kapsamaktadır. Benlik saygısının gelişimsel basamaklardaki seyrine ilişkin yapılan bir meta analiz çalışmasında 4 yaştan 11 yaşına kadar artan benlik saygısının 11-15 yaşları arasında durağan döneme girdiği ifade edilmektedir. Dönemsel z saygı gelişimiyle ilgili araştırmalar yapan Susan Harter'dan aktarıldığı üzere, erken çocukluktan orta çocukluğa geçişte zsaygıda azalmanın nedenlerinden biri olarak orta çocukluk döneminde gelişen sosyal perspektif alma becerisinin gelişimi olduğu bildirilmiştir. Çocukların düzenli olarak etkileşimde olduğu kişilerin onları olumlu algılamadığını anlama becerilerinin gelişmesiyle öz saygılarının düşebileceğini ifade edilmiştir (237). Ergenlik dönemini kapsayan bu süreçte benlik saygısının durağan kalmasına bağlı olarak ele alınan çalışmaların benlik saygısının örneklem grubunu ağırlıklı olarak ergenlik döneminde olan çocuklarla yürütülmüş olmasının bağlanma ve benlik saygısı ilişkisini yaşa bağlı değiştirmediği sonucunu doğurmuş olabileceği değerlendirilmektedir. Yine yaşam memnuniyeti bakımından kaçıngan bağlanma gibi olumsuz bağlanma deneyiminin yaşın ilerlemesiyle yaşam memnuniyetini azalttığı anlaşılsa da mevcut araştırmanın örneklemine de ağırlıklı olarak ergenlik dönemini kapsamasına bağlı olarak yaşın söz konusu ilişkide belirleyici çıkmamış olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında ele alınan bir diğer moderatör değişken olan cinsiyetin güvenli bağlanma ile benlik saygısı, akrana bağlanma, sosyal yeterlik, empati, prososyal davranışlar ve yaşam memnuniyeti ilişkilerinde önemli bir rolünün bulunmadığı tespit edildi. İlgili konularda yapılan önceki meta analiz çalışmalarının cinsiyet yönünde sonuçlarına bakıldığında akrana bağlanma ile güvenli bağlanma ilişkisinde cinsiyetin önemine ilişkin farklı sonuçların mevcut olduğu; örneğin bir çalışmada ebeveyne bağlanma ile akrana bağlanma ilişkisinde çocuğun cinsiyetinin belirleyici bir rolüne rastlanmazken (196) bir başka çalışmada cinsiyetin bağlanma olgusunun geneli üzerinde değil de alt boyutları üzerinde farklılaştırdığı (236) tespit edilmiştir. Benzer şekilde cinsiyetin bağlanma ile prososyal davranışlar (218), benlik saygısı (184), empati (198) ilişkilerinde belirleyici rolünün olmadığı anlaşılmaktadır. Yaşam memnuniyetine ilişkin cinsiyet moderatör değişken analizinin yapıldığı yetişkinlik dönemini kapsayan bir çalışmanın mevcut olduğu ve bu çalışmada da cinsiyetin yetişkinlerin bağlanma örüntüleri ile yaşam memnuniyetleri arasındaki ilişkide belirleyici rolünün bulunmadığı bildirilmiştir (209). Kimi çalışmalarda çeşitli psikososyal gelişim özelliklerinin cinsiyete bağlı farklılıkların yaşa bağlı da değişebildiği anlaşılmaktadır. Örneğin grup etkileşim sıklıklarında yaşa bağlı cinsiyetsel farklılıkları gözlenebilmektedir (238) ve daha sonraki gelişim aşamalarında kızların erkeklerden daha sık ikili etkileşime girmeye başlaması mümkün olabilmektedir (239). Yapılan çalışmalarda orta çocukluk dönemindeki ve ergenlik dönemindeki kızların erkeklere kıyasla kendilik tanımlamalarında başkalarına daha fazla atıfta bulundukları (240) ve ilişkilerin kadınların benlik algılarında erkeklere kıyasla daha merkezi rol oynadığı bilinmektedir (239). Bu bağlamda cinsiyetin empati, benlik saygısı, prososyal davranışlar, akran ilişkileri gibi ilişkisel olabilen farklı gelişim özellikleriyle bağlanma ilişkisinde cinsiyete bağlı farklılıkların gözlemlenmemesinin ele alınan gelişim dönemlerine bağlı ortaya çıkmış olabileceği değerlendirilmektedir.

Güvenli bağlanma ve psikososyal gelişim özellikleri ilişkisinde bağlanmanın değerlendirildiği ölçüm aracının ne olduğunun, bu ölçüm aracının anket, görüşme veya gözlem yoluyla mı elde edildiği ve bağlanmanın bireyin kendisi tarafından mı yoksa öğretmen, akran veya ebeveyn tarafından mı değerlendirildiği konuları da dikkate alınmış ve bu değişkenler moderatör değişkenler olarak belirlenmiştir. Çalışmalar arasında bağlanma ölçümü, istatistiksel yapısında (sürekli veya kategorik olması), gözlem süresi ve bağlanma olgusuna ilişkin bilgiyi veren kişi (gözlemci, ebeveyn, öğretmen vb.) değişiklik gösterdiğinden bu değişkenlerin bağlanma ve birlikte ele alınan olgu arasındaki ilişkiyi düzenleyebileceği ifade edilmektedir (218). Bağlanmanın değerlendirildiği ölçme

aracının ne olduğunun güvenli bağlanma ile benlik saygısı, sosyal yeterlik, empati, prososyal davranışlar, yaşam memnuniyeti ilişkisinde bağlanma ile ilgili psikososyal gelişim özelliği ilişkisini farklılaştıracak bir etken olmadığı anlaşılmaktadır. Mevcut araştırmanın bağlanma ile psikososyal gelişim özellikleri ilişkisinde bağlanmanın değerlendirildiği ölçüm aracının aradaki ilişkiyi farklılaştırmadığı bulgusunun aksine bağlanma aracının sosyal yeterlik ile bağlanma ilişkisini farklılaştırdığı (188) ancak akrana bağlanma ile ilişkisini farklılaştırmadığı (196) ifade edilmektedir. Benlik saygısı ile bağlanma ilişkilerini ele alan önceki bir çalışmada mevcut araştırmanın aksine bağlanma olgusunun gözlemsel mi yoksa davranışsal mı değerlendirilmesinin öneminin bulunup bulunmadığı irdelenmiş ve doğrulanmış bir ölçme aracı kullanıldığında ilişkilerin daha güçlü nitelik kazandığı bildirilmiştir (184). Bağlanma ölçüm aracına ilişkin özelliklerin akrana bağlanma ve ebeveyne bağlanma ilişkisi bağlamındaki rolüne ilişkin farklı sonuçlar mevcuttur. Bağlanmayı değerlendiren ölçüm aracının boyutsal olup olmaması gibi özelliklerinin (196) yanısıra ölçekteki madde sayısının da ebeveyne bağlanma ile akrana bağlanma ilişkisini farklılaştırdığı, kısa ölçekli çalışmalarda daha büyük etki büyüklüklerinin görüldüğü bilinmektedir (236). Bağlanmayı değerlendiren kişinin olumsuz psikososyal gelişim özellikleri ile bağlanma ilişkisindeki rolüne ilişkin çalışma sonucu mevcutken (188) mevcut araştırma kapsamında ele alınan olumlu psikososyal gelişim özellikleri bağlamındaki rolüne ilişkin çalışmaya rastlanmamıştır. Akrana bağlanmayı ele alan çalışmalarda bağlanma ölçüm aracının tamamına yakının aynı olması; Benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, yaşam memnuniyeti çalışmalarında bağlanma ölçme aracı türünün ağırlıklı olarak benzer olması; Bağlanmayı değerlendiren kişi değişkeninin benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma ve yaşam memnuniyeti çalışmalarında ağırlıklı olarak benzer olması nedeniyle ilgili moderatör analizleri gerçekleştirilmemiştir.

Güvenli bağlanma ile ilişkisi ele alınan psikososyal gelişim özelliği ölçen ölçme aracının ne olduğu, ölçme aracının türü ve bu psikososyal özelliğin kim tarafından değerlendirildiğinin bağlanma ile benlik saygısı, sosyal yeterlik, akrana bağlanma, empati, prososyal davranışlar ve yaşam memnuniyeti ilişkisindeki rolüne ilişkin moderatör analizleri gerçekleştirildi. Bu kapsamda ölçme aracının ne olduğunun benlik saygısı, yaşam memnuniyeti, prososyal davranışlar, empati, sosyal yeterlik ile güvenli bağlanma ilişkisini farklılaştırmadığı anlaşılmaktadır. Ölçme aracının türünün prososyal davranışlar ile güvenli bağlanma ilişkisini farklılaştırmadığı; psikososyal gelişim özelliğini değerlendiren kişinin ise sosyal yeterlik, empati ve prososyal davranışlar ile

güvenli bağlanma ilişkisinde belirleyici olmadığı anlaşılmaktadır. Psikososyal gelişim özelliğinin değerlendirildiği ölçüm aracının sosyal yeterlik, akrana bağlanma ve empati çalışmalarında ağırlıklı olarak benzer olması; psikososyal gelişim özelliğini değerlendiren ölçme aracının türünün ele alınan çalışmalarda ağırlıklı olarak benzer olması; psikososyal gelişim özelliğini değerlendiren kişinin benlik saygısı, akrana bağlanma, yaşam memnuniyeti çalışmalarında ağırlıklı olarak benzer olması nedeniyle bu konularda yapılan meta analizlerde söz konusu moderatör değişken analizleri gerçekleştirilememiştir. Sosyal yeterlik üzerine yürütülen bir çalışmada anne tarafından bildirilen AQS'nin kullanılması durumunda sosyal yeterliğin anne tarafından değerlendirilmesi halinde sosyal yeterliğin anne tarafından değerlendirilmemesine kıyasla daha büyük etki büyüklüğü bildirilmiştir. Bu kapsamda ilgili psikososyal gelişim özelliğinin kim tarafından değerlendirildiğinin bağlanma olgusunun da kim tarafından değerlendirilmesiyle bağıntılı olabildiği anlaşılmaktadır (188). Bağlanma ile empati ilişkisine dair yapılan meta analitik bir çalışmada da empatinin değerlendirildiği ölçüm aracının aradaki ilişkiyi farklılaştırdığı tespit edilmiştir (198).

Mevcut araştırmada yayın yılı değişkeninin bağlanma ve psikososyal gelişim özellikleri ilişkisini farklılaştırmadığı tespit edilmiştir. Yayın yılı değişkeninin benzer şekilde bağlanma ile benlik saygısı (185) ile erken dönem prososyal davranışlar (218) ilişkisinde farklılık oluşturmadığı bildirilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre çocuğun annesine güvenli bağlanmasının çeşitli psikososyal gelişim özellikleri bakımından önemli sonuçları bulunmaktadır. Mevcut araştırmada aynı zamanda güvenli bağlanma, kaygılı bağlanma ve kaçınan bağlanma örüntüleri ile genel içselleştirme problemleri, anksiyete ve depresyon arasındaki ilişkiler; güvenli bağlanma ile negatif duygulanım mizaç özelliği arasındaki ilişki; güvenli bağlanma, kaygılı bağlanma ve kaçınan bağlanma örüntüleri ile genel dışsallaştırma problemleri ve suça karışma arasındaki ilişkiler de ele alındı ve çocuğun annesine güvenli bağlanmasının olumsuz psikososyal gelişim özellikleri sergileme olasılığını azalttığı, kaçınan ve kaygılı bağlanmanın ise olumsuz psikososyal gelişim özellikleri sergileme olasılığını artırdığı sonucuna erişildi.

İçselleştirme problemleri bağlamında ele alınan moderatör değişken analizleri incelendiğinde gelişim döneminin, cinsiyetin, yayın yılının, bağlanmayı değerlendiren ölçme aracının ele alınan bağlanma örüntüleri ile genel içselleştirme davranışları, anksiyete ve depresyon ilişkisinin yanısıra güvenli bağlanma ile negatif duygulanım ilişkisini farklılaştırmadığı anlaşılmaktadır. Bağlanmanın değerlendirildiği ölçme

aracının türünün güvenli bağlanma ve içselleştirme ilişkisini farklılaştırmadığı; bağlanmayı değerlendiren kişinin güvenli bağlanma- içselleştirme, kaygılı bağlanma- içselleştirme ilişkisini ve kaçınan bağlanma-depresyon arasındaki ilişkiyi farklılaştırmadığı; bağlanmayı değerlendiren kişinin güvenli bağlanma-içselleştirme problemleri, kaygılı bağlanma-içselleştirme problemleri, kaçınan bağlanma-depresyon, güvenli bağlanma-anksiyete ilişkisini farklılaştırmadığı tespit edildi. İçselleştirme problemlerinin değerlendirildiği ölçme aracının ne olduğunun güvenli bağlanma-içselleştirme problemleri, kaygılı bağlanma-içselleştirme problemleri, güvenli bağlanma-anksiyete, kaçınan bağlanma-anksiyete, kaygılı bağlanma-anksiyete, kaygılı bağlanma-depresyon, kaçınan bağlanma-depresyon ilişkisinin farklılaştırmadığı; negatif duygulanımın değerlendirildiği ölçme aracının ne olduğunun güvenli bağlanma ve negatif duygulanım arasındaki ilişkiyi farklılaştırmadığı anlaşılmaktadır.

Güvenli bağlanma depresyon ilişkisinde depresyonun değerlendirildiği ölçme aracının türünün aradaki ilişkiyi farklılaştırmadığı görülmektedir. İlgili psikososyal gelişim özelliğini değerlendiren kişi değişkeninin güvenli bağlanma-anksiyete, kaçınan bağlanma-depresyon, güvenli bağlanma-içselleştirme problemleri, kaygılı bağlanma-içselleştirme problemleri, güvenli bağlanma-anksiyete, kaygılı bağlanma-depresyon, kaygılı bağlanma-negatif duygulanım ilişkisinde belirleyici olmadığı tespit edildi. Özet olarak bağlanma örüntüleri ve içselleştirme problemleri arasındaki ilişkiye dair yapılan moderatör analizlerinde gelişim döneminin, cinsiyetin, yılın, bağlanmanın hangi ölçme aracıyla değerlendirildiğinin, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının türünün, bağlanmanın kim tarafından değerlendirildiğinin, içselleştirme problemlerini (anksiyete, depresyon, negatif duygulanım dahil) değerlendiren ölçme aracının ne olduğunun, içselleştirme problemini değerlendiren ölçme aracının türünün ve içselleştirme problemini değerlendiren kişinin kim olduğunun ele alınan bağlanma örüntüleri ile içselleştirme problemleri ilişkisinde belirleyici rolünün olmadığı anlaşılmaktadır.

Daha önceki bir çalışmada mevcut araştırma bulgusuyla benzer şekilde bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının bağlanma ile içselleştirme problemleri ilişkisinde belirleyici olmadığı belirlenmiştir (223). Bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının türünün bağlanma içselleştirme problemleri ilişkisinde belirleyici olabildiği ifade edilmektedir. Gözlemlere veya deneylere kıyasla bağlanmanın öz bildirim anketleriyle ölçülmesi halinde, ayrıca gözlemcidense çocuğun bağlanma konusunda bilgilendirici olması halinde bağlanma ile depresyon arasındaki ilişkinin önemli ölçüde daha büyük çıktığı; bu sonucun çalışmaların çoğunda bağlanmada olduğu gibi

depresyonun da öz bildirim aracılığıyla değerlendirilmiş olmasına bağlı olabileceği; zira aynı türdeki araçlarla ölçülen yapıların farklı türdeki yapılara kıyasla daha büyük uyum gösterdiği ifade edilmektedir (240, 229). Mevcut araştırmada ise ağırlıklı olarak böyle bir durumun söz konusu olmadığı; bağlanmanın değerlendirilme yöntemiyle ilgili içselleştirme probleminin değerlendirilme yönteminin ağırlıklı olarak benzer olmadığı görülmektedir. İlgili psikososyal değişkeninin değerlendirildiği ölçme aracı bakımından ele alındığında ise kimi çalışmalarda ölçme aracının türünün ilişkide belirleyici bir rolü olmazken (229) davranışın gözlemlenmesinin ankete kıyasla daha büyük etki büyüklüğünü yansıttığı ifade edilmektedir (231). Benzer şekilde bağlanma ile anksiyete olgusunun anketler aracılığıyla ölçülmesi ve bilgi verenin çocuk olması halinde aradaki ilişki daha yüksek bulunmuştur (231). Başka bir çalışmada ise mevcut araştırma bulgusuyla benzer şekilde ilgili psikososyal özelliği kimin değerlendirildiğinin öneminin olmadığı ifade edilmektedir (229).

Daha önceki çalışmalar depresyon ve bağlanma ilişkisinde cinsiyetin ve gelişim döneminin önemini vurgulamakta ve bağlanma depresyon ilişkisi bakımından 10 yaşından küçük çocuklarda ergenlere kıyasla; erkeklerde ise kadınlara kıyasla daha düşük ilişkileri içerdiği; (229); bağlanma anksiyete ilişkisinin da ergenlik döneminde daha güçlü nitelik kazandığı (231) ifade edilmektedir. Bağlanma ve içselleştirme problemleri cinsiyet bağlamında ele alındığında kızların erkeklere kıyasla daha fazla yakınlık arayışında olması, sosyal ilişkilerde daha fazla bağımlılık beklemesi ve terk edilme, yalnızlık ve sosyal ızdırap konusunda daha fazla endişe duymaları (239) nedeniyle sosyal desteğin kalitesinin özellikle kız çocuklarının yaşam kalitesinde daha önemli bir hal aldığı (239); buna bağlı olarak da bağlanma örüntülerinin kız çocuklarının içselleştirme problemlerinde daha belirleyici rol oynamış olabileceği ifade edilmekteyken (232) mevcut araştırmada bu değerlendirmenin aksine cinsiyet bağlanma ile içselleştirme problemleri ilişkisinde belirleyici bir rolünün olmadığı tespit edildi. Bağlanma ile içselleştirme problemleri arasındaki ilişkinin gücünün bağlanmanın değerlendirilmesi sırasında çocukların yaşına bağlı olarak değiştiği; bağlanmanın çocukların gelişiminin daha ileri bir çağında değerlendirilmesi durumunda aradaki ilişkinin güçlendiği (227) bilgisinin yanısıra yaşın içselleştirme problemleri ile bağlanma örüntüleri arasındaki ilişkiyi farklılaştırmadığına ilişkin araştırmalar da mevcuttur (236). Mevcut araştırmada bağlanma ile içselleştirme ilişkisinde yayın yılının belirleyici bir rolünün bulunmadığı tespit edilse de önceki çalışmalarda daha önceki çalışmaların daha yeni çalışmalara göre daha güçlü ilişki tespit ettiği bildirilmekte (227); bu durumun kadının çalışma hayatına

daha yüksek oranda dahil olmasıyla anne ile çocuk arasındaki ilişkinin sıklığının ve niteliğinin değişimlenmesine (242) dolayısıyla sosyolojik farklılıklara veya araştırma tasarımlarında zaman içinde meydana gelen ölçümsel, metodolojik ve/veya istatistiksel farklılıklara dayanabileceği ifade edilmektedir (227).

Önceki araştırmalarda mevcut araştırmada elde edilen; yaşı, cinsiyetin, yayın yılının, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının, bu ölçme aracının türünün ve bağlanmanın kim tarağından değerlendirildiğinin, dışsallaştırma problemini değerlendiren ölçme aracının, bu ölçme aracının türünün ve dışsallaştırma problemin kim tarafından değerlendirildiğinin bağlanma ile dışsallaştırma problemi arasındaki ilişkide belirleyici olmadığı bulgusunun aksine sonuçlar elde edildi. Örneğin yaşı bağlanma ile suça karışma ilişkisinde belirleyici bir role sahip olduğuna ilişkin çalışma sonuçları paylaşılmış, gençlerdeki bağlanma ve suça karışma ilişkisinin yaşlılara kıyasla daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Cinsiyetin bağlanma ve suça karışma ilişkisinde rolünün mevcut araştırmayla benzer şekilde belirleyici olmadığı tespit edilirken (235) bir başka çalışmada cinsiyetin belirleyici rolünün olduğu; erkeklerdeki bağlanma ve dışsallaştırma problemleri ilişkisinin gücünün kızlara göre daha yüksek olduğu; bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının ve gözlem temelli değerlendirmelerin etkisinin de mevcut araştırmanın bulgusunun aksine bağlanma ve dışsallaştırma problemleri ilişkisinde önemli bir rolünün olduğu aktarılmaktadır (233). Gerçekleştirilen moderatör analizleri bağlamında ele alınan moderatör değişkenlerin bağlanma ve psikososyal gelişim ilişkisi bağlamında belirleyici bir rolünün bulunmadığı ancak alanyazında farklı bağlanma türleri ve farklı psikososyal gelişim alanları arasındaki ilişkide rolünün önem arz edebildiği görülmektedir. Mevcut araştırma bağlanma ve gelişim alanı ilişkilerine dair kapsamlı bir bakış açısı sunmayı amaçladığından ve bu bağlamda çok sayıda taramalar gerçekleştirilip çok sayıda gelişim özelliğine yönelik gerçekleştirildiğinden dahil edilme kriterleri oldukça sınırlandırıldı. Bu bağlamda yalnızca 0-18 yaş grubu, normal gelişen, bağlanmayı belirgin biçimde etkileme potansiyeli olan yaşam deneyimine sahip olmayan, pearson r katsayısını içeren, anneye bağlanmayı ele alan, ele alınan özelliklerin toplam puanını değerlendiren, yalnızca aynı yapıyı ölçen vb. çok sayıda dahil edilme kriterinin belirlenmesine bağlı olarak analize dahil edilen çalışma sayıları da düşmüştür. Belirlenen kriterler çerçevesinde elde edilen sonuçların alanyazında gerçekleştirilen diğer çalışmalarla bu kriterlere bağlı olarak farklılaşmış olabileceği değerlendirilmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bağlanma olgusu bireyin yaşamında pek çok ilişki örüntüsünü belirleyici güce sahip olması bakımından ayrı bir önem arz etmektedir. Gelişen bir alanyazına sahip olan bağlanma olgusunun daha iyi anlaşılması, bağlanma alanyazınının genel profilinin ortaya çıkarılması, araştırma alanına dair genel eğilimlerin, popüler araştırma alanlarının somut olarak ortaya konması ile alana dair tanımlayıcı, entelektüel ve sosyal yapıların belirlenmesi alanyazının eksik kalan parçalarının tamamlanabilmesi ve zenginleşebilmesi açısından önemlidir. Bu bakımdan bağlanma alanyazınına bütüncül bir bakış sunan söz konusu çalışmanın alanın genel eğilimlerine ve yeterince çalışılmamış alanlarına dair de görüşler sunması bakımından araştırmacılara bir yol haritası sunabileceği değerlendirilmektedir.

Çocuğun anneye bağlanmasının gelişimsel seyrindeki önemini ele alan çalışmalara yönelik alanyazın büyüme eğilimindedir. Ağırlıklı olarak psikoloji, psikiyatri gibi ruh sağlığına yönelik temalarda çalışılmasıyla psikososyal gelişim özelliği daha ön plana çıkarak bilişsel, dil ve fiziksel gelişim alanına yönelik bir boşluk olduğu ifade edilebilir. Gelişim dönemleri bakımından da bağlanma ve gelişim ilişkisi en çok ergenlik dönemi kapsamında ele alınmıştır. Gelişmiş ülkeler bilimsel üretim ve aldıkları atıflar bakımından bağlanma alanyazınında da başat rol oynamaktadır. Bağlanma alanyazınında en çok atıf meta analiz çalışmalarına yapılmaktadır. Popüler konu başlıkları yıllara göre farklılık göstermiş; son yıllarda akran ve okul ilişkilerinin daha popüler hale gelerek psikopatoloji ile ilişkileri nispeten daha geri planda kalmış, güvenlik çemberi, memnuniyet, dayanıklılık gibi psikolojik iyilik halini destekleyen unsurlar daha fazla çalışılmış; psikopatoloji bağlamında ise borderline ve katı/duygusuz kişilik özellikleri ile bağlanma ilişkisine son yıllarda ağırlık verilmiştir. Bağlanma alanyazınında nicel çalışmalar ağırlık kazanmış; nitel çalışmaların sayısı bu nitel çalışmalardan ortak bulgular elde etmek bakımından yetersiz kalmıştır.

Meta analiz çalışması ile bağlanma ile psikososyal gelişim ilişkisini ele alan çalışmalarda bireysel olarak elde edilen sonuçlardan daha kapsamlı ve bütünleştirici sonuçlar elde edilmiş; anneye güvenli bağlanmanın çocukluk döneminde olumlu psikososyal gelişimi desteklemekteyken (benlik saygısı, sosyal yeterlik, akarana bağlanma, empati, yaşam memnuniyeti ve prososyal davranışları) olumsuz psikososyal gelişim özelliklerini (içselleştirme problemleri, dışsallaştırma problemleri, anksiyete,

depresyon ve negatif duygulanım, suça karışma) azalttığı anlaşılmıştır. Anneye kaygılı bağlanma çocukluk döneminde içselleştirme/dışsallaştırma problemlerini, anksiyeteyi ve depresyonu artırmakta; kaçınan bağlanma çocukluk döneminde dışsallaştırma problemlerini, anksiyeteyi ve depresyonu artırmaktadır. Cinsiyet, gelişim dönemi, yayın yılı, bağlanmanın değerlendirildiği ölçme aracının hangisi olduğu, bağlanmayı değerlendiren ölçme aracının türü, bağlanmanın kim tarafından değerlendirildiği, ilgili psikososyal gelişim özelliğini değerlendiren ölçme aracının hangisi olduğu, ilgili psikososyal gelişim özelliğini değerlendiren ölçme aracının türü, ilgili psikososyal gelişim özelliğinin kim tarafından değerlendirildiğinin bağlanma örüntüleri ile ilgili psikososyal gelişim özelliği arasındaki ilişkide belirleyici bir rolü bulunmamaktadır.

Bu araştırmanın kapsamının alanyazını bütüncül ele alacak şekilde geniş tutulmasına bağlı olarak çalışmanın çeşitli sınırlılıkları bulunmaktadır. Gelecekte yürütülecek araştırmalarda çalışmaların sınırlılıklarının azaltılarak spesifik konularda daha yoğunlaştırılmış araştırmalar yürütülmesinin, söz konusu araştırmanın sınırlılık olarak ele aldığı olguların moderatör değişkenler olarak bağlanma olgusu ile gelişim ilişkisindeki rolünün ortaya çıkarılmasının önem arz ettiği değerlendirilmektedir. Yürütülecek araştırmalarda bağlanma ve gelişim ilişkisini etkileyebilecek farklı moderatör değişkenlerin de ele alınmasının bağlanma ve gelişim ilişkisinin farklı boyutlarını aydınlatacağı; farklı dillerde yapılan, daha fazla veri tabanında yer alan, daha çeşitli bilimsel türlerdeki yayınların da ele alınarak çalışma kapsamının genişletilmesiyle daha genelleştirilebilir sonuçlara erişilebileceği düşünülmektedir.

Gelişim dönemlerinin daha geniş tutulmasının, gelişimsel özelliklerin çeşitlendirilmesinin, anneye bağlanma olgusunun yanısıra farklı kişilere bağlanma olgusunun da ele alınmasının, farklı kültürel özellikleri yansıtan toplumları da kapsayacak çalışmalar yapılmasının, yalnızca ilişkisel çalışmaların ele alınmayarak farklı araştırma yöntemleriyle yürütülen çalışmaların da dahil edilmesinin, içerik analizinde sunulan farklı gelişimsel özellikler odağında detaylı çalışmalar yapılmasının bağlanma olgusunun gelişim ilişkisine dair daha fazla ayrıntıyı açığa çıkarabileceği değerlendirilmektedir.

Anneye bağlanma ve çocuğun gelişimini ele alan nitel çalışmaların yapılmasıyla bağlanma temsillerinin gelişime farklı yansımalarının ortaya çıkarılmasının; bağlanmanın genel gelişim alanlarıyla ilişkisinin ele alınmasının yanısıra bilişsel, fiziksel ve dil gelişimi genel alanlarının farklı alt boyutlarına dair yapılacak araştırmaların gerçekleştirilmesinin bağlanma ve gelişim ilişkisine ışık tutacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Yörükoğlu A. Çocuk Ruh Sağlığı, 37.baskı. İstanbul, Özgür Yayınları, 2016: 32-3.
2. Höbek Akarsu R, Tuncay B, Yüzer Alsaç S. Anne-bebek bağlanmasında kanıta dayalı uygulamalar. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2017; 6(4): 275-79.
3. Cozolino, L. *The Neuroscience of Psychotherapy, Healing the Social Brain*. Çeviri: Benveniste M. *Psikoterapinin Nörobilimi Sosyal Beyni İyileştirmek*, 2.baskı. Kocaeli, Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları, 2017.
4. Ball HL, Ward-Platt MP, Heslop E, Leech SJ, Brown KA. Randomised trial of mother-infant sleep proximity on the post-natal ward: Implications for breastfeeding initiation and infant safety. Arch Dis Child, 2006; 91(12): 1005-10.
5. Fonagy P, Luyten P, Allison E, Campbell C. Reconciling psychoanalytic ideas with attachment theory, <https://core.ac.uk/download/pdf/154745682.pdf> Son erişim tarihi 3 Haziran 2023.
6. Yalçın SS, Örün E, Özdemir P, Mutlu B, Dursun A. Türk annelerde doğum sonrası bağlanma ölçeklerinin güvenilirliği. Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi, 2014; 57: 246-51.
7. Karakaş NM, Şahin Dağlı F. Bebeklerde bağlanmanın önemi ve etkileyen etmenler. Turk Pediatri Ars; 2019, 54(2): 76-81.
8. Yoshida S, Funato H. Physical contact in parent-infant relationship and its effect on fostering a feeling of safety. IScience, 2021; 24(7): 1-17.
9. Şen S. Anneanne-anne-bebek bağlanmasının incelenmesi [yüksek lisans tezi]. İzmir: Ege Üniversitesi; 2007.
10. Birleşmiş Milletler. UN Commission on Human Rights, Convention on the Rights of the Child., <https://www.ohchr.org/en/instrumentsmechanisms/instruments/conventionrightschild#:~:text=States%20Parties%20recognize%20the%20right,spiritual%2C%20moral%20or%20social%20development> Son erişim tarihi 6 Nisan 2023.
11. Sayıl M. Yaşam boyu bakış açısı. İçinde: Yaşam Boyu Gelişim, Gelişim Psikolojisi, Yüksel G, (Çeviri editörü). Lifespan Development, Santrock JW. 13. Baskı, Ankara: Nobel Yayınevi, 2011: 16.

12. Aslıyüksek ZŞ. 0-2 Yaş bebeğe sahip annelerin doğum sonrası bağlanmalarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi [yüksek lisans tezi]. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi; 2016.
13. Ranson, KE, Urichuk JL. The effect of parent-child attachment relationships on child biopsychosocial outcomes: A review. *Early Child Development and Care*, 2008, 178(2): 125-52.
14. Soysal A, Bodur Ş, İşeri E, Şenol S. Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri*, 2005; 8: 88-99
15. Morsünbül Ü, Çok F. Bağlanma ve ilişkili değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2011, 3(3): 553-70.
16. Işık İ. 6 yaşında bağlanma durumları güvenli ve güvensiz olarak tespit edilen çocukların 19 yaşında sosyal durumlarının incelenmesi [yüksek lisans tezi]. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi; 2019.
17. Ural O, Güven G, Sezer T, Azkeskin K, Yılmaz E. Okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 2015; 1(2): 589-98.
18. Alhusen JL, Hayat MJ, Gross D. A longitudinal study of maternal attachment and infant developmental outcomes. *Arch Women's Ment Health*, 2013;16(6): 521-9.
19. Punamäki RL, Isosävi S, Qouta SR, Kuittinen S, Diab SY. War trauma and maternal-fetal attachment predicting maternal mental health, infant development, and dyadic interaction in Palestinian families. *Attach Hum Dev*, 2017; 19(5): 463-86.
20. Arguz Çıldır D, Özbek A, Topuzoglu A, Orcin E, Janbakhishov CE. Association of prenatal attachment and early childhood emotional, behavioral, and developmental characteristics: A longitudinal study. *Infant Ment Health J*, 2020; 41(4): 517-29.
21. Fraley RC. Attachment stability from infancy to adulthood: Meta-analysis and dynamic modeling of developmental mechanisms. *Pers Soc Psychol Rev*. 2002; 6(2): 123-51.
22. Şeref İ, Karagöz B. Okuma alanındaki araştırmaların bibliyometrik özellikler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2019; 7(3): 781-99.
23. Tüzün O, Sayar, K. Bağlanma ve psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 2006, 19(1): 24-39.

24. Soysal AŞ, Ergenekon E, Aksoy E. Yenidoğan döneminde hastanede uzun süreli tedavi görmenin bağlanma örüntüsü üzerindeki etkileri: Bir olgu sunumu. *Klinik Psikiyatri*, 1999; 2(4): 266-70.
25. Zeanah CH, Boris NW, Larrieu, JA. Infant development and developmental risk: A review of the past 10 years. *J Am Acad of Child and Adolesc Psychiatry*, 1997; 36(2): 165-78.
26. Thompson RA. Attachment theory and research. In: Lewis M (ed), *Child and Adolescent Psychiatry*. Philadelphia, Lippincott Williams Wilkins, 2002: 164-72.
27. Akkoca Y. Doğum sonrasında anne-bebek bağlanmasını etkileyen faktörler [uzmanlık tezi]. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2009.
28. Jenkins JK. The Relationship between resilience, attachment, and emotional coping styles [yüksek lisans tezi]. USA: Old Dominion University; 2016.
29. Bowlby J. The Nature of the child's ties. In: Cassidy J, Shaver PR (eds.), *Handbook of Attachment: Theory, Research, and Clinical Application*, 2nd edition. New York, Guilford Press, 1969: 3-5.
30. Bretherton, I. The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Development Psychology*, 1992; 28(5): 759-75.
31. Bowlby J. A secure base: Parent-child attachment and healthy human development. New York: Basic Books, 1988: 137-57.
32. Waters E, Cummings EM. A secure base from which to explore close relationships. *Child Dev*, 2000; 71(1): 164-72.
33. Türen, E. Prenatal anne-bebek bağlanmasında maternal oksitosin, kortizol ve prolaktin düzeylerinin etkisi ve annenin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri ile ilişkisi [uzmanlık tezi]. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi; 2014.
34. Selük S. Postpartum depresyonu olan hastaların yetişkin bağlanma biçimlerinin anne-bebek bağlanması üzerine etkilerinin incelenmesi [uzmanlık tezi]. İstanbul: Sağlık Bilimleri Üniversitesi; 2019.
35. Karen R. Becoming Attached. <http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/online/karen/pdf>. Son erişim tarihi 4 Haziran 2023.
36. Hazan C. Bağlanma, yakın ilişkilerle ilgili araştırmalar için bir çerçeve. *Psychological Inquiry*, 1998; 31(1): 1-49.
37. Bowlby J. Forty-four juvenile thieves: Their characters and their home life. *The International Journal of Psychoanalysis*, 1944; 25: 19-53.

38. Bowlby J. Attachment and loss. Volume I Attachment, 2nd edition. New York, Basic Books, 1969.
39. Bowlby J. Attachment and loss: Retrospect and prospect. *American Journal of Orthopsychiatry*, 1982; 52(4): 664-78.
40. Ainsworth MDS. *Infancy in Uganda: Infant care and the growth of love*. Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1967.
41. Ainsworth MS, Bowlby J. An ethological approach to personality development. *Am Psychol*, 1991; 46(4): 333-41.
42. Ainsworth MD. Maternal sensitivity scales the baltimore longitudinal project. <http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/measures/content/maternal%20sensitivity%20scales.pdf> Son erişim tarihi 10 Haziran 2023.
43. Ainsworth MDS, Bell SM. Attachment, exploration, and separation: Illustrated by the behavior of one-year-olds in a strange situation. *Child Dev*, 1970; 41(1): 49-67.
44. Main M, Solomon J. Procedures for identifying infants as disorganized/disoriented during the Ainsworth Strange Situation. In: Greenberg MT, Cicchetti D, Cummings M. (eds.), *Attachment in the Preschool Years: Theory, Research and Intervention*, Chicago: The University of Chicago Press, 1990: 121-60.
45. Bowlby J. The making and breaking of affectional bonds: etiology and psychopathology in the light of attachment theory. *The British Journal of Psychiatry*, 1977; 130: 201-10.
46. Haight WI, Doner Kagle J, Black JE. Understanding and supporting parent–child relationships during foster care visits: Attachment theory and research, *Social Work*, 2003; 48(2): 195-207.
47. Kaytez N. Bebeklik ve erken çocukluk döneminde gelişim. İçinde: Güngör-Aytar FA (ed). *Gelişim Psikolojisi*, 1.baskı. Ankara, Hedef Yayıncılık, 2020: 91.
48. Siegel DJ. *The Developing Mind: How Relationships and the Brain Interact To Shape Who We Are*, 2nd ed. New York, Guilford Publications 2015: 168.
49. Ainsworth MS, Blehar MC, Waters MC, Wall S. *Strange Situation Procedure (SSP) [Database record]*, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, 1978.
50. Ainsworth MS. Attachment as Related to mother-infant interaction. *Advances in the Study of Behavior*, 1979; 91-51.
51. Ainsworth MS. Infant–mother attachment. *Am Psychol*, 1979; 34(10): 932-7.

52. Kesebir S, Kavzoğlu Özdoğan S, Üstündağ MF. Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2011; 3(2): 321-42
53. Li A, Wang S, Paetzold RL, Rholes WS, Liu X. Childhood trauma and its link to adult dissociation: The role of Mentalizing and Disorganized Attachment in a Chinese Adult Sample. *J Trauma Dissociation*, 2023; 24(5): 1-16.
54. Zimmermann P, Becker-Stoll F. Stability of attachment representations during adolescence: The influence of ego-identity status. *J Adolesc* 2002, 25(1): 107-24.
55. Richters JE. Waters E. Attachment and socialization: The positive side of social influence. In: Lewis M. Feinman S. (eds), *Social Influences and Socialization in Infancy*. New York, Plenum Press, 1991: 185-214.
56. Uluç S. Okul öncesi çocuklarda benliğe ilişkin inançlar, kişilerarası şemalar ve bağlanma ilişkisinin temsilleri arasındaki ilişki: Ebeveynlerin kişilerarası şemalarının ve bağlanma modellerinin etkisi [doktora tezi]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi; 2005.
57. Sümer, N, Anafarta-Şendağ, M. Orta çocukluk döneminde ebeveynlere bağlanma, benlik algısı ve kaygı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 2009; 24(63): 86-101.
58. Şahin İK, Tortop HS. Gelişimsel oyun terapisinin okul öncesi dönemdeki çocukların dil ve sosyal gelişim düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 2019; 6(2): 65-73.
59. Mubarique M. Ergenlerin anne ve babalarına güvenli bağlanmaları ile olumlu sosyal davranışları arasındaki ilişkide duygu düzenleme ve empatinin aracılık rolünün incelenmesi [yüksek lisans tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi; 2016.
60. Derin S. Sosyal fobi tanılı bir grup ergende bağlanma özellikleri ve ebeveyn bağlanma şekillerinin sosyal fobiyle ilişkisinin incelenmesi [uzmanlık tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi; 2019.
61. Özkan F. Suça sürüklenen erkek ergenlerde ebeveyne güvenli bağlanma ve ayrılma bireyleşme özellikleri [yüksek lisans tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi; 2019.
62. Dinçer GN. 6 yaş çocuklarında bağlanma figürleriyle kurulan bağlanma stilleri ve oyun becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi [yüksek lisans tezi]. Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi; 2019.
63. Altun, Y. Anne çocuk ilişkisi: erken dönem yeme reddinin yordayıcıları [yüksek lisans tezi]. İstanbul: Maltepe Üniversitesi; 2023.

64. Kocabıyık N. Başlangıçlı çocukluk çağı obezitesinde anne-çocuk güvenli bağlanmasının etkilerinin değerlendirilmesi ve serum oksitosin düzeyleri ile ilişkisi [uzmanlık tezi]. Ankara: Ufuk Üniversitesi; 2023.
65. Maalouf E, Salameh P, Haddad C, et al. Attachment styles and their association with aggression, hostility, and anger in Lebanese adolescents: A national study. *BMC Psychology*, 2022; 10(1): 104.
66. Işıkoğlu RB. 9-11 Yaşları arasındaki çocukların güvenli bağlanma düzeyi ve annelerinin ödül-ceza yöntemini kullanma düzeyi ile aynı çocukların olumsuz davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi [yüksek lisans tezi]. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi; 2016.
67. Hosseini FMS, Azari RS, Abdoltajedini P, Aghdasi AN. The role of attachment styles, cognitive emotion regulation and subjective vitality in predicting high-risk behaviors of female adolescents. *Journal of Child Mental Health*, 2022; 9(3): 121-35.
68. Kaplan B, Aksel EŞ. Ergenlerde bağlanma ve saldırganlık davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 2023, 1(1): 20-49.
69. Roters J, Book A. Attachment and mindfulness as mediators in the relationship between childhood adversity and personality outcomes. *J Child Adolesc Trauma*, 2023; 16(4): 933-43.
70. Körük S. Ergenlerde riskli davranışların güvensiz bağlanma ve algılanan sosyal destek tarafından yordanmasında psikolojik belirtilerin aracı rolü [yüksek lisans tezi]. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi; 2016.
71. Alptekin A, Sarıkaya A, Güler M. Examining the relationship between mother-child attachment styles and creativity. *Psycho-Educational Research Reviews*, 2023; 12(1): 185-95.
72. Darban F, Safarzai E, Koohsari E, Kordi M. Does attachment style predict quality of life in youth? A cross-sectional study in Iran. *Health Psychol Res*, 2020; 8(2): 87-96.
73. Kalender B, Şen Demirdöğen E, Bahadır E. Ergenlerde anne babaya bağlanma ve akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin aracı rolü. *Bağımlılık Dergisi*, 2023; 24(3): 381-90.
74. Cushing T, Robertson S, Mannes J, Marshall N, Carey M, Duschinsky R, et al. The relationship between attachment and posttraumatic stress in children and adolescents: A meta-analytic review. *Dev Psychopathol*, 2024; 36(3): 1055-69.

75. Obeldobel CA, Brumariu LE, Kerns KA. Parent-child attachment and dynamic emotion regulation: A systematic review. *Emotion Review*, 2023; 15(1): 28-44.
76. Kerns KA, Brumariu LE. Is Insecure parent-child attachment A risk factor for the development of anxiety in childhood or adolescence? *Child Dev Perspect*, 2014; 8(1): 12-7.
77. Tomlinson M, Cooper P, Murray L. The Mother-infant relationship and infant attachment in a south african peri-urban settlement. *Child Dev*, 2005; 76(5): 1044-54.
78. Mccollum JA. Influencing The development of young children with disabilities: current themes in early intervention. *Child and Adolescent Mental Health*, 2002; 7(1): 4-9.
79. Mccollum JA, Hemmeter ML. Parent-child intervention when children have disabilities. In: Guralnick MJ (ed.). *The Effectiveness of Early Intervention*. Baltimore: Brookes Publishing Company, 1997: 549-76.
80. San Bayhan P, Artan İ. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, 1.baskı. Ankara: Morpa, 2014: 9-15.
81. Yücesoy Ş. Bireyin gelişimi. İçinde: Bayrak C (ed). *Eğitim Psikolojisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2019: 66.
82. Bellman M, Byrne O, Sege R. Developmental assessment of children. *BMJ Med*, 2013; 346: 1-9.
83. Öztürk A. 5-6 Yaş grubu çocuklarda farklı hareket eğitim modellerinin fiziksel gelişim ve fiziksel uygunluk özelliklerine etkisinin incelenmesi [yüksek lisans tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi; 2019.
84. Çimen M. Fiziksel Gelişim. Eğitimin Kavramsal Temelleri. İçinde: Kızılkaya Namlı A. (ed), *Eğitim Psikolojisi*. İstanbul, Efe Akademi Yayınları, 2023: 56.
85. Orhan R. Çocuk gelişiminde fiziksel aktivite ve sporun önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2019; 9(1): 157-76.
86. Sevimay Özer D, Aktop A. Motor gelişimi anlama: Genel bakış. İçinde: *Motor Gelişimi Anlamak*, Sevimay Özer D, Aktop A (Çeviri editörleri). *Understanding Motor Development*, Gallahue DL, Ozmun JC, Goodway JD. 7.baskı, İstanbul, Nobel Tıp Kitapevleri, 2020: 11-5.
87. Feyman N. Okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin çocukların gelişim alanı üzerindeki etkisinin incelenmesi [yüksek lisans tezi]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi; 2006.

88. Lieberman DA. Behaviorism and the mind: A (limited) call for a return to introspection. *Am Psychol*, 1979; 34(4): 319-33.
89. Ahioğlu Lindberg E. Piaget ve ergenlikte bilişsel gelişim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2011; 19(1): 1-10.
90. Sağlam M. Bilişsel gelişim. İçinde: Aral N, Temel M. (eds.) *Çocuk Gelişimi*, 1.baskı. Ankara: Hedef Yayıncılık, 2020; 172.
91. Çubukçu Z, Gültekin M. İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. *Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2006; 37: 155-74.
92. Arens-Beauchamp T, Carmody R. Early childhood connections, first step child care center and preschool. http://www.Earlychildhoodconnections.Com/Index_Htm_Files/Sc%20Emo%20Informational%20Flyer.Pdf, son erişim tarihi: 20 Mayıs 2023.
93. Özet B. 7-9 yaş çocukların pandemi sürecinde deneyimledikleri uzaktan eğitimin sosyal gelişimlerine etkisinin resim analizi aracılığıyla incelenmesi. [yüksek lisans tezi]. İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi; 2022.
94. Ünüvar P. Bebeklik Döneminde Gelişim ve Eğitim. Ankara: Anı Yayıncılık, 2018.
95. Gezgin S. Cezaevinde çocukları ile birlikte bulunan annelerin çocukluk çağı ruhsal travmaları, kapsayıcılık işlevleri ve çocuklarının psikososyal gelişim durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi [yüksek lisans tezi]. İstanbul: Maltepe Üniversitesi; 2019.
96. Brandone AC, Salkind SJ, Golinkoff RM, Hirsh-Pasek K. Language Development. In: Bear GG, Minke KM (eds), *Children's Needs III: Development, Prevention, And Intervention*. National Association Of School Psychologists 2006: 499-514.
97. Bloom, L, Lahey M. *Language Development and Language Disorders*. United States of America, John Wiley&Sons, 1978: 10.
98. Okyay O, Kandir A. Impact of the interactive story reading method on receptive and expressive language vocabulary of children. *Eur J Educ Res*, 2017; 6(3): 395-406.
99. Barakat A. The effects of digital drama-based instruction on developing receptive and expressive language among kindergarten children. *Int J Instr*, 2023; 16(1): 103-18.

100. McIntyre LJ, Hellsten LM, Bidonde J, Boden C, Doi C. Receptive and expressive english language assessments used for young children: A scoping review protocol. *Syst Rev*, 2017; 4(6): 70.
101. Posada G, Jacobs A, Carbonell OA, Alzate G, Bustamante MR, Arenas A. Maternal care and attachment security in ordinary and emergency contexts. *Dev Psychol*, 1999; 35(6): 1379-88.
102. White-Traut RC, Rankin KM, Yoder J, Zawacki L, Campbell S, Kavanaugh K, et al. Relationship between mother-infant mutual dyadic responsiveness and premature infant development as measured by the bayley III at 6 weeks corrected age. *Early Hum Dev*, 2018; 121: 21-6
103. Schmidt CL, Lawson KR. Caregiver attention-focusing and children's attentionsharing behaviours as predictors of later verbal IQ in very low birthweight children. *J Child Lang*, 2002; 29(1): 3-22.
104. Spangler G. Mother, child, and situational correlates of toddlers' social competence. *Infant Behav Dev*, 1990; 13(4): 405-19.
105. Spittle AJ, Anderson PJ, Lee KJ, Ferretti C, Eeles A, Orton J, et al. Preventive care at home for very preterm infants improves infant and caregiver outcomes at 2 years. *Pediatrics*, 2010; 126(1): 171-8.
106. Wu YC, Leng CH, Hsieh WS, Hsu CH, Chen WJ, Gau SS, et al. A randomized controlled trial of clinic-based and home-based interventions in comparison with usual care for preterm infants: Effects and mediators. *Res Dev Disabil*, 2014; 35(10): 2384-93.
107. Walker Sp, Wachs TD, Gardner JM, Lozoff B, Wasserman GA, Pollitt E, et al. International Child Development Steering Group. Child development: risk factors for adverse outcomes in developing countries. *Lancet*, 2007; 369(9556): 145-57.
108. Wong E. Pragmatic directions about language use: Offers of words and relations. *Language in Society*, 2002; 31(02): 181-202.
109. Temel ZF, Yazıcı Z. İki dilli ve çok kültürlü ortamda yetişen çocuklar için anadilinin gerekliliği. *Türk Dili, Dil ve Edebiyatı Dergisi*, 2003; 622: 4945-505.
110. Ribot KM, Hoff E, Burrridge A. Language use contributes to expressive language growth: Evidence from bilingual children. *Child Dev*, 2018; 89(3): 929-40.
111. Hawa VV, Spanoudis G. Toddlers with delayed expressive language: an overview of the characteristics, risk factors and language outcomes. *Res Dev Disabil*, 2014; 35(2): 400-7.

112. Batdı V, Anıl Ö. Bilgisayar destekli eğitimle öğrenme: Bir meta-tematik analiz. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2021; 23(1): 111-27.
113. Batdı V. Meta-tematik analiz, İçinde: Batdı V (ed), Meta-tematik analiz: Örnek Uygulamalar. Ankara, Anı Yayıncılık, 2019: 29-32.
114. Baki A, Gökçek T. Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2012; 11(42): 1-21.
115. Sengupta IN. Bibliometrics, Informetrics, Scientometrics and Librametrics: An Overview. Libri, 1992; 42(2): 75-95.
116. Börner K, Chen C, Boyack KW. Visualizing knowledge domains. Annual review of information science and technology, ARIST, 2003; 37: 179-255.
117. Zupic I, Cater T. Bibliometric methods in management and organization. Organ Res Methods, 2015; 18(3): 429-472.
118. Köseoglu MA, Rahimi R, Okumus F, Liu J. Bibliometrics studies in tourism, Ann Tour Res, 2016; 61: 180-98.
119. Verbeek, A., Debackere, K., Luwel, M., & Zimmermann, E. Measuring progress and evolution in science and technology. I: The multiple uses of bibliometric indicators. Int J Manag Rev, 2002; 4(3): 179-211
120. Haba-Osca J, Ambròs A, Osca-Lluch J. Scientific production in children's literature through the Web of Science. LATER, 2018; 1(1): 78-93.
121. Tang M, Liao H, Feng-Su S. A bibliometric overview and visualization of the International Journal of Fuzzy Systems between 2007 and 2017. Int J Fuzzy Syst, 2018; 20(2): 1403-22.
122. Özkaya A. Bibliometric analysis of the publications made in STEM education area. BUJFED, 2019; 8(2): 590-628.
123. Artsın M. Bir metin madenciliği uygulaması: Vosviewer. Eskişehir Teknik Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi B-Teorik Bilimler, 2020; 8(2): 344-54
124. Van Eck NJ, Waltman L. Software survey: Vosviewer, a computer program for bibliometric mapping. Scientometrics, 2010; 84: 523-38.
125. Ihaka R, Gentleman R. A language for data analysis and graphics. J Comput Graph Stat, 1996; 5(3): 299-314.
126. Eser MT, Yurtçu M, Aksu G. R Programlama Dili ve Jamovi ile Meta Analiz Uygulamaları, 3.baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2022: 1-10.
127. Şen S, Yıldırım İ. CMA ile Meta Analiz Uygulamaları, 1.Baskı. Ankara, Anı Yayıncılık, 2020: 4.

128. Thompson S, Pocock S. Can meta-analyses be trusted? *Lancet*, 1991; 338(8775): 1127-30.
129. Açıkel C. Meta-analiz ve kanıta dayalı tıp'taki yeri. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 2009; 19: 164-72.
130. Gökbudak A. Meta analiz yöntemleri: Araştırma sonuçlarındaki yanlışlık ve hataların önlenmesi ve bir uygulama [yüksek lisans tezi]. İstanbul: Biruni Üniversitesi; 2018.
131. Walker E, Hernandez AV, Kattan MW. Meta-analysis: Its strengths and limitations. *Cleve Clin J Med*, 2008; 75(6): 431-9.
132. Higgins JPT, Green S. *Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions*, Chichester, Wiley, 2011.
133. Borenstein M, Hedges LV, Higgins JPT, Rothstein HR. *Introduction to Meta-Analysis*. Chichester, Wiley, 2009.
134. Moher D, Liberati A, Tetzlaff J, Altman DG, The PRISMA Group. Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. *PLoS Medicine*, 2009; 6(7): e1000097.
135. Tubitak Cahit Alf Bilgi Merkezi. Bibliyometrik Sıkça Sorulan Sorular. <https://cabim.ulakbim.gov.tr/bibliyometrik-analiz/bibliyometrik-analiz-sikca-sorulan-sorular/>. Son erişim tarihi 14 Kasım 2024
136. Sayers EW, Bolton EE, Brister JR, Canese K, Chan J, Comeau DC, et al. Database resources of the national center for biotechnology information. *Nucleic Acids Res*, 2022; 50(D1): 20-26.
137. Ananin D, Lovakov A. Teacher education research in the global dimension: Bibliometric perspective. *Teaching and Teacher Education*, 2022; 118.
138. Bonett DG. Sample size requirements for testing and estimating coefficient alpha. *Journal of Educational and Behavioral Statistics*, 2002; 27(4): 33-40.
139. Field A. *Discovering Statics Using SPSS*, 3rd edition. London, Sage Publications, 2009.
140. Mullen B, Muellerleile P, Bryant B. Cumulative meta-analysis: A consideration of indicators of sufficiency and stability. *Pers Soc Psychol Bull*, 2001; 27(11), 1450-62.
141. Borenstein M, Higgins JPT. Meta-Analysis and Subgroups. *Prev Sci*, 2013; 14(2):134-43.

142. Cohen J, Cohen P, West SG, Aiken LS. Applied multiple regression/correlation analysis for the behavioral sciences, 3rd edition. New York: Routledge, 2011.
143. National Science Foundation. <https://nces.nsf.gov/pubs/nsb20206/>. Son erişim tarihi 14 Kasım 2024.
144. Man JP, Weinkauf JG, Tsang M, Sin DD. Why do some countries publish more than others? An international comparison of research funding, English Proficiency and Publication Output in Highly Ranked General Medical Journals. *Eur J Epidemiol*, 2004; 19(8): 811-7.
145. Boğaziçi Üniversitesi. [https://arastirma.bogazici.edu.tr/tr/arastirmaciktilari/tubita k-ulakbim-bilimsel-yayin-gostergeleri#:~:text=D%C3%BCnya%20toplam%20yay%C4%B1n%20say%C4%B1s%C4%B1n%C4%B1n%25%2019,%C3%87in%20\(118.681\)%20olarak%20g%C3%B6r%C3%BClm](https://arastirma.bogazici.edu.tr/tr/arastirmaciktilari/tubita k-ulakbim-bilimsel-yayin-gostergeleri#:~:text=D%C3%BCnya%20toplam%20yay%C4%B1n%20say%C4%B1s%C4%B1n%C4%B1n%25%2019,%C3%87in%20(118.681)%20olarak%20g%C3%B6r%C3%BClm.). Son erişim tarihi 14 Kasım 2024.
146. Farahmand E, Mariani MN, Ghanbari BA, Ale NE, Matinnia N. Five decades of scientific development on "attachment theory": Trends and future landscape. *Pertanika J Soc Sci Humanit*, 2018; 26(3): 1-16.
147. Büyükdereli Atadağ Y, Bozkurt AS. Mother-infant bonding: A bibliometric analysis. *Turk J Fam Med Prim Care*, 2023; 17(3): 416-25.
148. Eser MT, Aksu, G. A survey study for the comparison of meta-analysis softwares. *BUEFAD*, 2022; 11(1): 17-30.
149. Yılmaz K. Sosyal bilimlerde ve eğitim bilimlerinde sistematik derleme, meta değerlendirme ve bibliyometrik analizler. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2021; 8: 1457-90.
150. Rutgers AH, Bakermans-Kranenburg MJ., Van IJzendoorn MH, Van Berckelaer-Onnes IA. Autism and attachment: a meta-analytic review. *J Child Psychol Psychiatry, and Allied Disciplines*, 2004; 45(6): 1123-34.
151. Poslawsky IE, Naber FB, Bakermans-Kranenburg MJ, De Jonge MV, Van Engeland H, Van IJzendoorn MH. Development of a video-feedback Intervention to promote positive parenting for children with autism (VIPP-AUTI). *Attach Hum Dev*, 2014; 16(4): 343-55.
152. Frick PJ, Lilienfeld SO, Ellis M, Liney B, Silverthorn P. The Association between Anxiety and Psychopathy Dimensions in Children. *J Abnorm Child Psychol* 1999, 27(5): 383-92.

153. Frick PJ, Ray JV, Thornton LC, Kahn RE. Annual research review: A developmental psychopathology approach to understanding callous-unemotional traits in children and adolescents with serious conduct problems. *J Child Psychol Psychiatry*, 2014; 55(6): 532-48.
154. Conradi HJ, Boertien SD, Cavus H, Verschuere B. Examining psychopathy from an attachment perspective: The role of fear of rejection and abandonment. *J Forensic Psychiatry Psychol*, 2015; 27(1): 92-109.
155. Bekker MH, Bachrach N, Croon MA. The relationships of antisocial behavior with attachment styles, autonomy-connectedness, and alexithymia. *J Clin Psychol*, 2007; 63(6): 507-27.
156. Gaik LP, Abdullah MC, Elias H, Uli J. Development of antisocial behaviour. *Procedia Soc Behav Sci*, 2010; 7: 383-8.
157. Essau CA, Sasagawa S, Frick PJ. Callous-unemotional traits in a community sample of adolescents. *Assessment*, 2006; 13(4): 454-69.
158. Agrawal HR, Gunderson J, Holmes BM, Lyons-Ruth K. Attachment studies with borderline patients: A review. *Harv Rev Psychiatry*, 2004; 12(2): 94-104.
159. Fonagy P, Target M. Attachment and reflective function: their role in self-organization. *Dev Psychopathol*, 1997; 9(4): 647-700.
160. Fonagy P, Steele M, Steele H, Moran GS, Higgitt AC. The capacity for understanding mental states: The reflective self in parent and child and its significance for security of attachment. *Infant Ment Health J*, 1991; 12(3): 201-18.
161. Fonagy P. Attachment and borderline personality disorder. *J Am Psychoanal Assoc*, 2000; 48(4): 1129-87
162. Badoud D, Prada P, Nicastro R, Germond C, Luyten P, Perroud N, et al. Attachment and reflective functioning in women with borderline personality disorder. *J Pers Disord*, 2018; 32(1): 17-30.
163. Marvin R, Cooper G, Hoffman K, Powell B. The Circle of Security project: attachment-based intervention with caregiver-pre-school child dyads. *Attach Hum Dev*, 2002; 4(1): 107-24.
164. Kohlhoff J, Lieneman C, Cibralic S, Traynor N, McNeil CB. Attachment-based parenting interventions and evidence of changes in toddler attachment patterns: An overview. *Clin Child Fam Psychol Rev*, 2022; 25(4): 737-53.

165. Schuengel C, Schipper JC, Sterkenburg P, Kef S. Attachment, intellectual disabilities and mental health: Research, assessment and intervention. *J Appl Res Intellect Disabil*, 2013; 26(1): 34-46
166. Öztürk, 2011. Değerler eğitimi programının 6 yaş çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisi [doktora tezi]. Konya: Selçuk Üniversitesi; 2011.
167. Frønes, I. *The Autonomous Child*. Springer Briefs in Well-Being and Quality of Life Research, Oslo: Springer, 2016: 1-7.
168. Maccoby EE. Historical Perspective on Socialization. In: Grusec JE, Hasting PD (eds). *Handbook of Socialization: Theory and Research*. New York, The Guilford Press, 2015: 11-3.
169. Handel G. Socialization, individuation and the self. In: Handel G (ed). *Childhood Socialization*, 2nd ed. USA, 16. Aldine Transaction, 2005: 11-6.
170. Ladd GW, Parke RD. Themes and theories revisited: perspectives on processes in family–peer relationships. *Children*, 2021; 8(6): 507-32.
171. Laible D, Thompson RA, Froimson J. Early socialization: The influence of close relationships. In Grusec JE, Hastings PD (eds.), *Handbook of Socialization: Theory and Research*, 2nd ed., New York, The Guilford Press, 2015: 35-59.
172. Varley D, Sherwell CS, Fu M, Kirby JN. A multi-level meta-analytic review of attachment and fears of compassion. *Pers Individ Dif*. 2024; 218: 1-11.
173. Alzahrani M, Alharbi M, & Alodwani A. The Effect of social-emotional competence on children academic achievement and behavioral development. *Int Educ Stud*. 2019; 12(12): 141-9.
174. Hamilton CE. Continuity and discontinuity of attachment from infancy through adolescence. *Child Dev*, 2000; 71(3): 690-4.
175. Nakash-Eisikovits O, Dutra L, Westen D. Relationship between attachment patterns and personality pathology in adolescents. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 2002; 41(9): 1111-23.
176. Simpson JA, Rholes WS, Campbell L, Tran S, Wilson CL. Adult attachment, the transition to parenthood, and depressive symptoms. *J Pers Soc Psychol*. 2003; 84(6): 1172-87.
177. Ciechanowski P, Sullivan M, Jensen M, Romano J, Summers H. The relationship of attachment style to depression, catastrophizing and health care utilization in patients with chronic pain. *Pain*. 2003; 104(3): 627-37.

178. Mhyr G, Sookman D, Pinard G. Attachment security and parental bonding in adults with obsessive-compulsive disorder: a comparison with depressed outpatients and healthy controls. *Acta psychiatr Scand*, 2004; 109(6): 447-56.
179. Özcan Ö, Elbozan Cumurcu B, Karlıdağ R, Ünal S, Aktan Mutlu E, Kartalcı Ş. Attachment styles in women with vaginismus. *Anadolu Psikiyatri Derg*, 2015; 16(1): 37-43.
180. Özcan H, Subaşı H, Budak B, Çelik M, Gürel ŞC, Yıldız M. Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlarda benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve anksiyete ilişkisi. *Journal of Mood Disorders*, 2013; 3(3): 107-13.
181. Demir A, Tarhan N. Loneliness and social dissatisfaction in Turkish adolescents. *J Psychol*, 2001; 135(1): 113-23.
182. Gorrese A, Ruggieri R. Peer attachment and self-esteem: A meta-analytic review. *Pers Individ Dif*. 2013; 55(5): 559-68.
183. Mattanah JF, Lopez FG, Govern JM. The contributions of parental attachment bonds to college student development and adjustment: A meta-analytic review. *J Couns Psychol*, 2011; 58(4): 565-96.
184. Pinquart M. Associations of self-esteem with attachment to parents: A meta-analysis. *Psychol Rep*, 2023; 126(5): 2101-18.
185. Hao JJ, Wilkinson RB. Adult attachment and self-esteem: A meta-analysis. *International Association for Relationship Research Biennial*; 2014, Melbourne.
186. Guralnick MJ. Social competence with peers: Outcome and process in early childhood special education. In: Safford PL (ed.). *Yearbook in Early Childhood Education: Early Childhood Special Education*. New York, Teacher's College Press, 1994: 45-71.
187. Benson MJ, McWey LM, Ross JJ. Parental attachment and peer relations in adolescence: A meta-analysis. *Res Hum Dev*. 2006; 3(1): 33-43.
188. Groh AM, Fearon RP, Bakermans-Kranenburg MJ, Van IJzendoorn MH, Steele RD, Roisman GI. The significance of attachment security for children's social competence with peers: a meta-analytic study. *Attach Hum Dev*. 2014; 16(2): 103-36.
189. Groh A, Fearon R, Van IJzendoorn M, Bakermans-kranenburg M, Roisman G. Attachment in the early life course: Meta-analytic evidence for its role in socioemotional development. *Child Dev Perspect*. 2016; 11(1): 70-6.

190. Rubin KH, Bukowski W, Parker JG. Interactions, relationships, and groups. In: Damon W, Eisenberg N. *Handbook of Child Psychology*, 5th ed. New York, Wiley, 1998: 619-700.
191. Kaymaz M. İşitme kayıplı çocukların sosyal yeterliklerini desteklemede ebeveynlere uzaktan eğitimle sunulan müdahale sürecinin incelenmesi [doktora tezi]. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi: 2023.
192. Bronfenbrenner, U. Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Dev Psychol.* 1986; 22(6): 723-42.
193. Sameroff AJ, Fiese BH. *Handbook of early childhood intervention*. In: Shonkoff JP, Meisels SJ (eds.). *Transactional Regulation: The Developmental Ecology of Early Intervention*, 2nd ed. New York, Cambridge University Press, 2000: 135-59.
194. Kompirović T, Radojević T, Đurić I. The correlation between parenting styles and childrens' social competences and anti-social behavior. *The New Educational Review.* 2020; 62(4): 34-45
195. Delgado E, Serna C, Martínez I, Cruise E. Parental attachment and peer relationships in adolescence: A systematic review. *Int J Environ Res Public Health.* 2022; 19(3): 1064-85.
196. Pallini S, Baiocco R, Schneider BH, Madigan S, Atkinson L. Early child–parent attachment and peer relations: A meta-analysis of recent research. *J Fam Psychol.* 2014; 28(1): 118-23.
197. Li S, Ran G, Chen X. Linking attachment to empathy in childhood and adolescence: A multilevel meta-analysis. *J Soc Pers Relat.* 2011; 38(11): 3350-77.
198. Xu X, Liu Z, Gong S, Wu Y. The relationship between empathy and attachment in children and adolescents: Three-level meta-analyses. *Int J Environ Res Public Health.* 2022; 19(3): 1391-408.
199. Sanctis F, Mesurado B. Attachment style and empathy in late children, adolescents, and adults: Meta-analytic review. *Int J Psychol Res* 2023; 15(2): 114-29.
200. Mikulincer M, Gillath O, Halevy V, Avihou N, Avidan S, Eshkoli N. Attachment theory and reactions to others' needs: Evidence that activation of the sense of attachment security promotes empathic responses *J Pers Soc Psychol.* 2001; 81(6): 1205-24.

201. Thompson KL, Gullone E. Prosocial and antisocial behaviors in adolescents: An investigation into associations with attachment and empathy. *Anthrozoös*. 2008; 21(2): 123-37.
202. Costa Martins M, Santos C, Fernandes M, Veríssimo M. Attachment and the development of prosocial behavior in children and adolescents: A systematic review. *Children*. 2022; 9(6): 874-86.
203. Alyana SI, Saeed R, Farwa UE. Linking attachment styles to life satisfaction: The mediating role of optimism among adolescents students in Pakistan. *Journal of Jilin University (Engineering and Technology Edition)*. 2023; 42(4): 384-96.
204. Oral T, Karababa A. Attachment to parents as a predictor of multidimensional life satisfaction among adolescents. *SUJEF*, 2020; 10(1), 53-66.
205. Pakri RSM, Ismail N. Relationship between parental attachment, social support and life satisfaction among adolescents. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*. 2023; 13(18): 330-41.
206. Zagefka H, Andrew N, Boelen B, Cummings O, Denton R, Harris S, et al. Attachments to mother, father, and romantic partner as predictors of life satisfaction. *The Family Journal*. 2022; 30(4): 570-8.
207. Parpottas P, Vogazianos P, Pezirkianidis C. Attachment, resilience and life satisfaction of university students in cyprus after the fourth wave of Covid-19. *Int J of Environ Res Public Health*. 2024; 21(1): 22-36.
208. Armsden GC, Greenberg MT. The inventory of parent and peer attachment: Individual differences and their relationship to psychological well-being in adolescence. *J Youth Adolesc*. 1987; 16(5): 427-54.
209. Zhang X, Li J, Xie F, Chen X, Xu W, Hudson NW. The relationship between adult attachment and mental health: A meta-analysis. *J Pers Soc Psychol*. 2022; 123(5): 1089-137.
210. Molero F, Shaver PR, Fernández I, Recio P. Attachment insecurities, life satisfaction, and relationship satisfaction from a dyadic perspective: The role of positive and negative affect. *Eur J Soc Psychol*, 2017; 47(3): 337-47.
211. Deci EL, Ryan RM. Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development and health. *Canadian Psychology*. 2008; 49(3): 183-5.
212. Li M, Lan R, Ma P, Gong H. The effect of positive parenting on adolescent life satisfaction: the mediating role of parent-adolescent attachment. *Front Psychol*. 2023; 14: 1-9.

213. Lee H, Lee E. The effect of parenting attitude on the life satisfaction of early adolescents and their parents: A multi-group path analysis through ego-resilience. *Iranian J Public Health*. 2019; 48(3): 484-93.
214. Pérez-Fuentes MDC, Molero Jurado MDM, Gázquez Linares JJ, Oropesa Ruiz NF, Simón Márquez MDM, Saracostti M. Parenting practices, life satisfaction, and the role of self-esteem in adolescents. *Int J Environ Res Public Health*. 2019; 16(20): 4045-59.
215. Cenkseven Önder F. Parenting styles and life satisfaction of Turkish adolescent. *Educ Res Rev*. 2012; 7(26): 577-84.
216. Laible D. Attachment with parents and peers in late adolescence: Links with emotional competence and social behavior. *Pers Individ Dif*. 2007; 43(5): 1185-97.
217. Collins NL, Feeney BC. A safe haven: An attachment theory perspective on support seeking and caregiving in intimate relationships. *J Pers Soc Psychol*. 2000; 78(6): 1053-73.
218. Deneault AA, Hammond SI, Madigan S. A meta-analysis of child-parent attachment in early childhood and prosociality. *Dev Psychol*. 2022; 59(2): 236-55.
219. Hysaj M, Crone MR, Kiefe-de Jong JC, Vermeiren RRJM. Do parental attachment and prosocial behavior moderate the impairment from depression symptoms in adolescents who seek mental health care? *Child Adolesc Psychiatry Ment Health*. 2023; 17(1): 133-44.
220. Grusec JE, Hastings PD, Almas A. Social competence and forms of peer interaction. In: Hart C, Smith P (eds.). *Handbook of Child Social Development*, 2nd ed. USA, Blackwell, 2011; 549-66.
221. Clark KE, Ladd GW. Connectedness and autonomy support in parent-child relationships: links to children's socioemotional orientation and peer relationships. *Dev Psychol*, 2000; 36(4): 485-98.
222. McMahon RR, Forehand RL. Helping the Noncompliant Child: Family-Based Treatment for Oppositional Behavior. In: Jay L, Chambers A, Breunlin DC (Eds.). 2nd ed. New York, The Guilford Press, 2003: 204-34.
223. Rose J, Roman N, Mwaba K, Ismail K. The relationship between parenting and internalizing behaviours of children: A systematic review. *Early Child Development and Care*. 2017; 188(10), 1468-86.

224. McKee L, Colletti C, Rakow A, Jones DJ, Forehand R. Parenting and child externalizing behaviors: Are the associations specific or diffuse? *Aggress Violent Behav.* 2008; 13(3): 201-15.
225. McCartney K, Owen MT, Booth CL, Clarke-Stewart A, Vandell DL. Testing a maternal attachment model of behavior problems in early childhood. *J Child Psychol Psychiatry.* 2004; 45(4): 765-78.
226. Rutter M, Sroufe LA. Developmental psychopathology: Concepts and challenges. *Dev Psychopathol.* 2000; 12: 265-96.
227. Madigan S, Atkinson L, Laurin K, Benoit D. Attachment and internalizing behavior in early childhood: a meta-analysis. *Dev Psychol.* 2013; 49(4): 672-89.
228. Madigan S, Brumariu LE, Villani V, Atkinson L, Lyons-Ruth K. Representational and questionnaire measures of attachment: A meta-analysis of relations to child internalizing and externalizing problems. *Psychol Bull.* 2016; 142(4): 367-99.
229. Spruit A, Goos L, Weenink N, Rodenburg R, Niemeyer H, Stams G, et al. The relation between attachment and depression in children and adolescents: A multilevel meta-analysis. *Clin Child Fam Psychol Rev.* 2020; 23(1): 54-69.
230. Dagan O, Facompré CR, Bernard K. Adult attachment representations and depressive symptoms: A meta-analysis. *J Affect Disord.* 2018; 236: 274-90.
231. Colonnese C, Draijer EM, Stams, JJM., Bruggen CO, Bögels SM, Noom MJ. The relation between insecure attachment and child anxiety: A meta-analytic review. *J Clin Child Adolesc Psychol.* 2011; 40(4), 630-45.
232. Groh AM, Roisman GI, Van IJzendoorn MH, Bakermans-Kranenburg MJ, Fearon RP. The significance of insecure and disorganized attachment for children's internalizing symptoms: A meta-analytic study. *Child Dev.* 2012; 83(2): 591-610.
233. Fearon RP, Bakermans-Kranenburg MJ, Van IJzendoorn MH, Lapsley AM, Roisman GI. The significance of insecure attachment and disorganization in the development of children's externalizing behavior: A meta-analytic study. *Child Dev.* 2010; 81(2): 435-56.
234. Assink M, Van Der Put CE, Hoeve M, De Vries SL, Stams GJ, Oort FJ. Risk factors for persistent delinquent behavior among juveniles: A meta-analytic review. *Clin Psychol Rev.* 2015; 42: 47-61.
235. Hoeve M, Stams GJJM, Van Der Put CE, Dubas JS, Van Der Laan PH, Gerris JR. A Meta-analysis of attachment to parents and delinquency. *J Abnorm Child Psychol.* 2012; 40(5): 771-85.

236. Gorrese A, Ruggieri R. Peer attachment: A meta-analytic review of gender and age differences and associations with parent attachment. *J Youth Adolesc.* 2012; 41(5): 650-72
237. Orth U, Erol RY, Luciano EC. Development of self-esteem from age 4 to 94 years: A meta-analysis of longitudinal studies. *Psychol Bull.* 2018; 144(10): 1045-80.
238. Benenson JF, Apostoleris NH, Parnass J. Age and sex differences in dyadic and group interaction. *Dev Psychol*, 1997; 33(3): 538-43.
239. Rose A, Rudolph K. A review of sex differences in peer relationship processes: potential trade-offs for the emotional and behavioral development of girls and boys. *Psychol Bull.* 2006; 132: 98-131.
240. McGuire WJ, McGuire CV. Significant others in self-space: Sex differences and developmental trends in the self. In: Suls J (ed.), *Social Psychological Perspectives on the Self*. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1982: 71-96.
241. Rueger SY, Malecki CK, Demaray MK. Relationship between multiple sources of perceived social support and psychological and academic adjustment in early adolescence: comparisons across gender. *J Youth Adolesc.* 2010; 39(1): 47-61.
242. Cohen PN, Bianchi SM. Marriage, children, and women's employment: what do we know?, <https://www.bls.gov/opub/mlr/1999/12/art3full.pdf> Son erişim tarihi 16 Kasım 2024.

EKLER

EK-1. Özgeçmiş

EK-2. Etik Kurul Onayı

EK-3. Eğitim Katılım Belgeleri

EK-4. Bibliyometrik Araştırmaya Dahil Edilen Çalışmalarda Ele Alınan Psikososyal Gelişim Özelliklerinin İçerik Analizi

Çatışma (çatışma algısı, çatışmaya pozitif katılım, anneyle çatışma, babayla çatışma, ikili çatışma, negatif çatışma algısı)	Cinsiyet (cinsiyetten memnuniyet, cinsiyet ayrımcılığına yönelik baskı, cinsiyet tipikliği,	Mizaç (davranış kontrolü, çaba gerektiren kontrol, negatif duygulanım, dışa dönüklük, dikkati odaklama, uyumlu mizaç, zor mizaç, yavaş ısınan mizaç, hareketlilik, kaygılı mizaç, inhibitör kontrolü)	Sosyal medya (internet kullanımı, instagram bağımlılığı, anlık mesajlaşma kullanma yoğunluğu, çevrimiçi kişilerarası ihtiyaç, sosyal medya kullanımı)
Aile ilişkileri (aile birliği, aile iletişimi, aile uyumluluğu, aile ilişkilerinde doyum, aile işlevselliği, anneyle iyi ilişkiler, anne ile çatışma, baba ile çatışma, kardeş ilişkileri, kardeş ilişkilerinde samimiyet)	Akran ilişkileri (akran etkileşiminde kopuk davranışlar, akran etkileşiminde yıkıcı davranışlar, akran aktivitesi, arkadaş oranı, arkadaş ilişkileri, arkadaşlık kalitesi, akran desteği, Akran ilişkilerinde algılanan sosyal destek, Akran ilişkilerinde kabul, Akran ilişkilerinde oyun etkileşimi, dışlanma, Akran ilişkilerinde olumsuz katılım, Akran sorunları, Akran çatışması, Akran yabancılaşması, Akrana bağlanma, Akrana güven, Akranla oyun, sapkın akranlar)	Duygusal düzenleme (duygu farklılaşması, duygusal farkındalık, duygu düzenleme, duyguyu bastırma, duygu düzensizliği, duyguları anlama zorluğu, saklamama, sözel paylaşım, duygusal iyi oluş, saklamama)	Anksiyete (bağımsız anksiyete, genel anksiyete, sosyal anksiyete, okul fobisi, somatik şikayetler, terk edilme korkusu, yalnız kalma korkusu, matematik kaygısı, vahim olaylar hakkında kaygı, terk edilme kaygısı, spesifik fobi, panik bozukluk)

Duygusal düzenleme (duygu farklılaşması, duygusal farkındalık, duygu düzenleme, duyguyu bastırma, duygu düzensizliği, duyguları anlama zorluğu, saklamama, sözel paylaşım, duygusal iyi oluş, saklamama, kabul etmeme, bedensel farkındalık, olumsuz duygular yaşarken hedefe yönelik davranışlarda bulunma zorluğu, bilişsel yeniden yapılandırma)	Başa çıkma (aktif başa çıkma, pasif başa çıkma, baskın strateji, duygu odaklı başa çıkma, görev yönelimli başa çıkma, kaçınmacı başa çıkma, kendi kendine dikkat dağıtma, ruminasyon, stratejiden kaçınma, uzlaşmacı strateji, sosyal destekle başa çıkma, zorunlu strateji, hüsni kuruntu, yakınlık arayışı, pozitif düşünme, duygusal uyuma, stratejiyi entegre etme)	Kişilik özelliği (narsisist, psikopatik, makyavelist, katı-duygusuz kişilik özelliği, açık fikirlilik, deneyime açıklık, esneklik, dışadönüklük, duygusal stabilite)	Uykuyla ilgili (uyanık kalma, uyku verimliliği, en uzun uyku epizodu, uyku bölümleri, uykuya başladıktan sonra uyanma)
Empati (duygusal empati, perspektif alma, duygusal duyarlılık, duygusal yakınlık, kişisel sıkıntı, kişisel empati)	Okulla ilişkili (okul başarısı, akademik statü, okula bağlılık, okul uyumu, öğretim becerisi, öğrenmeye yaklaşım)	Dürtüsellik (dürtüsellik, dürtüsel seks davranışı, zorlantılı cinsel davranışlar)	Benlik saygısı, benlik kontrolü, ego gelişimi Benlik (benlik değeri)
Saldırganlık (çevrimdışı saldırganlık, dışsallaştırılmış agresyon, doğrudan olmayan agresyon,	Bilişsel atıf tarzı (bilişsel hatalar, felaket yaratma, aşırı genelleme, seçici soyutlama)	Dürtüsellik (dürtüsellik, dürtüsel seks davranışı, zorlantılı cinsel davranışlar)	Sosyal destek (sosyal destek arayışı, geçmişte ve şimdi algılanan sosyal destek)
Asosyallik	Paylaşım (maliyetli, maliyetsiz)	Düşünme problemleri	Sosyal bilgi işleme
Dissosiasyon	Mutluluk	Öz kontrol	Disfori
Sosyal girişim	Sosyal istenirlik	Sosyal ilgisizlik	Öz anlayış
Duygusal sorunlar	Düşünme problemleri	Güven	Psikolojik sermaye
Öz benlik	Kortizol seviyesi	Fonksiyonel olmayan tutumlar	Öfke

Sosyal statü Prososyal davranışlar	Özgüven	Popülarite	Genel aidiyet
Düşmanlık	Psikiyatrik semptomlar	Güçler ve güçlükler ölçeği toplam puanı	Psikolojik sağlamlık (psikolojik suzhi)
Sosyal memnuniyet	Yaratıcı işlevler	Sosyal yeterlik (akran sosyal yeterliği, sosyal yeterlik)	Sosyotropi
Ahlaki kopukluk	Cömertlik	Dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik	Duygusal sorunlar
Kişisel yeterlik (ilişkiyi başlatma, kendini açma)	Yaşam Kalitesi	İyi Davranış	Zihin Teorisi
Sosyoahlaki tercih	Umut	Dini İlkelere Bağlılık	Zihinselleştirme
Yalnızlık	İstismar	Utangaçlık	Video Oyunlarında Şiddet
Suçluluk	Sosyoduygusal Gelişim	Antisosyal İnançlar	Yaşam Doyumu
Dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik	Küresel şiddet endeksi	Dışsallaştırma problemleri	Zorluklara ilişkin inançlar
Travmaya maruz kalma, travma sonrası stres bozukluğu)	İçselleştirme problemleri	Uyum problemleri (uyumsuz özellikler)	Memleket aidiyeti
Madde kullanımı (alkol, sigara, madde kullanımı)	Zorbalığa maruz kalma	Dindarlık	Reddedilme duyarlılığı (kaygılı, öfkeli)
Kendine zarar verme (intihar, intihar amaçlı olmayan kendine zarar verme)	Duyusal düzenleme (taktıl regülasyon, hareket regülasyonu)	İnsani muamele	Sosyal işlevlerde performans

EK-5. Stratejik Taramada Kullanılan Arama Parametreleri

1.İçselleştirme Problemleri ve Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalara Ait Verileri Toplamak Üzere Geliştirilen Arama Parametresi

İçselleştirme problemleri ve bağlanma ilişkisini ele alan çalışmaların belirlenmesinde kullanılan anahtar kelimeler için ilgili alanyazın ve daha önce yapılan farklı meta analiz çalışmaları taranarak bir arama parametresi geliştirilmiştir. İçselleştirme problemleri için geliştirilen kod: attachment (Topic) and internalizing OR internalising OR "emotional control" OR "negative emotion" OR maladjustment OR "emotion regulation" OR "self-esteem" OR dependency OR withdraw OR "negative affect" OR "ego control" OR neuroticism OR "ego resilience" OR "behavioral inhibition" OR shy OR depression OR fear OR anger OR lonely OR loneliness OR "behavior assessment system for children" OR "child behavior checklist" OR "personality inventory for children" OR "cbcl" OR "ysr" OR " internalizing symptoms scale for children" OR " youth self report social competency subscale" OR "behavioral difficulty" OR inhibition OR "emotional problems" OR anxiety OR sad (Topic) and newborn OR infant OR adolescence OR baby OR kid OR child OR childhood OR toddlers OR young OR youth or adolescent or student or junior OR preschooler OR teen OR teenager OR "school age" OR "early school " (Topic) not abuse* or neglect* or teacher attachment OR maternal attachment OR adult attachment OR partner attachment OR fetal attachment OR adopt* OR ASD or autis* or Intellectual disabilit* or foster *(Topic) and English or Turkish (Languages) and Article (Document Types) olarak belirlenmiştir.

2. Dışsallaştırma Problemleri ve Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalara Ait Verileri Toplamak Üzere Geliştirilen Arama Parametresi

attachment (Topic) and externalizing or externalising or externa* or behavior problem or aggression or conduct or opposition or competence or social functioning or prosocial or antisocial or antisocial or behavior problem or behaviour problem or externalizing behavior or externalizing problem or Behavior Assessment System for Children or Child Behavior Checklist or Youth Self Report Social Competency subscale or Strengths & Difficulties Questionnaires (Topic) and newborn OR infant OR adolescence OR baby OR kid OR child OR childhood OR toddlers OR young OR junior OR preschooler OR teen OR teenager OR "school age" OR "early school " (Topic) not abuse* or neglect* or

teacher attachment OR maternal attachment OR adult attachment OR partner attachment OR fetal attachment OR adopt* OR ASD or autis* or Intellectual disabilit* or foster* (Topic) and Article (Document Types) and English or Turkish (Languages)

3. Sosyal Yeterlik ve Bağlanma İlişisini Ele Alan Çalışmalara Ait Verileri Toplamak Üzere Geliştirilen Arama Parametresi

attachment (Topic) and externali* or behavior problem or aggression or conduct or opposition or competence or social functioning or prosocial or antisocial or antisocial or behavior problem or behaviour problem or externalizing behavior or externalizing problem or Behavior Assessment System for Children or Child Behavior Checklist or Youth Self Report Social Competency subscale or Strengths & Difficulties Questionnaires (Topic) and newborn OR infant OR adolescence OR baby OR kid OR child OR childhood OR toddler OR young OR junior OR preschooler OR teen OR teenager OR "school age" OR "early school " (Topic) not abuse* or neglect* or teacher attachment OR maternal attachment OR adult attachment OR partner attachment OR fetal attachment OR adopt* OR ASD or autism* or Intellectual disabilit* or foster* (Topic) and Article (Document Types) and English or Turkish (Languages)

4. Negatif Duygulanım Mizaç Özelliği ve Bağlanma İlişisini Ele Alan Çalışmalara Ait Verileri Toplamak Üzere Geliştirilen Arama Parametresi

attachment (Topic) and inhibition or harm avoid or shy or irritable or frustrate or difficult or anger prone or temperament or easy or emotionality or activity level or motor activity or attention span or sociable or Neonatal Behavioral Assessment Scale or Infant Behavior Questionnaire or Infant Characteristics Questionnaire or fussy or negative reactivity or positive reactivity or negativity or positivity or smoothability or reactivity or positive affect or negative affect or adaptability or withdraw or distractibility or intensity or mood or persistence or sensory threshold or self regulation or slow to warm up or Infant Temperament Questionnaire or fear or inhibitory control or attention focusing or pleasure or perceptual sensitivity or manageable or affiliation or sad or surgency or extraversion or effortful control or negative emotionality or positive emotionality or falling reactivity or sensory sensitivity or attentiveness or threshold or orienting or Attachment and Temperament or regularity or rhythmicity or predictable or Temperament assesment or temperament survey (Topic) and newborn OR infant OR adolescence OR baby OR kid OR child OR childhood OR toddler OR young OR youth OR student OR adolescent OR

junior OR preschooler OR teen OR teenager OR "school age" OR "early school " (Topic) not abuse* or neglect* or teacher attachment OR maternal attachment OR adult attachment OR partner attachment OR fetal attachment OR adopt* OR ASD or autis* or intellectual disabilit* or foster* (Topic) and Article (Document Types) and English or Turkish (Languages).

5. Anksiyete ve Bağlanma İlişisini Ele Alan Çalışmalara Ait Verileri Toplamak Üzere Geliştirilen Arama Parametresi

attachment (Topic) and anxiety or SCARED or SCAS or RCADS or PAS or CSI or SAAS-C or DASS (Topic) and newborn or middle or infant or adolescence or baby or kid or child or young or youth or adolescent or children or childhood or toddler or young or youth or student or adolescent or junior or preschooler or teen or teenager or preschool or school age or early school (Topic) not abuse* or neglect* or teacher attachment OR maternal attachment OR adult attachment OR partner attachment OR fetal attachment OR adopt* OR ASD or autis* or intellectual disabilit* or foster* (Topic) and Article (Document Types) and English or Turkish (Languages)

6. Akranın Bağlanma ve Bağlanma İlişisini Ele Alan Çalışmalara Ait Verileri Toplamak Üzere Geliştirilen Arama Parametresi

attachment (Topic) and peer bond* or peer attach* or friend* attach* or attach* peer or attach* friend* (Topic) and newborn or infant or adolescence or baby or kid or child or childhood or toddler or young or junior or youth or student or adolescent or preschooler or teen or teenager or school age or early school (Topic) not abuse* or neglect* or teacher attachment OR "maternal attachment" OR "adult attachment" OR "partner attachment" OR "fetal attachment" OR adopt* OR ASD or autis* or "intellectual disabilit*" or foster* (Topic) and Article (Document Types) and English or Turkish (Languages)

7. Depresyon ve Bağlanma İlişisini Ele Alan Çalışmalara Ait Verileri Toplamak Üzere Geliştirilen Arama Parametresi

attachment (Topic) and depress* or dysthym* or affective disorder* or mood disorder* or CBCL or YSR or CDI or BDI or PHQ or DSI or DISC or DSRS or CES (Topic) and newborn or infant or adolescence or baby or kid or child or youth or student or adolescent or childhood or toddler or young or junior or youth or adolescent or student or preschooler or teen or teenager or school age or early school (Topic) not abuse* or neglect* or teacher

attachment OR maternal attachment OR adult attachment OR partner attachment OR fetal attachment OR adopt* OR ASD or autis* or Intellectual disabilit* or foster (Topic) and English or Turkish (Languages) and Article (Document Types)

8. Benlik Saygısı ve Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalara Ait Verileri Toplamak Üzere Geliştirilen Arama Parametresi

attachment (Topic) and self-esteem* or self esteem* or self esteem scale or SPCC or SES or RSES (Topic) and newborn or infant or adolescence or baby or kid or child or student or youth or adolescent or childhood or toddler or young or junior or youth or adolescent or student or preschooler or teen or teenager or school age or early school (Topic) not abuse* or neglect* or teacher attachment OR "maternal attachment" OR "adult attachment" OR "partner attachment" OR "fetal attachment" OR adopt* OR ASD or autis* or "intellectual disabilit*" or foster* (Topic) and Article (Document Types) and Turkish or English (Languages)

9. Prososyal Davranışlar ve Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalara Ait Verileri Toplamak Üzere Geliştirilen Arama Parametresi

attachment (Topic) and prosoci* or prosoc* behavi* or pro soc* or pro-soc* or Strengths & Difficulties Questionnaires or SDQ (Topic) and newborn or infant or adolescence or baby or kid or child or childhood or toddler or young or youth or student adolescent or junior or preschooler or teen or teenager or school age or early school (Topic) not abuse* or neglect* or teacher attachment OR "maternal attachment" OR "adult attachment" OR "partner attachment" OR "fetal attachment" OR adopt* OR ASD or autis* or "intellectual disabilit*" or foster* (Topic) and Article (Document Types) and English or Turkish (Languages).

10. Suçluluk ve Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalara Ait Verileri Toplamak Üzere Geliştirilen Arama Parametresi

attachment (Topic) and delinquen* or crim* or offender* or anti-social* or antisocial* or anti social* (Topic) and newborn or infant or adolescence or baby or kid or child or childhood or toddler or young or youth or student adolescent or junior or preschooler or teen or teenager or school age or early school (Topic) not abuse* or neglect* or teacher attachment OR "maternal attachment" OR "adult attachment" OR "partner attachment"

OR "fetal attachment" OR adopt* OR ASD or autis* or "intellectual disabilit*" or foster* (Topic) and Article (Document Types) and English or Turkish (Languages).

11. Yaşam Memnuniyeti ve Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalara Ait Verileri Toplamak Üzere Geliştirilen Arama Parametresi

attachment (Topic) and satisfac* or life-satisfact* or life satisfac* or LSS or SWLS (Topic) and newborn or infant or adolescence or baby or kid or child or childhood or toddler or young or youth or adolescent or student or junior or preschooler or teen or teenager or school age or early school (Topic) not abuse* or neglect* or teacher attachment OR "maternal attachment" OR "adult attachment" OR "partner attachment" OR "fetal attachment" OR adopt* OR ASD or autis* or "intellectual disabilit*" or foster* (Topic) and Article (Document Types)

12. Empati ve Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalara Ait Verileri Toplamak Üzere Geliştirilen Arama Parametresi

attachment (Topic) and empath* or "social skill*" or "perspective taking" or ToM (Topic) and newborn or infant or adolescence or baby or kid or child or childhood or toddler or young or youth or student or adolescent or junior or preschooler or teen or teenager or school age or early school (Topic) not abuse* or neglect* or "teacher attachment" OR "maternal attachment" OR "adult attachment" OR "partner attachment" OR "fetal attachment" OR adopt* OR ASD or autis* or "intellectual disabilit*" or foster* (Topic) and Article (Document Types) and English or Turkish (Languages)

EK-6. Meta Analizi Yapılan Çalışmalara Ait Bilgiler

İçselleştirme Problemleri ile Güvenli Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon	anlamlılık	örnekleme	erkek	sayı	kız	yaş	gelişim dönemi	bağlanmanın değerlendirildiği bağlanma aracının türü	bağlanmayı değerlendiren	icelleştirici	icelleştirme problemi
2	Ali ve diğ.	2019	-0.066	p > .05	182	90	92	bebeklik		SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
3	Alvarez ve diğ.1	2010	-0.18	p > .05	58	34	24	bebeklik		ASCT	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
4	Alvarez ve diğ.2	2010	-0.12	p > .05	58	34	24	bebeklik		ASCT	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ogretmen deg.
5	Al-Yagon	2008	-0.20	p > .05	58	27	31	orta cocukluk		ASS	questionnaire	oz deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.
6	Al-Yagon	2012	-0.27	p < .001	369	173	196	ergenlik		ASS	questionnaire	oz deg.	YSR	questionn oz deg.
7	Al-Yagon	2015	-0.27	p < .001	369	171	198	ergenlik		ASS	questionnaire	oz deg.	YSR	questionn oz deg.
8	Al-Yagon ve diğ.	2023	-0.01	p > .05	251	140	111	orta cocukluk		ASS	questionnaire	oz deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.
9	Anan ve diğ.1	1999	-0.086	p > .05	56	25	31	erken cocukluk		SSP	observation	arastirmaci	Child Pci	questionn oz deg.
10	Anan ve diğ.2	1999	-0.192	p > .05	56	25	31	erken cocukluk		SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
11	Bendzen ve diğ.1	2020	-0.44	p < .05	121	63	58	orta cocukluk		SS	questionnaire	oz deg.	BASC	questionn oz deg.
12	Bendzen ve diğ.2	2020	0.03	p > .05	121	63	58	orta cocukluk		SS	questionnaire	oz deg.	BASC	questionn ebeveyn deg.
13	Berlin ve diğ.	2017	-0.01	p > .05	94	47	47	karma		SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
14	Bosmans ve diğ.	2011	-0.39	p < .001	514	yok	yok	ergenlik		IPPA	questionnaire	oz deg.	YSR	questionn oz deg.
15	Brock ve diğ.	2015	-0.33	p > .05	82	yok	yok	orta cocukluk		AQS	observation	arastirmaci	CSI	questionn ebeveyn deg.
16	Chen ve diğ.	2018	-0.21	p > .05	335	64	271	ergenlik		IPPA	questionnaire	oz deg.	YSR	questionn oz deg.
17	Comtois ve diğ.	2021	-0.039	p < .001	144	74	70	orta cocukluk		CPRS	questionnaire	ebeveyn deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.
18	Coulombe ve diğ.1	2021	-0.165	p > .05	202	105	97	ergenlik		SS	questionnaire	oz deg.	YSR	questionn oz deg.
19	Coulombe ve diğ.2	2021	-0.301	p < .01	202	105	97	ergenlik		SS	questionnaire	oz deg.	YSR	questionn oz deg.
20	Dekovic	1999	-0.46	p > .05	508	254	254	ergenlik		IPPA	questionnaire	oz deg.	Depress	questionn oz deg.
21	Dobbs ve diğ.	2006	-0.08	p > .05	108	45	63	erken cocukluk		DECA	questionnaire	ogretmen deg.	CBCL	questionn ogretmen deg.
22	Dubois-Comtois ve diğ.	2021	-0.39	p < .001	144	74	70	orta cocukluk		CPRS	questionnaire	ebeveyn deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.
23	El-Sheikh ve diğ.	2004	0.00	p > .05	103	55	48	orta cocukluk		IPPA	questionnaire	oz deg.	PIC	questionn ebeveyn deg.
24	Granot ve diğ.	2001	-0.25	p < .01	113	48	65	orta cocukluk		SS	questionnaire	oz deg.	CBCL	questionn ogretmen deg.
25	Gregory ve diğ.	2019	-0.07	p > .05	476	228	248	bebeklik		SSP	observation	arastirmaci	YSR	questionn oz deg.
26	Irvine ve diğ.	2022	-0.12	p > .05	407	194	213	ergenlik		SS	questionnaire	oz deg.	peer nom	questionn akran deg.
27	Lawson ve diğ.	2021	0.05	p > .05	72	28	44	erken cocukluk		AQS	observation	ebeveyn deg.	CTRF	questionn ogretmen deg.
28	Lind ve diğ.	2020	0.10	p > .05	70	48	12	ergenlik		CAI	observation	arastirmaci	YSR	questionn oz deg.
29	Lucktong ve diğ.	2019	-0.337	p < .001	1360	530	830	ergenlik		IPPA	questionnaire	oz deg.	SDQ	questionn oz deg.
30	Marchand ve diğ.	1998	-0.34	p < .05	46	23	23	erken cocukluk		AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
31	Menon ve diğ.1	2016	-0.16	p > .05	211	97	114	orta cocukluk		SS	questionnaire	oz deg.	peer nom	questionn akran deg.
32	Menon ve diğ.2	2016	-0.14	p > .05	211	97	114	orta cocukluk		SS	questionnaire	oz deg.	peer nom	questionn akran deg.
33	Moreira ve diğ.	2017	-0.31	p < .01	314	158	156	orta cocukluk		IPPA	questionnaire	oz deg.	SDQ	questionn oz deg.
34	Murphy ve diğ.	2021	-0.357	p < .01	85	34	51	orta cocukluk		IPPA	questionnaire	oz deg.	YSR	questionn oz deg.
35	Muzi ve diğ.	2021	-0.03	p > .05	62	23	39	ergenlik		FFI	interview	arastirmaci	YSR	questionn oz deg.
36	Neuhaus ve diğ.1	2020	-0.21	p < .01	728	yok	yok	karma		AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ogretmen deg.
37	Neuhaus ve diğ.2	2020	-0.03	p < .01	728	yok	yok	karma		AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ogretmen deg.
38	Nivison ve diğ.1	2023	-0.15	p > .05	1196	yok	yok	karma		SSP	observation	arastirmaci	TRF	questionn ogretmen deg.
39	Nivison ve diğ.2	2023	-0.13	p > .05	1196	yok	yok	karma		SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
40	Nivison ve diğ.3	2023	-0.06	p > .05	1196	yok	yok	karma	SSP	observation	arastirmaci	YSR	questionn oz deg.	
41	Nivison ve diğ.4	2023	-0.13	p > .05	1196	yok	yok	karma	SSP	observation	arastirmaci	TRF	questionn ogretmen deg.	
42	Nivison ve diğ.5	2023	-0.11	p > .05	1196	yok	yok	karma	SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
43	Nivison ve diğ.6	2023	-0.15	p > .05	1196	yok	yok	karma	SSP	observation	arastirmaci	YSR	questionn oz deg.	
44	O'Connor ve diğ.1	2014	-0.17	p > .05	1126	yok	yok	bebeklik	AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
45	O'Connor ve diğ.2	2014	-0.07	p < .01	1126	yok	yok	bebeklik	AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
46	Pace ve diğ.	2016	-0.26	p < .01	482	245	237	ergenlik	RQ	questionnaire	oz deg.	YSR	questionn oz deg.	
47	Renzi ve diğ.	2023	-0.240	p > .05	50	14	36	karma	ECK-RC	questionnaire	oz deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
48	Richardson ve diğ.	2021	0.21	p > .05	83	28	55	ergenlik	ASA	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
49	Ridenour ve diğ.1	2006	-0.09	p > .05	320	185	135	orta cocukluk	PIML	questionnaire	oz deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
50	Ridenour ve diğ.2	2006	-0.16	p < .01	320	185	135	orta cocukluk	PIML	questionnaire	oz deg.	CBCL	questionn ogretmen deg.	
51	Salzinger ve diğ.	2010	-0.29	p < .01	667	335	332	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	YSR	questionn oz deg.	
52	Shao ve diğ.	2021	-0.08	p > .05	74	37	37	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz degerlendirme	CBCL	questionn oz degerlendirme	
53	Shaw ve diğ.	1997	-0.01	p > .05	82	yok	yok	karma	SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
54	Shim ve Lim	2021	-0.13	p > .05	183	93	90	bebeklik	AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
55	Smeekens ve diğ.	2008	-0.01	p > .05	107	56	51	karma	ASCT	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
56	Song ve diğ.	2019	-0.22	p < .01	179	91	88	orta cocukluk	IPPA	questionnaire	oz deg.	YSR	questionn oz deg.	
57	Ştefan ve diğ.1	2017	-0.14	p > .05	212	102	110	erken cocukluk	ACST	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
58	Ştefan ve diğ.2	2017	-0.08	p > .05	212	102	110	erken cocukluk	ACST	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ogretmen deg.	
59	Ştefan ve diğ.3	2017	-0.13	p > .05	212	102	110	erken cocukluk	ACST	observation	arastirmaci	CBCL	questionn karma	
60	Tang ve diğ.	2023	-0.30	p < .01	1543	797	746	orta cocukluk	IPPA	questionnaire	oz deg.	SDQ	questionn oz deg.	
61	Troxel ve diğ.1	2013	-0.01	p > .05	776	383	393	karma	AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ogretmen deg.	
62	Troxel ve diğ.2	2013	-0.17	p < .01	776	383	393	karma	AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ogretmen deg.	
63	Umunura ve diğ.1	2022	-0.02	p > .05	81	37	44	bebeklik	SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
64	Umunura ve diğ.2	2022	-0.017	p > .05	81	37	44	bebeklik	SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
65	Umunura ve diğ.3	2022	-0.058	p > .05	81	37	44	bebeklik	SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn baska yetkin	
66	Umunura ve diğ.4	2022	-0.044	p > .05	81	37	44	bebeklik	SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
67	Umunura ve diğ.5	2022	-0.189	p > .05	81	37	44	bebeklik	AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
68	Umunura ve diğ.6	2022	-0.032	p > .05	81	37	44	bebeklik	AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
69	Umunura ve diğ.7	2022	-0.137	p > .05	81	37	44	bebeklik	AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn baska yetkin	
70	Umunura ve diğ.8	2022	-0.099	p > .05	81	37	44	bebeklik	AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
71	Weiss ve diğ.	2002	-0.35	p > .05	110	yok	yok	bebeklik	AQS	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
72	Whittenburg ve diğ.	2023	-0.03	p > .05	157	58	79	erken cocukluk	SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
73	Whittenburg ve diğ.	2023	-0.03	p > .05	137	58	79	erken cocukluk	SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.	
74	Lind vd.	2020	0.10	p > .05	70	48	12	ergenlik	CAI	interview	arastirmaci	YSR	questionn oz deg.	
75	Fabiola vd.	2020	-0.377	p < .01	96	63	33	orta cocukluk	CAI	interview	arastirmaci	CBCL	questionn ogretmen deg.	
76	Easterbrooks vd.1	1993	-0.33	p < .05	45	19	26	orta cocukluk	Main&Cassidy's Observa	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ogretmen deg.	
77	Easterbrooks vd.2	1993	-0.41	p < .01	45	ok	26	orta cocukluk	Main&Cassidy's Observa	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ogretmen deg.	

İçselleştirme Problemleri ile Kaygılı Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon katsayısı	anlamlılık	örneklem	erkek say	kız sayısı	gelişim dönemi	bağlanmanın değerlendirildiği	bağlanma	bağlanmayı	disallastır	dissallastır	dissallastırma p
2	Pace ve dig.	2011	0.50	p < .01	535	267	268	ergenlik	AQS	questionn	oz deg.	YSR	questionn	oz deg.
3	Barone ve dig.1	2021	0.278	p > .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
4	Barone ve dig.2	2021	0.066	p > .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
5	Barone ve dig.3	2021	0.078	p > .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
6	Barone ve dig.4	2021	0.456	p < .01	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
7	Barone ve dig.5	2021	0.338	p < .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
8	Barone ve dig.6	2021	0.247	p > .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
9	Fivush ve dig.	2006	0.44	p < .05	27	19	8	orta çocukluk	ECR-RC	questionn	oz deg.	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
10	Moretti ve dig.1	2014	0.58	p < .001	540	279	261	ergenlik	CAPAI	questionn	ebeveyn deg.	BCFPI	questionn	ebeveyn deg.
11	Moretti ve dig.2	2014	0.62	p < .001	540	279	261	ergenlik	CAPAI	questionn	ebeveyn deg.	BCFPI	questionn	ebeveyn deg.
12	Moretti ve dig.3	2014	0.49	p < .001	540	279	261	ergenlik	CAPAI	questionn	ebeveyn deg.	BCFPI	questionn	ebeveyn deg.
13	Muzi ve dig.	2021	0.48	p < .05	62	23	39	ergenlik	FFI	interview	arastirmaci	YSR	questionn	oz deg.
14	Neuhaus ve dig.1	2020	-0.07	p > .05	728	y	y	karma	Modified SSP	questionn	arastirmaci	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
15	Neuhaus ve dig.2	2020	0.01	p > .05	728	y	y	karma	Modified SSP	questionn	arastirmaci	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
16	O'Connor ve dig.1	2014	-0.01	p > .05	1126	y	y	bebeklik	Modified SSP	interview	arastirmaci	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
17	O'Connor ve dig.2	2014	0.09	p < .05	1126	y	y	bebeklik	Modified SSP	interview	arastirmaci	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
18	Guterman ve dig.	2020	0.43	p < .01	101	59	42	orta çocukluk	ECR-RC	questionn	oz deg.	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
19	Pace ve dig.	2016	0.38	p > .05	34	14	20	ergenlik	FFI	interview	arastirmaci	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
20	Renzi ve dig.	2023	0.380	p < .01	50	14	36	karma	ECR-RC	questionn	oz deg.	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
21	Vernon ve dig.	2022	0.36	p < .01	759	410	348	karma	AAAAAI	questionn	oz deg.	BCFPI	questionn	ebeveyn deg.
22	Vesterling	2021	0.224	p < .01	220	105	115	orta çocukluk	ECR-RC	questionn	oz deg.	CBCL	questionn	ebeveyn deg.

İçselleştirme Problemleri ile Kaçınan Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon katsayısı	anlamlılık	örneklem	erkek say	kız sayısı	gelişim dönemi	bağlanmanın değerlendirildiği	c	bağlanma	aracının tür	bağlanma içselleştirme problemi	içselleştir	içselleştirme p
2	Barone ve dig.1	2021	0.005	p > .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionnare	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.	
3	Barone ve dig.2	2021	-0.317	p < .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionnare	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.	
4	Barone ve dig.3	2021	-0.263	p > .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionnare	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.	
5	Barone ve dig.4	2021	0.167	p > .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionnare	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.	
6	Barone ve dig.5	2021	0.301	p < .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionnare	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.	
7	Barone ve dig.6	2021	0.129	p > .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionnare	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.	
8	Fivush ve dig.	2006	0.08	p > .05	27	19	8	orta çocukluk	ECR-RC	questionnare	oz deg.	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	
9	Moretti ve dig.1	2015	0.00	p > .05	540	279	261	ergenlik	CAPAI	questionnare	ebeveyn	(BCFPI)	questionn	ebeveyn deg.	
10	Moretti ve dig.2	2015	0.00	p < .01	540	279	261	ergenlik	CAPAI	questionnare	ebeveyn	(BCFPI)	questionn	ebeveyn deg.	
11	Moretti ve dig.3	2015	0.12	p > .05	540	279	261	ergenlik	CAPAI	questionnare	ebeveyn	(BCFPI)	questionn	ebeveyn deg.	
12	Muzi ve dig.	2021	-0.09	p > .05	62	23	39	ergenlik	FFI	interview	arastirma	YSR	questionn	oz deg.	
13	Neuhaus ve dig.1	2020	-0.01	p > .05	728	y	y	karma	Modified SSP	questionnare	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	
14	Neuhaus ve dig.2	2020	0.04	p > .05	728	y	y	karma	Modified SSP	questionnare	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	
15	O'Connor ve dig.1	2014	0.03	p > .05	1126	y	y	bebeklik	Modified SSP	interview	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	
16	O'Connor ve dig.2	2014	0.01	p > .05	1126	y	y	bebeklik	Modified SSP	interview	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	
17	Guterman ve dig.	2020	0.25	p < .05	101	59	42	orta çocukluk	ECR-RC	questionnare	oz deg.	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	
18	Pace ve dig.	2011	0.34	p < .01	535	267	268	ergenlik	AQS	questionnare	oz deg.	YSR	questionn	oz deg.	
19	Pace ve dig.	2016	-0.11	p > .05	34	14	20	ergenlik	FFI	interview	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	
20	Renzi ve dig.	2023	0.268	p > .05	50	14	36	karma	ECR-RC	questionnare	oz deg.	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	
21	Ruth ve dig.1	1997	-0.16	p > .05	50	30	20	karma	SSP	observation	arastirma	CBCL	questionn	ogretmen deg.	
22	Ruth ve dig.2	1997	-0.08	p > .05	50	30	20	karma	SSP	observation	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	
23	Vernon ve dig.	2022	-0.02	p > .05	759	410	348	karma	AAAAAI	questionnare	ebeveyn	(BCFPI)	questionn	ebeveyn deg.	
24	Vesterling ve dig.	2021	0.149	p < .05	220	105	115	orta çocukluk	ECR-RC	questionnare	oz deg.	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	
25	Whittenburg ve dig.1	2023	-10	p > .05	137	58	79	erken çocukluk	SSP	observation	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	
26	Whittenburg ve dig.2	2023	-04	p > .05	137	58	79	erken çocukluk	SSP	observation	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	

Anksiyete ile Güvenli Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

	yazar adı	yayın yılı	korelasyon katsayısı	anlamlılık	örneklem	erkek say	kız sayısı	gelişim dönemi	bağlanma	bağlanma	bağlanma	anksiyetenin değerlendirildiği	anksiyete	anksiyeteyi değ
1	Baltiyar ve dig.	2022	-0.02	p > .05	100	54	46	bebeklik	The Turk	observati	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
2	Bender ve dig.	2014	-0.20	p > .05	673	316	357	karma	SS	questionn	oz deg.	SCARED	questionn	oz deg.
3	Brumariu ve dig.	2013	-0.07	p < .05	1364	705	659	bebeklik	karma	observati	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
4	Brumariu ve dig.	2010	-0.22	p < .05	87	39	48	ergenlik	Kerns&S	questionn	oz deg.	SCARED	questionn	oz deg.
5	Carapeto ve dig.	2022	-0.22	p > .05	223	96	127	ergenlik	CAAI	questionn	oz deg.	DASS	questionn	oz deg.
6	Chorot ve dig.	2017	-0.01	p > .05	1002	498	504	orta cocukluk	ARSQ	questionn	oz deg.	RCADS	questionn	oz deg.
7	Duchesne ve dig.1	2009	-0.31	p < .001	636	289	337	orta cocukluk	SS	questionn	oz deg.	CMAS	questionn	oz deg.
8	Duchesne ve dig.2	2009	-0.21	p < .001	636	289	337	orta cocukluk	SS	questionn	oz deg.	CMAS	questionn	oz deg.
9	Duchesne ve Ratelle	2014	-0.18	p > .05	416	187	229	ergenlik	SS	questionn	oz deg.	RCMAS	questionn	oz deg.
10	El-Sheikh ve dig.	2004	-0.54	p < .001	103	55	48	orta cocukluk	IPPA	questionn	oz deg.	RCMAS	questionn	oz deg.
11	Esbjorn ve dig.	2015	-0.43	p < .05	46	19	27	ergenlik	FFI	questionn	oz deg.	RCADS	questionn	oz deg.
12	Hopkins ve dig.1	2013	-0.15	p < .01	796	391	405	erken cocukluk	AQS	observati	arastirma	DISC-YC	observati	arastirmaci
13	Hopkins ve dig.2	2013	-0.04	p < .01	796	391	405	erken cocukluk	AQS	observati	arastirma	CSI	questionn	ebeveyn deg.
14	Irons ve dig.	2005	0.33	p < .001	136	73	63	ergenlik	AQC	questionn	oz deg.	SCAS	questionn	oz deg.
15	Irons ve dig.	2020	-0.44	p < .001	117	61	56	orta cocukluk	IPPA	questionn	oz deg.	RCMAS-2	questionn	oz deg.
16	Levitt ve dig.	2017	-0.27	p < .001	627	288	339	orta cocukluk	SS	questionn	oz deg.	CMAS	questionn	oz deg.
17	Maltais ve dig.1	2017	-0.25	p < .001	627	288	339	orta cocukluk	SS	questionn	oz deg.	CMAS	questionn	oz deg.
18	Maltais ve dig.2	2020	-0.48	p < .01	912	422	490	karma	IPPA	questionn	oz deg.	DASS	questionn	oz deg.
19	Meiting ve dig.	2016	0.05	p > .05	165	82	83	ergenlik	SSP	observati	arastirma	SCARED	questionn	oz deg.
20	Morarty ve dig.1	2016	0.17	p > .05	165	82	83	ergenlik	SSP	observati	arastirma	SCARED	questionn	ebeveyn deg.
21	Morarty ve dig.2	2017	-0.23	p < .05	80	42	38	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	CAS	questionn	oz deg.
22	Nowakovski ve dig.	2023	0.21	p < .05	260	142	118	karma	ASCT	questionn	oz deg.	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
23	Payot ve dig.	2021	-0.63	p < .05	74	37	37	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	süreklî kaygı/ durumluk	questionn	oz deg.
24	Shao ve dig.	2010	-0.51	p < .001	382	159	223	ergenlik	ARSQ	questionn	oz deg.	STAI	questionn	oz deg.
25	Tremblay ve dig.	2017	-0.43	p < .001	106	47	59	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	RCMAS	questionn	oz deg.
26	Tu ve dig.	2019	0.15	p < .05	890	489	401	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	adapted from Marteau and Bekker (1992)	questionn	oz deg.
27	Venkatesh ve dig.	2023	-0.00	p > .05	243	138	105	orta cocukluk	SS	questionn	oz deg.	SCARED	questionn	ebeveyn deg.
28	Weeks ve dig.	2023	-0.01	p > .05	243	138	105	orta cocukluk	SS	questionn	oz deg.	SCARED	questionn	ebeveyn deg.
29	Weeks ve dig.	2022	-0.32	p < .001	442	221	221	ergenlik	SMFQ	questionn	oz deg.	GAD 7	questionn	oz deg.
30	Yang ve dig.	2022	-0.32	p < .001	442	221	221	ergenlik	SMFQ	questionn	oz deg.	GAD 7	questionn	oz deg.
31	Yang ve dig.													

Anksiyete ile Kaygılı Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon	p anlamlı	örneklem	erkek say	kız sayısı	gelişim dönemi	bağlanmanın değ	bağlanma	bağlanma	anksiyete	anksiyete	anksiyeteyi	deg
2	Chan ve dig.1	2022	0.42	p > .05	534	310	224	ergenlik	EC-RC	questionn	oz deg.	RCADS	questionn	oz deg.	
3	Chan ve dig.2	2022	0.36	p > .05	534	310	224	ergenlik	EC-RC	questionn	oz deg.	RCADS	questionn	oz deg.	
4	Chan ve dig.3	2022	0.34	p > .05	534	310	224	ergenlik	EC-RC	questionn	oz deg.	RCADS	questionn	oz deg.	
5	Chorot ve dig.	2017	0.44	p < .01	1002	498	504	orta çocukluk	ARSQ	questionn	oz deg.	RCADS	questionn	oz deg.	
6	Efrati	2023	0.44	p < .001	350	148	202	ergenlik	ECR	questionn	oz deg.	BSI	questionn	oz deg.	
7	İrons ve dig.	2005	0.34	p < .001	136	73	63	ergenlik	AQC	questionn	oz deg.	SCAS	questionn	oz deg.	
8	Lee ve dig.1	2009	0.48	p < .001	357	157	200	ergenlik	ECR-RC	questionn	oz deg.	MASC	questionn	oz deg.	
9	Lee ve dig.2	2009	0.41	p < .001	357	157	200	ergenlik	ECR-RC	questionn	oz deg.	MASC	questionn	oz deg.	
10	Sheenar ve dig.	2021	0.48	p < .001	138	65	83	karma	ECR-RC	questionn	oz deg.	SCARED	questionn	oz deg.	
11	Tremblay ve dig.	2010	0.41	p < .05	382	159	223	ergenlik	ARSQ	questionn	oz deg.	STAI	questionn	oz deg.	
12	Brumariu ve dig.	2013	-0.04	p > .05	1364	705	659	bebeklik	Karma	observati	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.	
13	Brumariu ve dig.	2010	0.17	p > .05	87	39	48	ergenlik	Kerns&Seibert M	interview	arastirma	SCARED	questionn	oz deg.	
14	Carapeto ve dig.	2022	0.37	p < .001	223	96	127	ergenlik	CAAAI	questionn	oz deg.	DASS	questionn	oz deg.	

Anksiyete ile Kaçınan Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon	p anlamlı	örneklem	erkek say	kız sayısı	gelişim dönemi	bağlanmanın de	bağlanma ölçme	bağlanmayı deg	anksiyetenin de	anksiyete	anksiyeteyi	deg
2	Brumariu ve dig.	2013	0.02	p > .05	1364	705	659	bebeklik	Karma	observation	arastirmaci	CBCL	questionn	ebeveyn deg	
3	Brumariu ve dig.	2010	-0.01	p > .05	87	39	48	ergenlik	Kerns&Seibert	interview	arastirmaci	SCARED	questionn	oz deg.	
4	Carapeto ve dig.	2022	0.31	p < .001	223	96	127	ergenlik	CAAAI	questionnaire	oz deg.	DASS	questionn	oz deg.	
5	Chan ve dig.1	2022	0.18	p > .05	534	310	224	ergenlik	EC-RC	questionnaire	oz deg.	RCADS	questionn	oz deg.	
6	Chan ve dig.2	2022	0.21	p > .05	534	310	224	ergenlik	EC-RC	questionnaire	oz deg.	RCADS	questionn	oz deg.	
7	Chan ve dig.3	2022	0.14	p > .05	534	310	224	ergenlik	EC-RC	questionnaire	oz deg.	RCADS	questionn	oz deg.	
8	Chorot ve dig.	2017	0.44	p < .01	1002	498	504	orta çocukluk	ARSQ	questionnaire	oz deg.	RCADS	questionn	oz deg.	
9	Efrati	2023	0.26	p < .001	350	148	202	ergenlik	ECR	questionnaire	oz deg.	BSI	questionn	oz deg.	
10	İrons ve dig.	2005	0.30	p < .001	136	73	63	ergenlik	AQC	questionnaire	oz deg.	SCAS	questionn	oz deg.	
11	Lee ve dig.1	2009	0.41	p < .001	357	157	200	ergenlik	ECR-RC	questionnaire	oz deg.	MASC	questionn	oz deg.	
12	Lee ve dig.2	2009	0.38	p < .001	357	157	200	ergenlik	ECR-RC	questionnaire	oz deg.	MASC	questionn	oz deg.	
13	Sheenar ve dig.	2021	0.17	p < .05	138	65	83	karma	ECR-RC	questionnaire	oz deg.	SCARED	questionn	oz deg.	
14	Tremblay ve dig.	2010	0.45	p < .05	382	159	223	ergenlik	ARSQ	questionnaire	oz deg.	STAI	questionn	oz deg.	

Depresyon ile Güvenli Bağlanma İlişisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon	p	anlamlı örneklem	erkek	kız sayısı	gelişim dönemi	baglanma	baglanma	baglanma	depresyon	depresyon	depresyon
2	Abela ve dig.1	2005	0.45	p > .05	140	69	71	orta çocukluk	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
3	Abela ve dig.2	2005	0.17	p < .001	140	69	71	orta çocukluk	IPPA	questionn oz deg.	BDI	questionn oz deg.		
4	Allen ve dig.1	2007	-0.26	p < .001	167	80	87	ergenlik	AAI	interview oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
5	Allen ve dig.2	2007	-0.23	p < .01	167	80	87	ergenlik	AAI	interview oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
6	Allen ve dig.3	2007	-0.26	p < .001	167	80	87	ergenlik	AAI	interview oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
7	Bosmans ve dig.1	2020	-0.15	p < .10	157	52	105	orta çocukluk	CAI	interview oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
8	Bosmans ve dig.2	2020	-0.13	p > .05	157	52	105	orta çocukluk	CAI	interview oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
9	Bosmans ve dig.3	2020	-0.04	p > .05	157	52	105	orta çocukluk	CAI	interview oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
10	Bozanoğlu ve dig.1	2019	-0.27	p < .01	374	154	220	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	BSI	questionn oz deg.		
11	Bozanoğlu ve dig.2	2019	-0.31	p < .01	374	154	220	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	BSI	questionn oz deg.		
12	Bozanoğlu ve dig.3	2019	-0.33	p < .01	374	154	220	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	BSI	questionn oz deg.		
13	Carapeto ve dig.	2022	-0.27	p < .01	223	96	127	ergenlik	CAAI	questionn oz deg.	DASS	questionn oz deg.		
14	Chen ve dig.	2018	-0.11	p > .05	335	64	271	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	BDI	questionn oz deg.		
15	Chen ve dig.	2023	-0.56	p < .001	408	157	251	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	CES-DC	questionn oz deg.		
16	Cho ve dig.	2023	-0.43	p < .01	656	385	271	ergenlik	the scale	questionn oz deg.	SCL 90-F	questionn oz deg.		
17	Chorot ve dig.	2017	-0.15	p < .01	1002	498	504	orta çocukluk	ARSQ	questionn oz deg.	RCADS	questionn oz deg.		
18	Duchesne ve Ratelle	2014	-0.32	p < .01	416	187	229	ergenlik	SS	questionn oz deg.	CDI-S	questionn oz deg.		
19	Duchesne ve Ratelle	2014	-0.32	p < .01	416	187	229	ergenlik	SS	questionn oz deg.	CDI-S	questionn oz deg.		
20	Duchesne ve Ratelle	2014	-0.21	p < .01	416	187	229	ergenlik	SS	questionn oz deg.	CDI-S	questionn oz deg.		
21	Duchesne ve Ratelle	2014	-0.17	p < .01	416	187	229	ergenlik	SS	questionn oz deg.	CDI-S	questionn oz deg.		
22	Duchesne ve Ratelle	2014	-0.07	p > .05	416	187	229	ergenlik	SS	questionn oz deg.	CDI-S	questionn oz deg.		
23	Duchesne ve Ratelle	2014	-0.07	p > .05	416	187	229	ergenlik	SS	questionn oz deg.	CDI-S	questionn oz deg.		
24	Duchesne ve dig.1	2009	-0.30	p < .001	636	289	337	orta çocukluk	SS	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
25	Duchesne ve dig.2	2009	-0.49	p < .001	636	289	337	orta çocukluk	SS	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
26	El-Sheikh ve dig.	2004	-0.49	p < .001	103	55	48	orta çocukluk	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
27	Garcia ve dig.1	2019	-0.41	p < .001	904	547	447	karma	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
28	Garcia ve dig.10	2019	-0.40	p < .001	904	547	447	karma	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
29	Garcia ve dig.2	2019	-0.50	p < .001	904	547	447	karma	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
30	Garcia ve dig.3	2019	-0.40	p < .001	904	547	447	karma	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
31	Garcia ve dig.4	2019	-0.43	p < .001	904	547	447	karma	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
32	Garcia ve dig.5	2019	-0.51	p < .001	904	547	447	karma	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
33	Garcia ve dig.6	2019	-0.45	p < .001	904	547	447	karma	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
34	Garcia ve dig.7	2019	-0.42	p < .001	904	547	447	karma	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
35	Garcia ve dig.8	2019	-0.47	p < .001	904	547	447	karma	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
36	Garcia ve dig.9	2019	-0.42	p < .001	904	547	447	karma	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
37	Hopkins ve dig.1	2013	-0.26	p < .01	796	391	405	erken çocukluk	AQS	observatv arastirma	DISC-YC	observatv arastirmaci		
38	Hopkins ve dig.2	2013	-0.23	p < .01	796	391	405	erken çocukluk	AQS	observatv arastirma	CSI	questionn ebeveyn deg.		
39	Hopkins ve dig.3	2013	-0.24	p < .01	796	391	405	erken çocukluk	AQS	observatv arastirma	CSI	questionn ebeveyn deg.		
40	Hua ve dig.	2021	-0.53	p < .01	964	446	518	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	DASS	questionn oz deg.		
41	Iwanski ve dig.1	2021	-0.26	p < .001	307	151	156	karma	ABRQ	questionn oz deg.	DESC II	questionn oz deg.		
42	Iwanski ve dig.2	2021	-0.15	p < .01	307	151	156	karma	ABRQ	questionn oz deg.	DESC II	questionn oz deg.		
43	Irons ve dig.	2005	0.36	p < .001	136	73	63	ergenlik	AQC	questionn oz deg.	SCAS	questionn oz deg.		
44	Kulik ve dig.	2013	-0.31	p < .01	248	121	127	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	CES-D	questionn oz deg.		
45	Lan ve dig.1	2020	-0.11	p < .001	319	198	121	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	CES-D	questionn oz deg.		
46	Lan ve dig.2	2020	-0.31	p < .001	319	198	121	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	CES-D	questionn oz deg.		
47	Levitt ve dig.	2020	-0.45	p < .001	117	61	56	orta çocukluk	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
48	Noom ve dig.	1999	-0.22	p < .05	400	199	201	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	DMS	questionn oz deg.		
49	Nowakowski ve dig.	2017	-0.34	p < .05	80	42	38	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	CAS	questionn oz deg.		
50	Omidvar ve dig.	2014	-0.44	p < .05	785	390	395	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	BDI II	questionn oz deg.		
51	Reezvan ve dig.	2012	0.64	p < .01	221	0	221	orta çocukluk	IPPA	questionn oz deg.	DSRS	questionn oz deg.		
52	Ridenour ve dig.	2006	-0.29	p < .05	320	185	135	orta çocukluk	PIML	questionn oz deg.	RCDS	questionn oz deg.		
53	Rodriguez ve dig.	2024	-0.49	p < .001	105	51	54	karma	SS	questionn oz deg.	CES DC	questionn oz deg.		
54	Scott ve dig.1	2013	-0.27	p > .05	2101	0	2101	orta çocukluk	IPPA	questionn oz deg.	CSI 4	questionn oz deg.		
55	Scott ve dig.2	2013	-0.25	p > .05	2101	0	2101	orta çocukluk	IPPA	questionn oz deg.	CSI 4	questionn oz deg.		
56	Scott ve dig.3	2013	-0.25	p > .05	2101	0	2101	orta çocukluk	IPPA	questionn oz deg.	CSI 4	questionn oz deg.		
57	Scott ve dig.4	2013	-0.21	p > .05	2101	0	2101	orta çocukluk	IPPA	questionn oz deg.	CSI 4	questionn oz deg.		
58	Scott ve dig.5	2013	-0.19	p > .05	2101	0	2101	orta çocukluk	IPPA	questionn oz deg.	CSI 4	questionn oz deg.		
59	Scott ve dig.6	2013	-0.12	p > .05	2101	0	2101	orta çocukluk	IPPA	questionn oz deg.	CSI 4	questionn oz deg.		
60	Shochet ve dig.	2008	-0.53	p < .05	153	76	77	ergenlik	PAQ	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
61	Starr ve dig.	2020	-0.36	p < .001	233	110	123	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	KSADS-I	interview oz deg.		
62	Tremblay ve dig.	2010	-0.42	p < .05	382	159	223	ergenlik	ARSQ	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
63	Tu ve dig.	2017	-0.52	p < .001	106	47	59	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	CDI	questionn oz deg.		
64	Venkatesh ve dig.	2019	-0.19	p < .01	890	489	401	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	Adapted I	questionn oz deg.		
65	Yan ve dig.	2017	-0.38	p < .01	149	87	63	orta çocukluk	IPPA	questionn oz deg.	CES-D	questionn oz deg.		
66	Yang ve dig.1	2022	-0.49	p < .001	442	221	221	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	SMFQ	questionn oz deg.		
67	Yang ve dig.2	2022	-0.47	p < .001	442	221	221	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	SMFQ	questionn oz deg.		
68	Yang, Zhang ve dig.	2023	-0.50	p < .001	479	460	219	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	CHDS	questionn oz deg.		
69	Yavuz ve dig.	2018	-0.255	p < .01	650	2/3	3/1	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	ÇDU	questionn oz deg.		
70	Ehrlich ve dig.1	2011	-0.16	p < .05	189	71	118	ergen	AAI	interview arastirma	CDI	questionn oz deg.		
71	Ehrlich ve dig.2	2011	-0.10	p > .05	189	71	118	ergen	AAI	interview arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.		

Kaygılı Bağlanma ile Depresyon İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon	p	anlamı	örneklen	erkek say	kız sayısı	gelism	dönemi	bağlanmanın değerlendirildiği	bağlanma	bağlanma	depreyo	depreyo	depreyonu değ
2	Bastin ve dig.	2021	0.42	p < .001	1549	728	821	karma	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
3	Bosmans ve dig.	2016	0.29	p < .05	60	30	30	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	CES-D	questions oz deg.				
4	Brenning ve dig.	2010	0.40	p < .001	301	141	160	karma	ECR-RC	questions oz deg.	BDI	questions oz deg.				
5	Brenning ve dig.1	2011	0.43	p < .001	339	125	214	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
6	Brenning ve dig.2	2011	-0.33	p < .01	746	292	438	karma	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
7	Brenning ve dig.1	2013	0.62	p < .001	289	191	98	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
8	Brenning ve dig.2	2013	0.49	p < .001	289	191	98	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
9	Brenning ve dig.3	2013	0.45	p < .001	289	191	98	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
10	Brenning ve dig.4	2013	0.34	p < .001	289	191	98	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
11	Carapeto ve dig.	2022	0.44	p < .001	223	96	127	ergenlik	CAAI	questions oz deg.	DASS	questions oz deg.				
12	Chan ve dig.1	2022	0.39	p > .05	534	310	224	ergenlik	EC-RC	questions oz deg.	RCADS	questions oz deg.				
13	Chan ve dig.2	2022	0.30	p > .05	534	310	224	ergenlik	EC-RC	questions oz deg.	RCADS	questions oz deg.				
14	Chan ve dig.3	2022	0.30	p > .05	534	310	224	ergenlik	EC-RC	questions oz deg.	RCADS	questions oz deg.				
15	Chango ve dig.1	2009	0.33	p < .001	184	86	98	ergenlik	AAI	interview arastirimi	CDI	questions oz deg.				
16	Chango ve dig.2	2009	0.24	p < .001	184	86	98	ergenlik	AAI	interview arastirimi	CDI	questions oz deg.				
17	Chorot ve dig.	2017	0.44	p < .01	1002	498	504	orta cocukluk	ARSQ	questions oz deg.	RCADS	questions oz deg.				
18	Dujardin ve dig.1	2016	0.63	p < .001	48	20	28	karma	ECR-RC	questions oz deg.	CES-D	questions oz deg.				
19	Dujardin ve dig.2	2016	0.50	p < .001	98	46	52	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	CES-D	questions oz deg.				
20	Efrati	2023	0.52	p < .001	350	148	202	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	BSI	questions oz deg.				
21	Erlich ve dig.	2013	0.44	p < .001	1881	1129	652	ergenlik	ECR	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
22	Fagundes ve dig.1	2012	0.08	p > .05	110	54	56	ergenlik	AAS	questions oz deg.	CES-D	questions oz deg.				
23	Fagundes ve dig.2	2012	0.08	p > .05	110	54	56	ergenlik	AAS	questions oz deg.	CES-D	questions oz deg.				
24	Gabriele ve Roberts	2021	-0.46	p < .01	134	57	77	ergenlik	Collins and Read's (1990)	questions oz deg.	IDD	questions oz deg.				
25	Irons ve dig.	2005	0.35	p < .001	136	73	63	ergenlik	AQC	questions oz deg.	SCAS	questions oz deg.				
26	Lee ve dig.1	2009	0.57	p < .001	357	157	200	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	MASC	questions oz deg.				
27	Lee ve dig.2	2009	0.46	p < .001	357	157	200	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	MASC	questions oz deg.				
28	Milan ve dig.1	2017	0.35	p < .001	184	0	184	ergenlik	BSQ	questions oz deg.	BASC II	questions oz deg.				
29	Milan ve dig.2	2017	0.24	p < .01	184	0	184	ergenlik	BSQ	questions oz deg.	APS	questions oz deg.				
30	Scott ve dig.1	2021	0.25	p < .01	157	76	81	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
31	Scott ve dig.2	2021	0.51	p < .001	157	76	81	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
32	Shochet ve dig.	2008	0.53	p < .05	153	77	76	ergenlik	PAQ	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
33	Stoessel ve dig.1	2019	0.29	p > .05	40	9	31	ergenlik	ECR-R	questions oz deg.	CDRS-R	interview arastirmaci				
34	Stoessel ve dig.3	2019	0.26	p > .05	40	9	31	ergenlik	ECR-R	questions oz deg.	CDRS-R	interview arastirmaci				
35	Stoessel ve dig.4	2019	0.38	p < .05	40	9	31	ergenlik	ECR-R	questions oz deg.	CDRS-R	interview arastirmaci				
36	Stoessel ve dig.5	2019	0.26	p > .05	40	9	31	ergenlik	ECR-R	questions oz deg.	CDRS-R	interview arastirmaci				
37	Stoessel ve dig.6	2019	0.52	p > .05	40	9	31	ergenlik	ECR-R	questions oz deg.	CDRS-R	interview arastirmaci				
38	Stoessel ve dig.2	2019	0.23	p > .05	40	9	31	ergenlik	ECR-R	questions oz deg.	CDRS-R	interview arastirmaci				
39	Tremblay ve dig.	2010	0.28	p < .05	382	159	223	ergenlik	ARSQ	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
40	Verhees ve dig. 1	2021	0.41	p < .001	1706	802	904	karma	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
41	Verhees ve dig. 2	2021	0.28	p < .001	1706	802	904	karma	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
42	Walle ve dig.	2016	0.25	p < .01	157	75	82	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	CBCL	questions oz deg.				
43	Walle ve dig.	2016	0.45	p < .001	157	75	82	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	karma	questions oz deg.				
44	Walle ve dig.	2016	0.51	p < .001	157	75	82	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
45	Walle ve dig.	2016	0.50	p < .001	390	183	207	karma	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
46	Waraan ve dig.	2021	0.04	p > .05	276	234	42	ergenlik	ECR-RS	questions oz deg.	BDI II	questions oz deg.				
47	Zhoa ve dig.	2021	0.612	p > .05	200	80	120	ergenlik	ECR	questions oz deg.	CES-D	questions oz deg.				
48	Zisk ve dig.	2016	0.17	p < .05	129	22	107	ergenlik	ECR RS	questions oz deg.	BDI-II	questions oz deg.				

Kaçıngan Bağlanma ile Depresyon İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon	p	anlamı	örneklen	erkek say	kız sayısı	gelism	dönemi	bağlanma	bağlanma	bağlanma	depreyo	depreyo	depreyonu değ
2	Bastin ve dig.	2021	0.40	p < .001	1549	728	821	karma	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
3	Bosmans ve dig.	2016	0.26	p < .05	60	30	30	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	CES-D	questions oz deg.				
4	Brenning ve dig.	2010	0.38	p < .001	301	141	160	karma	ECR-RC	questions oz deg.	BDI-II	questions oz deg.				
5	Brenning ve dig.1	2011	0.38	p < .001	339	125	214	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
6	Brenning ve dig.2	2011	0.54	p < .01	746	292	438	karma	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
7	Brenning ve dig.1	2013	0.49	p < .001	289	191	98	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
8	Brenning ve dig.2	2013	0.53	p < .001	289	191	98	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
9	Brenning ve dig.3	2013	0.49	p < .001	289	191	98	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
10	Brenning ve dig.4	2013	0.47	p < .001	289	191	98	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
11	Carapeto ve dig.1	2022	0.27	p < .001	223	96	127	ergenlik	CAAI	questions oz deg.	DASS	questions oz deg.				
12	Carapeto ve dig.2	2022	0.27	p < .001	223	96	127	ergenlik	CAAI	questions oz deg.	DASS	questions oz deg.				
13	Chan ve dig.1	2022	0.29	p > .05	534	310	224	ergenlik	EC-RC	questions oz deg.	RCADS	questions oz deg.				
14	Chan ve dig.2	2022	0.25	p > .05	534	310	224	ergenlik	EC-RC	questions oz deg.	RCADS	questions oz deg.				
15	Chan ve dig.3	2022	0.21	p > .05	534	310	224	ergenlik	EC-RC	questions oz deg.	RCADS	questions oz deg.				
16	Chorot ve dig.	2017	0.28	p < .01	1002	498	504	orta cocukluk	ARSQ	questions oz deg.	RCADS	questions oz deg.				
17	Dujardin ve dig.1	2016	0.50	p < .001	48	20	28	karma	ECR-RC	questions oz deg.	CES-D	questions oz deg.				
18	Dujardin ve dig.2	2016	0.34	p < .001	98	46	52	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	CES-D	questions oz deg.				
19	Efrati	2023	0.31	p < .001	350	148	202	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	BSI	questions oz deg.				
20	Fagundes ve dig.1	2012	0.42	p < .001	110	54	56	ergenlik	AAS	questions oz deg.	CES-D	questions oz deg.				
21	Fagundes ve dig.2	2012	0.04	p < .001	110	54	56	ergenlik	AAS	questions oz deg.	CES-D	questions oz deg.				
22	Irons ve dig.	2005	0.34	p < .001	136	73	63	ergenlik	AQC	questions oz deg.	SCAS	questions oz deg.				
23	Lee ve dig. 1	2009	0.51	p < .001	357	157	200	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	MASC	questions oz deg.				
24	Lee ve dig. 1	2009	0.42	p < .001	357	157	200	ergenlik	ECR-RC	questions oz deg.	MASC	questions oz deg.				
25	Scott ve dig.1	2021	0.08	p < .001	157	76	81	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
26	Scott ve dig.2	2021	0.36	p < .001	157	76	81	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
27	Stoessel ve dig.1	2019	0.29	p > .05	40	9	31	ergenlik	ECR-R	questions oz deg.	CDRS-R	interview arastirmaci				
28	Stoessel ve dig.2	2019	0.35	p < .05	40	9	31	ergenlik	ECR-R	questions oz deg.	CDRS-R	interview arastirmaci				
29	Stoessel ve dig.3	2019	0.40	p < .05	40	9	31	ergenlik	ECR-R	questions oz deg.	CDRS-R	interview arastirmaci				
30	Stoessel ve dig.4	2019	0.35	p > .05	40	9	31	ergenlik	ECR-R	questions oz deg.	CDRS-R	interview arastirmaci				
31	Stoessel ve dig.5	2019	0.03	p > .05	40	9	31	ergenlik	ECR-R	questions oz deg.	CDRS-R	interview arastirmaci				
32	Stoessel ve dig.6	2019	-0.12	p > .05	40	9	31	ergenlik	ECR-R	questions oz deg.	CDRS-R	interview arastirmaci				
33	Tremblay ve dig.	2010	0.38	p < .05	382	159	223	ergenlik	ARSQ	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
34	Verhees ve dig. 1	2021	0.38	p < .001	1706	802	904	karma	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
35	Verhees ve dig.2	2021	0.25	p < .001	1706	802	904	karma	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
36	Walle ve dig.1	2016	0.46	p < .001	157	75	82	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
37	Walle ve dig.2	2016	0.25	p < .01	157	75	82	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	CBCL	questions oz deg.				
38	Walle ve dig.3	2016	0.45	p < .001	157	75	82	orta cocukluk	ECR-RC	questions oz deg.	karma	questions oz deg.				
39	Walle ve dig.	2016	0.51	p < .001	390	183	207	karma	ECR-RC	questions oz deg.	CDI	questions oz deg.				
40	Waraan ve dig.	2021	0.15	p > .05	276	234	42	ergenlik	ECR RS	questions oz deg.	BDI-II	questions oz deg.				
41	Zhoa ve dig.	2021	0.584	p > .05	200	80	120	ergenlik	ECR	questions oz deg.	CES-D	questions oz deg.				
42	Zisk ve dig.	2016	0.01	p > .05	129	22	107	ergenlik	ECR RS	questions oz deg.	BDI II	questions oz deg.				

Negatif Duygulanım ile Güvenli Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon	anlamlılık	örnekleme	erkek say	kız sayısı	gelirim dönemi	baglanma	baglanma	baglanma	negatif dı	negatif dı	negatif duygul
2	Bahtiyar ve dig.	2022	-0.08	p > .05	100	54	46	karma	TTAS-60	observati	arastirma	ECBQ	questionn	ebeveyn deg.
3	Al-Yagon	2012	-0.41	p < .001	369	173	196	ergenlik	ASS	questionn	oz deg.	AS	questionn	oz deg.
4	Al-Yagon	2015	-0.41	p < .001	188	90	98	ergenlik	SS	questionn	oz deg.	CBQ	questionn	oz deg.
5	Bureau ve dig.1	2017	-0.16	p > .05	107	48	59	erken cocukluk	PACS	observati	arastirma	The Child	questionn	ebeveyn deg.
6	Bureau ve dig.2	2017	0.04	p > .05	107	48	59	erken cocukluk	PACS	observati	arastirma	The Child	questionn	ebeveyn deg.
7	Evans ve dig.	2021	-0.09	p < .01	796	391	405	erken cocukluk	AQS	observati	arastirma	CBQ	questionn	ebeveyn deg.
8	Hopkins ve dig.	2013	-0.16	p < .01	796	391	405	erken cocukluk	AQS	observati	arastirma	EASC	questionn	ebeveyn deg.
9	İşcanoglu ve dig.	2021	-0.11	p > .05	84	36	48	karma	TAS 45	observati	arastirma	ECBQ	questionn	ebeveyn deg.
10	Kamza	2019	-0.20	p < .05	132	67	65	orta cocukluk	SS	questionn	oz deg.	EASC	questionn	ebeveyn deg.
11	McElwain ve dig.	2015	0.08	p > .05	128	62	66	erken cocukluk	SSP	observati	arastirma	Empty Bc	observati	arastirmaci
12	Monaco ve dig.	2019	-0.29	p < .01	1276	587	689	ergenlik	IPPA	observati	arastirma	SPANE	questionn	ebeveyn deg.
13	Murphy ve dig.1	2020	0.32	p < .01	83	46	37	erken cocukluk	AQS	observati	arastirma	ECBQ	questionn	ebeveyn deg.
14	Murphy ve dig.2	2015	-0.27	p < .01	148	49	99	ergenlik	IPPA	observati	arastirma	ECBQ	questionn	ebeveyn deg.
15	Panfile ve dig.	2012	-0.58	p > .05	64	34	30	karma	AQS	observati	arastirma	CBQ	questionn	ebeveyn deg.
16	Rispoli ve dig.1	2013	-0.05	p > .05	6900	3500	3400	erken cocukluk	AQS	observati	arastirma	PANAS	observati	arastirmaci
17	Rispoli ve dig.2	2013	-0.20	p > .05	6900	3500	3400	erken cocukluk	AQS	observati	arastirma	PANAS	observati	arastirmaci
18	Troxel ve dig.	2013	-0.02	p > .05	776	383	393	karma	AQS	observati	arastirma	gözlem	observati	arastirmaci

Dışsallaştırma Problemleri ile Güvenli Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon	anlamlılık	örnekleme	erkek	kız sayısı	gelisim dönemi	baglanma	baglanma	baglanma	disallastir	dissallasti	dissallastirma pr
2	Ali ve dig.	2019	0.03	p > .05	182	90	92	bebeklik	SSP	observati	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
3	Allen ve dig. 1	2007	-0.14	p > .05	167	80	87	ergenlik	AAI	interview	arastirma	CBCL	questionn	oz deg.
4	Allen ve dig. 2	2007	-0.25	p < .01	167	80	87	ergenlik	AAI	interview	arastirma	CBCL	questionn	oz deg.
5	Allen ve dig. 3	2007	-0.24	p < .01	167	80	87	ergenlik	AAI	interview	arastirma	CBCL	questionn	oz deg.
6	Alvarez ve dig. 1	2010	-0.16	p > .05	58	34	24	bebeklik	ASCT	observati	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
7	Alvarez ve dig. 2	2010	-0.06	p > .05	58	34	24	bebeklik	ASCT	observati	arastirma	CBCL	questionn	ogretmen deg.
8	Al-Yagon	2015	-0.28	p < .001	188	90	98	ergenlik	SS	questionn	oz deg.	YSR	questionn	oz deg.
9	Al-Yagon	2008	-0.25	p > .05	58	27	31	orta cocukluk	ASS	questionn	oz deg.	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
10	Al-Yagon	2012	-0.28	p < .001	369	173	196	ergenlik	ASS	questionn	oz deg.	YSR	questionn	oz deg.
11	Al-Yagon ve dig.	2023	-0.04	p > .05	251	140	111	orta cocukluk	ASS	questionn	oz deg.	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
12	Anan ve dig. 1	1999	-0.206	p > .05	56	25	31	erken cocukluk	SSP	observati	arastirma	CPSP	questionn	oz deg.
13	Anan ve dig. 2	1999	-0.186	p > .05	56	25	31	erken cocukluk	SSP	observati	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
14	Bacro ve dig.	2021	-0.26	p < .05	64	31	33	erken cocukluk	ASCT	observati	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
15	Berlin ve dig.	2017	-0.09	p > .05	94	47	47	karma	SSP	observati	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
16	Boldt ve dig. 1	2016	-0.22	p > .05	102	49	52	karma	SSP	observati	arastirma	ASI	questionn	ebeveyn deg.
17	Boldt ve dig. 2	2016	-0.03	p > .05	102	49	52	karma	SSP	observati	arastirma	ASI	questionn	ebeveyn deg.
18	Cadman ve dig. 1	2018	-0.08	p < .001	1197	yok	yok	karma	AQS	observati	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
19	Cadman ve dig. 2	2018	-0.25	p > .05	1197	yok	yok	karma	SSP	observati	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
20	Comtois ve dig.	2021	-0.027	p < .01	144	74	70	orta cocukluk	CPRS	questionn	ebeveyn	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
21	Coulombe ve dig. 1	2021	-0.114	p > .05	202	105	97	ergenlik	SS	questionn	oz deg.	YSR	questionn	oz deg.
22	Coulombe ve dig. 2	2021	-0.277	p > .05	202	105	97	ergenlik	SS	questionn	oz deg.	YSR	questionn	oz deg.
23	Dekovic	1999	-0.27	p > .05	508	254	254	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	18-items	questionn	oz deg.
24	Dobbs ve dig.	2006	-0.22	p < .05	108	45	63	erken cocukluk	DECA	questionn	ogretmen	CBCL	questionn	ogretmen deg.
25	Ehrlich ve dig. 1	2011	-0.12	p > .05	189	71	118	ergenlik	AAI	interview	arastirma	CBCL	questionn	akran deg.
26	Ehrlich ve dig. 2	2011	-0.24	p < .01	189	71	118	ergenlik	AAI	interview	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
27	El-Sheikh ve dig.	2004	-0.21	p > .05	103	55	48	orta cocukluk	IPPA	questionn	oz deg.	PIC	questionn	ebeveyn deg.
28	Goagoses ve dig.	2021	-0.42	p < .001	296	131	165	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	YSR	questionn	oz deg.
29	Granot ve dig.	2001	-0.29	p < .01	113	48	65	orta cocukluk	SS	questionn	oz deg.	TRF	questionn	ogretmen deg.
30	Hogye ve dig.	2023	-0.26	p > .05	95	yok	erken cocukluk	AQS	observati	arastirma	SDQ	questionn	ebeveyn deg.	
31	Irvine ve dig.	2022	-0.07	p > .05	407	194	213	ergenlik	SS	questionn	oz deg.	peer nom	questionn	akran deg.
32	Lawson ve dig.	2021	-0.18	p > .05	72	28	44	erken cocukluk	AQS	observati	ebeveyn	CTRF	questionn	ogretmen deg.
33	Lind ve dig.	2020	-0.23	p > .05	70	48	12	ergenlik	CAI	interview	arastirma	YSR	questionn	oz deg.
34	Lucktong ve dig.	2017	-0.314	p < .001	1360	530	830	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
35	Marchand ve dig.	1998	-0.49	p < .001	46	23	23	erken cocukluk	AQS	observati	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
36	Moreira ve dig.	2017	-0.36	p < .01	314	158	156	orta cocukluk	IPPA	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
37	Moss ve dig. 1	2006	-0.20	p < .05	152	81	71	erken cocukluk	AQS	observati	arastirma	CBCL	questionn	ebeveyn deg.
38	Moss ve dig. 2	2006	-0.24	p < .01	152	81	71	erken cocuklu	AQS	observati	arastirma	PSA	questionn	ogretmen deg.
39	Muzzi ve dig.	2021	0.06	p > .05	62	23	39	ergenlik	FFI	interview	arastirma	YSR	questionn	oz deg.

40	Neuhaus ve dig.1	2020 -0.11	p < .05	728 yok	yok	erken cocukluk	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
41	Neuhaus ve dig.2	2020 -0.21	p < .01	728 yok	yok	erken cocukluk	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
42	Nivison ve dig.1	2023 -0.02	p > .05	1196 yok	yok	karma	SSP	observati arastirma	TRF	questionn ogretmen deg.
43	Nivison ve dig.2	2023 -0.09	p > .05	1196 yok	yok	karma	SSP	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
44	Nivison ve dig.3	2023 -0.11	p > .05	1196 yok	yok	karma	SSP	observati arastirma	YSR	questionn oz deg.
45	Nivison ve dig.4	2023 -0.07	p > .05	1196 yok	yok	karma	SSP	observati arastirma	TRF	questionn ogretmen deg.
46	Nivison ve dig.5	2023 -0.14	p > .05	1196 yok	yok	karma	SSP	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
47	Nivison ve dig.6	2023 -0.14	p > .05	1196 yok	yok	karma	SSP	observati arastirma	YSR	questionn oz deg.
48	O'Connor ve dig.1	2014 -0.17	p < .01	1126 yok	yok	erken cocukluk	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
49	O'Connor ve dig.2	2014 -0.21	p < .01	1126 yok	yok	erken cocukluk	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
50	Pace ve dig.	2016 0.107	p > .05	34	14	20 ergenlik	FFI	questionn oz deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.
51	Renzi ve dig.	2023 -0.267	p > .05	50	14	36 karma	ECR-RC	questionn oz deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.
52	Ridenour ve dig.1	2006 -0.13	p < .05	320	185	135 orta cocukluk	PIML	questionn oz deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.
53	Ridenour ve dig.2	2006 -0.19	p < .001	320	185	135 orta cocukluk	PIML	questionn oz deg.	CBCL	questionn ogretmen deg.
54	Roskam ve dig.1	2018 -0.17	p < 0.10	111	87	24 karma	ASCT	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
55	Roskam ve dig.2	2018 -0.13	p > .05	111	87	24 karma	ASCT	observati arastirma	CBCL	questionn ogretmen deg.
56	Roskam ve dig.3	2018 -0.01	p > .05	111	87	24 karma	ASCT	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
57	Roskam ve dig.4	2018 -0.14	p > .05	111	87	24 karma	ASCT	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
58	Roskam ve dig.5	2018 -0.22	p > .05	111	87	24 karma	ASCT	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
59	Salzinger ve dig.	2010 -0.28	p < .01	667	335	332 ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	YSR	questionn oz deg.
60	Shao ve dig.	2021 -0.15	p > .05	74	37	37 ergenlik	IPPA	questionn oz degerl	CBCL	questionn ebeveyn deg.
61	Shaw ve dig.	1997 0.16	p > .05	82 yok	yok	karma	SSP	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
62	Shim ve dig.	2018 -0.14	p > .05	183	93	90 bebeklik	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
63	Smeekeens ve dig.	2009 -0.3	p < .01	111	59	52 erken cocukluk	ASCT	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
64	Song ve dig.	2019 -0.24	p < .01	179	91	88 orta cocukluk	IPPA	questionn oz deg.	YSR	questionn oz deg.
65	Ştefan ve dig.1	2017 -0.15	p < .05	212	102	110 erken cocukluk	ACST	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
66	Ştefan ve dig.2	2017 -0.13	p > .05	212	102	110 erken cocukluk	ACST	observati arastirma	CBCL	questionn ogretmen deg.
67	Ştefan ve dig.3	2017 -0.12	p > .05	212	102	110 erken cocukluk	ACST	observati arastirma	CBCL	questionn karma
68	Tang ve dig.	2023 -0.40	p < .01	1543	797	746 orta cocukluk	IPPA	questionn oz deg.	SDQ	questionn oz deg.
69	Troxel ve dig.1	2013 -0.24	p < .01	776	383	393 karma	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn ogretmen deg.
70	Troxel ve dig.2	2013 -0.13	p < .01	776	383	393 karma	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn ogretmen deg.
71	Tu	2017 -0.31	p < .01	106	47	59 ergenlik	IPPA	questionn oz degerl	PIC II	questionn ebeveyn deg.
72	Umumera ve dig.1	2022 -0.292	p < .01	81	37	44 bebeklik	SSP	observati arastirma	CBCL	questionn karma
73	Umumera ve dig.1	2022 -0.173	p > .05	81	37	44 bebeklik	SSP	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
74	Umumera ve dig.2	2022 -0.140	p > .05	81	37	44 bebeklik	SSP	observati arastirma	CBCL	questionn baska yetskin
75	Umumera ve dig.3	2022 -0.109	p > .05	81	37	44 bebeklik	SSP	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
76	Umumera ve dig.4	2022 -0.292	p < .01	81	37	44 bebeklik	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
77	Umumera ve dig.4	2022 -0.292	p < .01	81	37	44 bebeklik	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
78	Umumera ve dig.5	2022 -0.173	p > .05	81	37	44 bebeklik	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn baska yetskin
79	Umumera ve dig.6	2022 -0.222	p < .05	81	37	44 bebeklik	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
80	Vondra ve dig.	2001 -0.29	p < .001	147 yok	yok	karma	SSP	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
81	Weiss ve dig.	2002 -0.30	p < .05	110 yok	yok	bebeklik	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
82	Whittenburg ve dig.1	2023 -0.03	p > .05	137	58	79 erken cocukluk	SSP	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
83	Whittenburg ve dig.2	2023 0.00	p > .05	137	58	79 erken cocukluk	SSP	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
84	Levitt ve dig.	2020 -0.25	p < .001	117	61	56 orta cocukluk	IPPA	questionn oz deg.	CHS	questionn oz deg.
85	Umumera ve dig.7	2022 -0.050	p > .05	81	37	44 bebeklik	SSP	observati arastirma	CBCL	questionn karma
86	Umumera ve dig.8	2022 -0.215	p > .05	81	37	44 bebeklik	AQS	observati arastirma	CBCL	questionn karma
87	Richardson ve dig.	2021 -0.05	p > .05	83	28	55 ergen	ASA	observati arastirma	CBCL	questionn ebeveyn deg.
88	Easterbrooks ve dig.1	1993 -0.39	p < .01	45	19	26 orta cocukluk	Main&Ca	observati arastirma	CBCL	questionn ogretmen deg.
89	Easterbrooks ve dig.2	1993 -0.50	p < .001	45	19	26 orta cocukluk	Main&Ca	observati arastirma	CBCL	questionn ogretmen deg.

Dışallaştırma Problemleri ile Kaygılı Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon	p	anlamli	örneklem	erkek	say	kız	sayısı	gelism	dönemi	baglanmanın	değerlendiril	ölme	tut	baglanma	dissallast	dissallast	dissallast
2	Pace ve dig.	2011	0.16	p < .01		535	267				268	ergenlik	AQS	questionn oz deg.	YSR		questionn oz deg.			
3	Barone ve dig.1	2021	0.299	p < .05		100	60				40	ergenlik	AAAAAI	questionn oz deg.	SDQ		questionn oz deg.			
4	Barone ve dig.2	2021	0.137	p > .05		100	60				40	ergenlik	AAAAAI	questionn oz deg.	SDQ		questionn oz deg.			
5	Barone ve dig.3	2021	0.015	p > .05		100	60				40	ergenlik	AAAAAI	questionn oz deg.	SDQ		questionn oz deg.			
6	Barone ve dig.4	2021	0.369	p < .01		100	60				40	ergenlik	AAAAAI	questionn oz deg.	SDQ		questionn oz deg.			
7	Barone ve dig.5	2021	0.311	p < .05		100	60				40	ergenlik	AAAAAI	questionn oz deg.	SDQ		questionn oz deg.			
8	Barone ve dig.6	2021	0.253	p > .05		100	60				40	ergenlik	AAAAAI	questionn oz deg.	SDQ		questionn oz deg.			
9	Fivush ve dig.	2006	0.55	p < .05		27	19				8	orta cocukluk	ECR-RC	questionn oz deg.	CBCL		questionn ebeveyn deg.			
10	Moretti ve dig.1	2014	0.32	p < .001		540	279				261	ergenlik	CAPAI	questionn ebeveyn c	BCFPI		questionn ebeveyn deg.			
11	Moretti ve dig.2	2014	0.37	p < .001		540	279				261	ergenlik	CAPAI	questionn ebeveyn c	BCFPI		questionn ebeveyn deg.			
12	Moretti ve dig.3	2014	0.34	p < .001		540	279				261	ergenlik	CAPAI	questionn ebeveyn c	BCFPI		questionn ebeveyn deg.			
13	Muzi ve dig.	2021	0.07	p > .05		62	23				39	ergenlik	FFI	interview arastirma	YSR		questionn oz deg.			
14	Neuhaus ve dig.1	2020	-0.01	p > .05		728 y					y	karma	Modified SSP	questionn arastirma	CBCL		questionn ebeveyn deg.			
15	Neuhaus ve dig.2	2020	0.02	p > .05		728 y					y	karma	Modified SSP	questionn arastirma	CBCL		questionn ebeveyn deg.			
16	O'Connor ve dig.1	2014	0.04	p < .05		1126 y					y	bebeklik	Modified SSP	interview arastirma	CBCL		questionn ebeveyn deg.			
17	O'Connor ve dig.2	2014	0.07	p < .10		1126 y					y	bebeklik	Modified SSP	interview arastirma	CBCL		questionn ebeveyn deg.			
18	Guterman ve dig.	2020	0.47	p < .01		101	59				42	orta cocukluk	ECR-RC	questionn oz deg.	CBCL		questionn ebeveyn deg.			
19	Pace ve dig.	2016	0.31	p > .05		34	14				20	ergenlik	FFI	interview arastirma	CBCL		questionn ebeveyn deg.			
20	Renzi ve dig.	2023	0.288	p > .05		50	14				36	karma	ECR-RC	questionn oz deg.	CBCL		questionn ebeveyn deg.			
21	Vernon ve dig.	2022	0.23	p < .01		759	410				348	karma	AAAAAI	questionn oz deg.	BCFPI		questionn ebeveyn deg.			
22	Vesterling ve dig.	2021	0.155	p < .05		220	105				115	orta cocukluk	ECR-RC	questionn oz deg.	CBCL		questionn ebeveyn deg.			

Dışsallaştırma Problemleri ile Kaçınan Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon katsayısı	anlamlı örneklem	erkek sayı	kız sayısı	gelism dönemi	baglanmanın	olcme turu	baglanmayı degerlendiren	dissallasti	dissallasti	dissallastirma
2	Vernon ve dig.	2022	0.27	p < .01	759	410	348	karma	AAAAAI	questionnaire	ebeveyn deg.	BCFPI	questionn ebeveyn deg.
3	Barone ve dig.1	2021	0.111	p > .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionnaire	oz deg.	SDQ	questionn oz deg.
4	Barone ve dig.2	2021	-0.109	p > .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionnaire	oz deg.	SDQ	questionn oz deg.
5	Barone ve dig.3	2021	-0.213	p > .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionnaire	oz deg.	SDQ	questionn oz deg.
6	Barone ve dig.4	2021	0.397	p < .01	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionnaire	oz deg.	SDQ	questionn oz deg.
7	Barone ve dig.5	2021	0.343	p < .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionnaire	oz deg.	SDQ	questionn oz deg.
8	Barone ve dig.6	2021	0.118	p > .05	100	60	40	ergenlik	AAAAAI	questionnaire	oz deg.	SDQ	questionn oz deg.
9	Firush ve dig.	2006	0.04	p > .05	27	19	8	orta cocukluk	ECR-RC	questionnaire	oz deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.
10	Moretti ve dig.1	2014	0.28	p < .001	540	279	261	ergenlik	CAPAI	questionnaire	ebeveyn deg.	BCFPI	questionn ebeveyn deg.
11	Moretti ve dig.2	2014	0.35	p < .001	540	279	261	ergenlik	CAPAI	questionnaire	ebeveyn deg.	BCFPI	questionn ebeveyn deg.
12	Moretti ve dig.3	2014	0.39	p < .001	540	279	261	ergenlik	CAPAI	questionnaire	ebeveyn deg.	BCFPI	questionn ebeveyn deg.
13	Muzi ve dig.	2021	-0.21	p > .05	62	23	39	ergenlik	FFI	interview	arastirmaci	YSR	questionn oz deg.
14	Neuhaus ve dig.1	2020	-0.01	p > .05	728	y	y	karma	Modified SSF	questionnaire	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
15	Neuhaus ve dig.2	2020	0.02	p > .05	728	y	y	karma	Modified SSF	questionnaire	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
16	O'Connor ve dig.1	2014	-0.01	p > .05	1126	y	y	bebeklik	Modified SSF	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
17	O'Connor ve dig.2	2014	-0.03	p > .05	1126	y	y	bebeklik	Modified SSF	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
18	Guterman ve dig.	2020	0.17	p > .05	101	59	42	orta cocukluk	ECR-RC	questionnaire	oz deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.
19	Pace ve dig.	2016	-0.21	p > .05	34	14	20	ergenlik	FFI	interview	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
20	Pace ve dig.	2011	0.19	p < .01	535	267	268	ergenlik	AQS	questionnaire	oz deg.	YSR	questionn oz deg.
21	Renzi ve dig.	2023	0.248	p > .05	50	14	36	karma	ECR-RC	questionnaire	oz deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.
22	Ruth ve dig.1	1997	-0.18	p > .05	50	30	20	karma	SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ogretmen deg.
23	Ruth ve dig.2	1997	-0.01	p > .05	50	30	20	karma	SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
24	Vesterling ve dig.	2021	0.158	p < .05	220	105	115	orta cocukluk	ECR-RC	questionnaire	oz deg.	CBCL	questionn ebeveyn deg.
25	Whittenburg ve dig.1	2023	0.00	p > .05	137	58	79	erken cocukluk	SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
26	Whittenburg ve dig.2	2023	-0.07	p > .05	137	58	79	erken cocukluk	SSP	observation	arastirmaci	CBCL	questionn ebeveyn deg.
27													

Suçla Karışma ile Güvenli Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon	anlamlı örneklem	erkek sayı	kız sayısı	gelism dönemi	baglanmanın	degerlendirildi	baglanma	baglanma suçluluğun	degerleri	suçluluğu	suçluluğu	dege
2	Bao ve dig.	2015	-0.20	p < .001	1766	777	989	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	Problem Behavior	questionn oz deg.			
3	Allen ve dig.1	2005	0.02	p > .05	185	87	98	ergenlik	AAI	interview	arastirma	CBCL	questionn oz deg.		
4	Allen ve dig.2	2005	0.11	p > .05	185	87	98	ergenlik	AAI	interview	arastirma	CBCL	questionn oz deg.		
5	Allen ve dig.1	2002	0.00	p > .05	125	63	62	ergenlik	AAI	interview	arastirma	developed by Elliot	questionn oz deg.		
6	Allen ve dig.2	2002	-0.05	p > .05	125	63	62	ergenlik	AAI	interview	arastirma	developed by Elliot	questionn oz deg.		
7	Bachmann ve dig.	2019	-0.043	p > .05	174	127	47	karma	CAI	interview	arastirma	SRD	questionn oz deg.		
8	Cata-Robles ve dig.	2006	-0.27	p < .05	454	209	245	ergenlik	developed by Vata-Robles	questionn oz deg.	NYS Index	questionn oz deg.			
9	Curcio ve dig.	2016	-0.18	p < .01	334	165	169	ergenlik	PBI	questionn oz deg.	ASKDS-R	questionn oz deg.			
10	Hasbullah ve dig.	2013	-0.220	p < .001	480	240	240	ergenlik	IPPA	questionn oz deg.	SRDS	questionn oz deg.			
11	Liu ve dig.	2011	-0.30	p < .001	1866	914	952	karma	Gelistirilen	questionn oz deg.	modified from de	questionn oz deg.			
12	Liu ve dig.	2019	-0.13	p < .001	2496	1201	1295	ergenlik	NLSY97	questionn oz deg.	NYS Index	questionn oz deg.			
13	Ridenour ve dig.	2006	-0.41	p < .001	320	185	135	orta cocukluk	PIML	questionn oz deg.	DRSSO	questionn oz deg.			
14	Vitaro ve dig.	2000	-0.20	p > .05	567	567	0	erken cocukluk	PMS	questionn oz deg.	SRDQ	questionn oz deg.			
15	Dobbs ve dig.	2006	-0.10	p > .05	108	45	63	erken cocukluk	DECA	observati	ogretmen	CBCL	observati	ogretmen	deg.
16	Javakhishvili ve dig.	2021	-0.05	p > .05	1364	668	696	karma	AQS	observati	arastirma	NICHHD	questionn oz deg.		
17															

Benlik saygısı ile Güvenli Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyon	anlamlılı	örneklem	erkek sayı	kız sayısı	gelişim dönemi	baglanma	baglanma	baglanma	benlik say	benlik say	benlik saygısı
2	Alvarez ve dig.	2010	0.27	p < .05	58	34	24	bebeklik	ASCT	observati	arastirma	Puppet In	interview	arastirmaci
3	Bayraktar ve dig.	2015	0.27	p < .01	2092	947	1145	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	RSES	questionn	oz deg.
4	Cai ve dig.	2013	0.28	p < .001	298	119	179	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	RSES	questionn	oz deg.
5	Cho ve dig.	2023	0.45	p < .01	656	385	271	ergenlik	the scale	questionn	oz deg.	RSES	questionn	oz deg.
6	Harris ve dig.1	2017	0.29	p < .05	80	31	49	karma	SS	questionn	oz deg.	LSE	questionn	oz deg.
7	Harris ve dig.2	2017	0.24	p > .05	80	31	49	karma	SS	questionn	oz deg.	LSE	questionn	oz deg.
8	He ve dig.	2023	0.48	p < .01	285	186	69	karma	SS	questionn	oz deg.	SES	questionn	oz deg.
9	Irvine ve dig.	2022	0.22	p < .01	407	194	213	ergenlik	SS	questionn	oz deg.	Harter's	(questionn	oz deg.
10	Jeong ve dig.	2020	0.63	p < .05	254	129	125	karma	IPPA	questionn	oz deg.	RSES	questionn	oz deg.
11	Karababa	2022	0.39	p < .001	406	197	209	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	RSES	questionn	oz deg.
12	Menon ve dig.1	2017	0.30	p < .01	211	97	114	orta cocukluk	SS	questionn	oz deg.	Harter's	(questionn	oz deg.
13	Menon ve dig.2	2017	0.30	p < .01	211	97	114	orta cocukluk	SS	questionn	oz deg.	Harter's	(questionn	oz deg.
14	Noom ve dig.	1999	0.31	p < .05	400	199	201	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	RSES	questionn	oz deg.
15	Pinto ve dig.	2015	0.39	p < .01	45	22	23	erken cocukluk	AQS	observati	arastirma	CCQ	observati	arastirmaci
16	Shoshani ve dig.	2014	0.09	p > .05	290	151	139	ergenlik	AAQ	questionn	oz deg.	SISE	questionn	oz deg.
17	Tu ve dig.	2017	0.38	p < .001	106	47	59	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	Global Se	questionn	oz deg.
18	Tzadikario ve dig.	2014	0.33	p < .05	48	22	26	ergenlik	AA	questionn	oz deg.	RSES	questionn	oz deg.
19	Worell ve dig.	2015	0.46	p < .05	1620	878	742	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	RSES	questionn	oz deg.

Sosyal yeterlik ile Güvenli Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyo	anlamlılık	örneklem	erkek say	kız sayısı	gelişim dönemi	baglanma	baglanma	baglanma	sosyal yeterlik	deg	sosyal ye	sosyal yeterliği	d
2	Bohlin ve dig.1	2005	0.32	p < .01	90	44	46	karma	SSP	observati	arastirma	SCI	questionn	karma		
3	Bohlin ve dig.2	2009	0.26	p < .01	96	yok		karma	SSP	observati	arastirma	Parent and teacher r	questionn	karma		
4	Bost ve dig.	1998	0.33	p < .01	265	133	132	erkek cocukluk	Water's	observati	arastirma	sosyometrik	olcum	observati	arastirmaci	
5	Cadman ve dig.	2018	0.12	p < .01	1197	yok		karma	BAS	observati	arastirma	SSR	questionn	oz deg.	observati	ogretmen
6	Esbjorn ve dig.	2015	0.53	p < .05	46	19	27	ergenlik	FFI	interview	arastirma	FFI	questionn	oz deg.	interview	arastirmaci
7	Fernandes ve dig.	2019	0.56	p < .01	39	25	14	erkek cocukluk	AQS	observati	arastirma	Directly observed	be	observati	arastirmaci	
8	Loredana ve dig.1	2018	0.46	p < .01	120	61	59	ergenlik	AAQ	questionn	oz deg.	RofT	questionn	oz deg.		
9	Loredana ve dig.2	2018	0.42	p < .01	120	61	59	ergenlik	AAQ	questionn	oz deg.	TER	questionn	akran deg.		
10	Loredana ve dig.3	2018	0.29	p < .01	120	61	59	ergenlik	AAQ	questionn	oz deg.	COR	questionn	antrenor deg.		
11	Neppi ve dig.1	2018	0.36	p < .001	204	114	90	karma	AQS	observati	arastirma	PSP	questionn	ebeveyn deg.		
12	Neppi ve dig.2	2018	0.34	p < .001	204	114	90	karma	AQS	observati	arastirma	PSP	questionn	ebeveyn deg.		
13	Nivison ve dig.1	2023	0.20	p > .05	1196	yok		karma	SSP	observati	arastirma	SSQ	questionn	ogretmen		
14	Nivison ve dig.2	2023	0.14	p > .05	1196	yok		karma	AQS	observati	arastirma	SSQ	questionn	ogretmen		
15	Nobleğa ve dig.1	2019	0.39	p < .01	63	40	23	erkek cocukluk	ASCT	observati	arastirma	SCBE	questionn	karma		
16	Nobleğa ve dig.2	2019	0.30	p < .01	67	41	26	erkek cocukluk	ASCT	observati	arastirma	SCBE	questionn	karma		
17	Noom ve dig.	1999	0.06	p < .01	400	199	201	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	SPPA	questionn	oz deg.		
18	Posada 1	2019	0.28	p < .01	86	41	45	erkek cocukluk	ASCT	observati	arastirma	SCBE and BASC	questionn	ogretmen		
19	Posada 2	2019	0.38	p < .001	139	72	67	erkek cocukluk	ASCT	observati	arastirma	SCBE and BASC	questionn	ogretmen		
20	Posada 3	2019	0.33	p < .001	225	113	112	erkek cocukluk	ASCT	observati	arastirma	SCBE and BASC	questionn	ogretmen		
21	Rispoli ve dig.	2013	0.11	p > .05	6900	3500	3400	erkek cocukluk	AQS	observati	arastirma	ECES-B	questionn	ebeveyn deg.		
22	Shin ve dig.	2019	0.36	p < .001	79	35	44	erkek cocukluk	ASCT	observati	arastirma	Social Competence f	questionn	ebeveyn deg.		
23	Smekens ve dig.1	2009	0.19	p < .05	111	59	52	karma	SSSP	observati	arastirma	PSBS	questionn	ebeveyn deg.		
24	Smekens ve dig.2	2009	0.27	p < .01	111	59	52	karma	ASCT	observati	arastirma	PSBS	questionn	ebeveyn deg.		
25	Walters ve dig.	2020	0.24	p < .01	355	190	165	karma	IPPA	questionn	oz deg.	SPPC	questionn	oz deg.		

Akrana bağlanma ile Güvenli Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyo	anlamlılık	örneklem	erkek say	kız sayısı	gelişim dönemi	baglanma	baglanma	olcme an	Baglanmayı degerli	akrana bağ	akrana bağlanma	akrana bağ
2	Shao ve dig.	2021	0.12	p > .05	74	37	37	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
3	Allen ve dig.	2000	0.21	p > .05	125	63	62	ergenlik	AAI	interview	oz deg.	AAI	interview	oz deg.	
4	Beck ve dig.	2017	0.387	p < .01	110	0	110	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
5	Bilgin ve dig.	2007	0.06	p > .05	194	50	144	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
6	Cai ve dig.	2013	0.22	p < .001	298	119	179	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
7	Chen ve dig.	2021	0.33	p < .01	938	360	578	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
8	Cho ve dig.	2019	0.28	p < .01	12642	6447	6195	karma	sosyal ko	questionnaire	oz deg.	sosyal ko	questionnaire	oz deg.	
9	Coleman	2005	0.49	p < .001	67	36	31	karma	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
10	Elmore ve dig.1	2019	0.37	p < .01	585	244	341	orta cocukluk	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
11	Elmore ve dig.2	2019	0.39	p < .01	585	244	341	orta cocukluk	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
12	Elmore ve dig.3	2019	0.41	p < .01	585	244	341	orta cocukluk	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
13	Engels ve dig.	2002	0.22	p < .001	508	254	254	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPS	questionnaire	oz deg.	
14	Formoso ve dig.1	2000	0.46	p < .001	284	110	174	karma	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
15	Formoso ve dig.2	2000	0.46	p < .001	284	110	174	karma	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
16	Garcia ve dig.	2021	0.10	p > 0.05	563	313	250	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
17	Ji ve dig.	2022	0.63	p < .01	1901	928	879	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
18	Liable ve dig.	2000	0.03	p > .05	89	46	43	ergenlik	IPAA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
19	Liu ve dig.	2021	0.45	p < .01	1380	697	683	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
20	Ma ve dig.1	2008	0.30	p < .01	587	255	332	karma	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
21	Ma ve dig.2	2008	0.24	p < .01	352	9	352	karma	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
22	Ma ve dig.3	2008	0.44	p < .01	235	235	0	karma	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
23	Marcus ve dig.	1996	0.25	p < .01	163	72	91	karma	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
24	Markiewicz ve dig.	2001	0.26	p < .05	69	24	45	ergenlik	RQ	questionnaire	oz deg.	RQ	questionnaire	oz deg.	
25	Moreira ve dig.	2017	0.47	p < .01	314	158	156	orta cocukluk	IPPA	questionnaire	oz deg.	PIML	questionnaire	oz deg.	
26	Murphy ve dig.	2017	0.25	p < .01	148	99	49	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
27	Nickerson ve dig.	2004	0.41	p < .01	303	147	156	karma	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
28	Oldfield, Stevenson ve dig.	2018	0.455	p < .01	90	46	44	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
29	Oldfield, Humphrey ve dig.	2015	0.305	p < .01	203	108	95	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
30	Özdemir ve dig.	2013	0.33	p < .001	153	74	79	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
31	Profe ve dig.	2021	0.26	p < .01	520	302	118	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
32	Song ve dig.	2020	0.51	p < .01	179	91	88	orta cocukluk	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
33	Stylianou ve dig.	2017	0.30	p > .05	150	75	75	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
34	Walters ve dig.	2020	0.28	p < .01	355	190	165	karma	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
35	Wang ve dig.	2021	0.35	p < .001	598	295	303	orta cocukluk	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
36	Wilkinson ve dig.	2001	0.352	p < .05	404	96	308	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
37	Yildiz ve dig.	2015	0.41	p < .01	218	92	126	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
38	Zou ve dig.	2019	0.46	p < .001	820	435	385	karma	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	
39	Monaco ve dig.	2021	0.32	p < .01	700	321	379	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.	IPPA	questionnaire	oz deg.	

Empati ile Güvenli Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasyo	p	anlamlı	örneklem	erkek say	kız sayısı	gelişim dönemi	baglanma	baglanma	olcme turu	baglanmayı degerlend	empatiyi olcme araci	empati ol	empatiyi d
2	Panfile ve dig.	2012	0.41	p < .01		64	34	30	karma	AQS	observation	ebeveyn		My Child empathy re	questionn	ebeveyn d
3	Javaklısivili ve dig.	2021	0.11	p < .01		1364	668	696	karma	AQS	observation	arastirmaci		SSRS	questionn	oz deg.
4	Li ve dig.	2015	-0.255	p < .001		3102	1527	1575	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.		IRI	questionn	oz deg.
5	Murphy ve dig.	2015	0.17	p < .05		148	49	99	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.		Emotionality, Activi	questionn	oz deg.
6	Niesmann ve dig.1	2021	0.23	p < .05		107	49	58	bebeklik	AQS	observation	arastirmaci		EmQue	questionn	ebeveyn d
7	Niesmann ve dig.2	2021	-0.8	p > .05		107	49	58	bebeklik	AQS	observation	arastirmaci		EmQue	questionn	ebeveyn d
8	Shoshani ve dig.	2021	0.17	p < .001		1426	710	681	karma	ASCQ	questionnaire	oz deg.		KEDS	questionn	oz deg.
9	Stefan ve dig.	2016	0.39	p < .01		212	102	110	erkek cocukluk	ASS	questionnaire	arastirmaci		Empathetic Tendency	questionn	oz deg.
10	Tas	2019	0.300	p < .01		277	160	117	karma	IPPA	questionnaire	oz deg.		IRI-C	questionn	oz deg.
11	You ve dig.	2016	0.33	p < .01		730	448	282	ergenlik	IPPA	questionnaire	oz deg.		EES	questionn	oz deg.
12	Sharafat ve dig.	2013	-0.20	p < .01		300	150	150	ergenlik	PAQ	questionnaire	oz deg.				

Yaşam memnuniyeti ile Güvenli Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasy	anlamlılık	örneklem	erkek say	kız sayısı	gelişim dönemi	baglanma	baglanma	baglanma	yasam m	yasam m	yasam mer
2	Baytemir	2016	0.40	p < .01	462	229	233	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	EIOO	questionn	oz deg.
3	Geronimo ve dig.	2019	0.57	p < .01	1276	587	689	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	SWLS	questionn	oz deg.
4	Jiang ve dig.	2013	0.553	p < .01	565	224	341	orta cocukluk	IPPA	questionn	oz deg.	BMSLSS	questionn	oz deg.
5	Liu ve dig.	2020	0.17	p < .01	303	148	155	ergenlik	RQ	questionn	oz deg.	SWLS	questionn	oz deg.
6	Lucktong ve dig.	2017	0.456	p < .001	1396	530	866	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	SLSS	questionn	oz deg.
7	Ma ve dig.1	2008	0.53	p < .01	587	235	352	karma	IPPA	questionn	oz deg.	SLSS	questionn	oz deg.
8	Ma ve dig.2	2008	0.58	p < .01	352	0	352	karma	IPPA	questionn	oz deg.	SLSS	questionn	oz deg.
9	Ma ve dig.3	2008	0.48	p < .01	235	235	0	karma	IPPA	questionn	oz deg.	SLSS	questionn	oz deg.
10	Monaco ve dig.	2019	0.52	p < .01	1276	587	689	ergen	IPPA	questionn	oz deg.	SWLS	questionn	oz deg.
11	Nickerson ve dig.	2004	0.26	p < .01	303	147	156	karma	IPPA	questionn	oz deg.	MSLSS	questionn	oz deg.
12	Ozgunor	2020	0.45	p < .01	377	164	213	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	SWLS	questionn	oz deg.
13	Shoshani ve dig.	2021	0.35	p < .001	1391	710	681	ergenlik	ASCQ	questionn	oz deg.	BMSLSS	questionn	oz deg.
14	Yildiz	2015	0.58	p < .01	218	92	126	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	SWLS	questionn	oz deg.
15	Ozdemir ve dig.	2013	0.53	p < .001	153	74	79	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	BMSLSS	questionn	oz deg.
16	Cho ve dig.	2023	0.56	p < .01	656	385	271	ergenlik	the scale	questionn	oz deg.	KCYS	questionn	oz deg.
17	Zhang ve dig.1	2023	0.19	p < .001	815	439	276	karma	IPPA	questionn	oz deg.	SWLS	questionn	oz deg.
18	Zhang ve dig.2	2023	0.09	p < .05	815	439	276	karma	IPPA	questionn	oz deg.	SWLS	questionn	oz deg.

Prososyal davranışlar ile Güvenli Bağlanma İlişkisini Ele Alan Çalışmalar

1	yazar adı	yayın yılı	korelasy	anlamlılık	örneklem	erkek say	kız sayısı	gelişim dönemi	baglanma	baglanma	baglanmayi deg	prososyal	prososyal	prososyal dav
2	Alvarez ve dig.	2010	0.24	p > .05	58	34	24	bebeklik	ASCT	observati	arastirmaci	PSBQ	questionn	ogretmen deg
3	Bernier ve dig.	2018	0.44	p < .001	255	127	128	bebeklik	AQS	observati	arastirmaci	Social Cc	questionn	ogretmen deg
4	Coulombe ve dig.1	2021	0.176	p < .05	202	105	97	ergenlik	SS	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
5	Coulombe ve dig.2	2021	0.181	p < .05	202	105	97	ergenlik	SS	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
6	Hindman ve dig.	2013	0.31	p < .01	212	102	110	erken cocukluk	CCSQ	questionn	oz deg.	SRQ	questionn	oz deg.
7	Kallitsoglou ve dig.	2022	-0.15	p > .05	50	29	21	erken cocukluk	MCAST	observati	arastirmaci	SDQ	questionn	ebeveyn deg.
8	Keskin ve dig.	2010	0.12	p < .01	384	190	194	ergenlik	ARSQ	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
9	Keskin ve dig.	2008	0.12	p < 0.02	384	90	194	ergenlik	ARSQ	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
10	Li ve dig.	2024	0.16	p < .001	462	238	224	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	Prosocial	questionn	oz deg.
11	Lucktong ve dig.	2017	0.198	p < .001	1396	530	866	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
12	Marcus ve dig.	2001	0.57	p < .01	107	52	55	erken cocukluk	Main Cas	questionn	ebeveyn deg.	Social Cc	questionn	ebeveyn deg.
13	Markiewicz ve dig.	2001	0.27	p < .05	69	24	45	ergenlik	RQ	questionn	oz deg.	Feelings	questionn	oz deg.
14	Moreira ve dig.	2017	0.30	p < .01	314	158	156	orta cocukluk	IPPA	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
15	Oldfield ve dig.	2015	0.232	p < .01	203	108	95	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
16	Pan ve dig.	2017	0.14	p < .001	595	283	312	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
17	Panfile ve dig.	2012	0.08	p > .05	64	34	30	karma	AQS	observati	ebeveyn deg.	Baby Cry	observati	arastirmaci
18	Profe ve dig.	2021	0.10	p < .05	520	302	118	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
19	Shoshani ve dig.1	2021	0.11	p < .001	1391	710	681	ergenlik	ASCQ	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
20	Shoshani ve dig.2	2021	0.17	p < .001	1391	710	681	karma	ASCQ	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
21	Shoshani ve dig.	2024	0.2	p < .001	263	133	130	erken cocukluk	MSSB	observati	arastirmaci	The empa	observati	arastirmaci
22	Shoshani ve dig.	2024	0.28	p < .001	263	133	130	erken cocukluk	MSSB	observati	arastirmaci	The empa	observati	arastirmaci
23	Simons ve dig.1	2001	0.07	p > .05	68	32	36	erken cocukluk	IPPA	observati	oz deg.	RCBCL	questionn	ebeveyn deg.
24	Simons ve dig.2	2001	-0.11	p > .05	68	32	36	erken cocukluk	IPPA	observati	oz deg.	RCBCL	questionn	ebeveyn deg.
25	Simons ve dig.3	2001	-0.21	p > .05	68	32	36	erken cocukluk	IPPA	observati	oz deg.	RCBCL	questionn	ogretmen deg
26	Taylor ve dig.	2017	0.258	p < .01	290	138	152	ergenlik	RQ	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
27	Thompson ve dig.	2008	0.25	p < .01	281	113	168	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
28	Yavuz ve dig.	2019	0.265	p < .01	1007	483	524	ergenlik	IPPA	questionn	oz deg.	SDQ	questionn	oz deg.
29	Yorgason ve dig.1	2011	0.19	p < .001	408	208	200	karma	IPPA	questionn	oz deg.	VIA-IS	questionn	oz deg.
30	Yorgason ve dig.2	2011	0.27	p < .001	408	208	200	karma	IPPA	questionn	oz deg.	VIA-IS	questionn	oz deg.

EK-7. Moderatör Analizleri

Benlik Saygısı ile Güvenli Bağlanma İlişkisi Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES _{mean}	ES _{lower}	ES _{upper}	Q _B	p
Gelişim Dönemi	18	0.06	-0.020	0.145	116.969	0.509
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	18	-0.03	-0.075	0.005	132.926	0.384
Benlik Saygısının Değerlendirildiği Ölçme Aracı	18	-0.02	-0.062	0.008	128.910	0.410

Sosyal Yeterlik ile Güvenli Bağlanma İlişkisi Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES _{mean}	ES _{lower}	ES _{upper}	Q _B	p
Gelişim Dönemi	24	-0.0433	-0.101	0.015	141.783	0.554
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	24	0.00601	-0.017	0.029	148.864	0.163
Sosyal Yeterliğin Değerlendirildiği Ölçme Aracı	24	-0.0492	-0.100	0.082	510.448	0.302
Sosyal Yeterliği Değerlendiren	24	-0.0101	-0.035	0.015	122.248	0.111

Akrana Bağlanma ile Güvenli Bağlanma İlişkisi Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES _{mean}	ES _{lower}	ES _{upper}	Q _B	p
Gelişim Dönemi	38	0.041	0.205	0.478	576.554	0.941

Empati ile Güvenli Bağlanma İlişkisi Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES _{mean}	ES _{lower}	ES _{upper}	Q _B	p
Gelişim Dönemi	11	0.0314	-0.102	0.165	458.239	0.175
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	11	0.0418	-0.207	0.274	692.954	0.127
Bağlanma Ölçme Türü	11	-0.127	-0.404	0.150	433.892	0.561
Bağlanmayı Değerlendiren	11	-0.0731	-0.114	-0.032	248.380	0.655
Empatinin Değerlendirildiği Ölçme Aracı	11	-0.347	-0.558	0.224	534.100	0.381
Empatiyi Değerlendiren	11	0.0370	-0.216	0.290	490.424	0.647

Yaşam Memnuniyeti ile Güvenli Bağlanma İlişkisi Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES _{mean}	ES _{lower}	ES _{upper}	Q _B	p
Gelişim Dönemi	17	0.0218	-0.109	0.261	347.345	0.275
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	17	-0.228	-0.391	0.117	301.772	0.383
Yaşam Memnuniyetinin Değerlendirildiği Ölçme Aracı	17	-0.0600	-0.129	-0.085	157.291	0.300

Prososyal Davranışlar ile Güvenli Bağlanma İlişkisi Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES_{mean}	ES_{lower}	ES_{upper}	Q_B	p
Gelişim Dönemi	29	-0.0168	-0.064	0.030	107.550	0.700
Bağlanmayı Değerlendiren Ölçme Aracı	29	-0.0157	-0.045	0.058	708.486	0.327
Bağlanma Ölçme Aracı Türü	29	-0.0110	-0.032	0.010	126.851	0.145
Bağlanmayı Değerlendiren Kişi	29	-0.00381	-0.011	0.029	740.122	0.811
Prososyal Davranışların Değerlendirildiği Ölçme Aracı	29	-0.0110	-0.032	0.010	126.851	0.145
Prososyal Davranışları Değerlendiren	29	-0.00581	-0.082	0.070	128.848	0.500

İçselleştirme Problemleri ile Güvenli Bağlanma İlişkisi Araştırmasına İlişkin Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES_{mean}	ES_{lower}	ES_{upper}	Q_B	p
Gelişim Dönemi	76	-0.0011	-0.041	-0.015	342.965	0.761
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	76	-0.0140	-0.008	0.041	339.745	0.175
Bağlanma Ölçme Aracı Türü	76	-0.0648	-0.228	-0.057	281.483	0.879
İçselleştirme Probleminin Değerlendirildiği Ölçme Aracı	76	-0.00451	-0.050	0.041	387.514	0.781
İçselleştirme Problemini Değerlendiren Kişi	76	-0.0222	-0.005	0.038	331.751	0.333

İçselleştirme Problemleri ile Kaygılı Bağlanma İlişkisi Araştırmasına İlişkin Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES _{mean}	ES _{lower}	ES _{upper}	Q _B	P
Gelişim Dönemi	21	-0.030	-0.038	-0.025	713.480	0.140
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	21	-0.014	-0.022	0.058	267.621	0.832
Bağlanmayı Değerlendiren Kişi	21	0.021	-0.042	-0.038	688.542	0.157
İçselleştirme Probleminin Değerlendirildiği Ölçme Aracı	21	-0.020	-0.043	0.028	400.721	0.111
İçselleştirme Problemini Değerlendiren Kişi	21	-0.024	-0.018	0.045	333.718	0.817

Güvenli Bağlanma ile Anksiyete İlişkisi Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES _{mean}	ES _{lower}	ES _{upper}	Q _B	p
Gelişim Dönemi	30	-0.01	-0.131	0.096	591.645	0.858
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	30	-0.01	-0.017	0.038	650.937	0.988
Anksiyetenin Değerlendirildiği Ölçme Aracı	30	-0.01	-0.036	0.002	643.618	0.892
Bağlanmayı Değerlendiren kişi	30	-0.21	-0.418	-0.013	573.100	0.541
Anksiyeteyi Değerlendiren kişi	30	-0.21	-0.38	-0.054	569.628	0.512

Kaçınan Bağlanma ile Anksiyete İlişkisi Araştırmasına Dair Analog Anova

Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES_{mean}	ES_{lower}	ES_{upper}	Q_B	p
Gelişim Dönemi	13	0.0288	-0.219	0.239	343.501	0.211
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	13	-0.284	-0.581	0.199	330.910	0.222
Anksiyetenin Değerlendirildiği Ölçme Aracı	13	-0.0731	-0.114	-0.032	248.380	0.118

Kaygılı Bağlanma ile Anksiyete İlişkisi Araştırmasına Dair Analog Anova

Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES_{mean}	ES_{lower}	ES_{upper}	Q_B	p
Gelişim Dönemi	13	-0.015	-0.021	-0.011	395.821	0.169
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	13	-0.11	-0.018	0.042	184.317	0.285
Anksiyetenin Değerlendirildiği Ölçme Aracı	13	-0.001	-0.009	0.065	152.671	0.385

Depresyon ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Analog

Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES_{mean}	ES_{lower}	ES_{upper}	Q_B	p
Gelişim Dönemi	70	-0.102	-0.161	0.045	1278.781	0.927
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	70	-0.00667	-0.008	0.018	1714.488	0.847
Ölçme Aracı Türü	70	-0.134	-0.134	0.033	836.042	0.190

Depresyonun Değerlendirildiği Ölçme Aracı	70	-0.00541	-0.017	0.042	551.390	0.211
---	----	----------	--------	-------	---------	-------

Depresyon ile Kaçınan Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES _{mean}	ES _{lower}	ES _{upper}	Q _B	p
Gelişim Dönemi	41	0.0356	-0.219	0.118	321.498	0.300
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	41	-0.274	-0.387	0.213	255.661	0.301
Bağlanmayı değerlendiren	41	-0.0628	-0.231	-0.018	290.481	0.219
Depresyonun Değerlendirildiği Ölçme Aracı	41	-0.0511	-0.387	-0.241	256.888	0.271
Depresyonu Değerlendiren	41	-0.210	-0.399	0.214	250.169	0.189

Depresyon ile Kaygılı Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES _{mean}	ES _{lower}	ES _{upper}	Q _B	p
Gelişim Dönemi	47	-0.028	-0.056	0.062	827.001	0.981
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	47	-0.013	-0.041	0.013	489.261	0.211
Depresyonun Değerlendirildiği Ölçme Aracı	47	-0.058	-0.086	0.051	528.817	0.059
Depresyonu Değerlendiren Kişi	47	-0.017	-0.044	0.031	593.112	0.291

Negatif Duygulanım (Mizaç Özelliği) ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişkisi Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES_{mean}	ES_{lower}	ES_{upper}	Q_B	p
Gelişim Dönemi	17	-0.0561	-0.132	0.020	227.655	0.849
Negatif Duygulanımı Ölçen Ölçme Aracı	17	-0.0111	-0.251	0.088	331.961	0.600
Negatif Duygulanımı Ölçen Kişi	17	-0.0290	-0.129	0.042	550.111	0.200

Dışsallaştırma Problemleri ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES_{mean}	ES_{lower}	ES_{upper}	Q_B	p
Gelişim Dönemi	88	-0.0032	-0.030	-0.024	353.828	0.845
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	88	-0.0130	-0.007	0.033	329.355	0.671
Bağlanmayı Değerlendiren	88	-0.0731	-0.114	-0.032	248.380	0.655
Dışsallaştırma problemini değerlendiren kişi	88	-0.00324	-0.030	0.024	353.828	0.470
Dışsallaştırma probleminin değerlendirildiği araç	88	-0.0090	-0.084	-0.044	205.963	0.078

Dışsallaştırma Problemleri ile Kaçınan Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES_{mean}	ES_{lower}	ES_{upper}	Q_B	p
Gelişim Dönemi	25	-0.0021	-0.028	-0.027	138.621	0.250
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	25	-0.0097	0.038	-0.010	822.095	0.091

Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Araçının Türü	25	-0.083	-0.015	0.010	444.827	0.180
Bağlanmayı Değerlendiren	25	-0.019	-0.022	0.081	521.821	0.251
Dışsallaştırma Probleminin Değerlendirildiği Ölçme Araç	25	-0.021	-0.028	-0.017	117.926	0.515
Dışsallaştırma Problemini Değerlendiren	25	-0.028	-0.040	0.051	167.721	0.286

Dışsallaştırma Problemleri ile Kaygılı Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES _{mean}	ES _{lower}	ES _{upper}	Q _B	p
Gelişim Dönemi	21	-0.030	-0.038	-0.017	381.944	0.855
Bağlanmanın Değerlendirildiği Ölçme Aracı	21	-0.019	-0.007	0.081	333.682	0.500
Bağlanma Ölçme Aracı Türü	21	-0.0155	-0.228	-0.057	388.442	0.569
Bağlanmayı Değerlendiren	21	-0.021	-0.040	0.051	391.557	0.442
Dışsallaştırma Probleminin Değerlendirildiği Ölçme Araç	21	-0.035	-0.055	0.042	381.956	0.385
Dışsallaştırma Problemi Ölçme Aracı Türü	21	-0.013	-0.053	0.051	392.756	392.756
Dışsallaştırma Problemini Değerlendiren		-0.011	-0.050	0.068	347.791	0.275

Suçla Karışma ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair

Analog Anova Sonuçları

Moderatör Değişken	k	ES _{mean}	ES _{lower}	ES _{upper}	Q _B	p
Gelişim Dönemi	15	-0.024	-0.038	-0.011	483.557	0.278
Bağlanmayı Değerlendiren Ölçme Aracı	15	-0.045	-0.059	-0.019	406.581	0.104
Bağlanma Ölçme Aracı Türü	15	-0.0140	-0.009	0.054	328.479	0.173
Bağlanmayı Değerlendiren	15	-0.0534	-0.375	-0.089	171.541	0.704
Suçluluğun Değerlendirildiği Ölçme Aracı	15	-0.00348	-0.084	0.051	281.374	0.200

Benlik Saygısı ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken	k	b _j	Standart Hata	z	p	Q _B	p
Yıl	18	0.0048	0.0025	0.962	0.614	549.837	0.832
Kadın Katılımcı Sayısı	18	0.0051	0.0032	-0.083	0.635	751.091	0.693
Erkek Katılımcı Sayısı	18	0.0073	0.0014	-0.212	0.901	519.152	0.450

Sosyal Yeterlik ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken	k	b _j	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	24	0.0547	0.0031	0.9463	0.902	381.645	0.808
Kadın Katılımcı Sayısı	24	0.0423	0.0082	0.8244	0.245	302.850	0.729
Erkek Katılımcı Sayısı	24	0.0337	0.0092	0.9810	0.329	229.551	0.518

Akrana Bağlanma ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken	k	b _j	Standart Hata	z	p	Q _B	p
Yıl	38	0.0023	0.0026	0.887	0.410	629.166	0.851
Kadın Katılımcı Sayısı	38	0.0038	0.0011	-0.058	0.318	527.288	0.984
Erkek Katılımcı Sayısı	38	0.002	0.0198	-0.106	0.916	523.710	0.548

Empati ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken	k	b _j	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	11	0.0294	0.0225	0.131	0.896	352.261	0.898
Kadın Katılımcı Sayısı	11	0.0263	0.0013	-0.097	0.059	119.015	0.553

Erkek	11	0.0211	0.0028	-0.854	0.143	281.937	0.554
Katılımcı							
Sayısı							

Yaşam Memnuniyeti ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken	k	b _j	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	17	0.0181	0.0115	0.231	0.100	221.897	0.251
Kadın	17	0.0248	0.0210	-0.077	0.087	101.223	0.800
Katılımcı							
Sayısı							
Erkek	17	0.0290	0.0201	-0.190	0.191	151.9374	0.439
Katılımcı							
Sayısı							

Prososyal Davranışlar ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken	k	b _j	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	29	0.0187	0.0078	0.8320	0.934	341.651	0.927
Kadın	29	0.0543	0.0071	0.9386	0.955	222.891	0.960
Katılımcı							
Sayısı							
Erkek	29	0.0444	0.0011	-0.9177	0.400	200.749	0.555
Katılımcı							
Sayısı							

İçselleştirme Problemleri ile Güvenli Bağlanma İlişkisi Araştırmasına İlişkin Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	bj	Standart Hata	z	p	QB	P
Yıl	76	0.281	0.0051	0.8287	0.781	781.976	0.704
Kadın Katılımcı Sayısı	88	0.0118	0.0044	-0.065	0.936	765.881	0.615
Erkek Katılımcı Sayısı	88	0.0359	0.0036	-0.675	0.981	617.597	0.729

İçselleştirme Problemleri ile Kaygılı Bağlanma İlişkisi Araştırmasına İlişkin Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	bj	Standart Hata	z	P	QB	P
Yıl	21	0.832	0.0023	0.8242	0.104	188.432	0.502
Kadın Katılımcı Sayısı	21	0.0824	0.0092	-0.3942	0.258	117.931	0.800
Erkek Katılımcı Sayısı	21	0.0224	0.0052	-0.9523	0.428	256.241	0.150

Anksiyete ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasında Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	bj	Standart Hata	z	p	QB	p
Yıl	30	0.0054	0.0015	0.997	0.554	962.661	0.941
Kadın Katılımcı Sayısı	30	0.0143	0.0023	-0.048	0.435	725.828	0.557
Erkek Katılımcı Sayısı	30	0.0460	0.0141	-0.216	0.851	641.514	0.154

Anksiyete ile Kaçınan Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasında Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	b _j	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	13	-0.00612	0.00669	-0.914	0.361	183.792	0.754
Kadın Katılımcı Sayısı	13	-0.00838	0.00256	-0.328	0.743	172.713	0.488
Erkek Katılımcı Sayısı	13	0.0197	0.0022	-0.888	0.375	152.274	0.311

Anksiyete ile Kaygılı Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasında Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	b _j	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	13	0.821	0.0018	0.2841	0.391	613.291	0.291
Kadın Katılımcı Sayısı	13	0.0339	0.0011	-0.1921	0.352	138.882	0.100
Erkek Katılımcı Sayısı	13	0.0251	0.0019	-0.9381	0.193	919.151	0.572

Depresyon ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	b _j	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	70	0.0081	0.0019	0.9884	0.843	851.781	0.815
Kadın Katılımcı Sayısı	70	0.0079	0.0032	-0.061	0.158	638.144	0.779
Erkek Katılımcı Sayısı	70	0.0386	0.0265	-0.617	0.711	781.900	0.513

Depresyon ile Kaçınan Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	bj	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	41	-0.00830	0.00428	-0.392	0.092	120.392	0.294
Kadın Katılımcı Sayısı	41	-0.00942	0.00116	-0.185	0.917	118.470	0.720
Erkek Katılımcı Sayısı	41	0.0181	0.0044	-0.771	0.289	177.164	0.723

Depresyon ile Kaygılı Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	bj	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	47	0.644	0.0085	0.9328	0.932	316.821	0.182
Kadın Katılımcı Sayısı	47	0.0882	0.0012	-0.1831	0.285	381.925	0.171
Erkek Katılımcı Sayısı	47	0.0952	0.0071	-0.7638	0.191	261.618	0.295

Negatif Duygulanım (Mizaç Özelliği) ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişkisi Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	bj	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	17	0.0021	0.0015	0.7584	0.670	351.769	0.819
Kadın Katılımcı Sayısı	17	0.0045	0.0064	0.9461	0.918	254.256	0.900
Erkek Katılımcı Sayısı	17	0.0040	0.0025	0.7610	0.800	223.195	0.276

Dışsallaştırma Problemleri ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	b _j	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	88	0.0198	0.0021	0.9176	0.672	657.900	0.926
Kadın Katılımcı Sayısı	88	0.0881	0.0011	-0.043	0.227	836.413	0.817
Erkek Katılımcı Sayısı	88	0.0284	0.0038	-0.561	0.983	901.655	0.906

Dışsallaştırma Problemleri ile Kaçınan Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	b _j	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	25	0.118	0.0074	0.6510	0.200	341.776	0.102
Kadın Katılımcı Sayısı	25	0.0721	0.0023	-0.0522	0.278	301.517	0.615
Erkek Katılımcı Sayısı	25	0.0832	0.0036	-0.643	0.244	380.716	0.517

Dışsallaştırma Problemleri ile Kaygılı Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	b _j	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	21	0.451	0.0071	0.5601	0.837	361.3471	0.706
Kadın Katılımcı Sayısı	21	0.0227	0.0056	-0.0671	0.961	831.927	0.982
Erkek Katılımcı Sayısı	21	0.0541	0.0088	-0.890	0.819	811.028	0.642

Suça Karışma ile Güvenli Bağlanma Arasındaki İlişki Araştırmasına Dair Meta-Regresyon Sonuçları

Değişken Adı	k	bj	Standart Hata	z	p	Q _B	P
Yıl	15	0.0381	0.0041	0.8141	0.829	226.020	0.485
Kadın Katılımcı Sayısı	15	0.0154	0.0058	-0.090	0.917	211.780	0.400
Erkek Katılımcı Sayısı	15	0.0782	0.0011	-0.351	0.100	283.400	0.411